

Storå i spil

Holstebros aktive forløb

Projekttitel: Storå i spil- Holstebros aktive forløb

Specialeprojekt
10. semester, Arkitektur & Design
Urban Design
Aalborg Universitet

Projektperiode: 01.09.07 - 07.05.08
Oplæg: 6
Sider: 217

Vejledere:
Peter Mandal Hansen, hovedvejleder
Henrik Harder, bivejleder

Gruppe: ad10-urb17

.....
Ditte Birkkjær Madsen

Synopsis

Dette afgangsprøveprojekt omhandler bearbejdningen af et forløb og fremtidige byrum langs Storåen i Holstebro. Projektet tager udgangspunkt i en stigende fokusering på vandets kvaliteter, som rekreativt element i byer, samt kommunens ønsker om at gøre Storåen til et attraktivt element i byen, hvor der kan være kultur og idræt i bybilledet. Dette medføre, at der ses på teoretiske betragtninger omkring byrum, idræt og vand.

Der arbejdes konceptuelt med et forløb langs åen, mens der slås ned i to områder, hvor der er udarbejdet designforslag til fremtidige byrum. Hvor der hele tiden tænkes på hvorledes idrætten kan være et element, der er med til at formgive byrummene hvor åens vand kan iscenesættes.

Resultatet er blevet et forløb med varierede strækninger, som skabes på baggrund af kontekstens skiftende karakter. De to byrum kobler sig på dette forløb og giver plads til at folk kan udøve fysisk aktivitet i såvel byens urbane som landskabelige byrum

Forord

”Åen i spil – Storå i Holstebro” er et afgangsprøjsprojekt for Ditte Birkkjær Madsen på Urban Design specialet på Arkitektur & Design ved Aalborg Universitet.

I mange byer verden over er vandet kommet i fokus og dermed har det fået en større værdi som især et rekreativt element i byerne. I Holstebro er åen kommet i fokus med en konkurrence om et byrum ved åen. Dette har dog bevirket, at resten af Storås forløb gennem byen stadig ligger hen som byens bagside og derfor ikke fuldt ud eksponerer sit potentiale som et rekreativt element gennem byen.

Dette projekt er fiktivt, hvilket betyder, at der ikke er et oplæg til formgivning. Grundlaget for formgivning og koncept er skabt dels på baggrund af flere samtaler med Vibeke Holmbo ved Planafdelingen på Holstebro kommune og dels ud fra de intentioner kommunen selv nævner i diverse planer for byen, men som de endnu ikke har ført ud i livet og måske helt har glemt de havde. I den forbindelse rettes en stor tak til Vibeke Holmbo for at stille sig til rådighed.

Ideen til projektet opstod, da kommunen havde afgjort byrumskonkurrencen, som koncentrerede sig om ét enkelt byrum ved åen, men ikke havde tænkt på den resterende åstrækning og rummet bag nordbrinken. Dette er medvirkende til, at byrummet kommer til at ligge som et enkelt element ned til Storå, som ikke forholder sig til den resterende åstrækning gennem byen. Projektet arbejder med, hvordan hele Storå-strækningen kan inddrages i en samlet strategi og dermed få en merværdi i byen som et rekreativt element. Det handler om at gøre det attraktivt at opholde sig ved åen gennem at udpege flere områder, som i dag ligger hen som restarealer, men som har et potentiale for at blive omformet til fremtidige byrum til gavn for byens borgere. Projektet giver bud på, hvorledes disse byrum kan være aktive byrum, som tager fat i kommunens egne intentioner med kultur

i byen ved at skabe plads for idrætslivet, det impulsive såvel som det planlagte. Projektet giver endvidere bud på, hvorledes to af de udpegede potentialeområder kan formgives.

Projektet er udført på skitseniveau men med en intention om at nå ned i designet i mindst ét af de fremtidige byrum ved åen. Projektet er udarbejdet ud fra en kreativ proces, hvor der er arbejdet med skitser, modelstudier og referenceprojekter. Dette resulterer i, at der er flere forudgående designforslag, som er bearbejdet til det endelige projekt. Denne proces er omtalt i ét af de fem dele, som projektrapporten består af:

1. Projektramme, med analyse- og teorigennemgang
2. Koncept, der viser de overordnede greb for projektets enkelte dele
3. Design, hvor formgivningen præsenteres
4. Proces, hvor der vises uddrag fra formgivningsprocessen
5. Appendiks

Harvard metoden ligger til grund for notesystemet i denne rapport og kilderne er listet bagerst i rapporten ligesom de billeder og illustrationer, jeg ikke selv har produceret.

Der er vedlagt en cd med en digital version af rapporten samt billeder fra de bearbejdede områder i Holstebro.

Det er mit håb, at projektet skaber en hybrid mellem de tre hovedtematikker Byrum, Vand og Idræt, som udfolder sig og bliver betragtet, så de kan spille sammen og udmønte sig i aktive byrum ved Storå. Emnerne har fascineret mig i dette projekt og været en øjenåbner, hvilket har fået mig til at betragte verden på en ny og forunderlig måde. Derfor håber jeg, emnerne ligeledes vil fænge hos læseren, som de har været i min interesse siden projektets start.

Indholdsfortegnelse

Titelblad.....	s. 1
Fordord.....	s. 3
Indholdsfortegnelse.....	s. 4
Metode.....	s. 6
 Projektramme.....	 s. 9
Initierende problem.....	s. 11
Projektformål.....	s. 11
 Vandets kvalitet.....	 s. 12
 Stedsanalyse Holstebro.....	 s. 14
Geografi.....	s. 14
Historie.....	s. 16
Storås udtryk i dag.....	s. 20
Bylandskaber.....	s. 22
Kommunens initiativer.....	s. 24
Holstebros kultur.....	s. 26
Storås fremtid.....	s. 28
 Teoretiske refleksioner.....	 s. 31
Byens rum.....	s. 32
Kort om byrummenes udvikling.....	s. 32
Forskellige byrumstyper.....	s. 33
Nye tendenser.....	s. 33
Det gode byrum.....	s. 34
Møde/udveksling.....	s. 35
Holstebro.....	s. 37
Byrumsidræt.....	s. 37
Holstebro.....	s. 37
Sundheden.....	s. 37
Idræt i byrum.....	s. 39
Byplanlægningsmæssigt.....	s. 40
Brugernes ønsker og krav til fremtidige byrum.....	s. 41
Udendørs Idrætsfaciliteter i Holstebro.....	s. 42
Idræt og vand.....	s. 43
Vandets udtryk.....	s. 44
Vandet i naturen.....	s. 44
Vand i byrum.....	s. 44
At læse vandet.....	s. 44
Storå i Holstebro.....	s. 46
Fænomenerne i naturen.....	s. 46
Opsamling.....	s. 47
 Fokus.....	 s. 48
Projektets fokus.....	s. 48
Rumlige og programatiske udfordringer.....	s. 48
Rumlige udfordringer.....	s. 49
Programatiske udfordringer.....	s. 49
Afgrænsning.....	s. 50
 Problemformulering.....	 s. 51
 Referenceprojekter.....	 s. 53
Schouwburgplein.....	s. 54

Indholdsfortegnelse

Smartpark.....	s. 55	Områdets landskabslementer.....	s. 118
Cheonggyecheon.....	s. 56	Områdets træer.....	s. 118
Kamikochi.....	s. 57	Græsset.....	s. 119
Ringe parkeringsplads.....	s. 58	Vådområdet og broen.....	s. 122
Nørrebroparken.....	s. 59	Programmer.....	s. 122
Potentiale områder.....	s. 60	Belysning.....	s. 126
De fem potentialeområder langs åen.....	s. 60	Områdets byliv.....	s. 130
Potentialeområde 1.....	s. 62	Vandets udtryk.....	s. 132
Område 1: Lavtliggende område.....	s. 62	Design potentialeområde 3.....	s. 134
Områdets afgrænsning.....	s. 62	Trafik.....	s. 138
Kommunens planer for området.....	s. 63	Lagdiagram.....	s. 141
Konteksten.....	s. 63	Programmer.....	s. 142
Topografi.....	s. 64	Sydbredden.....	s. 144
Rum.....	s. 65	Nordbredden.....	s. 144
Tilgængelighed.....	s. 66	Elementer.....	s. 144
Naturen.....	s. 66	Belysning.....	s. 146
Oplevelser og potentialer i området.....	s. 68	Områdets byliv.....	s. 150
Potentialeområde 3.....	s. 70	Vand.....	s. 152
Område 3: Kultur og handelsområde.....	s. 70	Proces.....	s. 155
Områdets afgrænsning.....	s. 70	Proces.....	s. 158
Konteksten.....	s. 71	Indledende undersøgelser.....	s. 160
Kommunens planer for området.....	s. 72	Ornament.....	s. 160
Programmer i nærkonteksten.....	s. 73	Undersøgelser af vand.....	s. 161
Topografi.....	s. 74	Forløbet og koncept.....	s. 162
Rum.....	s. 75	Undersøgelse af forløbet langs Storå.....	s. 162
Tilgængelighed.....	s. 76	Undersøgelse af forløbet langs Storå og dets elementer.....	s. 163
Bagsiden.....	s. 78	Formgivningsundersøgelser potentialeområde 1....	s. 164
Oplevelser og potentialer i området.....	s. 81	Formgivning.....	s. 166
Vision.....	s. 83	Formgivningsundersøgelser potentialeområde 3....	s. 168
Storå i spil –Holstebros aktive forløb.....	s.83	Formgivning.....	s. 172
Koncept.....	s. 85	Vurdering af formgivningsprocessen.....	s. 175
Hovedgreb.....	s. 86	Afrunding.....	s. 177
Koncept.....	s. 87	Opsummering.....	s. 178
Projektrammen.....	s. 89	Diskussion.....	s. 180
Forløb.....	s. 90	Konklusion.....	s. 183
Potentialeområde 1.....	s. 92	Refleksion.....	s. 184
Potentialeområde 3.....	s. 94	Kilder.....	s. 187
Elementer, der bearbejdes.....	s. 96	Litteraturliste.....	s. 189
Design.....	s. 99	Illustrationsliste.....	s.192
Design.....	s. 101	Appendiks.....	s. 195
Design forløbet.....	s. 102	Appendiks A - Sundhed.....	s. 196
Ikoner.....	s. 103	Appendiks B - Vandkataloger af Maja Nikolajew.....	s. 201
Belysning.....	s. 103	Appendiks C - Mini Træningspavilloner.....	s. 213
Strækningerne.....	s. 106		
Design potentialeområde 1.....	s. 113		
Stisystemet.....	s. 114		
Lagdiagram.....	s. 117		

Metode

I denne rapport er der flere elementer i spil. Der er teoretiske refleksioner, koncept, formgivningsproces og det endelige design og alle disse elementer indvirker på hinanden gennem en projektperiode. De teoretiske refleksioner er sammen med stedsanalyser grundlaget for et koncept. Dette koncept testes og afprøves i en formgivningsproces, som leder til designforslag for de områder, der behandles.

I denne rapport er der teoretiske refleksioner over nye tendenser i byens rum, fysisk aktivitet i byens rum og vandets vokabularium.

I de teoretiske refleksioner skrives om det offentlige rum ud fra Maarten Hajers og Arnold Reijndorps synspunkter, som sættes i forhold til Jan Gehls og Jane Jacobs' synspunkter. Samtidig ses der kort på Holstebro's kulturpolitiske udvikling, som Steffen Gulmann og Dorte Skot-Hansen omtaler den. En tendens mod fysisk aktivitet beskrives ud fra Rene Kurel og Lokale- og Anlægsfonden. Vandet omtales ud fra Maja Nikolajews phd-afhandling "at læse vandet".

Konceptrammen bygger videre på de teoretiske betragtninger sammenholdt med observationer langs Storå og dens potentialer. Et forløb langs Storå danner rammen om et designkoncept for et stiforløb.

I formgivningsprocessen, hvor koncept afprøves og tilrettes, er der lavet modelforsøg med forskellige formprincipper omkring åen og byens rum, mens referenceeksempler anvendes som værktøjer til at formgive.

Ved at sammenholde de ovenstående punkter, udarbejdes et design til to områder ved Storå.

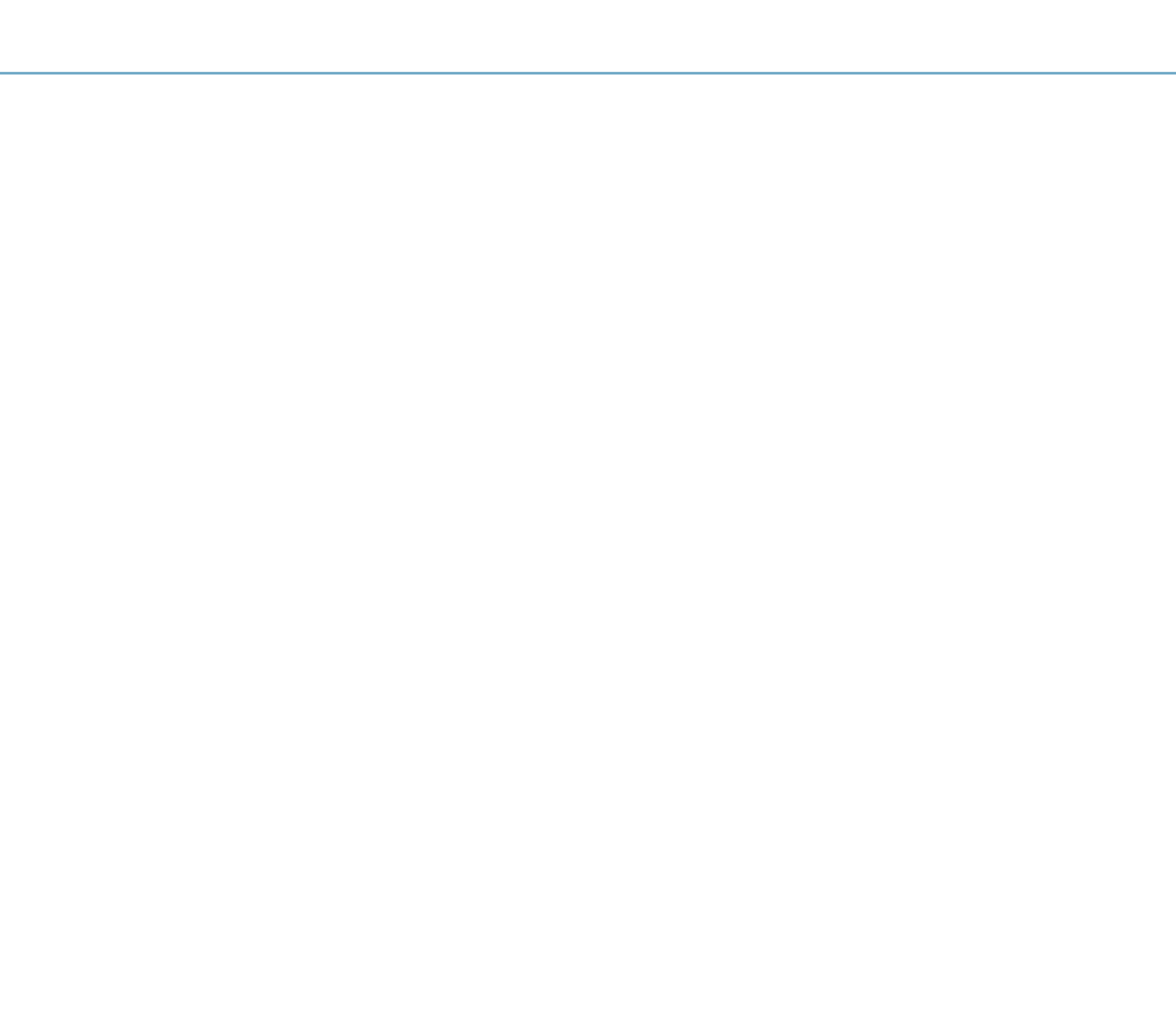
Metodematrixen på modstående side skal anskueliggøre overfor læseren af denne rapport hvilke metoder, værktøjer og hovedkilder, der er benyttet frem til det endelige design.

Ill. 1:
Metodediagram, der viser de forskellige dele i rapporten samt hvilke tilgange og metoder, der er benyttet i projektet.

Metode Matrix

Afsnit	Intentionen	Metode	Værktøj	Kilder
Projektramme	Formålet er at få en baggrundsviden om Holstebro og Storåen som bugter sig gennem byen. Der tages fat i problematikken omkring byens restarealer og bagsider, der vender mod åen, hvor kommunen nu gerne vil lave det rekreativ og attraktivt. Dette er afsættet for at inddrage tematikkerne: offentlige domæner, åforløb i byer og idræt i byrum som ramme for projektet.	Registrering: Mapping/driftig City image (Kevin Lynch) Timelab	Tematikker: Bøger Internet Henvendelse via telefon eller internet Registreringer: Feltarbejde Internet Kort	Tematikker: Offentlige Domæner -Realdania: Ud i byen -Hajer & Reijndrop: In Search of New Public Domain – Analysis and Strategy Åforløb I byer -Topos magasin: Water Idræt i byrum -Riesto et.al: Idrættens fornemmelse for byrum Registreringer -Holstebro kommuneplan -Lynch: the image of the city
Konceptramme	Udpegninge af områder med potentiale til at blive fremtidige offentlige byrum langs Storå i Holstebro. Etableringen af et samlet forløb gennem byen	Kontekstanalyse Holstebro	Samtale med Kulturdirektøren i Holstebro Internet	Hjemmesider Bøger Mapping Telefonsamtale
Formgivningsproces	Udføre undersøgelser og formforsøg i modeller	Forsøgene og undersøgelserne omsættes til formprincipper, der kan benyttes i designet	Case-studier Modellering	Hjemmesider Bøger
Design	Nedslag i to af de potentielle byrum langs åen. Her arbejdes implementeringen af formprincipperne og hvad der er karakteristisk for dette byrum.	Case-studier Modellering	Modellering	Hjemmesider Bøger

PROJEKTRAMME

Initierende problem

Storå er et landskabeligt element gennem Holstebro by, men åen opfattes ikke som en integreret del af byen, da byen undlader at se og benytte åen og dens muligheder. De åbrinker, der ikke er del af villahaver, ligger hen som restarealer med vild bevoksning, mens villaejerne giver deres arealer, ned til åen vidt forskellige udtryk, i og med nogle af dem har erfaret, at åen er et attraktivt element. I dag er der en tendens til, at vandet og dermed åforløbet er noget rekreativt i byen, der giver bylivet større kvalitet og derfor inddrages aktivt i planlægningen af byens rum. Dette ses bl.a. ved frilægningen af gamle åforløb som i eks. Århus og Vejle.

I Holstebro er en af problemstillingerne omkring åen, at der ikke er en samlet strategi, for dens forløb gennem byen. Gennem en årrække, har der været et stort ønske, om at gøre åen, til et smukt og attraktivt element i byen, hvorfor det første skridt må være, at udvikle en strategi for formgivning langs åen, hvor der tages højde for kontekstens kvaliteter og skabes en sammenhæng med byen.

Projektformål

Formålet med dette projekt er, at:

Udvikle en samlet åstrategi for Storås forløb gennem Holstebro by, fra Vandkraftværket ved Ringvejen i øst til Nibsbjerg Plantage og Vængerne i vest. Hermed menes, en samlet plan for, hvordan åen behandles i forskellige bylandskaber. Samtidig udpeges områder, der har et potentiale som fremtidige byrum langs åen.

Ændre Storås status, fra at være et sted med restarealer og bagside status, til at være et attraktivt forløb med en række byrum for byens borgere. Dette sker gennem en byomdannelse af restområder ned til åen, så der skabes byrum for fysisk aktivitet. Byrummene tilstræbes at være varierede og tilpassede kontekstens potentialer. I byrummene opereres med vand, leg, idræt og rekreation. Byrummene skal være et attraktivt alternativ til det pulserende liv i Holstebros gågader.

Vandets kvalitet

Vandet besidder en dragende kraft som fascinerer mennesket og giver os lyst til at bolter os i vandet, forme det eller tæmme det men også at nyde dets naturlige kræfter. Kræfter der både fascinerer og skræmmer os. For lige så beroligende det kan være at sidde og se på vandets bevægelser og høre dets lyde ved en stille rislende bæk en sommerdag. Lige så skræmmende og fascinerende kan det være at se det oprørske Vesterhavets med dets brusende bølger og bølgeskummet der slår ind over strande og moler en blæsende vinterdag.

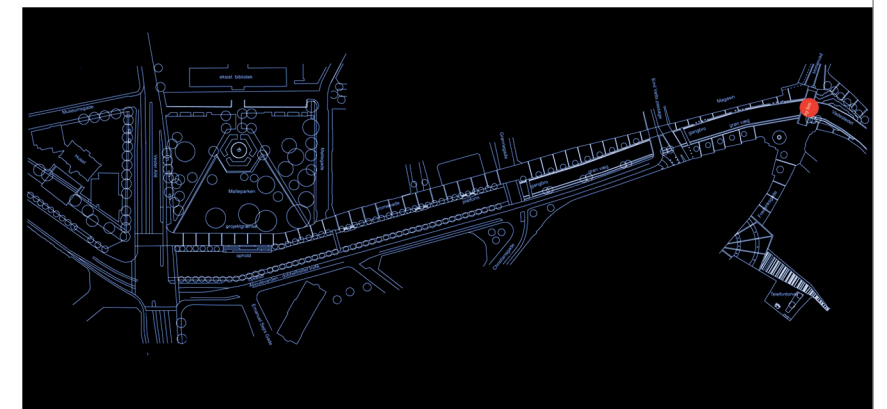
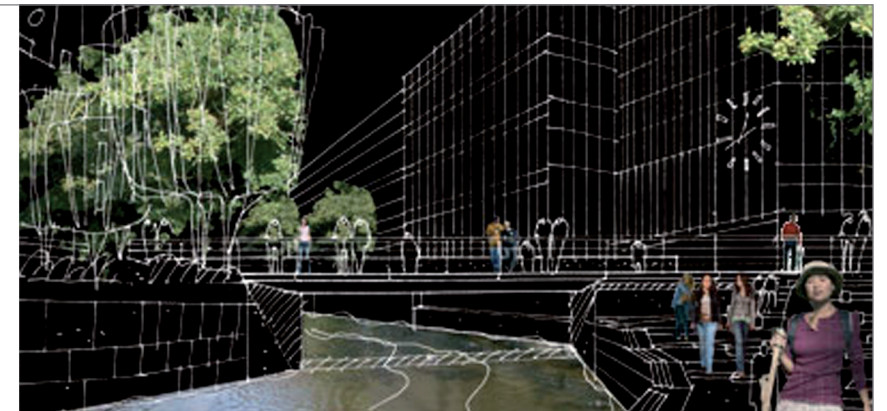
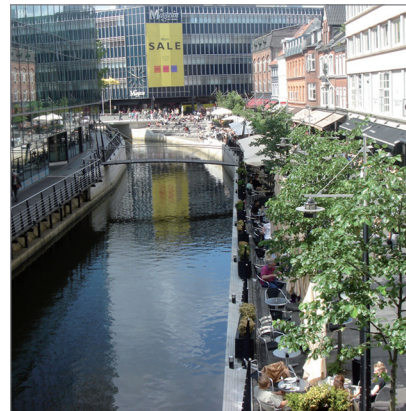
Vandet har en rekreativ tiltrækningskraft som i det meste af verden gør det attraktivt at bo eller opholde sig ved vandet (Gulmann, 2005, s. 108). En tendens der er oppe i tiden er at iscenesætte vandets herlighedsværdi og derved forøge den.

I Danmark ses det ved, at der i flere provinsbyer er bygget nyt ned til vandet som i eks. Holbæk og Ringkøbing, hvor borgerne ønskes ned til vandet og vandarealerne derfor er udviklet (Gulmann, 2005, s. 108). I Århus og Vejle er åerne blevet frilagte, hvilket er med til at give byen et andet byliv i de pågældende områder. Det, der gør vandet rekreativt, er, at vand er et naturligt element, der skaber ro for blikket og sjælen. Én af ulemperne kan være, at vand deler byrummet i to forskellige oplevelser; vandet og byen (Gulmann, 2005, s. 108). Ulempen kan dog anvendes positivt og bevidst og dermed også blive en fordel.

Provinsbyerne i Danmark er blevet opmærksomme på, at oplevelser af naturen er kommet i centrum og at vand er noget ganske særligt. Dette kunne være medvirkende til, at provinsbyer med åforløb i højere grad integrerer åen i byen.

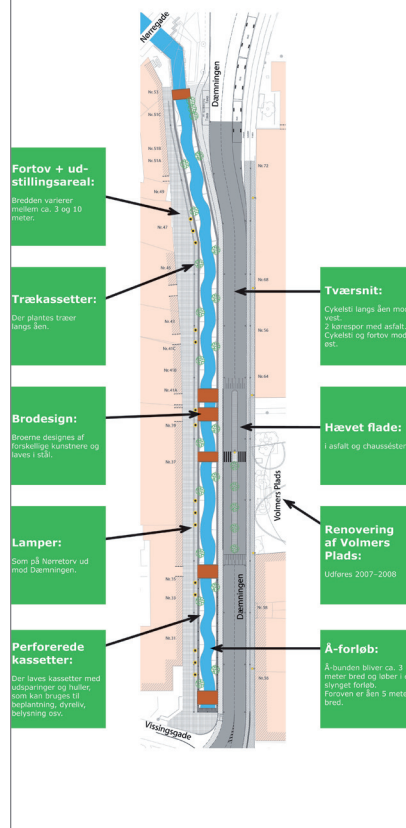
Århus er et sådan eksempel, hvor åen er genåbnet og der dermed er skabt et nyt cafeliv i byen. I formgivning og materialevalg har der været fokus på et maritimt udtryk. Hvad bylivet angår, skal folk kunne færdes stille og roligt langs åen. På solfaldte

III. 2:
En billedcollage med illustrationer
og billeder fra åprojekterne i Århus
(øverst) og Vejle (nederst).

områder er der store trappeanlæg ned til vandet, hvor folk kan sætte sig og nyde solen. Flere steder er der taget højde for, at det nederste af disse trappeanlæg oversvømmes, når der er højvande i Århus bugt og trappeanlæggene dermed ændrer brug og udtryk. Århusianerne har taget den del af åstrækningen, der foreløbig er omlagt, til sig. Projektet har omlagt trafikken, men også dette har århusianerne accepteret og indtil videre er det en succeshistorie. Det gælder dog kun i midtbyen. Det er sværere, for de mere rolige områder langs åen, at benytte den aktivt og derved skabe et udeliv (Århus Kommune, Stadsarkitektens Kontor, 2000).

I Vejle er der en anden tilgangsvinkel, da Vej- og Parkafdelingen er klar over, at Vejle aldrig får det samme byliv som Århus, fordi byen ikke har et universitet og samme bymiljø som Århus (Gitte Frøkær, 2007). I Vejle arbejdes der på at gøre byen mere attraktiv ved at åbne Mølleåen og lave en forarbejdning af Sønderå (Vejle Kommune, 2007). Her skal åerne og fjorden; altså vandet gøres mere synligt i byen, ved at benytte vandet aktivt i byrummene som eks. springvand og vandskulpturer. De fem byrum, der planlægges anlagt ved Mølleå, skal være varierede og forløbet langs åen skal ikke bare være en promenade med trapper og broer som i Århus midtby, der giver et ensartet byliv. Mølleås brinker forarbejdes og der laves kanter med beplantning under styrede forhold. I Vejle er det en overordnet vision for åen og hele byen, som er grundlag for byfornyelsen. Byen skal være mere attraktiv og tiltalende at færdes i til fods. Derfor arbejder kommunen på at gøre åen til et grønt oplevelsesbånd med flere pladser som udposninger på åstrøget. Planafdelingen i Vejle kommune kalder deres arbejdsmetode innovativ, da de laver nedslag langs åen, som bliver til de nye byrum. Når de slår ned, er der kun overordnede visioner for byrummet, men der udvikles løbende i processen (Bodil Ølgaard, 2007).

Stedsanalyse Holstebro

Geografi

Dette projekt tager sit afsæt i en mindre strækning af Storås forløb. Storås er en af Danmarks længste åer. Dens længde er 104 km fra udspringet i Guldsted plantage sydøst for Herning til udløbet i Nisum Fjords marsk. På dens vej løber åen gennem et morænelandskab og ud over smeltevandssletter. Guldsted plantage er en del af Karup hedeslette, hvor Storådalens skærer sig ned i hedesletten mellem bakkeøer i landskabet.

Holstebro er beliggende i det nordvestlige Jylland og i byen snævrer ådalen ind. Byens centrum ligger i den 150 – 300 m brede ådal. Den sydlige del af byen ligger på smeltevandssletten foran en bakkeø, mens den nordlige del af byen ligger på smeltevandssletten af ungmoræne. Længere mod vest skifter landskabstypen fra smeltevandsslette til marsklandskab, inden åen løber ud i Nisum fjord (Miljøstyrelsen, 2004 s.94-98).

Den eneste større provinsby, Storås gennemløber, er Holstebro. Derfor er det interessant at se på, hvordan åen behandles og fortolkes på dens vej gennem Holstebro by, da det hovedsagelig er bymæssig bebyggelse, åen snor sig igennem og ikke et naturlandskab på denne strækning.

Holstebro har forbindelsesveje til flere mellemstore byer i Vestjylland via vejnettet, der forgrener sig ud fra byen. Denne forgrening afspejles ligeledes i byen med de to ringveje, som sammenkobler vejene og fordeler trafikken i den indre by.

Storås forløb gennem Holstebro bymidte giver problemer

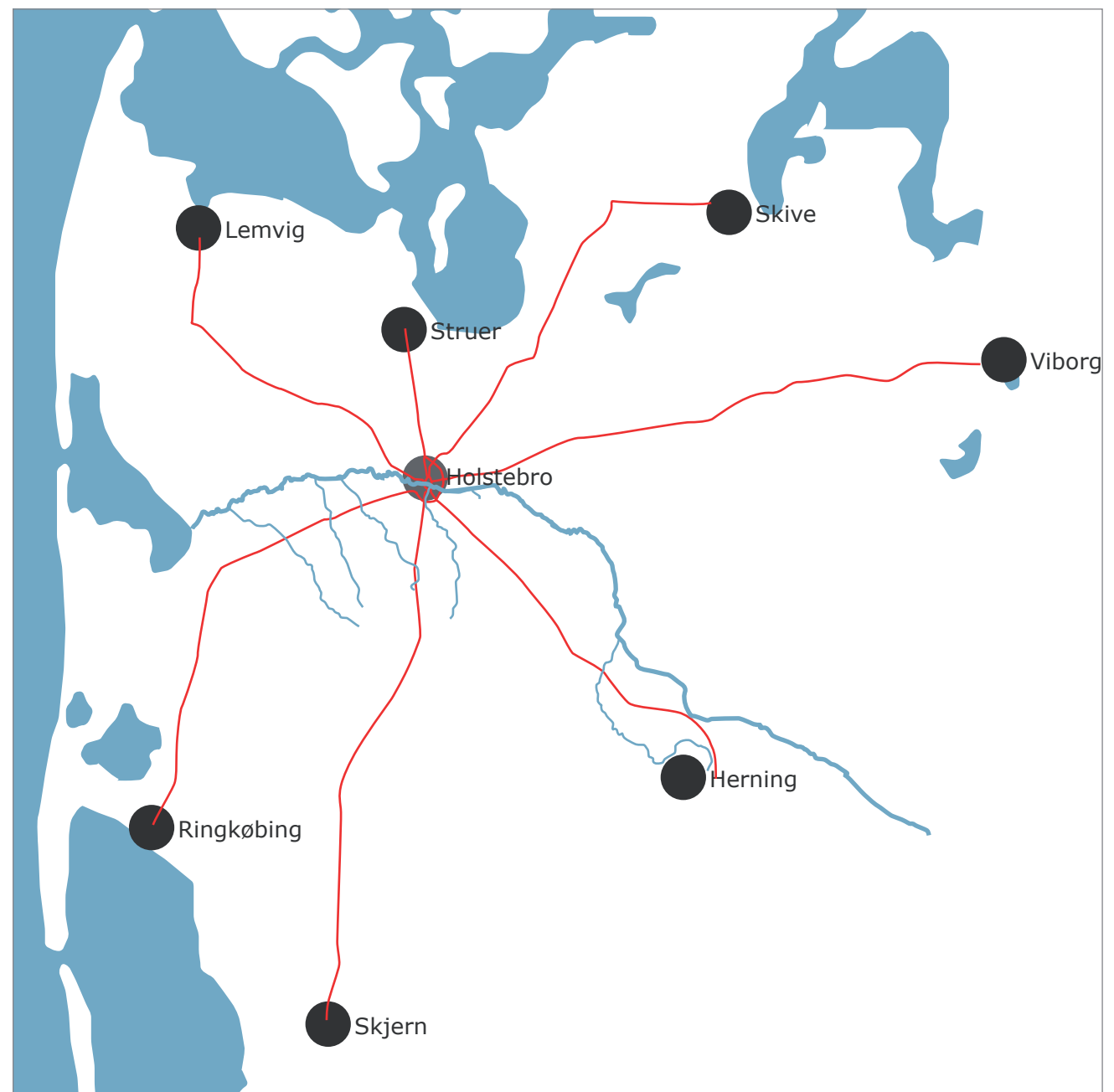
III. 3:
Danmarkskort, hvor beliggenheden af Holstebro, Storås og de største danske byer samt illustration 4's kortudsnit er vist.

Stedsanalyse Holstebro

med oversvømmelse, da byen flere steder er bygget helt ned til åen og dermed har inddraget nogle af de naturlige oversvømmelsesarealer. I 1970'erne regulerede kommunen åen efter, at det meste af byen blev oversvømmet, da vandstanden i åen steg til 3,8 m over den normale vandstand (Holstebro Kommune, 2006,1). Selvom åen blev reguleret ved at udvide den og grave den dybere, er der stadig problemer med oversvømmelser i Holstebro. Den seneste oversvømmelse var i januar 2007, hvor vandstanden steg til 2,5 meter over den normale vandstand (Holstebro Kommune, 2007). Derfor er det vigtigt, at der tages højde for oversvømmelse i områderne nær åen ikke bare i almindelighed, men også når de ombygges. Dette gælder også for flere af broerne, der ved oversvømmelse bremser vandet i dets fremdrift. Hvis de ligeledes ombygges, vil det give en bedre gennemstrømning (Holstebro Kommune, 2007). Det bedste, der på længere sigt kan foranstalles, ville være at give åen oversvømmelsesarealer øst for byen. I dag er det kolonihaveområderne i byen, der er mest udsatte for oversvømmelse og de oversvømmes ofte i vinterhalvåret. Dette er imidlertid god planlægning fra kommunens side, da det således ikke går væsentligt ud over helårsbeboelser. Kommunen har dog gennem tiden manglet en samlet plan for åens forløb gennem byen samt for, hvordan byrum ned til åen bør behandles. Det interessante ved at undersøge dette er, at vandet i dag har en herlighedsværdi, som kommunen kan benytte positivt i byplanlægningen.

Ill. 4:
Kortudsnit, hvor Storå og dens tilløb samt hovedinfrastrukturen fra Holstebro til de nærmeste byer i Midt- og Vestjylland er vist.

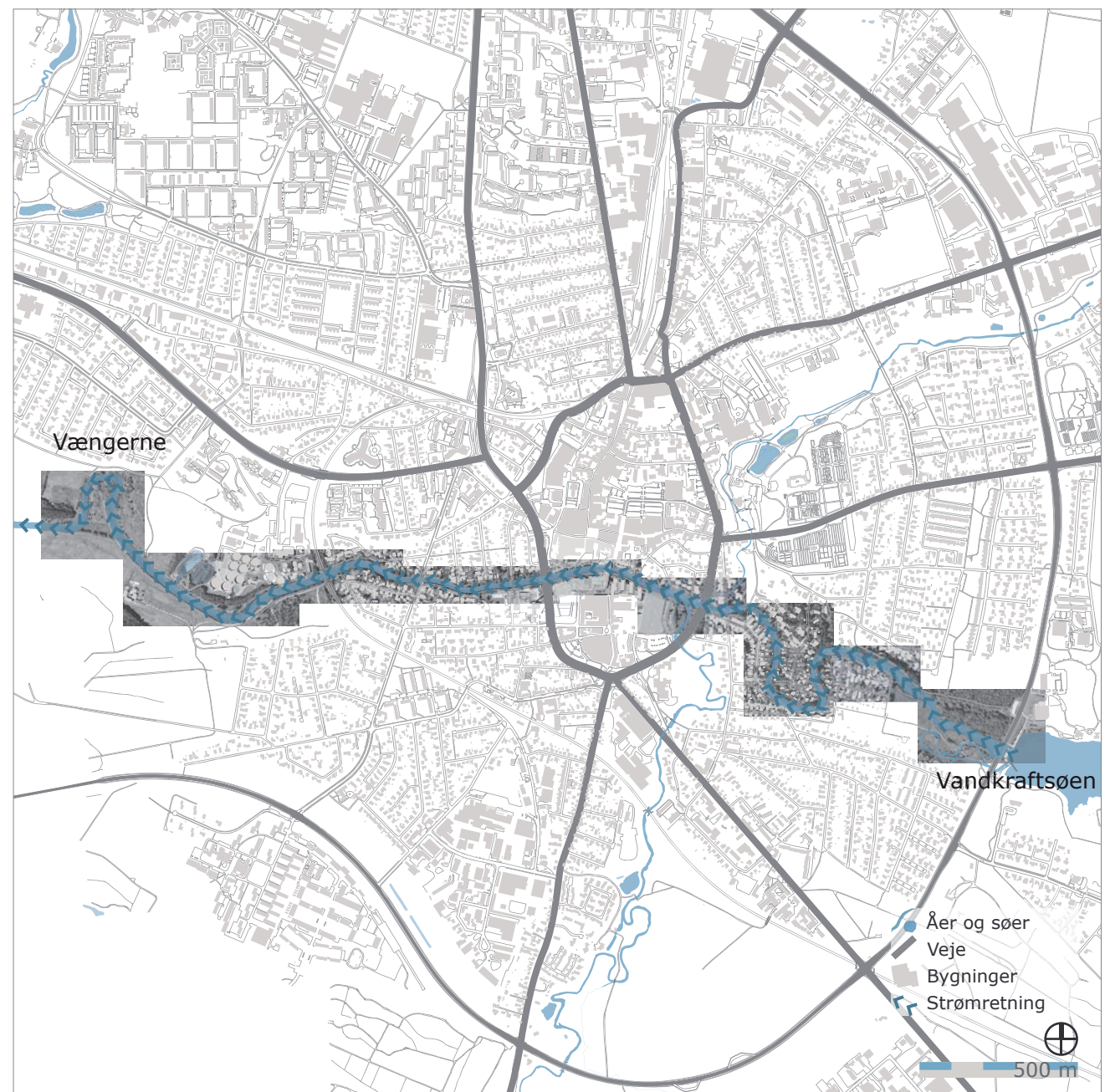

Stedsanalyse Holstebro

III. 5:
Registreringskortudsnit i 1-20.000
med Storås forløb gennem Holstebro,
hvor strømretningen, fra øst mod
vest, ligeledes er vist.

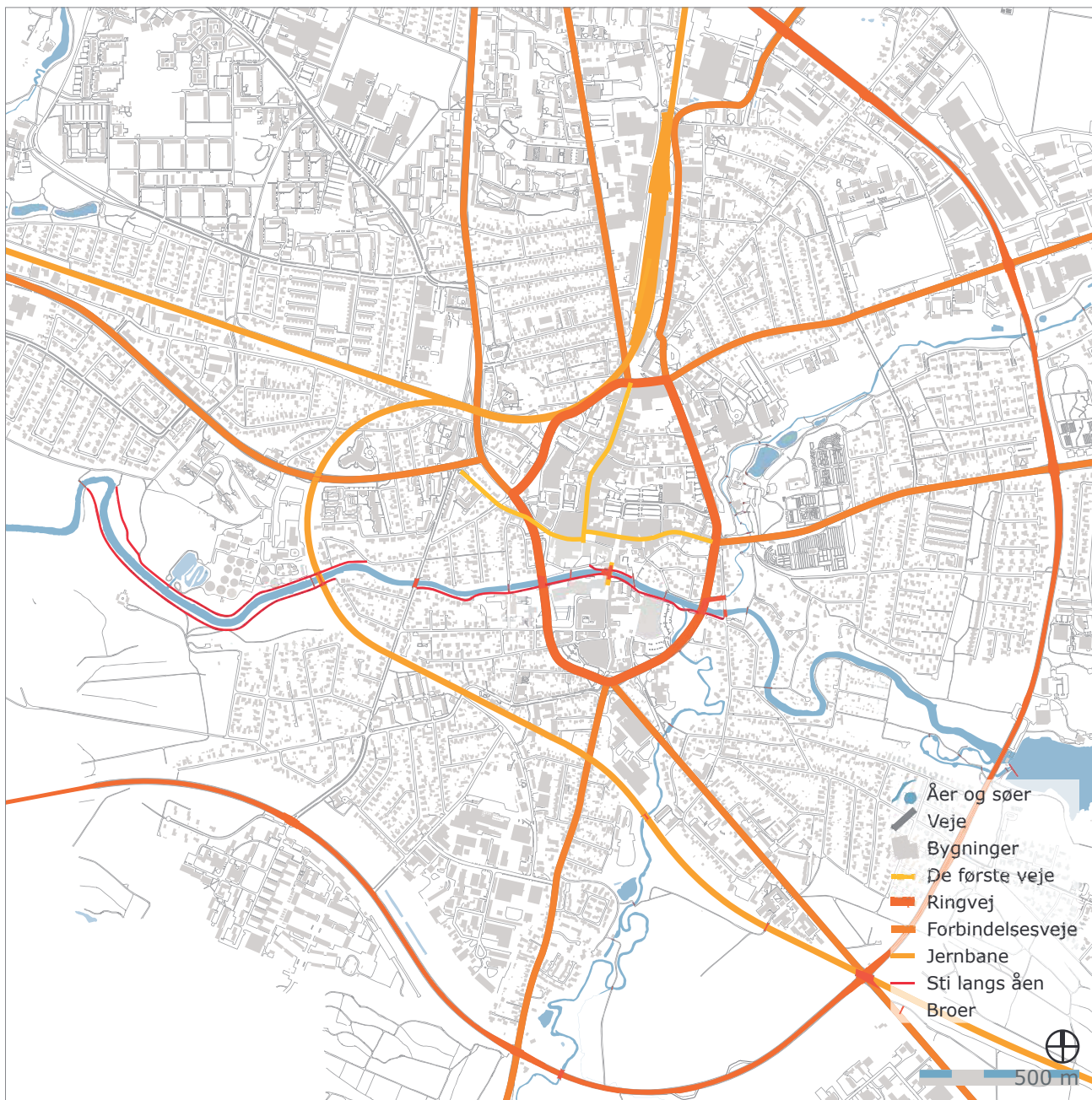
Historie

Storå snor sig gennem Holstebro og har gennem tiden været med til at definere byen. Holstebro er opstået ved et vadested over åen, på vejen mellem Viborg og Ringkøbing. Vadestedet lå i læ af de nordlige bakker, der er dannet i istiden. På vadestedets nordlige bred blev anlagt et mindre bysamfund, som senere fik navnet Holstebro. Storås forløb gennem Holstebro har ændret sig gennem tiden. Før var der en holm i byens midte, hvor Storå blev delt i to. Det var ved denne holm åen tidligere blev passeret og byen opstod. I dag løber Storå i ét samlet løb hele vejen gennem byen med en strømretning er fra øst mod vest.

Stedsanalyse Holstebro

III. 6:
Registreringskortudsnit i 1-20.000, som viser hovedinfrastrukturen samt broer og stiforløb langs åen i Holstebro. Her ses især det mønster, der kendetegner byen på et luftfoto, med de to ringveje.

Holstebro dannedes nord for vadestedet omkring de tre hovedindfaldsveje Nørregade, Østergade og Vestergade, der i dag udgør rygraden i byens centrum. I dag er det meste af disse gader omlagt til gågader. Der, hvor de tre gader mødes, ligger Store torv, som er byens centrale plads (Holstebro kommune, Tilsted Com, 2006, side 118). Gågaderne har, siden de blev anlagt i 1962, været byens hjerte. I mange år har åen dog været en del af byens bagside, hvilket også ses på bygningerne i eks. Vestergade, der kun henvender sig mod gågaden.

Stedsanalyse Holstebro

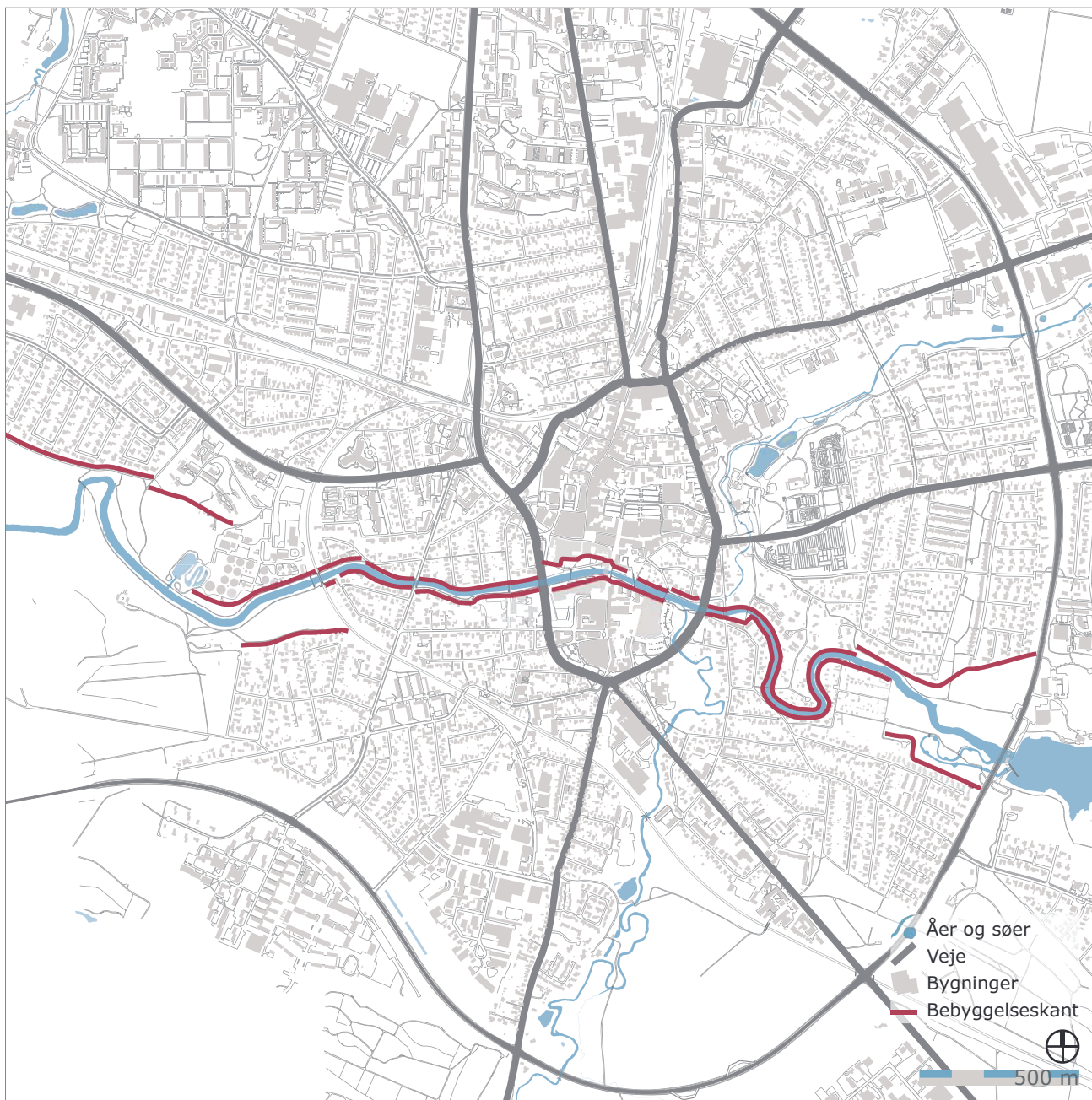
III. 7:
Registreringskortudsnit i 1-20.000,
som viser, hvorledes Storå er
medvirkende til, at Holstebro deles i
Nørre- og Sønderland.

Storå har altid delt byen i to: Nørreland og Sønderland. Nørreland er der, hvor byen opstod. Over en lang årrække blev byens industri etableret på Sønderland, hvilket var medvirkende til, at byen begyndte at vende bagfacaden til Sønderland. Sønderland blev det beskidte og ikke særlig attraktive kvarter. Dette var ligeledes medvirkende til, at der gik mange år, før folk begyndte at bosætte sig på Sønderland. Det var da heller ikke det bedre borgerskab, der bosatte sig på Sønderland. Det blev byens beskidte arbejderkvarter (Graugaard og Holm, 2002). I dag er industrien væk og det er boligkomplekser, villaer, parcelhusområder, kultur- og fritidsinstitutioner samt en mindre del handel, der er placeret på Sønderland.

Stedsanalyse Holstebro

Ill. 8:
Registreringskortudsnit i 1-20.000,
som viser hvortæt på åen, byggekanten
er, hvilket er medvirkende til, at åen
er utilgængelig for Holstebros borgere
og besøgende.

I slutningen af 1800-tallet var Storå et rekreativt område, hvor byens indbyggere badede, sejlede og fiskede. Samtidig blev det også byens renovationsanlæg, i og med kloakering og lign. blev ledt direkte ud i åen. Det gjorde den til et beskidt sted, som førte til, at borgerne ændrede syn på åen gennem 1900-tallet. Den eneste bro til køretøjer var Storbros, der har været byens livsvigtige overgangssted siden middelalderen. Øst og vest herfor var der kun små gangbroer uden gelænder, der kunne lede folk over åen (Graugaard og Holm, 2002, s.115). I dag er der flere broer i byen; nogle er kun gangbroer mens andre også er til biler.

De få broer uden for bymidten forbinder villaveje og grønne områder med hinanden. Gennem tiden har der, uden for bymidten, ligget mange villaer med haver helt ned til åens vand. Disse haver spærrer for den offentlige færden ved åens brinker på størstedelen af forløbet mellem vandkraftværket og boligområdet Vængerne. I midtbyen kan folk dog færdes på cykelstierne langs åen, som omtalt tidligere. Her er der dog ikke meget plads, da byggelinjerne mange steder er helt nede ved stien.

Stedsanalyse Holstebro

III.9:
Registreringskortudsnit i 1-20.000, der viser Holstebros grønne områder. I byen findes et afgrænset parkområde (det gamle lystanlæg), kirkegårde, grønne arealer med stier samt få idræts- og sportspladser, mens skov, enge og overdrev er placeret i byens periferi nær den ydre ringvej.

Storås udtryk i dag

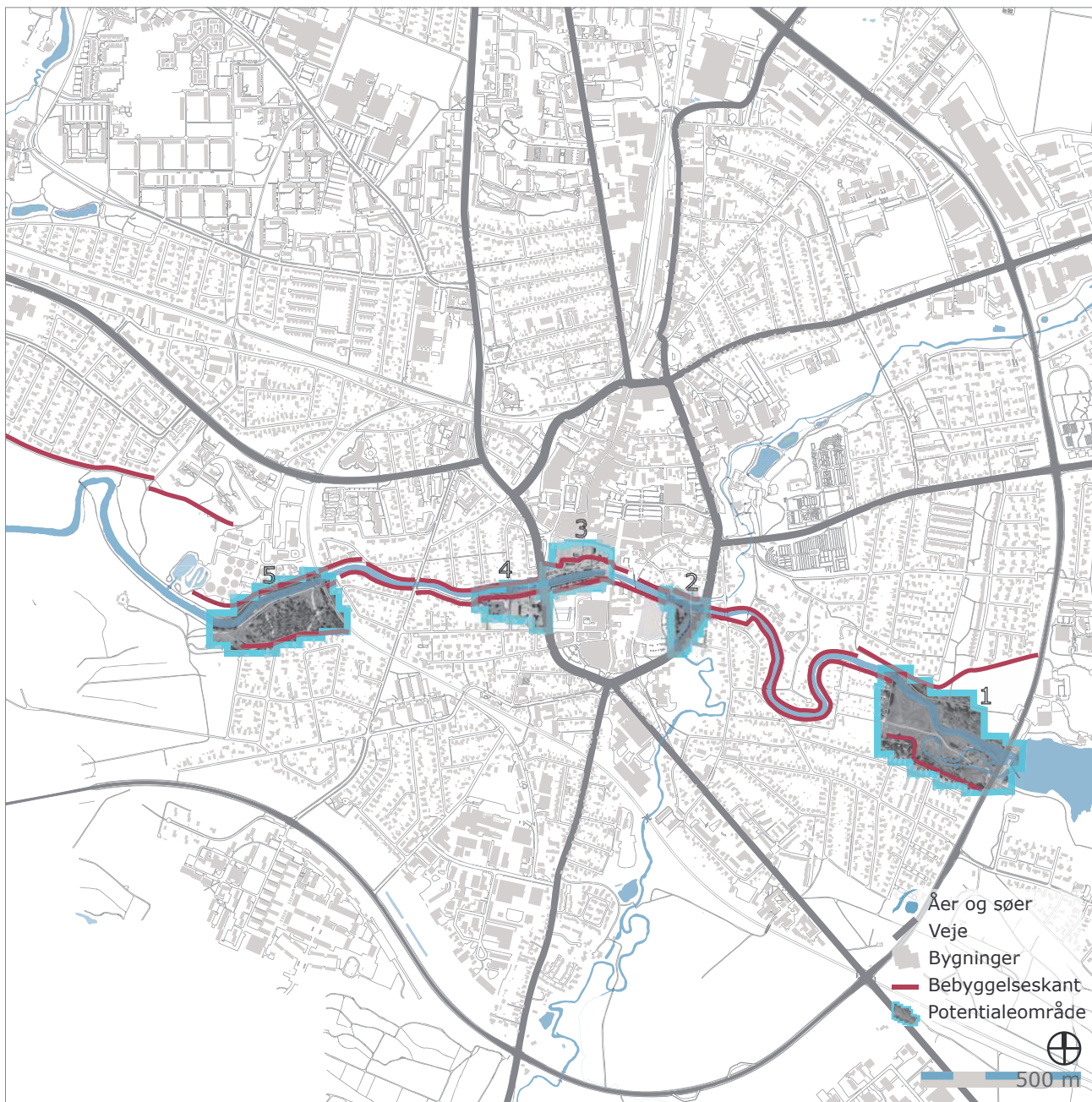
Holstebro er opbygget med et tæt bycenter, der brydes af enkelte landskabskiler og flere store grønne områder i byens udkant. De grønne områder nær og i byen benyttes til gå- og joggingture i dagstimerne, men de bearbejdede naturområder ligger øde hen, om aftenen og natten, da der ikke er nogen belysning langs områdernes stier. Storå gennemløber både bycenteret, beboelsesområderne og de grønne områder og skiftene mellem områderne opleves i særlig grad ved en kanotur på Storå om sommeren.

På strækningen mellem Vængerne og Vandkraftsøen er der flere områder, der kan blive til nye byrum. Dette er medvirkende til, at der kan etableres flere byrum langs vandet, som får deres egen karakter. Det faktum, at villaerne ligger ned til vandet og optager et areal ved vandet, behøver ikke nødvendigvis være negativt, hvis blot byens borgere har adgang til vandet. De områder, som kan omdannes til fremtidige byrum ligger i dag hen som restområder. Der er to typer af restområder. Den første type af restområderne er naturområder, som er blevet i overskud eller oversvømmes, så de ikke kan benyttes til beboelse. De ligger hen som grønne områder, der har store potentialer som rekreative områder for byens borgere og kan benyttes

Stedsanalyse Holstebro

III. 10:
Registreringskortudsnit i 1-20.000,
der viser de fem potentialeområder
langs Storå i Holstebro. Områderne
placeringer sig hovedsagligt på den
sydlige bred, men et enkelt har dog
hovedområde på den nordlige bred
og ligger i midtbyen. Områderne har
forskellige potentialer og forskellig
karakter, hvor områderne i periferien
er mere landskabelige, mens
områderne i midtbyen er bymæssige.

mere, end det er tilfældet i dag. De resterende restområder er opstået ned til åen ved, at industri er flyttet væk fra åen, eller bygninger er revet ned for at skabe plads til nye, som så ikke har fyldt det samme areal. I Holstebro bykerne er mange bygninger ombygget eller revet ned for at give plads til butikker og den indre ringvej: Cityring. Dette har medført, at mange af restarealerne i midtbyen er blevet til parkeringspladser på gågadenes bagside. Denne udvikling har været medvirkende til, at åen er blevet til byens bagside og dermed skraldespand for byens borgere, hvor de henkaster cykler og indkøbsvogne på de græsbevoksede åbrinker.

Dette bagsideudtryk er medvirkende til, at de fleste folk i dag færdes på tværs af Storå i Holstebro, da turen langs åen på de asfalterede cykelstier ikke er opmuntrende, men præget af bygningsvolumeners bagsider og store hegn.

Bygningsvolumenerne og hegnene er skyld i, at der ofte er skygge og dermed intet liv på stisystemet langs åen i midtbyen. Hegnene bidrager endvidere til, at det liv, der er bag dem, ikke kan ses fra stien men kun høres. Dette liv er også en del af byens liv, så hegnene burde være transparente eller helt fjernet/ikke eksisterende ind til de semioffentlige arealer, som eksempelvis byens friluftsbad, hvor folk bader, boltrer og soler sig ved bassinerne og på den grønne plæne.

I dag er der ikke etableret et sammenhængende stisystem, så Holstebros borgere kan komme fra Plantagearealet i vest til Vandkraftsøen i øst langs eller nær åen. Strækningen i byens centrum benyttes hovedsagligt af cyklister. Byens fodgængere krydser åen via broerne og benytter gaderne, der ligger parallelt med åen bag bygningsvolumenerne, til at færdes på. Dermed sker deres bevægelse på tværs af åen. Det, at borgerne ikke benytter stien langs åen, skyldes sandsynligvis skyggen, til dels med det faktum, at det ikke føles trygt på stien, da alt er lukket af ud til den. I midtbyen sænkes stien langs åen når den krydser en bro til biltrafik, da stien føres under broerne i mørke tunnellignende forløb. Disse steder er ofte oversvømmet i vinterhalvåret, hvor cyklisterne finder alternative ruter til at komme fra øst til vest i byen.

Strækningen fra byens østlige side til den vestlige side er præget af flere skift i landskabet langs åen. I dette projekt er det forsøgt at kategorisere disse forskellige udtryk i typer af bylandskaber.

Stedsanalyse Holstebro

Bylandskaber

I denne opgave skal bylandskaber forstås som de forskellige typer af landskab, der findes langs Storå gennem Holstebro på strækningen fra Vandkraftsøen i øst til Vængerne i vest. Det er en af Storås styrker, at landskabet langs åen i dag har skiftende karakterer, hvilket er medvirkende til, at åen har forskellige udtryk. Dette kan i fremtiden være et grundlag for at skabe mangfoldighed langs åen ved at bygge videre på eller forstærke de forskellige bylandskaber, der ses langs Storå i dag. Disse bylandskaber er blevet betragtet og efterfølgende kategoriseret i ti grupperinger med hver deres kendetegn. De ti grupperinger er opstillet, så de fra venstre mod højre kan læses som gående fra naturligt landskab til bymæssigt landskab. Ved hver gruppe er anført, hvilke materialer, der hovedsagligt benyttes, hvilket udtryk, der hovedsagligt præger området, særlige kendetegn samt hvorvidt området er privat

Ill. 11:
Diagram med de forskellige bylandskaber langs åen opstillet i et skema gående fra landskabelige (venstre) til bymæssige (højre). I skemaet er bylandskaberne beskrevet ud fra deres kendetegn med materialer, karakter, funktion og om området opfattes privat eller offentligt. Bylandskaberne kan have variationer, som gør dem stedsspecifikke, så de bør betragtes som en overordnet måde at kategorisere landskaberne langs åen på, for at forstå åen gennem byen.

eller offentligt. I denne opgave bygges der videre på disse bylandskaber, der med få og enkle indgreb kan få åen til at fremstå sammenhængende i fremtiden i stedet for som fragmenter. Disse fragmenter ses i dag i særdeleshed af folk, som færdes på åen i eksempelvis kano. I fremtiden skal færdslen på Storå gennem Holstebro, opleves med åen som en integreret del af byen med en sammenhængende strækning, der dog stadig fremstår forskelligt. Det er bylandskabernes forskellige kendetegn kombineret et områdes konteksten, der skal danne grundlaget for et områdes omdannelse. Kun hvor potentialet for anderledes brug i fremtiden er til stede, kan der ses bort fra bylandskabernes kendetegnene, men aldrig konteksten. Når et område omdannes må der også ses på hvilke overordnede initiativer kommunen har og arbejder ud fra.

- A: Vild natur**
- Selvtrådte stier
 - Naturligt udtryk
 - Alt vokser vildt
 - Offentligt

- B: Plantage**
- Grusstier eller selvtrådte mellem stammerne
 - Stringent udtryk
 - Træerne står i rækker
 - Offentligt

- C: Plejet natur**
- Grusstier
 - Styret bymæssig udtryk
 - Slået græs og plejede arealer
 - Offentligt

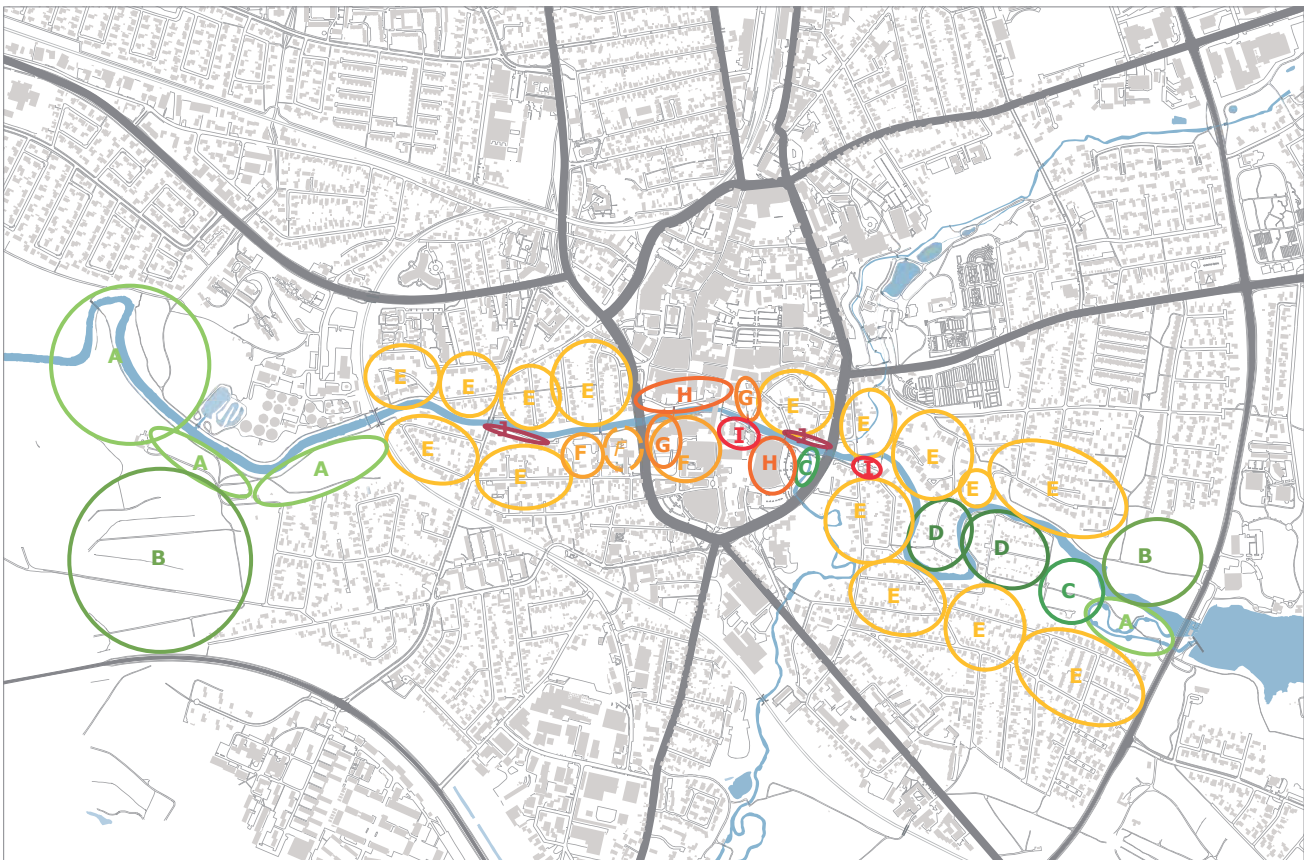
- D: Kolonihave**
- Grusveje, græs/grus stier
 - Bymæssig med landsby udtryk
 - Lille have, mindre hus, pænt og idyllisk
 - Privat

- E: Villa/Parecelhus**
- Egen indkørsel og grund
 - Bymæssig og plejet udtryk
 - Hus med forskellig størrelse grund ofte med have
 - Privat

Stedsanalyse Holstebro

III. 12:
Registreringskortudsnit i 1-20.000,
der viser bylandskabernes placering
langs Storå og i byen ved åen.

F: Fritidsområde

- Forskellige belægninger eller grønt
- Bymæssig landskab
- Område hvor folk laver aktiviteter/ opholder sig i fritiden
- Offentligt/halvoffentligt

G: Byplads

- Fin belægning
- Bymæssig
- Område til pause og møde med andre mennesker, ofte med hårde og fine materialer
- Offentligt

H: Bycenter

- Asfalt
- Bymæssigt tæt og trist bagside udtryk
- Der er fokus på det inden i bygningerne og klare forskelle på for- og bagsider
- Halvoffentligt

I: Boligblok

- Fælles indgang med fliser eller asfalt
- Tæt bymæssigt udtryk
- Beboerne har fælles faciliteter, ikke altid udearealer
- Privat

J: Vejforløb

- Asfalt
- Bymæssig, infrastruktur
- Fragter folk fra A til B der er ikke tænkt på omgivelserne
- Offentligt

Stedsanalyse Holstebro

Kommunens initiativer

I Holstebro er der flere åforløb, der munder ud i den mest markante å gennem byen, som er Storå. I Marsterplan for Holstebro 2001- 2025 skriver kommunen, at Storå er et vigtigt enkelt element i byen og landskabet, som bidrager til byens særpræg og æstetiske identitet. Men dette forhold værdsættes og udnyttes ikke tilstrækkeligt i dag (Holstebro kommune, 2001, s. 23). Kommunen har været opmærksom på åen i flere år og i 1992 blev der udskrevet en konkurrence om bykernen, hvor der ønskedes forslag til åstrækningen og gågadenettet. Der kom mange forslag, men Holstebro har dog aldrig lavet en strategi for åens forløb gennem byen (arkitekten, 1993).

I fremtiden har kommunen et ønske om, at åen fremstår

bymæssig i bykernen end gennem resten af byen. Den forventes at blive et smukt element i byen, hvor det urbane i byen og det landskabelige uden for byen kan forstærkes, så en forskel på åen i centrum og åen i udkanten opnås (Holstebro kommune 2003 og Holstebro kommune, 2001).

Noget af det, der er medvirkende til, at åen ikke er et attraktivt element i byen i dag, er, at byens bygninger vender bagfacaderne til den. Ét af mange eksempler på det, er musikteatret, der blev opført i 1965, hvor det store kompleks' bagside vendte ud mod åen. Først ved den nyligt udførte renovering er der åbnet op ud mod åen og foyeren, der deles med det nyopførte Dansens teater, har indgang både fra nordsiden ved åen og fra sydsiden ved biografen og den nye store byplads. Herved har kommunen

Ill. 13:

En billedcollage med billeder af bagsidearealerne ned til Storå i Holstebro. Et trist udtryk, der er medvirkende til, at folk ikke ønsker at færdes langs åen i især Holstebro midtby.

Stedsanalyse Holstebro

taget det første skidt i retning af at etablere byrum langs åen og dermed se åens potentiale.

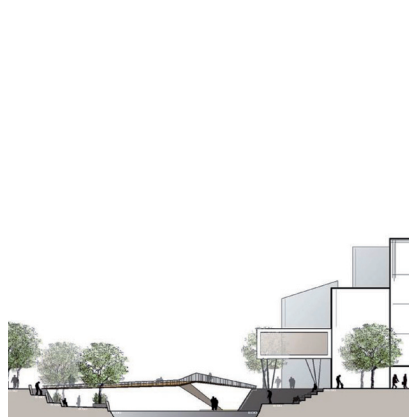
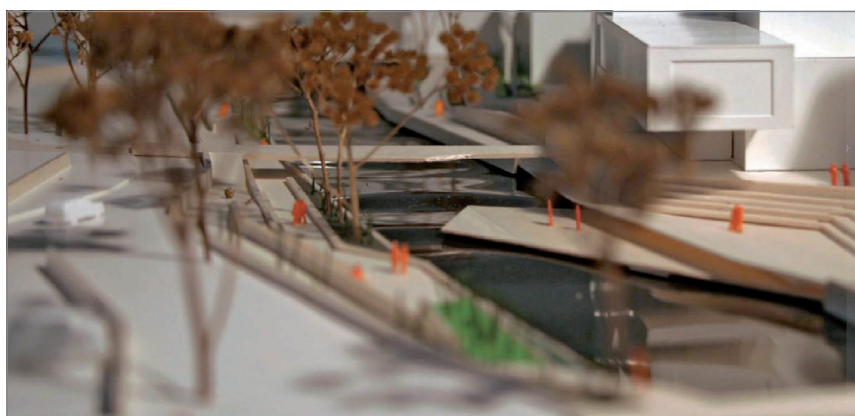
Åen er igen blevet attraktiv og ejerne af villaerne ned til åen er begyndt at indrette haverne efter, at åen er et rekreativt element gennem byen.

I dag er omdannelsen af et byområde ned til åen igangsat. Der etableres et nyt byrum omkring Musikteatret, Dansens teater og åen i centrum af Holstebro. I konkurrencematerialet til dette byrum beskriver kommunen, hvordan vandet har en herlighedsværdi og byrummet kan blive en speciel attraktion. Byrummet har små oaser, forskudte niveauer og plads til ophold og teater, samtidig med at projektet forbinder åens to sider (Holstebro kommune, Tilsted Com, 2006, side 223). Projektet

udnytter dog ikke parkeringsarealerne nord for åen, som også er en del af rummet, der afgrænses af bygningsvolumenerne. Mens projektet har en udstrækning helt op til bygningsvolumenerne på sydsiden, har det imidlertid kun indlemmet en seks til otte meter bred zone på nordsiden.

I konkurrenceoplægget til det omtalte byrumsprojekt nævnes ønsker omkring åen kort. Det ønskes at vende arealerne langs åen fra byens bagside til dens forside, mens åbrinkerne og byrummene omkring centrum tilstræbes et urbant udtryk. Åen forventes at blive et aktivt og smukt element i byen, der ikke deler byen men tværtimod binder den sammen (Holstebro kommune, 2005).

III. 14:
En billedcollage med illustrationer og modelbilleder fra Konkurrenceprojektet: byrum – å og kultur udarbejdet af Okra Landskabsarkitekten b.u. og Schul & CO Landskabsarkitekter.

Holstebros kultur

Storå er blot ét af de naturelementer, der omgiver Holstebro. Der er skove, plantager, heder og bakker og naturen blev da også højt prioriteret frem til 1960'erne, hvor kulturpolitikken for alvor gjorde sit indtog. Borgere og politikere ønskede ikke, at byen blev en kedelig provinsby. For at forstå Holstebros udvikling, må denne drejning i byens byplanlægning medtænkes, i og med den har spillet en stor rolle i byens planer efterfølgende.

Byplanlægning og kulturudvikling integreredes og blev en samlet strategiforbyensudvikling. Kommunens satsede på kulturpolitikken på et menneskeligt niveau, hvor kulturpolitikken skulle vokse op fra bunden og ikke byde ind med store kulturinstitutioner (Skot-Hansen, 1998, s. 82). Det var både et ønske om at gøre byen mere attraktiv og ændringer i samfundsstrukturen, der var skyld i, at kulturpolitikken satte ind (Skot-Hansen, 1998, s. 86). Startskuddet var tre skulpturer, hvoraf den første, der blev afsløret, Giacomettis "kvinde på kærre", er gået fra at være meget udskældt til at være folkekær og af byens borgere bedre kendt som "Maren o æ woun" (Skot-Hansen, 1998, s. 12).

Hvor Holstebro før var kendt for Storåens forløb gennem byen, er den i dag kendt for kunst og kultur. Holstebro satsede på et attraktivt kulturmiljø frem for provinsbyens charme og det er denne satsning, der har ført til, at byen i dag er præget af kunst og kultur. Eksempelvis huser byen i dag vigtige kulturinstitutioner som Holstebro Musikskole, Odin teatret og Peter Schaufuss Balletten (Skot-Hansen, 1998).

Da musikteatret blev opført i 1965, integrerede det ikke åen. Først i 1991 blev åens to bredder forbundet, da Hotel Royal blev bygget hen over åen i sammenhæng med Storbro. Dette var

første gang, en bygning reelt orienterede sig mod åen.

Seneste tiltag, i udviklingen af at få åen integreret i byen, er ombygningen af musikteatret og opførslen af dansens teater. Her henvender bygningerne sig mod åen, hvormed åen igen er kommet i betragtning.

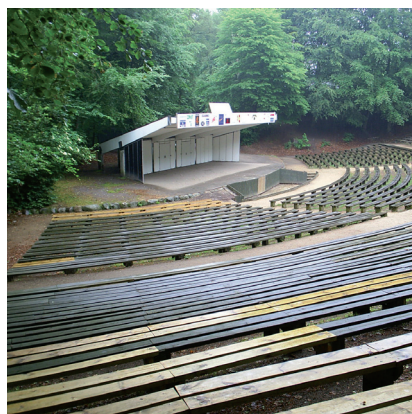
Siden 1960'erne har det været vigtigt for kommunen at gøre kunsten og kulturen til en del af folks hverdag. Den skal afspejles i byrummene, hvor folk færdes og findes i en mangfoldighed i foreninger og institutioner (Holstebro kommune, Tilsted Com, 2006, side 186). Dette udtrykkes med sætningen: "Der skal være en dråbe kultur i alt, hvad vi foretager os" (citater: Holstebro kommune, Tilsted Com, 2006, s. 186). For Holstebro kommune er kultur dog ikke kun kunst og finkultur, det er også idræts- og foreningslivet. Dette er dog knap så tydeligt i byens rum, hvor det mest er kunsten, der præger gader, torve og pladser.

Investeringerne i kunst og kultur har været med til at ændre byens omdømme. Trods størrelsen har Holstebro opnået ry som en by, der udvikler sig selv og sine borgere, ved at investere i kunst og kultur på baggrund af en langsigtet strategi, hvor det, at anvende kunsten til at inspirere byens liv og borgerne, har været en bærende ide. Den benyttes stadig, hvilket Dansens Teater og planerne om en sportsarena er tydelige beviser på (Gulmann, 2005, s.193-194). Hvor åen så blev af i denne periode, er det store spørgsmål. Det naturelement, folk i byen elsker, er blevet klemt i kulturpolitikken.

I dag ligger åen uudnyttet hen i byen og dens mange potentialer er ikke benyttet.

Stedsanalyse Holstebro

III. 15:
En billedcollage med billeder af Kultur i Holstebros byliv og gader. Her ses det, at fokus gennem mange år har været på skulpturer i gaderne og ikke så meget på det kulturelle liv, som kun udspiller sig, når der afholdes kulturuger hver 3. – 4. år.

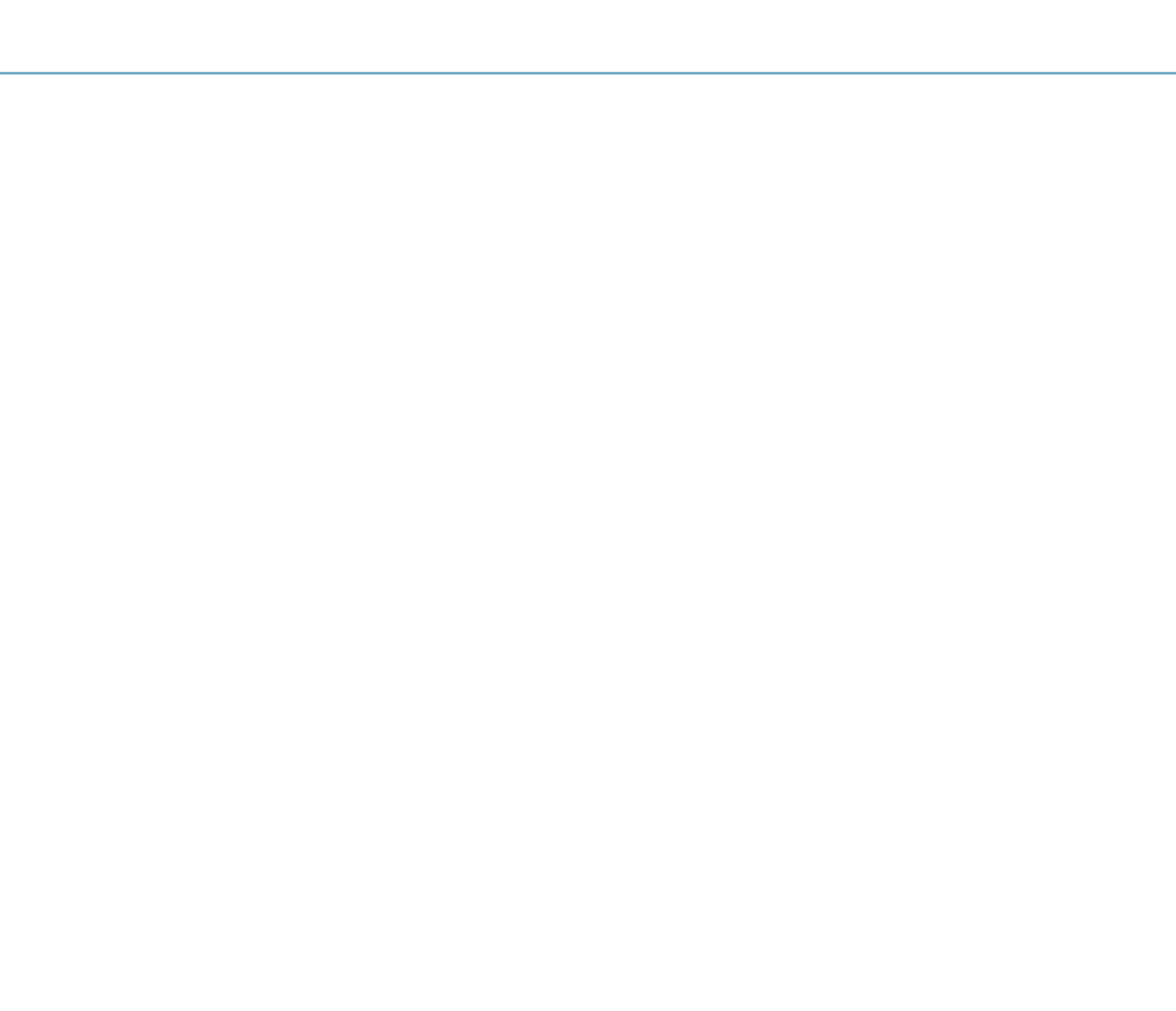
Storås fremtid

Problemet i Holstebro er manglen på en samlet strategi for åen, så kommunen undgår, at åens forløb gennem byen i fremtiden bliver mere fragmenteret, end det allerede er. En af styrkerne ved åens forløb er, at det både strækker sig gennem naturen og byen. I Profilbogen om Holstebro siges der: "Bor man i ... Holstebro, så har man byen i forhaven og naturen i baghaven – eller omvendt." (citater: Holstebro kommune, Tilsted Com, 2006, s. 103). Denne natur kan dog godt tæmmes langs åen på stækningen gennem byen og stadig bibeholde sit vilde udtryk langs åen i udkanten og udenfor byen. Byens udtryk opleves især ved en kanotur på Storå, hvor skiftene også ses og gør indtryk på beskueren. Dette skal ikke undervurderes, da mange tager turen i kano mellem maj og oktober, hvor der er kanoudlejning. Åen er dog et naturelement, som er meget smukt om sommeren, men som samtidig kan være drilsk med de mange strømninger og forskellen i vandstanden, som har et udsving på ca. 2 meter fra sommer til vinter. Denne vandstandsændring skal der tænkes på i planlægningen af nye formprincipper, men det åbner også for, at åens dynamik kan ses og føles af byens borgere på en god måde.

Stedsanalyse Holstebro

Ill. 16:
Holstebro og Storå er med til at definere hinanden. Her er en billedcollage med billeder af den skønne natur langs Storå i Holstebro. Noget, som kan gøre en tur langs Storå til en nydelse og dermed også et rekreativt udflugtsmål

Teoretiske refleksioner

De teoretiske refleksioner tager udgangspunkt i opgavens tre hovedtemaer byrum, idræt og vand. Byens rum omhandler problematikker, tendenser mm. i dagens byrum. Idræt er en af de nye tendenser, der vinder frem og en del af Holstebros kulturpolitik, som kan udbredes i byens rum. Vandet spiller en central rolle, da det er byrum langs åen der arbejdes med i denne opgave, der ses på vandets fænomener inden for bevægelser, lyde og lysets refleksioner.

Byens rum

Byen er stedet for alle og præget af forskellige aktiviteter og mennesker, hvilket stiller krav til, at forskellige folk skal kunne færdes og mødes i byrummene. Op gennem tiden har der været forskellige elementer, som har været styrende for byen. Jan Gehl omtaler de nødvendige og valgfrie aktiviteter. De nødvendige aktiviteter er dem, der vil foregå hele året rundt i byens rum, uden der stilles krav til omgivelserne. De valgfrie aktiviteter sker, hvor rummet indbyder til, at folk standser op eller tager ophold i byrummet. Derudover er der følgeaktiviteter, som er aktiviteter der kommer som følge af de andre aktiviteter i byrummene.

I dag er der et modsætningsforhold i dels den stigende trafikmængde, som stiller større krav til infrastrukturen og dels det stigende ønske om bedre udfoldelsesmuligheder i byens rum samt grønne oaser, hvilket ligeledes stiller krav til byens udformning (FSL og Miljøministeriet, 2003, s. 3). Det evige spørgsmål bliver, hvad der skal til for at skabe et brugbart byrum, hvor der er plads til både nødvendige og valgfrie aktiviteter således, at der skabes et levende byliv?

For at få en bedre forståelse for byrummene og deres funktion, ses der kort på, hvilke forandringer byrummene har gennemgået siden slutningen af 1800-tallet og frem til i dag samt på hvilke tendenser, der er på vej.

Kort om byrummenes udvikling

Mødet med andre mennesker har til alle tider været en af byens

vigtigste funktioner og største attraktion (Gehl et al., 2006, s. 15). Da byens liv udfolder sig i byens rum, har de altid været rammen om mødet mellem forskellige kulturer og aldre. Det er en betragtning, der er blevet dyrket yderligere inden for de seneste år, da der er sket et skift i byrummenes brug.

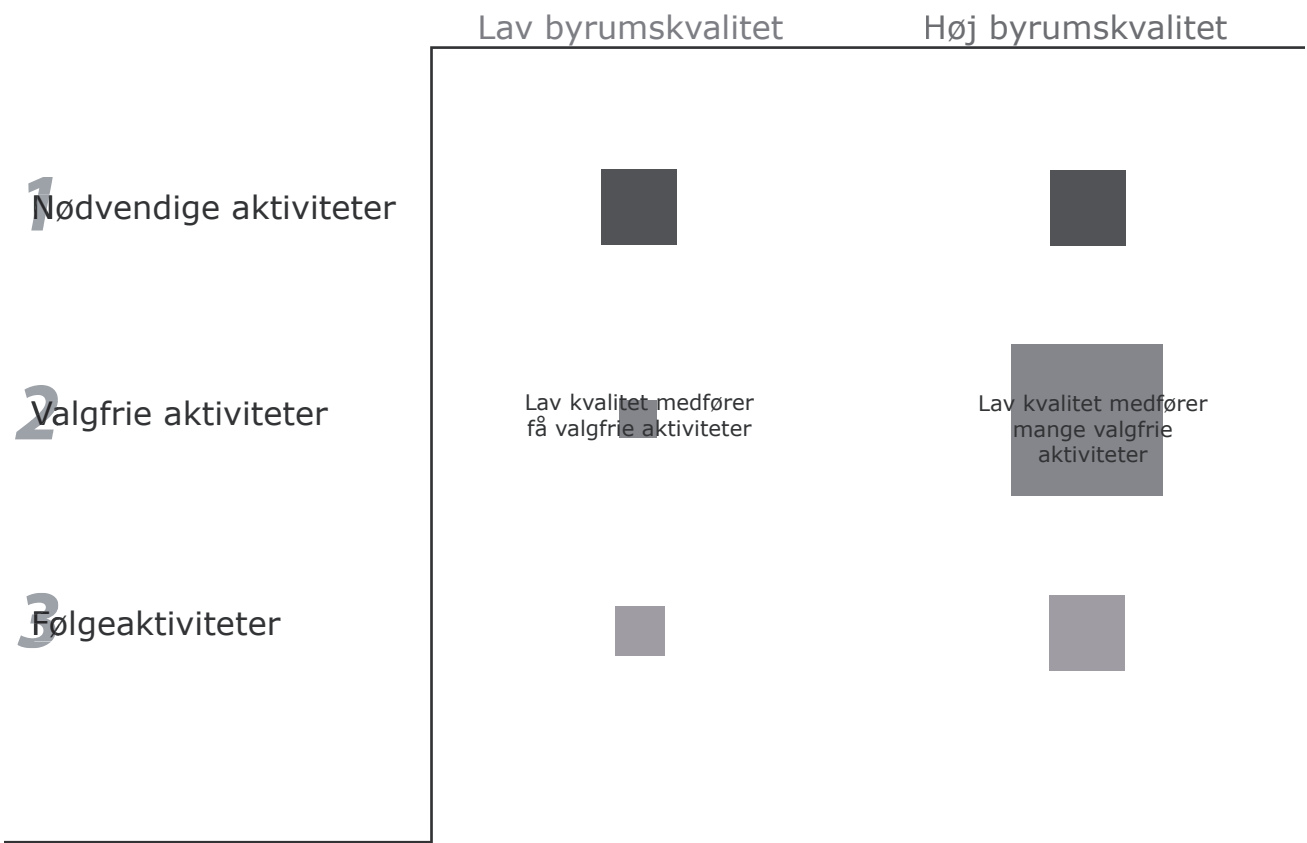
I slutningen af 1800-tallet var byens liv præget af de nødvendige og arbejdsorienterede aktiviteter, hvor de fleste færdedes til fods. Derfor blev der ikke gjort specielle tiltag for at fremme byens rum og gøre dem bedre for byens borgere. I flere danske provinsbyer blev borgerne dog sat i fokus ved, at foreninger anlagde byparker med grønne områder, hvor borgerskabet kunne promenerer og nyde naturen (FSL og Miljøministeriet, 2003, s. 30).

I begyndelsen af 1900-tallet blev der skabt plads til fritidsaktiviteter, ophold og leg i byrummet. Dette skete, fordi samfundet blev bevidst om, at lys, luft og udfoldelsesmuligheder i det fri var sundhedsfremmende. Der opstod kolonihaveområder og sportsanlæg i byernes yderområder og nye bebyggelser i ånden om et sundt legeme blev til (FSL og Miljøministeriet, 2003, s. 30).

Bilen overtager

I 1960'erne havde bilen for alvor indtaget byen og dette gav problemer flere steder, i og med bylivet fortrængtes af bilen. I Las Vegas i USA blev byen direkte designet ud fra infrastrukturen og den hastighed, folk bevægede sig med. Det vil sige, at den gade, der fungerede som hovedgade, da folk kom til byen med tog, har en mindre skala som er menneskelig, end den nuværende hovedgade, hvor folk kommer i bil, hvilket er årsag til, at gaden er designet efter bilens hastighed. Langs den nyere hovedgade, som blev designet efter bilen, er der store parkeringsarealer, store skilte og reklamer og byens rum er blevet reduceret til asfaltbeklædte parkeringsarealer og veje (Venuri et.al, 1977 s. 20). Tendensen fandtes også i mindre skala i Danmark, hvor der blev etableret centerområder uden for byen. Her fandtes fodgængere ikke, da bilen blev parkeret lige udenfor storcentrene. Der var ingen fortove og bilen havde helt overtaget bybilledet. Som modreaktion blev der anlagt flere gågader og fra slutningen af 1960'erne arbejdedes der på at forbedre byens centrale rum for fodgængere. Derfor blev veje og parkeringspladser omlagt eller fjernet for at lave nye offentlige rum og sikre sigtelinjer i byen. Bilen blev tvunget ud af byens centrale områder og efterhånden blev der bedre plads til bylivet og dets udfoldelser, hvor der før var parkeringspladser (Gehl et al., 2006, s. 12 og Hajer og Reijndrop, 2001, s. 8). Dermed opstår dog en mangel på parkeringsarealer i byen med manglende alternativer til, hvorledes disse arealer evt. også kan være aktive byrum for de bløde trafikanter. I slutningen af 1970'erne var Leon Krier fortaler for denne rekonstruktion af den europæiske by. Her var et af hovedformålene at genskabe det offentlige domæne. Dette sker også som en modreaktion til planlæggernes zoneopdeling af byen (Krier, 1979, s. 7). Pladsen og gaden bliver, for Krier, stedet, hvor individet finder sig selv og viser sin kulturelle og politiske ansvarlighed og stedet hvor det offentlige domæne kan genopbygges (Krier, 1979, s. 13, 27). I dag

Ill. 17:
Diagram, der beskriver Jan Gehls opfattelse af byrumskvalitet inden for de tre former for aktivitet, han kategoriserer byens rum i, hvor de enten er nødvendige, valgfrie eller følgeaktiviteter. Diagrammet fremstiller Jan Gehls opfattelse af, i hvor høj grad byrumskvaliteten har indvirkning på, hvor meget et byrum anvendes til hver af de tre former for aktivitet. Det er iøjnefaldende, at når byrumskvaliteten er høj, opstår der flere valgfrie aktiviteter.

er der nye takter i opfattelsen af, hvad det offentlige domæne er og byens rum benyttes frivilligt.

Forskellige byrumstyper

I dag spiller de rekreative og kulturelle aktiviteter en vigtig rolle i byens liv (Gehl, et al. 2006, s. 8). Der ses en markant forandring fra, at folk opholdt sig i byrummene af nødvendighed i slutningen af 1800-tallet hen imod, at folk i dag opholder sig i byens rum af egen fri vilje. De attraktive byrum er en økonomisk fordel for byerne da de tiltrækker beboeren og turister. Dette stiller større krav til byrummenes indretning og kvalitet, hvilket er grunden til, at der i dag er øget fokus på byens rum og hvordan, de kan kategoriseres. Gehl Architects har gennem flere år undersøgt bylivet i København og de tendenser, der ses i København, kan også ses i danske provinsbyer, dog i mindre omfang og tidsmæssigt forskudt af hvornår, de sker i København. Herudfra har de opstillet følgende fire byrumstyper: I "Den traditionelle by" udføres hovedparten af aktiviteterne til fods og byens rum fungerer som mødested. I "Den invaderede by" har bilismen overtaget store dele af byrummet og derved trænges øvrige byfunktioner i baggrunden. "Den forladte by" præges af bilen, der helt har overtaget byens rum og det offentlige liv er forsvundet fra byrummene. I "Den genvundne by" arbejdes der med at sikre byens rum og skabe en balance mellem funktioner som mødested, marked og forbindelse, hvor bilen hierarkisk placeres lavere end fodgængere (Gehl, et al. 2006, s. 11). Der sker dog også ændringer i bystrukturen og opfattelsen af byens rum. Dette ses bl.a. i Fonden Realdanias konkurrenceoplæg til: Bedre Byrum. Her præsenteres tre generationer af byrum. I den første generation (1960 – 1975) tilbageerobres centrale byrum fra bilismen og der anlægges flere gågader. Denne tilbageerobring understøttes i Den anden generation (1975 – 1990), hvor opmærksomheden rettes mod byrummets fysiske indretning for at gøre byrummet mere attraktivt. I tredje generation (1990 – 2001) er der fokus på byrummet som et betydeligt offentligt anliggende og i flere byer er der en tendens til at skabe byrum med høje arkitektoniske og kunstneriske kvaliteter (Gehl og Andersson, 2003, s. 8).

Der ses visse ligheder mellem de to opstillinger. Fælles for dem er betagningen at byen undeholder forskellige typer rum som hver kan noget forskelligt. I "Den genvundne by", er et lavere tempo i form af cyklister og fodgængere, der præger byens pladser, torve og strøg. Dette kan sammenlignes med den anden og tredje generation, som omtales i Bedre Byrum, hvor bilismen dog ikke omtales til trods for, at den også præger bybilledet i dag. Det er dette, der, hos Gehl Architects, ses som "Den invaderede by", hvor flere og flere moderne byrum omkring store domiciler ses som mennesketomme arealer, fordi der ikke er arbejdet bevidst med bymiljøet. Dette giver problemer, da der i et byrum er mulighed for at benytte de fineste materialer og byinventar af høj kvalitet, som dog ikke er til megen hjælp, hvis byrummet er præget af skygge, store flader, der ikke giver læ eller er mørkelagt om natten. Tendensen med den genvundne

by ses især inden for de seneste 15 år, hvor bylivet har fået en renaissance. Her er det vigtigt at give byens borgere de byrum, de efterspørger og ikke udelukkende tænke i fine materialer. Den pænhed og forsigtighed, der ofte præger nye offentlige rum, er nemlig medvirkende til, at byens rum bliver ensartede og ofte grå i massen (Gehl og Andersson, 2003, s. 8 - 9).

I dag er der kun få nødvendige aktiviteter i byrummene, da mennesker opholder sig der i deres fritid. Derfor er det vigtigt at arbejde med byen ud fra fodgængerens perspektiv. Dette er et udfald af, at byrummene i dag præges af indkøbsaktiviteter, rekreative og kulturelle aktiviteter (Realdania, 2006, s. 52). En ny tendens er dog, at byens rum i stigende grad benyttes til den daglige motion.

Nye tendenser

Byens rum skal være levende, aktive og fyldte med mennesker; noget folk ofte ser som en selvfølge (Gehl et al., 2006, s. 36). Hvis en by ikke aktivt fremmer fodgængerlivet, fortrænges dette liv i værste fald fra byen. Byplanlæggere og arkitekter må se på tendenserne i byens rum og brugen af dem således, at borgerne kan tilfredsstilles og dermed vil benytte byens rum (Realdania, 2006, s. 4).

Byens rum skal ikke kun betragtes som todimensionale størrelser, men som tredimensionale rum, der skaber sammenhæng i byen og fremmer borgernes oplevelse af sanselighed, natur og stoflighed (Gehl og Andersson, 2003, s. 14). Byens rum må dog også skabe grundlag for mødet mellem mennesker, da det ikke længere er en del af dagliglivet pga. de mange elektroniske hjælpemidler og transportmidler (Gehl et al., 2006, s. 14). Dette har medført, at byen i dag benyttes til rekreative formål, hvilket gør folk mere kritiske over for udformningen af byens rum (Realdania, 2006, s. 24). Byens rum skal være tilpasningsdygtige til forskellige formål i løbet af dagen og tilbyde det, folk efterspørger. Det tilpasningsdygtige rum må være åbent for forskellige brugeres egne fortolkninger, for det er brugerne, der skaber byrummets ændringer. I nogle tilfælde må biler, cykler, gående og siddende folk, kunne fungere sammen i samme rum, da bilen i dag er en del af det urbane liv (Realdania, 2006, s. 28 og 34 - 35).

I fremtiden bliver der stillet større krav til forskellige belægninger og nye overflader, ikke kun granit og beton, som hovedsagligt ses i dag. Dette skyldes, at nogle af de nye aktiviteter, der vinder indpas i byen, stiller andre krav til underlaget.

Dette ses bl.a. ved, at byen i dag og i fremtiden bruges som et scenerum; et sted hvor der eksperimenteres og afprøves ideer (Realdania, 2006, s. 55). Denne iscenesættelse er udfaldet af to tendenser. Den ene er den stigende oplevelsesdimension, som findes i byens rum i dag. Den anden er den udvidede brug til byrumsidræt og leg, der i dag præger de offentlige rum.

Oplevelserne benyttes til at iscenesætte byrummet således, at der gives mulighed for begivenheder og udfoldelse. Byens rum bliver skuepladser for mange forskelligartede programmer (Skot-Hansen, 2007, s. 46 – 47; Gehl et al., 2006, s. 66). Iscenesættelsen kan ske på mange måder men fælles for dem alle er, at oplevelsen

Teoretiske refleksioner

er i centrum. Dorte Skot-Hansen opstiller spørgsmålet: "hvordan kan man gøre byen til et oplevelsesrum for sine egne borgere, herunder også de mere marginaliserede eller svage grupper?" (cit: Skot-Hansen, 2007, s. 40). I denne sammenhæng ser hun på udviklingen af de offentlige rum, som bør udfordre borgerne med oplevelsesmæssige og æstetiske kvaliteter i deres hverdagsliv. Dette skyldes, at den enkelte borger stiller større krav til kvaliteten af byens rum, hvilket medfører, at byernes nye konkurrenceparameter er at tiltrække mennesker (Realdania, 2006, s. 24-27).

Byrumsidræt er en af de kvaliteter, der er begyndt at rykke ind i byens rum og stiller nye krav til formgivningen af det. Den moderne by er præget af et aktivt byliv i de offentlige rum og bevægelseskulturen har ændret udtryk således, at byen bliver såvel øvelokale som scenerum (Realdania, 2006, s. 55).

Det gode byrum

Den nye trend med kropslige aktiviteter er et element, der skal være plads til i byens rum, lige såvel som det sociale liv, hvorfor borgernes adfærd er byrummets centrale emne (Gehl og Andersson, 2003, s. 14).

For at forstå borgernes adfærd er det vigtigt at forstå, at byens aktiviteter foregår i forskellige tempi. De forskellige tempi udelukker ikke hinanden i byrummet, det er blot vigtigt at opstille dem hierarkisk. I et sådan hierarki er det vigtigt, at de laveste tempi er placeret øverst, da det ofte er motorkøretøjer,

der skræmmer det sociale byliv væk.

Dette skyldes dels et ønske om tryghed i byens rum og dels, at mennesker gerne vil kunne se de folk, der kører eller går forbi. Jane Jacobs har siden 1960'erne talt om, at hvis en bys offentlige arealer opfattes trygge, så virker hele byen som et trygt sted at være (Jacobs, 1961, s. 111 – 112). Jane Jacobs mener, at når en by ikke føles som et trygt sted, benyttes de offentlige arealer også mindre, end hvis folk er trygge ved at færdes der. De steder, der virker mest tiltalende på folk er, hvor der er andre folk eller vinduer, så folk kan se ud på det offentlige rum. Samtidig er der en tendens til, at hvor en lille gruppe folk er samlet, kommer der ofte flere til. Dette skyldes, at mennesker bedst kan lide at overvære aktiviteter og især, hvor andre er forsamlet, da det må være ensbetydende med, at det er attraktivt (Jacobs, 1961, s. 116 – 119; Gehl et al., 2006, s. 106, 109).

I en dansk kontekst giver Jan Gehl udtryk for de samme synspunkter. Flere arkitekter og teoretikere er enige om, at det er vigtigt, at folk kan aflæse grænsen mellem det private og det offentlige rum, så alle føler sig trygge og ugenerede og dermed kan aflæse de usynlige grænser i rummet (Gehl et al., 2006, s. 86-87; Jacobs, 1961, s. 116; Realdania, 2006, s. 37).

Når der tænkes på byens rum, er det livet, der foregår i byens parker og på pladserne, der tænkes på. Det skyldes nok, at det er her, folk standser op eller nedsætter hastigheden (Realdania, 2006, s. 55; Gehl et al., 2006, s. 108). Ifølge Jan Gehl er det dog også her, folk ynder at sidde i solen og samtidig gerne i læ for

Ill. 18:
Diagram, der viser de forskellige tempi, der findes i byens rum, beskrevet ud fra opholdstype, aktivitet, byrumsinventar, der benyttes, hvad der kræves af byrummet og tempoet. Alt sammen noget, der har indvirkning på hvilke elementer, der bør tænkes på, når et byrum designs og der skal gives plads til de forskellige tempi.

				
A: Ligge	B: Sidde	C: Stå	D: Gå	E: Lege
<ul style="list-style-type: none">• Frivilligt ophold• Afslapning, rekreation• Flader• Læ• Stationært tempo	<ul style="list-style-type: none">• Frivilligt ophold• Afslapning, rekreation, betragte, vente• Bænke, stole, niveauspring, trapper• Læ, noget at se på, oplevelser• Stationært tempo	<ul style="list-style-type: none">• Frivilligt ophold• Betragte, vente• Kanter at læne sig op ad• Læ, noget at se på, oplevelser• Stationært ophold	<ul style="list-style-type: none">• Fra en destination til en anden• Betragte• Ganglinjer• Noget at se på, oplevelser• Lavt tempo	<ul style="list-style-type: none">• Frivilligt ophold• I interaktion med rummet, lege• Niveauspring, "legeredskaber"• Læ, oplevelser, legemuligheder• Middel til højt tempo

Teoretiske refleksioner

vinden. Vinden og skyggen er problemer i nordiske byrum, fordi vinden køler byrummet ned og skyggen hindrer, at solen kan varme det op. Ønsket om at sidde ude og opleve byens liv er dog stadig stort, hvilket er medvirkende til, at der må designes solfyldte byrum med læ (Gehl et al., 2006, s. 38, 40, 106). Samtidig vælger mennesker at opholde sig ved kanter og grænser i rummene, hvor ryggen er beskyttet, mens der dog stadig er gode muligheder for at betragte det, der foregår i byrummet (Gehl et al., 2006, s. 106). Derfor nytter det ikke noget at placere byinventaret tilfældigt i et byrum. Det skal tænkes ind i rummet. Samtidig skal der tænkes over, hvordan det daglige liv i byrummet vil være. Dette gælder såvel for vintermånederne som for sommermånederne, da det ofte er sommeren, der er præget af det levende byliv, mens det om vinteren er de nødvendige og arbejdsprægede funktioner, der dominerer byrummene (Gehl et al., 2006, s. 12 - 14). Byens rum skal dog også have plads til hverdagslivet døgnet rundt og det er alt dette koblet sammen, der i sidste ende giver det gode byrum. Et godt byrum er ligeledes et sted, hvor folk fra alle sociale lag kan mødes og give deres meninger til kende. Byens rum er borgernes talerstol. Det er et sted, hvor folk har lyst til at komme og føler sig velkomne. Men de behøver ikke altid være pæne byrum som er de byrum Gehl ofte omtaler som de gode byrum. Hajers og Reijndrops har nogle af de samme betragtninger som Gehl men mener at det er muligheden for udveksling med andre mennesker der skaber gode byrum og ikke om et byrum er pænt eller ej.

Møde/udveksling

Idéen om mødet mellem mennesker kan følges i Hajers og Reijndrops tanker om offentlige domæner. I "in search of new public Domain" definerer Hajer og Reijndrop offentlige domæner som steder, hvor en udveksling mellem forskellige sociale grupper er mulig og forekommer. De benytter bevidst termen udveksling frem for møde, da der ved en udveksling finder andet og mere sted. I de offentlige domæner tiltrækkes forskellige grupper af det samme sted og ved konfrontationen får folk nye oplevelser, som kan ændre deres perspektiv og dermed sker udvekslingen. En del af udvekslingen er også, at de offentlige domæner bærer præg af fælles regler som eksempelvis ordentlig opførsel på stedet. Hajer og Reijndrop ser de offentlige domæner som lokaliteter, hvilke forskellige befolkningsgrupper har interesse i. I deres forståelse behøver offentlige domæner dog ikke være offentlige; det kan også være privat styrede byrum, hvor der ligeledes er mulighed for udveksling (Hajer og Reijndrop, 2001, s. 11-12 og 40-41). Et eksempel på et sted, hvor udveksling er mulig, er på Schouwburgplein i Rotterdam. Her er der skabt grundlag for, at mange forskellige brugergrupper kan benytte pladsen som scene. På pladsen ses dette ved, at flere grupper af unge har indtaget forskellige steder på pladsen og langs kanten, hvor de åbenlyst giver deres livsstil til kende (Hajer og Reijndrop, 2001, s. 36). Det offentlige domæne er et byrum, hvor mennesker har lyst til at færdes og kan mødes på tværs af status, kultur og alder, enten omkring oplevelser eller ved friktion.

				
F: Løbe	G: Cykle	H:Køre (Knallert)	I:Køre (Motorcykel)	J:Køre (bil)
<ul style="list-style-type: none">Fra en destination til en andenHurtigt betragtedeGanglinjer, blødt underlagNoget at se påMiddel tempo	<ul style="list-style-type: none">Fra en destination til en andenHurtigt betragtedeStiforløb, hårdt underlagNoget at se påHøjt tempo	<ul style="list-style-type: none">Fra en destination til en andenHurtigt betragtedeStiforløb, kørbare belægningLav fart	<ul style="list-style-type: none">Fra en destination til en andenHurtigt betragtedeVej, kørbare belægningHøj fart	<ul style="list-style-type: none">Fra en destination til en andenLukket inde ikke i kontakt med rummetVej, kørbare belægningHøj fart

Teoretiske refleksioner

Ifølge Gehl Architects kan der skabes en by med de førnævnte kvaliteter ved, at der gives tilbud til mange forskellige grupperinger af mennesker (Gehl et al., 2006, s. 88). Her er der dog ikke tale om, at dette også rent faktisk sker i de enkelte byrum. Det er dog vigtigt, at der er flere brugergrupper i alle byrum, da folk væver deres egen by og det er, hvor friktionen er, folk mødes og udveksler holdninger. Dette er især vigtigt i dag, hvor meningen med mødesteder har fået en ny betydning, i og med mobiltelefonen gør det muligt at mødes alle steder (Hajer og Reijndrop, 2001, s. 14). Mødet organiseres med tid og sted over mobiltelefonen, men det er især i det offentlige rum, aftalen arrangeres og folk mødes (Hajer og Reijndrop, 2001, s. 65). De offentlige domæner ses imidlertid ofte helt uventede steder i byen, da folk ikke altid ønsker at opholde sig på de pæne pladser, men blot vil gøre brug af rummet til deres egne formål (Hajer og Reijndrop, 2001, s. 61).

Det, at designe et offentligt domæne, stiller krav om, at der skabes byrum, der har en stor diversitet og friktion, så der sker en udveksling. Oplevelserne, der betyder meget for de offentlige domæner, sker på grænsen mellem friktion og frihed, hvorfor der skal være plads til udvekslingen mellem mennesker i byrummet (Hajer og Reijndrop, 2001, s. 37, 96 og 116). Dette er medvirkende til, at byrummets bevægelsesmønstre er ligeså vigtige som de funktioner, byrummet er programmeret med. Derfor skal der tænkes på forskellige interesseområder for, at folk fra forskellige grupperinger kan mødes og det offentlige domæne opstår.

Holstebro

Spørgsmålet er så, hvor Holstebro befinder sig i forhold til

byrummenes udvikling og hvor der er mulighed for at skabe nye offentlige domæner langs åen?

I 1960'erne anså Holstebro kulturen som et omdrejningspunkt i udviklingen af et nyt image fra at være en søvnig lille provinsby, hvor toget var kørt, til at blive en levende og moderne by. Holstebro foregreb at kulturen blev det fremtidige værktøj til at skabe byers image, som mange andre byer derefter benyttede, ved at følge en kulturpolitik fra midten af 1980'erne. Holstebros kulturmodel blev dermed synonym med en byudvikling baseret på kulturinvesteringer (Skot-Hansen, 2007, s. 35). Holstebro er præget af sine gågadearealer, som primært er for fodgængere, men andre steder i byen bæres der imidlertid stadig præg af, at bilen har indtaget byen. I gågaden og på byens pladser i midtbyen ses meget af den kunst, der er investeret i, opstillet, som frugten af Holstebros kulturpolitik. I Holstebro er kulturen dog mere end kunst og finkultur, noget, som det i dag er svært at få øje på i byens udearealer, da her hovedsagligt ses skulpturer og ikke forenings og idrætslivet.

Byen vil gerne have trenden med den kropslige aktive frem i bylivet. De grupper, der udøver den kropslige aktivitet, vil kun benytte byens rum til deres idræt, hvis byens rum ikke er for pæne. De tænker ikke i rengøring og pænhed men i, at stedet giver dem lyst til at udfolde sig (Casper Mortensen 2007). Da flere områder ved åen ligger hen som bagsider, kan deres bagside kvaliteter benyttes aktivt i at omforme disse potentialeområder til offentlige domæner, hvor byens idrætsliv, organiseret såvel som de selvorganiserede, kan komme til udtryk. For at designe rum til disse grupper, må det dog forstås, hvad trenden er opstået ud af og hvorfor det er oppe i tiden, men også vide, hvilke krav brugerne stiller til rummene for, at de vil benytte dem.

Byrumsidræt

I mange byer er der mangel på idrætsfaciliteter, da boldbaner og andre idrætsanlæg er for pladskrævende i byernes tæthed. Idræt i byens rum er byen i bevægelse, som kan integreres i byen således, at der ikke er brug for de store idrætsanlæg for kropslig udfoldelse (Bart et al., 1999, s. 5-6). Det er nødvendigt med denne forståelse af byens rum ud fra menneskets kropslige og bevægelsesmæssige behov, da tendensen med idræt i byens rum vinder mere og mere frem (Bart et al., 1999, s. 5). I dag er flere voksne blevet opmærksomme på, at sundhed fremmes ved jævnlig motion. Derfor vælger flere frivilligt at cykle til og fra arbejde eller på anden måde udføre dagligdagens gøremål således, at de kræver fysiske anstrengelser og bevægelse. Det letteste ville være at bruge bilen som transportmiddel, men denne mulighed vælges fra til fordel for større fysisk udfoldelse (Larsen, 2003, s. 9). Samtidig kommer flere nye idrætsgrene til og forståelsen af idræts- og motionssektoren er blevet udvidet (Larsen, 2003, s. 11). Idrætten ses også oftere i byens rum og byerne er på vej til at blive idrættens rum. Det er disse tendenser og grundlaget for idrættens stigende popularitet, der sættes fokus på i denne tekst.

Men hvorfor operere med idræt i en provinsby som Holstebro?

Holstebro

I profilbogen for Holstebro skriver kommunen, at kultur for dem ikke kun er det finkulturelle, men at de med kultur mener både kunst, idræt, elite, bredde osv. (Holstebro kommune og Tilsted Com, 2006, s. 15). Dette er et udfald af den kulturpolitiske dagsorden, der har været herskende i byen siden 1960'erne. Kulturpolitikken har også sat sine spor i byens rum, men det er kunsten, der dominerer. Derfor må kommunen, hvis de mener, kultur er andet end kunst, også fremme subkulturer og idrætten i byens rum. I Holstebro bymidte ses flere stilfærdige byrum, men mennesker har også behov for mere aktive rum (Gehl et al., 2006, s. 82). Byrum og bevægelse har tydeligvis en dynamisk indvirkning på hinanden, da et rums form og begrænsninger er med til at opstille nye regler for et spil (Realdania, 2006, s. 9). Inden for de seneste 15 år har der været en tendens til, at bevægelse i byens rum er kommet mere i fokus, da flere og flere mennesker bliver en del af den idræt, der dyrkes i byens rum.

Sundheden

Kulturpolitikken betragter idrætten som en værdi, der, i sig selv, fascinerer deltagerne og dermed skaber indhold og motivation for at være aktiv. Her er målet aktiviteten og udfoldelsen (Idrætspolitisk Idéprogram, 2002, s. 18). For at se grundlaget for kulturpolitikken, som Holstebro kommune opererer med i deres initiativer, kan Appendiks A læses for en uddybning af det følgende.

Det, at meget er blevet mekaniseret, har gjort meget af den fysiske aktivitet er fjernet fra hverdagen. Dette har alvorlige konsekvenser for folkesundheden, da det resulterer i inaktive livsstile (Cavill et al., 2006, Larsen, 2003, s. 9). Men der er kommet en erkendelse af at fysisk aktivitet har et potentiale inden for sygdomsforebyggelse af overvægt og fedmerelaterede sygdomme (Wikke, Melgaard, 2007, s. 13). Derfor må de områder hvor folk færdes til dagligt give plads til den fysiske aktivitet så sygdommene kan forebygges. Det at være fysisk aktiv bør ses som et værdifuldt og fornøjeligt element for folk, så det gøres i deres pauser og fritid, som en del af et sundt hverdagsliv (Edwards & Tsouros, 2006, Cavill et al., 2006, Riesto, et al., 2004, s. 15).

Planlæggerne spiller en stor rolle i at gøre den fysiske aktivitet til et lettere valg. Planlæggerne kan fremme let adgang til naturområder i byernes periferi, samt skabe klare signaler om folks trafikmønstre, hvor cyklister, fodgængere og bilister kan respektere hinandens ruter i byen. Ligeledes kan mennesket tænkes i centrum for designet, så der indarbejdes elementer til fysisk aktivitet i byens rum, hvilket også kan omhandle faciliteter til cykelparkering, motionsrum og omklædning (Edwards & Tsouros, 2006, Cavill et al., 2006).

For at styrke folkesundheden gælder det om, at ramme en så bred målgruppe som muligt og styrke deres sundhed ved at gøre den fysiske aktivitet til en naturlig del af deres hverdagsliv. Det der inspirere folk til at motionere i byens rum er helbredshensyn og konditionsproblemer (Gehl et al., 2006, s. 72). Da der er en stigende interesse for at dyrke idræt og motion er der også et stigende behov for lokale idrætsfaciliteter i eksisterende byrum.

Ifølge Henning Eichberg er idræt mere end et "tilbud", det er byen, der er i bevægelse (cit. Bart et al., 1999, s. 6). Derfor må den kropslige aktivitet indarbejdes i byens rum.

Inden for de seneste 40 år har idrætsverdenen ændret sig fra, at folk dyrkede idræt i idrætsforeninger til, at folk også dyrker idræt uden for foreningerne, den såkaldte selvorganiserede idræt, som toppede i 1990, hvor kropsbevægelsen kom i centrum og folk begyndte at dyrke hverdagsmotion (Larsen, 2003, s. 7).

Der er tre former for udøvelse af idræt: foreningsidræt, selvorganiseret idræt og hverdagsmotion. De tre former supplerer hinanden, idet at fremgang for én type ikke nødvendigvis betyder nedgang for de to andre. De tre idrætsformer har dog hver sin epoke, hvor de har været mest fremtrædende. Frem til slutningen af 1980'erne var det foreningsidrætten, der tegnede idrætsbilledet. I slutningen af 1980'erne vinder den selvorganiserede idræt frem og den topper i slutningen af 1990'erne. Hverdagsmotionen bliver populær hos den voksne

Teoretiske refleksioner

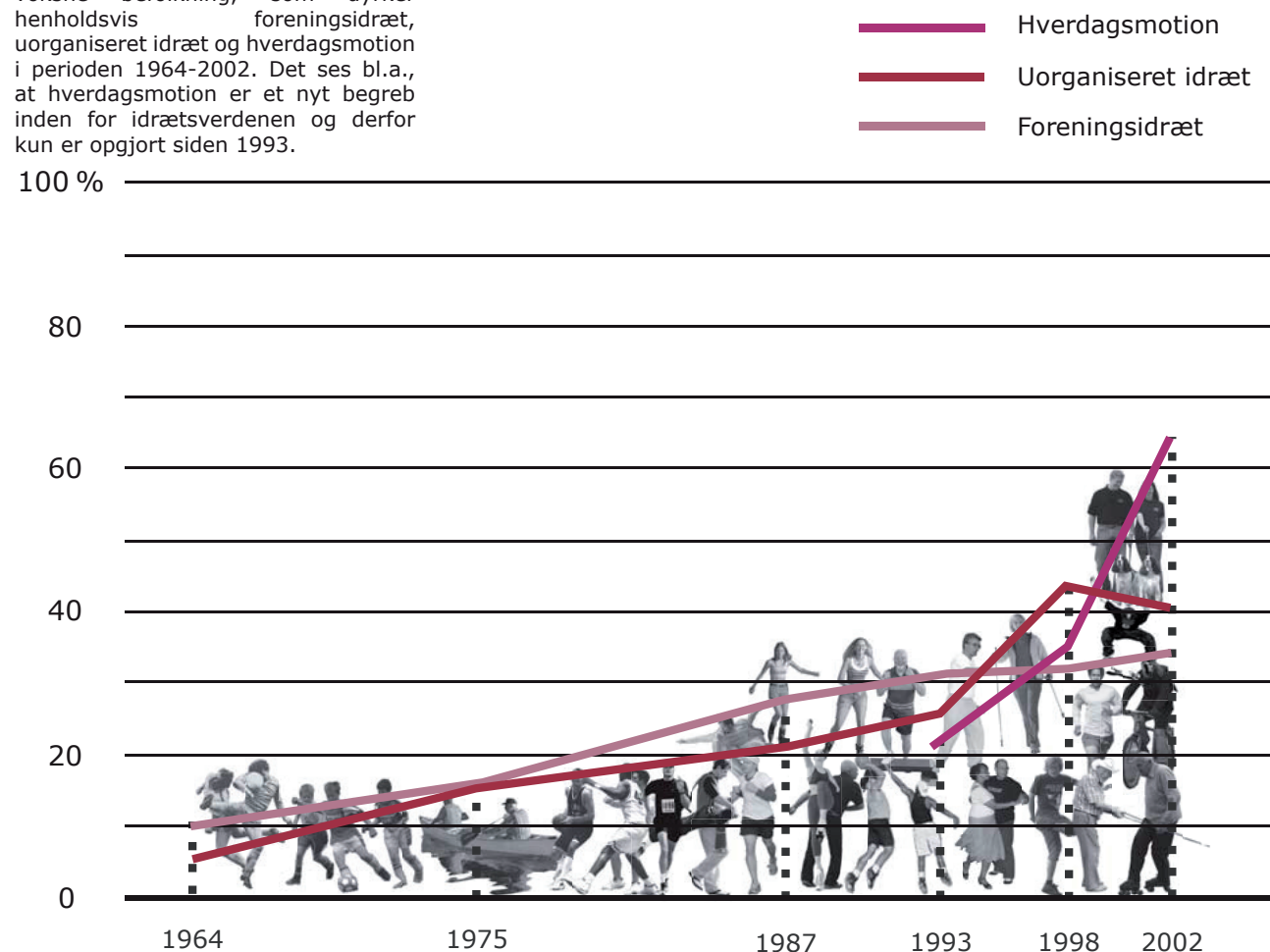
befolkning i midten af 1990'erne og den vinder fortsat frem (Larsen, 2003, s. 34 - 35).

Hvis man betragter de tre former for idrætsdyrkning, kan det også ses, at de principielt har hver sin aktivitetsform. Foreningsidrætten repræsenterer de klassiske idrætsgrene, den selvorganiserede idræt ses som de nye idrætsgrene, der med tiden er dukket op og hverdagsmotionen er de øvrige former for fysisk aktivitet (Larsen, 2003, s. 42). De forskellige former appellerer også til forskellige aldersgrupper. Unge og yngre voksne dyrker især foreningsidræt og den selvorganiserede idræt, mens midaldrende og ældre foretrækker hverdagsmotion (Larsen, 2003, s. 52). Der er dog i virkeligheden ikke så skarpe skel mellem de tre former. Deres forskelle ses mere i måden, de organiserer sig på.

I dag har folk erkendt idrættens sundhedsmæssige kvaliteter og vores byer præges af motionister, skateboards, rulleskøjter og cykler. Idrætten er imidlertid kompleks og vil i fremtiden markere sig i byernes arkitektur og planlægning (Wikke, Melgaard, 2007, s. 5).

Det vil eks. give sig udslag i, at idrætten kan ses som nye idræts- og bevægelsesmønstre i bybilledet og ikke længere kun i foreningerne (Wikke, Melgaard, 2007, s. 8). Væksten i

Ill. 19:
Diagram, der viser andelen af den voksne befolkning, som dyrker henholdsvis foreningsidræt, uorganiseret idræt og hverdagsmotion i perioden 1964-2002. Det ses bl.a., at hverdagsmotion er et nyt begreb inden for idrætsverdenen og derfor kun er opgjort siden 1993.

idrætsudøvelse sker ikke kun i foreningerne men også udenfor, hvor folk kan dyrke idræt uanset hvor og hvornår, de har lyst (Idrætspolitisk Idéprogram, 2002, s. 4).

Mens børn og unge længe har været aktive gennem deres leg, er voksne for alvor begyndt at blive fysisk aktive ved at udfolde sig i byens rum (Lokale- & Anlægsfonden, 2004, s. 19). De idrætsgrene, som varer længst ved, er dem, det er let at gå til, som ikke kræver en masse forberedelse og udstyr. Derfor kan der også ses en vækst i individuelle motionsformer som jogging, aerobic og styrketræning, men også mountainbike, havkajak, rulleskøjteløb og klatring vinder frem (Lokale- & Anlægsfonden, 2007-1, s.12, 13). For at en idrætsgren bliver en trend, skal den appellere til en bred målgruppe og være nem at håndtere (Lokale- & Anlægsfonden, 2007-1, s.13).

Tendens med kropslig aktivitet

I dag foregår den fysiske udfoldelse ikke kun indendørs i specielle haller og centre men i stigende grad også i parker, på gader, pladser og torve (Realdania, 2006, s. 10). Især for subkulturene er disse steder blevet alternativet til de standardiserede idrætsanlæg (Bart et al., 1999, s. 15). Derfor må byens rum i fremtiden planlægges, så folk også kan udfolde sig fysisk dér. Folk der dyrker idræt i byens rum kræver ikke meget af rummene, men de bliver der længere, hvis der er tænkt over underlag og inventar, så de aktivt kan benytte det til at udøve deres idræt.

Den individuelle identitet er i fokus i dag, samtidig med der foregår flere og flere aktiviteter uden for foreningens fællesskaber, hvor folk i højere grad viser deres identitet gennem den fysiske aktivitet. Idrætten i byens rum kan ses som leg for både børn og voksne, der på denne måde udforsker byens rum med forskellige former for street sport (Gehl et al., 2006, s. 72).

Den selvorganiserede idræt

De mange kropslige aktiviteter som en idrætsforening ikke tilbyder, har behov for lege og idrætsmuligheder og de folk der udøver disse motionsformer er ofte selvorganiserede (Schytte & Lokale- & Anlægsfonden, 2004, s. 8). Det er dog overraskende, at mange af de bedste bevægelsesrum oprindeligt er tænkt til andre funktioner, men efterhånden er blevet indtaget af kropskulturen, hvorved stedets brug er ændret. Dette viser, at der skal tænkes på brugernes behov frem for i pæne byrum (Riesto, et al., 2004). Dette skyldes til dels, at byens rum er foranderlige og giver plads til mangfoldige begivenheder og ofte har en god tilgængelighed, hvorved idrætten skaber grundlaget for, at borgere, uanset alder, evner og social baggrund, kan mødes uforpligtende i byens rum

(Kural, 1999, s. 105).

Det er glæden eller spændingen, der giver kvaliteten til den fysiske aktivitet for den selvorganiserede idræt. Det er den enkeltes tilfredsstillelse og den sociale oplevelse, der tæller (Riesto, et al., 2004, s. 12). Den selvorganiserede idræt udøves ofte spontant i uformelle sammenhænge enten alene eller sammen med andre (Larsen, 2003, s. 21). Uanset hvad, har tilskuerne der betragter byrumsidrættens udøver i nogle idrætter betydning for individets tilfredsstillelse. Tilskuernes reaktioner, giver udøverne kick som gør de udfordrer sig selv mere og derved højner deres eget niveau. Det er et drama, som udspiller sig og såvel tilskuere som udøverne får en oplevelse (Bart et al., 1999, s. 44).

Det, der karakteriserer den selvorganiserede idræt, er, at det er deltagernes egne regler og rummets form, der spilles efter. En almindelig idrætsgren som fodbold kan derfor sagtens være selvorganiseret idræt, når et tilfældigt antal spillere efter deres egne regler benytter et tilfældigt område og spiller mest for motionen eller fornøjelsens skyld (Larsen, 2003, s. 11 - 12).

Hverdagsmotion

I en definition af hverdagsmotion står der, at det er "fysisk aktivitet, man kan indpasse i hverdagen uden at skulle dyrke decideret motion, sport eller idræt" (citat:Larsen, 2003, s. 23). Det er aktiviteter, der ofte er integreret i hverdagslivets rutiner og derfor adskiller sig fra decideret idræt og træning. Her er det boligen, haven, gårdanlæg, veje, fortove, cykelstier, parker, byrum og naturen, der er ramme om aktiviteterne (Larsen, 2003, s. 24). Det er et ønske om mere fysisk aktivitet og bevægelse i hverdagen, som danner basis for hverdagsmotionens fremgang. Motionen bliver en naturlig del af rutinen og vanerne (Larsen, 2003, s. 25).

Det er dog svært at sige præcis, hvor grænsen mellem de forskellige former går. Dette kan eksempelvis ses i rulleskøjtekulturen, hvor det kan være både en transportform, motion, idræt, dans, stunt og leg eller fællesskab, der skaber aktiviteten (Idrætspolitisk Idéprogram, 2002, s. 12).

Det er vigtigt at skabe rum for de fysiske aktiviteter i byen, ligesom der skal være plads til, at børn kan udforske byrummene gennem deres leg. Der må tænkes i, at forskellige aldersgrupper dyrker forskellige idrætsgrene og at idrætsgrenen kan være bestemt af kønnet. Først og fremmest må idrætten dog tænkes ind i byrummene.

Idræt i byrum

For 25 år siden ville en motionsløber i gadebilledet være et særsyn, men i dag præges byens rum af folk, som udøver især

selvorganiseret idræt eller den alternative bevægelseskultur (Wikke, Melgaard, 2007, s. 8, 11).

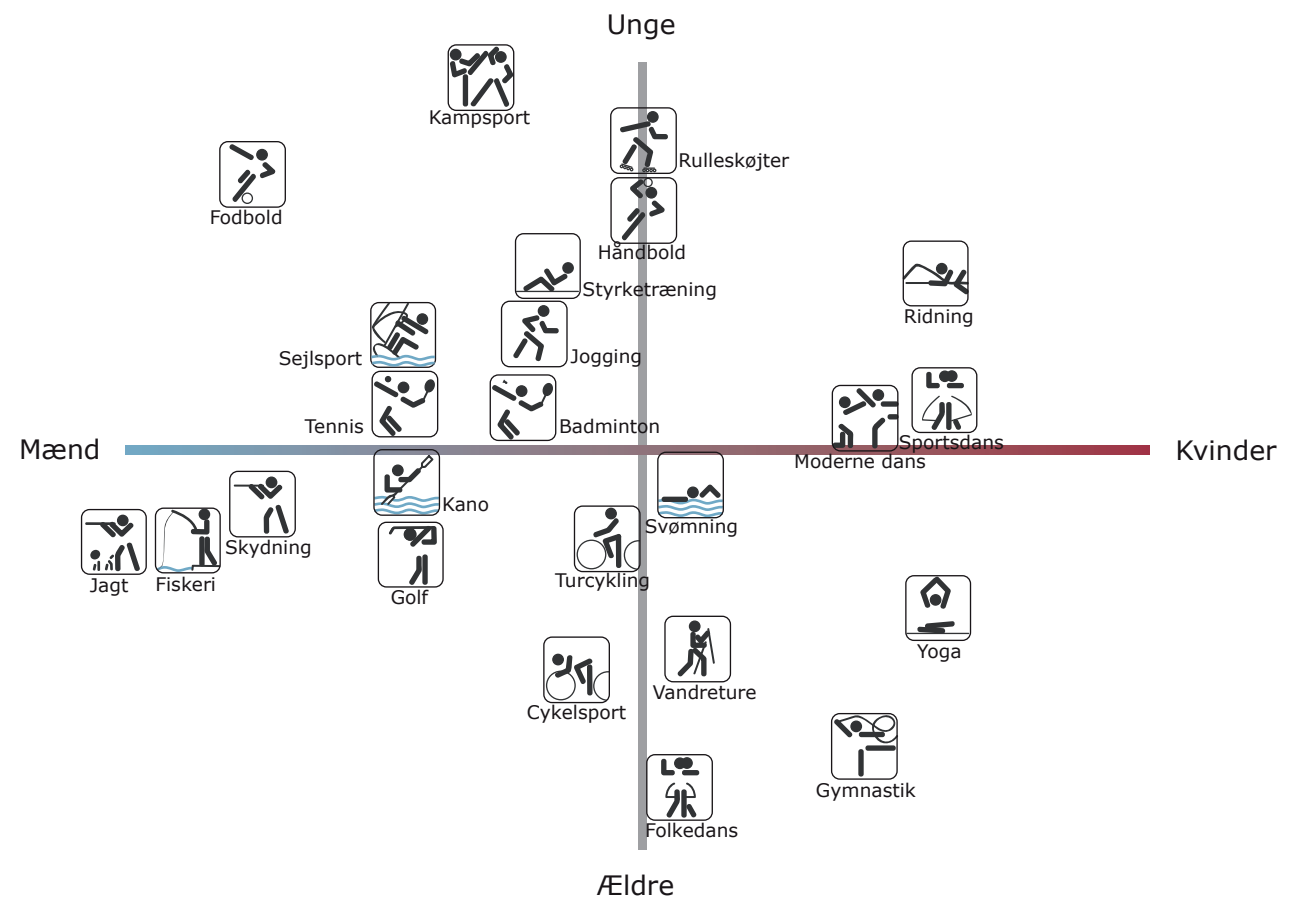
Efterhånden har idrættens rum i byen ændret sig fra, at folk skulle transportere sig langt til et idrætsanlæg til, at tendensen i dag er, at der etableres en idrætslegeplads i nærmiljøet. Den skal ikke have standardmål, men være udført i robuste og brugbare materialer, så den kan anvendes til mange aktiviteter. En idrætslegeplads har til formål at skabe nye udendørs lege- og idrætsmiljøer i lokalmiljøet. Den skal gerne inspirere folk til varierede kropslige udfoldelser og andre fritidsaktiviteter. Samtidig skal idrætslegepladsen udformes, så den kan indrettes på mange måder og forandres i takt med udviklingen og nye tendenser i kropskulturen (Schytte & Lokale- & Anlægsfonden, 2004, s. 9, 31 og 41).

Der har dog været flere problemer med idrætslegepladserne, siden de første deciderede idrætslegepladser blev anlagt i starten af 1990'erne. Blandt andet har der ikke været den store udvikling og nytænkning inden for deres formgivning (Schytte & Lokale- & Anlægsfonden, 2004, s. 38). For at vende denne tendens må idrætslegepladsen i stedet spille sammen med omgivelserne og dermed blive en naturlig del af lokalmiljøet. Dette vil medføre, at der vil være en rig variation i udformningen, så ikke to bliver ens (Schytte & Lokale- & Anlægsfonden, 2004, s. 47).

Termen idrætslegeplads er måske ikke så anvendelig i forhold til aktive byrum, hvor fokus burde være, at der skabes rum, hvor borgerne kan dyrke deres fysiske aktivitet som en del af dagligdagen; byrumsidræt. Mange nye byrum, hvor der

Ill. 20:

Diagram, som viser sammenhængen mellem køn, alder og aktiviteter, der er baseret på middelværdier for køns- og alderssammensætningen.

Teoretiske refleksioner

arbejdes med et aktivt møde- og samlingssted for, at folk kan udfolde sig fysisk, minder meget om det, der opfattes som en idrætslegeplads, men hører bare ikke ind under definitionen (Schytte & Lokale- & Anlægsfonden, 2004, s. 47). Det viser blot, at den oplevelse folk får ved fysisk aktivitet eller ved at betragte den, kan benyttes i byen. Den gruppe, der er bedst til at omforme et sted, er subkulturene og især skatere kan gennem deres fortolkning ændre et parkeringsareal til et udfordrende og socialt samlingssted. Dermed får parkeringsarealet en ny værdi og bliver multifunktionelt (Riesto, et al., 2004, s. 18).

Idrætten i byens rum omformer lokaliteter til oplevelsesrum og rumligheden udfordres af andre bevægelsesmønstre end hverdagens gang, cykling og biltransport. Byens rum opleves og sanses på nye måder gennem idrætten, som også er med til at styrke børn, unge og voksnes motorik. Byrumsidrætten udfolder sig i uderum, der ikke kun er planlagte til idrættens formål. De er derimod en del af den dynamik, der er medvirkende til, at byens rum i dag skifter fra en tilstand til en anden, hvor brugeren udfordres og der ikke kun er én brugs måde. Den selvorganiserede idræt bryder med den traditionelle brug af byrummene. Idrætsudøverne vinder ind på byen ved kortvarigt at indtage byrum, som bliver individuelt udforsket gennem eksperimenter og bevægelse og fortolket derudfra. De bryder med den traditionelle opfattelse af, at byrums formgivning og funktioner skaber en bestemt adfærd og aktivitet. Det, at give idrætten rum i byen, betyder derfor, at de samtidig er med til at øge behovet for tilpasningsdygtige byrum, hvor den sociale og funktionelle rumlighed skifter døgnet igennem (Riesto, et al., 2004, s. 21). Det er en ny måde at opfatte og bruge rummet på, men idrætten kommer ikke af sig selv på bestemte steder i en by. Her må planlæggere og arkitekter opføre faciliteter, der ligger op til, at stederne kan forstås ud fra menneskets kropslige og bevægelsesmæssige måde at udfordre byens rum på (Riesto, et al., 2004, s. 30 og Bart et al., 1999, s. 5). Der er stor forskel på, hvor meget idrætten udfordrer rummet. Idræt med et roligt tempo er ofte ikke så udfordrende, som den mere subkulturelle idræt er (Riesto, et al., 2004, s. 31). Der skal dog være plads til disse udfoldelser i byens rum. I dag er det krav om fleksibilitet, individualitet og valgfrihed inden for idrætten, der har påvirket udviklingen således, at flere bycentre henvender sig til den selvorganiserede idrætskultur. Der er dog mange andre områder i byen, der også kan benyttes til idræt (Wikke, Melgaard, 2007, s. 32).

I flere byer er der områder, som byerne har vendt ryggen til.

Det er steder, hvor skrald hober sig op i form af henkastede indkøbsvogne, stjålne cykler eller byggeaffald. Disse steder benyttes ofte kun af hjemløse og graffitimalere (Lokale- & Anlægsfonden, 2007-2, s.9). De har dog et potentiale og kan ændres til spilpladser for boldspil, rulleskøjter, leg mm. (Lokale- & Anlægsfonden, 2007-2, s.9). Hvis disse områder omdannes til pladser for gadeidrætten, optager den ikke den attraktive plads i byen, men tilføjer derimod byen et nyt element.

Et af elementerne, der er medbestemmende for hvilke idrætter, der udfolder sig i et byrum, er rummets belægning. For at skabe plads til mange forskellige idrætsgrene, må der være variation i underlaget. Byrummets udstyr har ligeledes stor betydning for brugen, så byrummets udformning er vigtig. Dog skal udformningen også være åben for tolkning, så aktiviteterne kan skifte.

Byplanlægningsmæssigt

I dag kan idrætten være afsættet til at renovere byer eller nyanlægge torve og pladser. Det sker ofte i forbindelse med de olympiske lege, som det eksempelvis skete i Barcelona (Wikke, Melgaard, 2007, s. 18). I Danmark sker udviklingen ofte i kvarterløftplaner, hvor kommuner integrerer forskellige funktioner i ét anlæg, da aktivitetssammenstød skaber mere liv og intensitet (Wikke, Melgaard, 2007, s. 23). Det, der tiltaler folk, ved byrumsidrætten er, at det er muligt for dem at skille sig ud og vise deres livsstil i det offentlige rum. Et eksempel på hvordan, byrumsidrætten er benyttet i planlægningen, er Prags Boulevard, hvor rummene er kædet sammen og hele kvarterets beboere benytter byrummene som legeplads, i og med de tilbydes mange forskellige funktioner (Skot-Hansen, 2007, s. 42). En af kvalitetene ved byrumsidrætten er, at den ikke kræver så meget. Folk, der udøver byrumsidræt, medbringer ikke meget og det er uforudsigeligt, hvor længe de bliver, men de giver byrummet liv, mens de er der og underholder de forbipasserende samtidig med, at de kan få folk til at standse op. Det moderne byrum er ikke statisk men i bevægelse; både den motoriserede bevægelse og den menneskelige bevægelse (Realdania, 2006, s. 56).

Nogle byrumsidrætter benytter byens rum aktivt og omformer dem ved at give rummet deres egen tolkning. De ser byens elementer som objekter, der kan benyttes aktivt som forhindringer, hvilket eksempelvis ses hos skatere og parkourudøvere (Riesto, et al., 2004, Bart et al., 1999).

Byrumsidrætten bliver et møde mellem trafik, oplevelse, bolig

og landskab, hvilket er et interessant sammenstød. Det giver dog også interessekonflikter og mange gange sættes der fysiske spærrer op for at undgå byrumsidrætten frem for at indarbejde den i byens liv på det pågældende sted. Stedet får en ny form for rumlighed og det, at planlægge rum for byrumsidræt, handler om at arbejde med rumligheden og de forskellige byrumsidrætters tid og rytme (Riesto, et al., 2004). Arkitekter og planlæggere må acceptere, at byrumsidrætten ikke styres som traditionelle idrætsbegivenheder. Den vil være en del af de daglige aktiviteter, som opstår og forsvinder igen og fortolker byens rum. Planlæggere må ligeledes forstå, at interessekonflikter ikke løses ved at udelukke byrumsidrætten. I stedet kan idrætten være med til at berige byens rum og konflikterne må løses på anden vis (Riesto, et al., 2004, s. 31 og s. 63).

Da byrumsidræt ikke kræver særlige baner og anlæg, drejer planlægningen af nye byrum til idræt sig blot om at se byrummets inventar på en ny måde, hvor eksempelvis gelænder kan være rails for skatere (Riesto, et al., 2004, s. 68). Udfordringen ligger i, at udøverne benytter byen på hver deres måde og det behøver ikke kun være udøvere af byrumsidræt, der benytter byrummet. Det skal også kunne fungere, når der ikke er nogle idrætsudøvere til stede (Riesto, et al., 2004, s. 33).

Byrum, som egentlig ikke var planlagt til sportslige eller kulturelle aktiviteter, kan faktisk vise sig at have større udfoldelsesmuligheder end de anlæg, som oprindeligt blev designet hertil. Byens pladser, parker og gader er foranderlige rum med et stort potentiale for mangfoldige begivenheder samt en stor grad af tilgængelighed. Da idrætten er en vigtig social aktivitet, kan byens rum være territorier for uforpligtende aktiviteter mellem borgere uanset alder, evner og social baggrund (Kural, 1999, s. 105). Disse rum behøver dog ikke nødvendigvis at optage de mest attraktive rum i byen.

I dag skal byplanlæggere medtænke det uplanlagte rum og ved at bringe mellemrum og overskudsarealer i spil, kommer der fokus på dem. De vil bidrage med noget til byen, for den fysiske træning kan udøves hvor som helst også på/i parkeringspladser/huse og andre trafikale steder (Lokale- & Anlægsfonden, 2007-2, s. 9, 11). Det gælder om at skabe tryghed, der får folk til at føle, at det er sikkert at dyrke idræt på disse steder (Lokale- & Anlægsfonden, 2007-2, s.11, 13).

Når der planlægges idræt i byens rum, skal der ikke kun tænkes i form men også i rytmer døgnet og året igennem. Om sommeren, når der er sol og varme, dyrker folk gerne idræt under åben himmel, mens det er noget vanskeligere at trække

folk udendørs om vinteren. Her må der gøres en ekstra indsats, i og med mørke, vind og vejret generelt kan få folk til at vælge at blive inden døre i stedet (Lokale- & Anlægsfonden, 2006,2 s. 14 – 15, Idrætspolitisk Idéprogram, 2002, s. 32). Et problem for udøverne er mangel på steder til at placere sit ekstraudstyr og skiftetøj, mens der motioneres (Lokale- & Anlægsfonden, 2007-1, s.24).

Fælles for alle nye idrætsfaciliteter er, at de er frirum for den uformelle idrætsaktivitet. Stederne er åbne for fortolkning og kan benyttes præcis, som udøveren ønsker det og ofte er de placeret tæt på boligområder (Idrætspolitisk Idéprogram, 2002, s. 6). De bedste rum skabes dog ved at inddrage de fremtidige brugere og tage deres krav og ønsker op til overvejelse.

Brugernes ønsker og krav til fremtidige byrum

Selvom der tænkes meget over et nyt anlæg, kan det ikke garanteres, at det bliver brugt. Ved at være opmærksom på brugernes ønsker og krav i formgivningsprocessen, er der dog større sandsynlighed for, at anlæggene vil blive brugt (Riesto, et al., 2004, s. 67).

Når der etableres rum for idræt ud fra brugernes ønsker, er det vigtigt, at planlæggere og arkitekter medtænker, hvordan flere idrætsformer kan benytte de samme faciliteter eller på anden måde deles om pladsen.

Hvis idrætten ønskes i byens rum, er det vigtigt, at der ved renoveringer og omlægninger sættes fokus på netop det, så der sikres plads til idræt og bevægelse (Riesto, et al., 2004, s. 7). Det kan være selv ganske små ting, som gør forskellen og funktionelle elementer i byrummet kan få en herlighedsværdi for idrætsudøvere, så længe det medtænkes i processen. Eksempelvis kan et gelænder have en herlighedsværdi for en inlineskater, når det er lavt eller føres ned til jorden mens det for andre blot er en adskillelse (Riesto, et al., 2004, s. 17). Det er dog brugernes krav til eksempelvis underlag, der skal være i centrum, i og med det er dem, der hovedsagligt skal benytte området i fremtiden. Der er to typer af brugere, dem der er stationært inden for det samme byrum og så den anden gruppe, som er dynamiske da de bevæger sig gennem en hel række rum. Her er to eksempler på, hvilke ønsker en brugere kan have til underlag og øvrig udformning. Hvor den ene bruger forbliver i det samme byrum under sin træning (stationær) og den anden bevæger sig på en strækning (dynamisk)

Footbag

Gerne et lille vandret og plant afgrænset asfalområde med læ og mulighed for at få fyldt vandflasker. Der må gerne være dele,

Teoretiske refleksioner

som er overdækket og oplyst, så der til en vis grad er afskærmet mod regn og vind (Riesto, et al., 2004, s. 43).

Løb

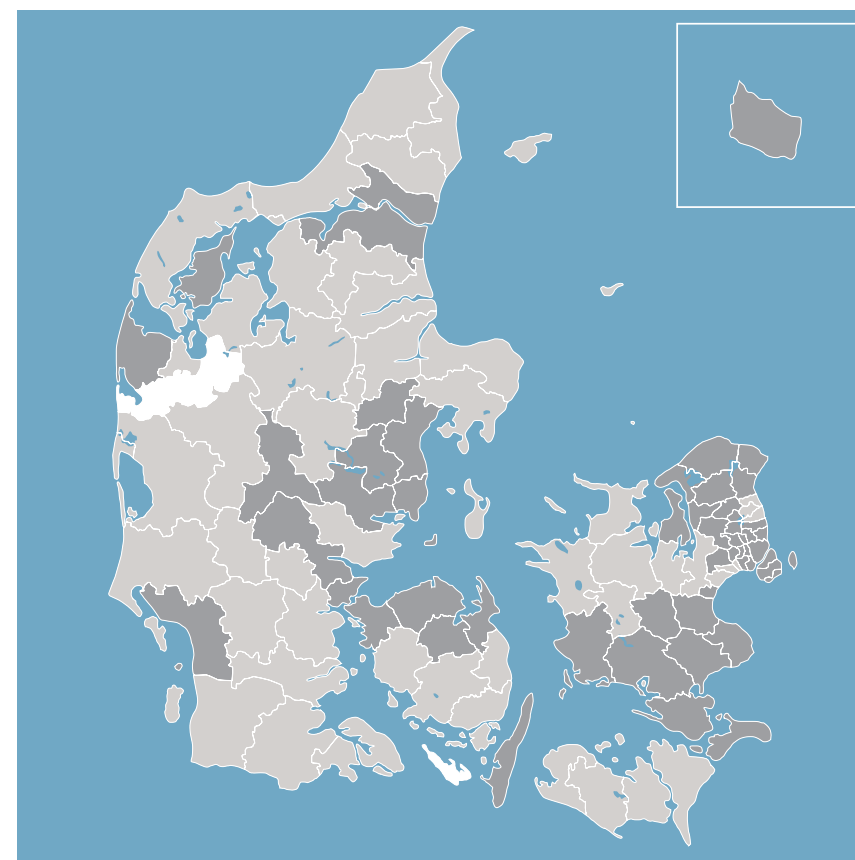
Et blødt underlag af grus eller træflis. Løbestrækningen må gerne være uden for lange lige stræk, som en rundtur, så det bliver en oplevelse at løbe (Riesto, et al., 2004, s. 44, 56). Turen skal føles tryk og der må gerne være belysning på ruten, da det giver mulighed for også at træne om vinteren (Riesto, et al., 2004, s. 49, Lokale- & Anlægsfonden, 2006-2, s. 24).

Udendørs Idrætsfaciliteter i Holstebro

Men hvilke faciliteter er der brug for i Holstebro? Ved at se på Lokale- & Anlægsfondens opgørelse fra 2005 over idrætsfaciliteter i Danmark kan landets kommuner sammenlignes. Sammenligningsgrundlaget er, hvor mange indbygger, der er pr. faciliteter i kommunen. Der ses kun på de udendørs idrætsfaciliteter i denne sammenhæng. Generelt kan det siges, at der mangles udendørs anlæg til idræt i hele Danmark, men de punkter hvor Holstebro Kommune halter efter er i forhold til kategorien Øvrige idrætsfaciliteter hvor det kun er de tæt befolkede kommuner, der har flere indbyggere pr. facilitet. Dette se også ved at der kun er et skateranlæg og en idrætslegeplads/ bandebane i kommunen hvilket svare til der er ca. 3 gange så mange indbygger om anlæggene end landsgennemsnittet. Hvis der derimod ses på boldbaner i kommunen er her næsten dobbelt så mange boldbaner som landsgennemsnittet. Dette viser, at der især må etableres anlæg med bandebaner og idrætslegepladser i Holstebro, men generelt skal der etableres faciliteter, hvor byens borgere aktivt kan motionere.

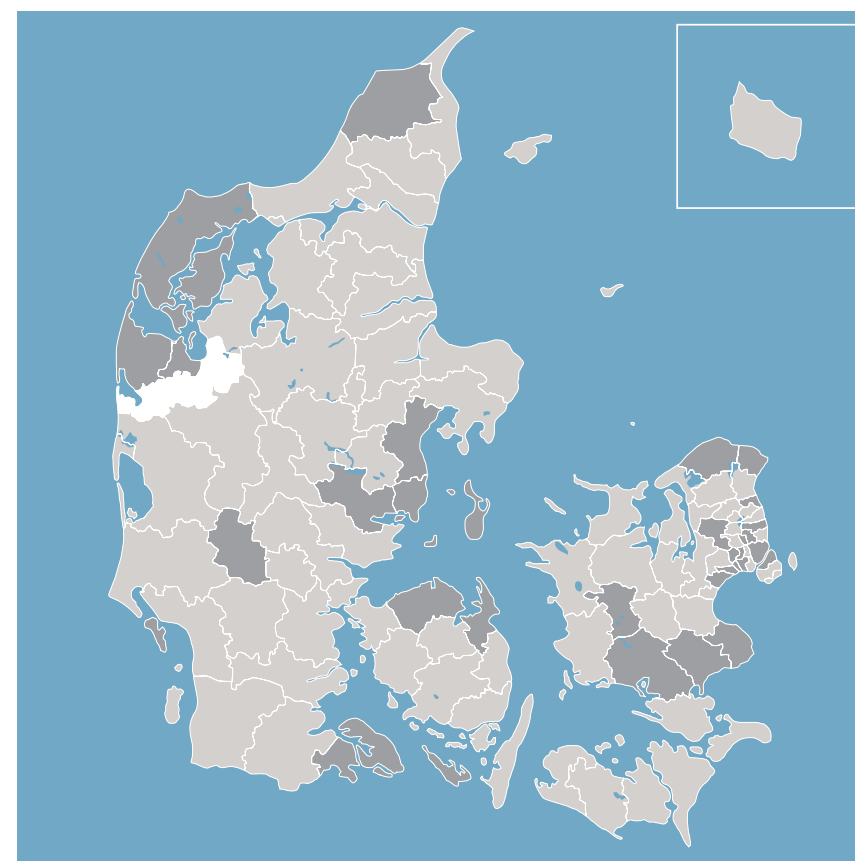
Ill. 21:

Danmarkskort, der viser en sammenligning mellem Holstebro kommune og kommuner i resten af Danmark. På dette kort er det de øvrige idrætsfaciliteter, der sammenlignes, hvor Holstebro kommune er den hvide kommune. De mørkegrå kommuner er de kommuner, der har flere indbyggere pr. facilitet end Holstebro kommune. De lysegrå kommuner har færre indbyggere pr. facilitet end Holstebro kommune.

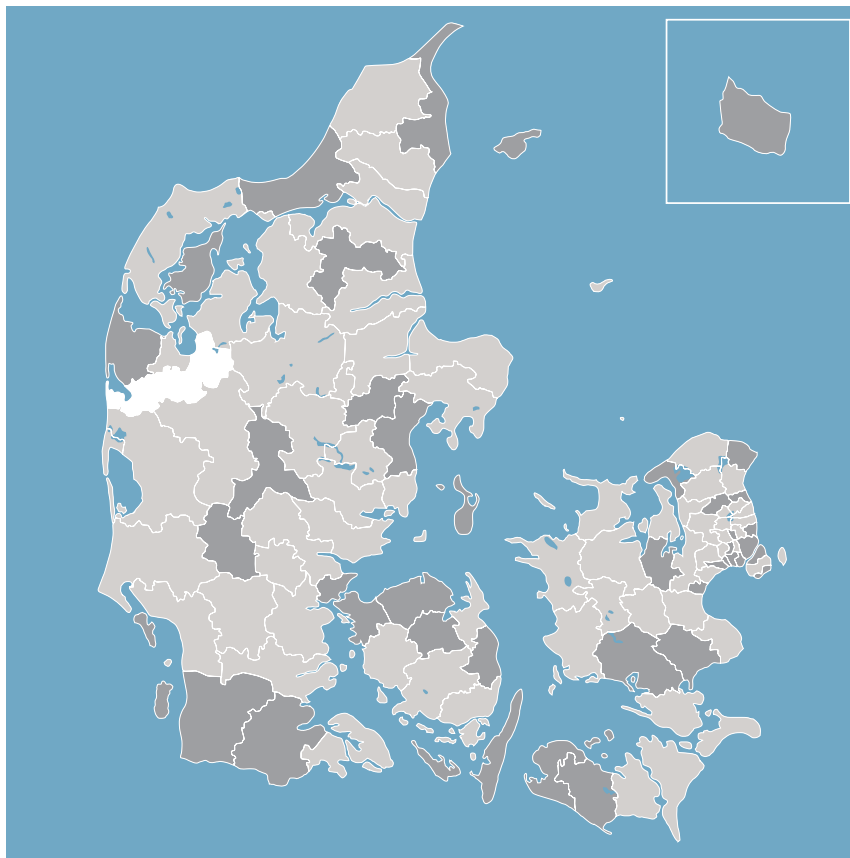

Ill. 22:

Danmarkskort, der viser en sammenligning mellem Holstebro kommune og kommuner i resten af Danmark. På dette kort er det skateranlæg, der sammenlignes, hvor Holstebro kommune er den hvide kommune. De mørkegrå kommuner er de kommuner, der har flere indbyggere pr. facilitet end Holstebro kommune. De lysegrå kommuner har færre indbyggere pr. facilitet end Holstebro kommune.

Teoretiske refleksioner

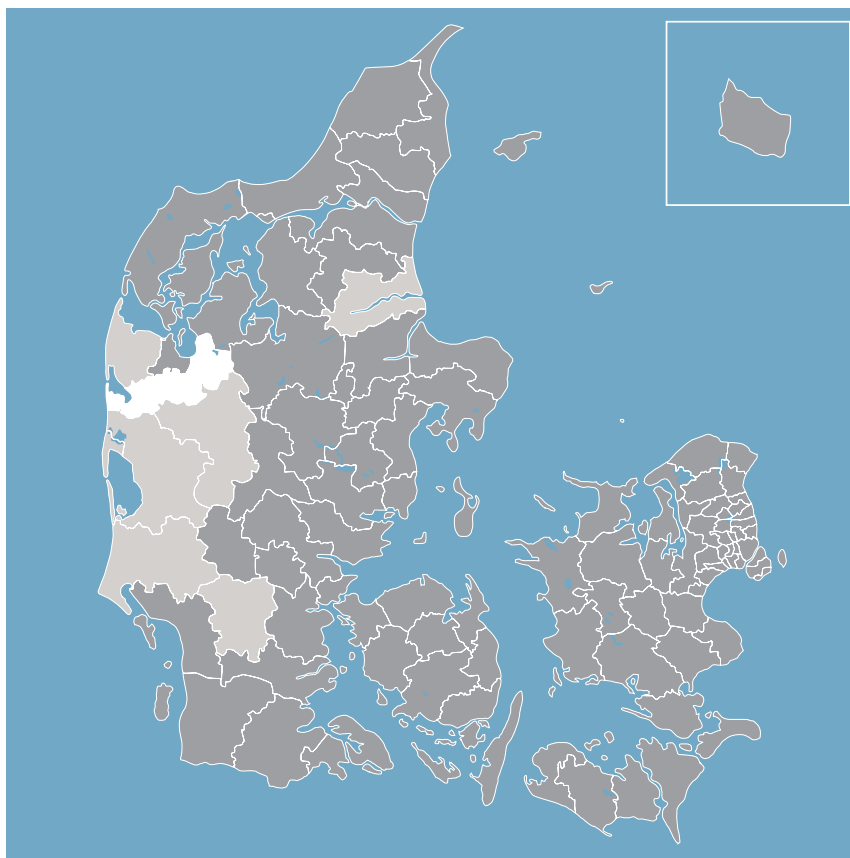
Ill. 23:

Danmarkskort, der viser en sammenligning mellem Holstebro kommune og kommuner i resten af Danmark. På dette kort er det idrætslegepladser, der sammenlignes, hvor Holstebro kommune er den hvide kommune. De mørkegrå kommuner er de kommuner, der har flere indbyggere pr. facilitet end Holstebro kommune. De lysegrå kommuner har færre indbyggere pr. facilitet end Holstebro kommune.

Idræt og vand

Når der planlægges idrætsområder, må der tænkes på konteksten. I Holstebro er åen et vigtigt element i konteksten til de fremtidige byrum, da vandet har en stor fascinationskraft. Vandet får mennesket til at lege med det, forme det, tæmme det eller interagere med det. Det har skiftende karakterer, som fascinerer (Lokale- & Anlægsfonden, 2004, s. 21). Hvem kan ikke huske, de er blevet tryllebundet af at have fyldt voldgraven omkring et sandslot med vand eller skabt vandfald og forhindringer for vandet. Dette er fascinerende for såvel barnet, forældrene som bedsteforældrene. Denne fascination og det magiske ved vand, gør det velegnet til læring og aktivitet. Der kan skabes vandlegepladser, idrætslegepladser, torve og pladser, hvor vandet indgår som en del af aktivitetslandskabet (Lokale- & Anlægsfonden, 2004, s. 21). Vand og natur kan skabe nye indgangsvinkler til det, at bevæge sig. Der kan skabes rammer for den selvorganiserede idræt og hverdagsmotionen ved at blande kulturen, vandet og bevægelsen i Holstebro (Lokale- & Anlægsfonden, 2006-2, s. 15).

For at designe med vand, må vandet forstås som det element, det er. Maja Nikolajew har i sin phd-afhandling "At læse vandet – et redskab til analyse af vandkunst og fontæner" set på vandets sprog. Det er denne forståelse, der benyttes i dette projekt.

Ill. 24:

Danmarkskort, der viser en sammenligning mellem Holstebro kommune og kommuner i resten af Danmark. På dette kort er det boldbaner, der sammenlignes, hvor Holstebro kommune er den hvide kommune. De mørkegrå kommuner er de kommuner, der har flere indbyggere pr. facilitet end Holstebro kommune. De lysegrå kommuner har færre indbyggere pr. facilitet end Holstebro kommune.

Teoretiske refleksioner

Vandets udtryk

Vand har en evne til at forandre sig efter det miljø, det flyder igennem. Dette skyldes, at vand er en gennemsigtig væske, som tilpasser sig omgivelserne således, at de er medbestemmende for dets form, farve, bevægelser, lyde og refleksioner. Vandet kan have mange former og det kan være springende som i springvand eller faldende som i vandfald. Det kan fryse til en fast isklump ved minusgrader eller dampe, når det er varmere end omgivelserne. Det kan fortættes til små dråber eller være en blikstille overflade. Alt sammen bestemmes af den teknik og kontekst, vandet føres igennem på sin vandring. Denne forandring og tilpasning fascinerer mennesket, også fordi vandet i naturen kan være meget modsætningsfyldt. Ligeså beroligende det rislende vand i en bæk kan være en sommerdag, ligeså skræmmende kan det brusende Vesterhav være i en efterårsstorm.

Vandet i naturen

I naturen har vandet en kaotisk struktur, men vandets bevægelser har en beroligende og helende virkning. Dette skyldes, at mennesket, ved at betragte vand gennem længere tid, kan bringes i en trancelignende tilstand, hvor mennesket bliver paralyseret af vandets element (Nikolajew, 2003-1, s. 148). Grunden til, at vandet har en kaotisk struktur, er, at forskellige lyde, bevægelser og refleksioner blandes og ikke er entydige, fordi vandet har forskellig dybde, retning og hastighed. Hvad lydene angår, har naturen universelle lyde, da eksempelvis havets brusen lyder, som det altid har gjort (Nikolajew, 2003-1, s. 99 og 105). Maja Nikolajew har lavet undersøgelser af vandet i fontæner og vandkunst, hvor det er lettere at skelne de forskellige elementer fra hinanden. Elementerne fra hendes betragtninger kan dog også benyttes til at iscenesætte vandet i naturen.

Vand i byrum

Vand er et fascinerende element, som kan benyttes på adskillige måder i designs, hvor det kan være alsidigt og attraktivt. Vandet skaber konstant nye billeder og effekter, især når vandet kombineres med lys. Inden for de senere år har der været flere tilfælde af oversvømmelser verden over og nu er ingeniører og landskabsarkitekter begyndt bevidst at arbejde med at håndtere disse oversvømmelser, æstetisk såvel som teknisk, når et område designes. Især floder og strande er blevet en del af det urbane billede (Topos, 2003, s.5).

Når vandet benyttes i byrum, bestemmes vandets udformning i ligeså høj grad af rummet og dets samspil med vandet som af selve vandet.

I Maja Nikolajews afhandling "At læse vandet" behandler hun vandets bevægelser, lyde og refleksioner, i vandkunst og fontæner. Samtidig sætter hun vandets brug i fontæner og vandkunst i et historisk perspektiv, da vandet er iscenesat på forskellig vis gennem tiden. I dette projekt er det dog hendes iagttagelser af vandets bevægelser, lyde og refleksioner, der er interessante og vil blive set nærmere på.

At læse vandet

Maja Nikolajews begrebsapparat beskriver vandets kaotiske struktur og udtryk. Formålet har været at gøre især arkitekter mere bevidste om, hvordan de benytter vandets sprog, da vandet er blevet et skulpturelt element i byens rum. Samtidig skal arkitekten være opmærksom på, hvordan den sansemæssige oplevelse af vandet kan gøres større og hvilken indvirkning fænomenerne har på tilskueren. Gennem sensitive analyser har Maja Nikolajew lavet kataloger over vandets former og formspil, inddelt i tre dele; vandets bevægelser, vandets lyde og vandets refleksioner af lyset (Jensen, 2003, s. 147 og Nikolajew, 2003-2, s.148). Disse kataloger er med til at etablere centrale dele af vandets sprog. Maja Nikolajews kataloger kan ses i Appendiks B.

Maja Nikolajew inddrager kunstneriske elementer som sammenligningsgrundlag og grundlag for at etablere et sprog for vandets forskellige elementer og deres sansemæssige indvirkning på mennesket. Vandets bevægelser sammenlignes med dansekunsten, vandets lyde beskrives ud fra Murray Schafers lydlandskaber, mens David Hockneys billeder af vandets perceptoriske oplevelser benyttes som reference til vandets refleksion af lyset (Nikolajew, 2003-2, s.148).

Vandets bevægelser

Ifølge Maja Nikolajew reagerer mennesket, i princippet, følelsesmæssigt på samme måde, når vi iagttager vandets bevægelser som ved iagttagelse af dans (Nikolajew, 2003-2, s. 58 og 151).

Dette skyldes, at kræfterne, der påvirker vandet, kan svare til kroppens bevægelser. Tyngdekraften og trykkraften er vandets udefra kommende kræfter, som svarer til kroppens bevægelser og tyngdekraft i dans. Disse kræfter har en kropslig indvirkning på beskueren og fremtvinger ofte får en kropslig reaktion, som eks. legen med vandstråler (Nikolajew, 2003-1, s. 60). De indre spændinger, en beskuer ser i vandgestalter, får de samme genkendelse og identifikationer frem, som når danseren ses som en gestalt. Effekterne i dansen og i iscenesættelsen af vandets bevægelser virker i princippet på samme måde (Nikolajew, 2003-1, s. 174). Vandet kan betragtes som et element med et indere og identifikationen med vandets indre spændingstilstand giver mulighed for et følelsesbetonet engagement hos beskueren (Nikolajew, 2003-1, s. 174).

Maja Nikolajews katalog over vandets bevægelser skal ikke betragtes som fuldkommen men som definitioner på vandformer, der benyttes mest (Nikolajew, 2003-1, s. 54).

Kataloget over vandets bevægelse kan inddeles i tre kategorier; stråletyper, vandfald og de former og mønstre, der opstår på vandets overflade. De opstår pga. spændinger og kræfter, der er tilstede i vandet (Nikolajew, 2003-1, s.43). Kræfterne kan inddeles i indre og ydre kræfter, hvor de indre er; overfladespænding, inertikraften og viskositetskraften, mens de ydre er trykkraften og tyngdekraften. Alle kræfterne afhænger af hinanden, da den energi, der fjernes fra én kraft, overføres til en anden. De indre kræfter i vandet retter menneskets opmærksomhed indad og

skaber en fornemmelse for kroppen, som virker meditativ. De ydre kræfter retter menneskets opmærksomhed på rummet og vandet vil fremstå ekspressivt (Nikolajew, 2003-1, s.44 og 63).

Ifølge Theodor Schwenk er vandets bevægelsesmønster altid det samme og uafhængigt af skalaen. Vandet indgår altid i to spiralrotationer, som danner vandtråde, der snor sig om sig selv. Vandtrådene forsøger at skabe en organisk helhed, der samler vandet i et kredsløb. Det er omgivelserne, der giver vandets rytme; en bred flod får langsomt svingende snoninger mens en smal får hurtige. Landskabet og vandet indvirker på hinanden, så hvert vandløb har sin unikke egensvingning. Dette er medvirkende til, at omgivelsernes liv knyttes til det strømmende vand. Dette ses i naturen, hvor livet varierer fra sted til sted (Nikolajew, 2003-1, s.46).

Vandets lyde

I Maja Nikolajews afhandling er der kun betragtninger af vandets lyde i forhold til deres rumlige virkning samt lyde, der fremkommer, når vand falder ned på vand. I mange tilfælde falder vandets lyde ind under betegnelsen hvid støj, som er lyde, hvor alle toner er til stede samtidig og med samme styrke, hvilket giver en kaotisk struktur. Lydene er konstante (Nikolajew, 2003-1, s. 98- 100).

Til at navngive de forskellige lyde har Maja Nikolajew benyttet ord, som ofte findes i poesien, hvor de næsten fortæller lyden, når de udtales (Nikolajew, 2003-1, s. 101).

Lydene kan opstå enten fordi, der opstår luftblærer under vandet eller som smæld, der fremkommer mellem vandets overfladespændinger, når vandpartikler falder ned på overfladen. Lydene varierer alt efter størrelse og form på vandet og vandets hastighed m.m. (Nikolajew, 2003-1, s. 104). Når afstanden til vandet, der betragtes, er mere end tre meter, udviskes lydene og bliver monotone som hvid støj (Nikolajew, 2003-1, s. 100).

Når der lyttes til vandet, er det ofte ubevidst. Mennesket slipper fokus og lader lydene passere forbi bevidstheden, men de har alligevel indflydelse på vores sindsstemning. Vandets rytme opfattes som en kropslig erfaring og vi forholder os til vandets rytme i forhold til kroppens indre rytmer (Nikolajew, 2003-1, s. 109). På samme måde som, når vi hører musik og ser dans, hvor kroppens indre rytmer tilpasser sig de ydre rytmer. Det er, ifølge Murray Schafer, derfor, havet beroliger os, da havets bølger har en rytme på ca. 8 sekunder, hvilket svarer til et åndedræt i hvile (Nikolajew, 2003-1, s. 112 og 127). For at opleve vandets lyde fuldt ud, må beskueren dog bevæge sig gennem rummet, hvor kroppens rytme og bevægelse er med til at skabe beskuerens egen lydopfattelse (Nikolajew, 2003-1, s. 175).

I naturen vil lydene være diffuse, mens de i fontæner ofte er kunstnerisk benyttet og i samspil med fontænen, som skygger eller reflekterer lydens udbredelse (Nikolajew, 2003-1, s. 100). I fontæner er lyden ofte homogen, da vandet falder ensartet. I naturen blandes lydene, fordi vandet har forskellige bevægelser,

retninger og hastigheder (Nikolajew, 2003-1, s. 105). Den største forskel på lydene i naturen og i fontænen er dens struktur, den rumlige virkning og styrken (Nikolajew, 2003-1, s. 107).

Vandets refleksioner

Lysrefleksionerne har Maja Nikolajew defineret ud fra deres evne til at eksponere rumlighed over og under vandet (Nikolajew, 2003-1, s. 135). Forskellige former for spejlinger, refleksioner og lysprojektioner er med til at betragterens bevidsthed ledes til forskellige dele af rummet, der omgiver vandet. Måderne lyset iscenesættes på, gør oplevelsen af vandet forskellig, da der skabes forskellige forhold mellem kroppen og bevidstheden (Nikolajew, 2003-1, s. 150). Vandets refleksioner kan frembringe særlige rumlige effekter og iscenesættelsen af lyset er med til at bestemme den optimale afstand til vandet i forhold til at opleve effekten. Ses vandet som en masse skal beskueren stå så tæt på vandet, at blikket kun ser vandet. Vandet opfattes som en masse, når lyset reflekteres mellem vandoverfladen og bunden gentagne gange. Da blikket ligger under vandoverfladen og rummet omkring vandet ikke opfattes, vil uklart eller mørkt vand appellere til fantasien. Refleksionerne appellerer til kroppens sanser og vandets stoflighed betones. Vandet kan både virke tiltrækkende og frastødende på kroppen alt efter hvilken karakter, det fremstår med. Når refleksionerne er under vandet, er blikket fæstnet under overfladen. Dette tilskynder beskueren til at ville stå tæt på vandet for at kunne se hele rummet under vandet, mens hovedet samtidig må bevæges og kroppen drejes (Nikolajew, 2003-1, s. 136, 138, 146, 147 og 179). Vandet reduceres til en flade, når der er spejlinger på vandoverfladen. Dette skyldes, at beskueren kun ser selve spejlingen og ikke det spejlede materiale. Spejlingen fremstår som et billede eller mønster på vandoverfladen. Lysrefleksioner over vandet leder blikket hen på det omgivende rum og væk fra selve vandet. Dette skyldes, at bølgenes refleksioner projiceres op på rummets vægge og loft. Her er det nødvendigt at bevæge kroppen og ændre synsretning for at overskue de refleksioner, der omgiver kroppen (Nikolajew, 2003-1, s. 142, 139, og 179).

Det, at bevæge kroppen, fremkalder en oplevelse af at være omsluttet, fordi effekterne indvirker på kroppen og skaber nærvær af oplevelsen af rummet. Lysrefleksioner, der projiceres på vægge og loft, opløser rummets grænser, mens refleksioner under overfladen er med til at fortætte rummet og gøre det mere stofligt. Disse effekter skaber ofte en atmosfære, der minder om det, at befinde sig under vandet (Nikolajew, 2003-1, s. 142).

Lysets refleksioner understreger vandets tekstur og kinæstetiske energi, da lyset bliver synligt, når det rammer fluktuationerne i vandet, der opstår, når vandet er i bevægelse, som det ofte er tilfældet i naturen (Nikolajew, 2003-1, s. 137). Hvis vandet er mørkt eller halvtransparent, fremtræder det som et volumen, der fremhæver vandets substans og stoflighed, så refleksionerne af lyset er medvirkende til, at vandet føles gennem kroppens sanser (Nikolajew, 2003-1, s. 181).

Teoretiske refleksioner

Storå i Holstebro

Hvis strækningen af Storå gennem Holstebro betragtes ud fra Maja Nikolajews begrebsapparat, kan åen opfattes mere sanseligt og det ses, hvor der er potentialer for at tilføje virkemidler, der understreger vandet i byen. Maja Nikolajew nævner ikke meget om naturen, men nogle af fænomenerne kan også ses i naturen.

Åens bevægelser

Hvad vandets bevægelser angår, er det overfladekraftens kamp mod viskositetskraften, der er interessant at betragte, da det er herigennem de mønstre og former, der opstår på vandoverfladen, når vandet glider forbi. Der er en kraftig strøm i Storå, hvorfor der altid er forskellige mønstre på vandoverfladen. Ved vandkraftværket falder vandet ned med så stor kraft, at der opstår vandpolypper og vandet skummer kraftigt op, så den hvide skum flyder med vandet et stykke, inden den opløses. Da åbunden er ujævn og der nogle steder er sten på bunden, opstår der hvirvler på vandoverfladen. De steder, hvor der er veje eller broer over åen, kan det betragtes, hvordan der dannes et laminar grænselag bag støttepillerne. Den meget kraftige strøm, i især Stryget, der leder vand fra vandkraftsøen uden om vandkraftværket og ned til åen, er medvirkende til, at der flere steder opstår opskummet strømskygge, så mange af bevægelserne på vandoverfladen, der benyttes i fontæner og vandkunst, kan faktisk ses i naturen.

Åens lyde

Da Maja Nikolajew kun omtaler lydene for vand, der falder ned på vand, er der ikke mange af disse lyde i åen. Når folk færdes langs Storå i Holstebro, kan vandet dog altid høres, enten fordi vandet skulper mod bredderne eller vandets brusen, når der er forhindringer vandet passerer samt strømhvirlver. I midtbyen krydser flere veje cykelstien langs åen, hvor stien føres under vejen og tæt på vandet. I disse undergange forstærkes lydene fra vandet, da de reflekteres fra vægge og loft. Der, hvor vandets lyde er kraftigst, er ved vandkraftværket, hvor vandet fra vandkraftværket rammer åens vand med store smæld, så der opstår en lyd, som er en blanding af en brusen og alle disse

smæld. I samme område er Stryget, hvor vandet har en kraftig strøm, som ligeledes er med til at fremkalde lyden af vandets brusen og skvulp. Der er også mange andre lyde fra åens vand, som opstår, når flere lyde blandes og skaber en stemning, der enten får folk til at fascineres over vandet eller blive beroliget af vandets stille rislen. Flere steder i byen høres små plask fra vand, der løber ud i åen fra diverse rør. Alle lydene er med til at skabe stemningen langs åen og områderne nær åen kan bevidst benytte naturens lyde til at fremkalde bestemte stemninger.

Åens refleksioner

Da åen i dag ikke er kunstigt oplyst, er det kun sollysets refleksioner, der kan betragtes langs åen. Åens vand er konstant i bevægelse og er derfor uigennemsigtigt vand, som let betragtes som en flydende masse, der tryllebinder folks blikke. På overfladen er der flere steder ufokuserede spejlinger af omgivelserne i det strømmende vand.

I de førnævnte undergange kan der være en skræmmende stemning, da disse undergange ikke er oplyste og derfor meget dunkle. Stemningen kan dog nemt ændres til en form for undervands billede af lys ved, at vandets bevægelser eks. projiceres op på loftet. Dette levende billede af lys vil gøre undergangene mere trygge at færdes i, også efter mørkets frembrud.

Fænomenerne i naturen

I naturen er det svært at skelne de forskellige bevægelser, lyde og refleksioner fra hinanden, da de ofte er sammenblandede og der samtidig er mange flere end blot de, der benyttes i fontæner og vandkunst. Der kan dog alligevel arbejdes med at skærpe folks opmærksomhed og give dem et forhold til åens vand.

Både vandets bevægelser, lyde og lysrefleksioner er fænomener, folk vil blive mere bevidste om, hvis de har mulighed for at færdes tæt på åens vand døgnet og året rundt. Dette kan imidlertid kun lade sig gøre, hvis nogle af de områder, der benyttes om sommeren, ligeledes kan tåle oversvømmelse om vinteren. En anden måde, at iscenesætte og gøre folk bevidste om åens fænomener, er, at understrege de effekter, der allerede findes i dag yderligere.

III. 25: Et rørdøb i Storå, hvorfra der kan høres små plask.

III. 26: I Stryget opstår der opskummet strømskygge flere steder pga. den stærke strøm.

III. 27: Ved vandkraftværket opstår vandpolyper ved vandets fald, som får det til at skumme.

III. 28: Flere steder langs Storå spejles omgivelserne på vandoverfladen.

III. 29: Her ses hvirvler på overfladen, der er opstået pga. blade, der er samlet omkring en forhindring i vandet.

III. 30: Spejlinger på krusninger på overfladen.

III. 31: Der opstår laminar grænselag bag broens støttepiller i Storå.

III. 25 – 31:
Billederne er taget langs Storå i Holstebro og viser, hvordan Maja Nikolajews begreber kan betragtes i naturen.

Opsamling

I dag ligger flere områder ned til Storå hen som bagsidearealer. Disse områder kan, med deres bagside kvaliteter, omformes til offentlige domæner for Holstebros idrætsliv. Folk ønsker nemlig ikke altid at opholde sig på de pæne pladser, men vil hellere gøre brug af rummene til deres egne formål. Hvis stederne til idræt optager de områder, der ikke er attraktive, tilfører de byen et nyt element.

Udover, at restarealerne ned til Storå i Holstebro fremstår som bagsider, er problemet, at byen deles i Nørre- og Sønderland. Derfor er det vigtigt, at de fremtidige byrum langs åen, så vidt det er muligt, griber fat i begge sider af åen og skaber en kobling mellem nord- og sydbrinken.

De fremtidige byrum planlægges, i dette projekt, på de fem udpegede restområder, som har forskellig karakter i forhold til bylandskaberne. Der er to landskabelige restområder, to bymæssigerestområder og detsidsterestområdeligger bymæssigt men har mange landskabelige karakteristika. Bylandskaberne skal i denne opgave ses som et registreringsværktøj til at forstå de forskellige områder og vil blive benyttet i stedsanalysen.

Det, at Holstebro siden 1960'erne har satset på kulturpolitikken med fokus på det finkulturelle, er resulteret i, at de andre intentioner ikke helt er kommet til deres ret i byens rum. Derfor er det interessant at komme med forslag til, hvordan idrætten kan indtænkes i byens rum. Argumentet for at etablere rum til fysisk bevægelse i en by som Holstebro findes i, at der ikke er tilstrækkelige bevægelsesrum i byen i dag. Dette kan også ses i Lokale- og anlægsfondens fortegnelse.

Det, at bevægelseskulturen har ændret udtryk, er medvirkende til, at byen nu kan ses som et øvelokale eller scenerum for dem, der dyrker idræt her. Der må arbejdes bevidst med bymiljøet og ikke udelukkende i pæne byrum. Der skal ikke kun tænkes på de bevægelser, der foregår indenfor et begrænset areal, men også på de mere dynamiske bevægelser, der sker langs et forløb. Hvis en by fremmer fodgængerlivet eller bevægelseskulturen, vil de i højere grad blive synlige og ikke fortrænges i byen. Det er dette skridt, Holstebro må tage på vejen til at blive en aktiv kulturby. Det er dog ikke nemt, da byen i dag hovedsagligt benyttes til rekreative formål, hvorfor folk er mere kritiske over for rummenes udformning. Idrætsudøverne derimod tænker ikke i de pæne byrum, men i rum, hvor der er plads til såvel de voksens udfoldelser som børnenes leg. Dette får folk til at forsamles omkring aktiviteter i byens rum, da mennesker godt kan lide at overvære aktiviteter og leg i byen. På denne måde

mødes forskellige sociale grupper, hvilket giver mulighed for en udveksling.

Når den fysiske aktivitet og menneskets bevægelser tænkes i centrum for designet således, at der indarbejdes elementer til fysisk aktivitet, omhandler det også faciliteterne, der gør det muligt at være aktiv, såsom omklædning, toilet, opbevaringsmuligheder mm.

Det, at folk har erkendt idrættens sundhedsmæssige kvalitet, bevirker, at der må skabes plads for, at folk kan motionere i byerne. Hverdagsmotionen bliver ligeledes mere og mere populær, så det skal være nemt for folk at komme til de områder, hvor de kan udøve deres form for idræt, da det ses som nye idræts- og bevægelsesmønstre i byen og ikke længere kun indendørs og i foreningerne. Stederne skal være åbne for fortolkning, så udøverne kan benytte dem, som de ønsker det. Idrætten må tænkes ind i byrummene og der må tænkes i forskellige aldersgrupper, køn og idrætsgrene, når et byrum for idræt designes. Det er imidlertid også vigtigt, at de uderum, der designes til idræt, ikke kun er planlagt til idrættens formål, men forstå, at idrætten bidrager med et dynamisk element i byens rum. Byrummet skal, afhængig af brugeren, kunne skifte fra en tilstand til en anden, hvor brugeren altid udfordres og der er flere brugs måder. Det er vigtigt, at de nye byrum rummer en mangfoldighed og er tilpasningsdygtige til forskellige formål.

Storå er et naturelement gennem byen og den kraftige strøm indebærer, at der ikke kan svømmes i åen, men den er også medvirkende til, at der er mange forskellige mønstre på vandets overflade. Et element, som folk kan betragte, hvis de kan få adgang til at iagttage vandet på tæt hold. Vandet kan også bedre fornemmes på tæt hold, da lydene fra vandets strømninger og sammenstød så kan høres. Det element, der virkelig kan iscenesætte åens vand, er belysning, som reflekteres i vandet på forskellig vis. Samtidig kan vandet også iscenesættes ved, at folk gøres opmærksomme på den højde forskel, der er i vandstanden fra sommer til vinter. Dette udslag på op til to meter kan der arbejdes med, så der om vinteren kun er begrænset adgang til de arealer, der benyttes om sommeren.

Ved analysen og de teoretiske refleksioner kan det ses, at der er potentialer for de fem registrerede restområder langs Storå, når det gælder bevægelseskulturen, byrum og åens vand.

Projektets fokus

Dette projekt arbejder med hvorledes byrum ned til Storå i Holstebro kan aktiveres og skabe et byliv ved åen.

I byrumsprojektet omkring Musikteatret og Dansens teater inddrages åen og vandelementet. Men hvad med resten af åforløbet, er det ikke bedre der er et samlet greb for hele åstrækningen?

I dette projekt undersøges det om byrumsidræt kan være med til at aktivere de forskellige potentielle byrum langs åen fra Vandkraftsøen i Øst til Plantagen og Vængerne i Vest og der arbejdes konceptuelt med at forbinde byrummene. Samtidig ses der på byrummenes samspil med vandet og hvorledes kanten kan bearbejdes på forskellig vis. Alt dette sker på baggrund af at vand i dag har en herlighedsværdi og mange ønsker at forbedre deres sundhed ved at dyrke idræt i byens rum, noget Holstebro kommune kan benytte positivt i byplanlægningen.

Det ønskes at skabe byrum i forbindelse med åen, som ligger op til forskellige aktiviteter alt efter stedets potentialer.

For at udarbejde projektet ses der kort på hvilke udfordringer Holstebro ifølge registreringen og den teoretiske refleksion står over for. Udfordringerne er opstillet efter rumlige og programatiske udfordringer. Hvor de rumlige udfordringer er fremkommet ved analysen af Åen gennem Holstebro og de programatiske ved de teoretiske refleksioner.

Rumlige og programatiske udfordringer

For at få et overblik over de mange udfordringer, der er kommet til syne ved analyse af Storå i Holstebro samt ved undersøgelsen af de teoretiske emner; Byrum, byrumsidræt og vand, er der opstillet rumlige og programatiske udfordringer. Udfordringerne skal ses som fænomener, hvor der er potentialer for at skabe nye kvaliteter langs Storå.

Udfordringerne er grupperet i rumlige og programatiske, hvor de rumlige er de potentialer, der kan registreres langs Storå i dag. De programatiske derimod omhandler hovedtrækkene i de teoretiske emner og de potentialer, der ligger i disse, samt hvordan de behandles i dette projekt.

Rumlige

De fem potentiale områder

Områderne der i registreringen blev udpeget som potentialeområder for at skabe nye byrum, skal formgives med udgangspunkt i deres kontekst.

Landskabeligt/Bymæssigt

På Storå strækningen gennem Holstebro skal kontekstens skift fra landskabeligt til bymæssigt til landskabeligt fortsat mærkes ved en tur langs åen.

Bagside til aktivt område

Byen vender ryggen til Storå da bygninger i centrum ignorere åen hvilket er medvirkende til den defineres som en bagside. For at udbedre dette må der ses på hvordan åen kan ændre udtryk, da en del af forklaringen også ligger i byens historie.

Oversvømmelser

I dag er der problemer med oversvømmelse i Holstebro bymidte da byen er bygget helt ned til åen. men der kan arbejdes med at indarbejde oversvømmelserne, som ofte sker om vinteren, i byens rum ligesom når cyklisterne, der normalt færdes langs åen om vinteren, finder alternative ruter gennem byen.

Færdsel langs åen

Færdslen langs åen kan kun komme hvis arealerne langs åen gøres attraktive, indbydende og åbne. Der skal være muligheder for at krydse åen også uden for bymidten og der må arbejdes med hvordan folk trækkes ned til vandet og ser åen som et smukt element at færdes langs på tros af det smalle forløb der kan bearbejdes da byggelinier og privatskel nogle steder er meget nær åen

Programmatiske

Byrum

Skabe rum hvor folk vil opholde sig frivilligt ved der opleves en byrumskvalitet gennem at rummet føles trygt, der er læ, sol og noget at se på eller opleve. Samtidig skal byrummet være tilpasningsdygtigt over for forskellige bruger i løbet af dagen.

Byrumsidræt

Byrummene skal understøtte individuelle bevægelsesformer så byens borger motiveres til at udforske rummets faciliteter gennem kropslig og bevægelsesmæssige aktivitet. Den fysiske aktivitet bliver en del af dagligdagen.

Vand

Vandet iscenesættes og Holstebros borgere skal kunne komme tæt på vandet og betragte det.

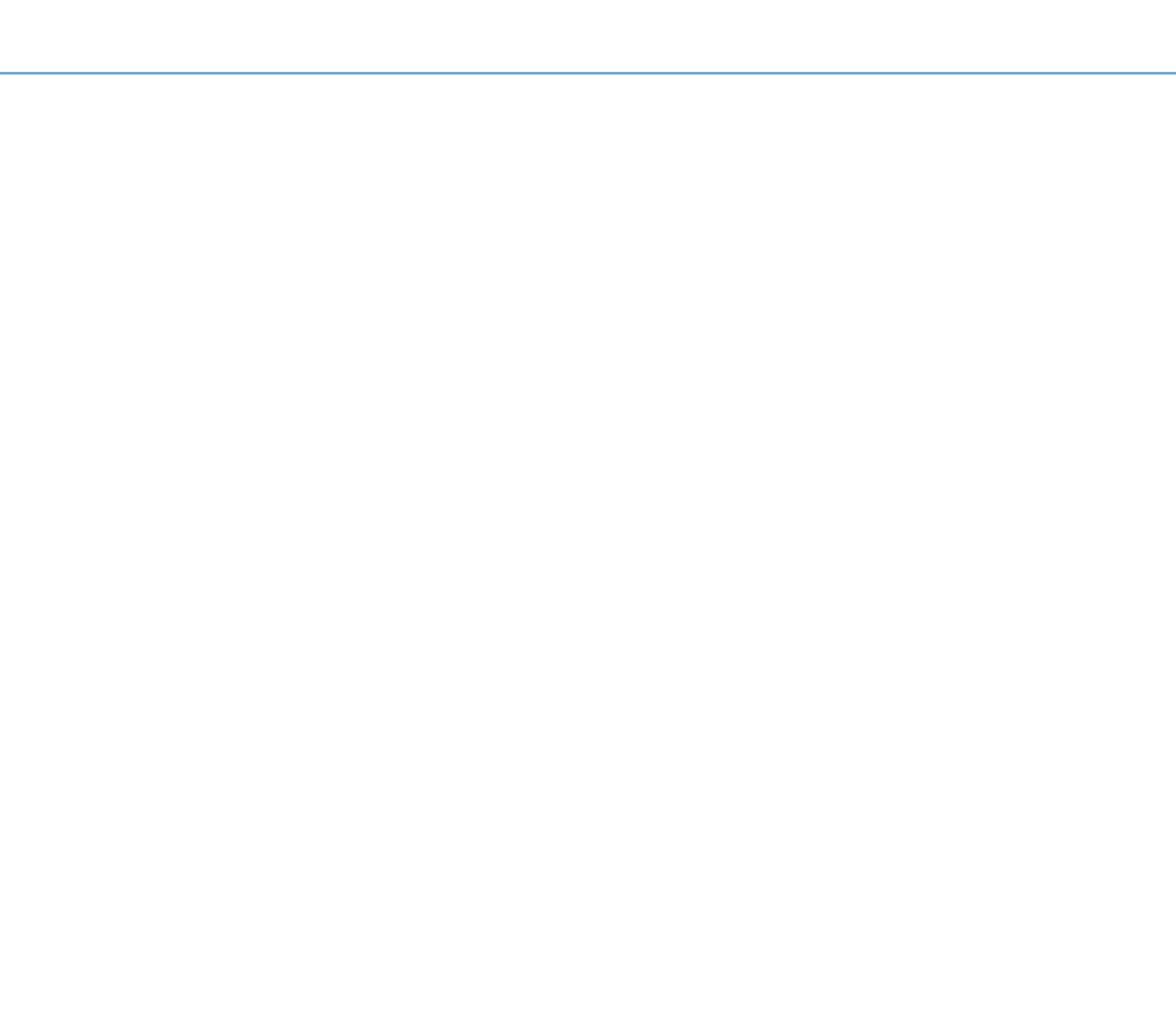
Afgrænsning

I dette projekt afgrænses der fra:

- at overholde Fredsskovensloven og anden lovgivning der beskytter naturområder i Holstebro.
- at undersøge jordforholdene på områderne der arbejdes med i Holstebro.
- konsekvenserne af at der er jordledninger mm. under jordoverfladen i projektområderne.
- at anvende projektforslaget der vand byrumskonkurrencen; Byrumsprojekt i Holstebro, Byrum, -Å og kultur, til andet end igangsætter for ideegenereringen.
- tekniske specifikationer som vandtætte døre.
- at gennemfører beregninger af diverse konstruktioner.
- de økonomiske omkostninger af projektet.

Hvordan kan idræt og bevægelse integreres i forskellige rumlige kontekster langs åen i Holstebro gennem forskellige indgreb, så der opstår rum, som skaber aktivitet?

Der arbejdes med idræt som elementer i forskellige rumlige kontekster i byen og i landskabet, med udgangspunkt i potentialeområderne 1 og 3.

Referenceprojekter

For at forstå de forskellige programmatisk udfordringer, er der valgt nogle referenceprojekter, hvor byrum, idræt og vand indgår. Til hver programmatisk udfordring er der henholdsvis et bymæssigt og et landskabeligt eksempel.

Referenceprojekter

Schouwburgplein

Rotterdam, Holland. 1997

Arkitekt: Adriaan Geuze, West 8

Areal: 12.250 m²

Bymæssigt eksempel

En offentlig byscene

Schouwburgplein ligger centralt i Rotterdam omgivet af butikker, kontorer, byens store teater, koncertsale og Pathé biografkomplekset.

Pladsen har flere hovedelementer, som er: det store rektangulære dæk, fire kranlignede skulpturelle lysmaster og tre høje udluftningstårne. Dæk fladen er ved hjælp af solens forskellige skygger dagen igennem blevet underinddelt således, at der er arbejdet med forskellige belægninger såsom træ, gummi, dørkplader, metalriste og beton. I den sydlige del af pladsen springer vandet vertikalt op mellem metalriste, som er placeret i et bånd. Pladsens solside afgrænses af et lineært møbel, som kan benyttes som siddeplads ind mod pladsen eller som folk kan læne sig op ad på den modsatte side. Da dækket er hævet et trin i forhold til omgivelserne, fremstår det som en byscene, hvilket de fire skulpturelle kraner understreger med deres

spotbelysning. Ved designet af pladsen ville arkitekten bevare kvaliteten i det tomme frie rum, som er medvirkende til, at pladsen kan opleves som en foyer for de kulturelle institutioner omkring pladsen. Under pladsen er en parkeringskælder, hvorfra folk sluses op på pladsen gennem trekantede glasprismer og dermed bliver en del af det skuespil, der udspilles på denne byens scene. Parkeringskælderens ventilationstårne skyder sig op gennem fladen i pladsens østlige kant og viser forskellige informationer således, at de kan bruges til mere end bare deres hovedfunktion.

Pladsen er præget af det horisontale dæk, som brydes af de få vertikale elementer, der bidrager med en spænding i rummet (Cerver, 2000, s. 116 og Gehl & Gemzøe, 2001, s. 116 – 121 og west8, 2007).

Schouwburgpleins forskellige underlag gør pladsen tiltrækkende for forskellige grupper af mennesker, hvilket ønskes integreret i en plan for det bymæssige område, der, i dette projekt, arbejdes med. Ligeledes ønskes de få vertikale elementer, der fremstår skulpturelle på pladsen, og sammenkoble forskellige elementer.

Ill. 32:
Billedcollage med billeder og plan fra Schouwburgplein, hvor de skulpturelle elementer og fladens forskellige materialer kan ses.

Smartpark

East Stroudsburg, Pennsylvania, USA, 2005.

Udarbejdet: Kira Appelhans & Maura Rockcastle (Final Studio).

Areal: 2,5 hektar heraf er 0,5 hektar et ældre industribygningskompleks.

Landskabeligt eksempel

En bypark i landskabet

Smartpark er beliggende på kanten af East Stroudsburg i bunden af en kløft, som gennemløbes af Delaware Water. Området er et tidligere industriområde for IBW, hvorfor det indeholder både bygninger og landskab, som gennemskæres af jernbanestrækningen mellem New York og Philadelphia. Industriområdet ligger i landskabet og er omgivet af skov.

Området er lukket ned og delvist forladt. Derfor har byens skatermiljø overtaget området, hvor de samles og øver, da det ikke er tilladt at skate i byens parker. Med tiden er dette delvist forladte industriområde blevet et paradis for den alternative sport.

Bystyret i East Stroudsburg ønsker imidlertid at nedrive bygningskomplekset og nægtet offentligheden adgang til området. Dette har ført til, at Appelhans og Rockcastle i et studieprojekt har arbejdet med, hvorledes byens indbyggere og skaterne kan være med til at præge området. På den måde kan de være grundlaget til at skabe et offentligt parkområde omkring de fremtidige brugere, en togstation og bygninger, der er bygget ud fra den eksisterende stålkonstruktion. Appelhans og Rockcastle arbejder med, hvordan bygningerne kan omdannes til lokaler for erhvervslivet samt hvorledes det fremtidige områdes landskab og struktur kan understøtte den alternative sport og opretholde tilstrømningen af de daglige brugere og dem der arbejder på grunden. Togstationen skal være en katalysator

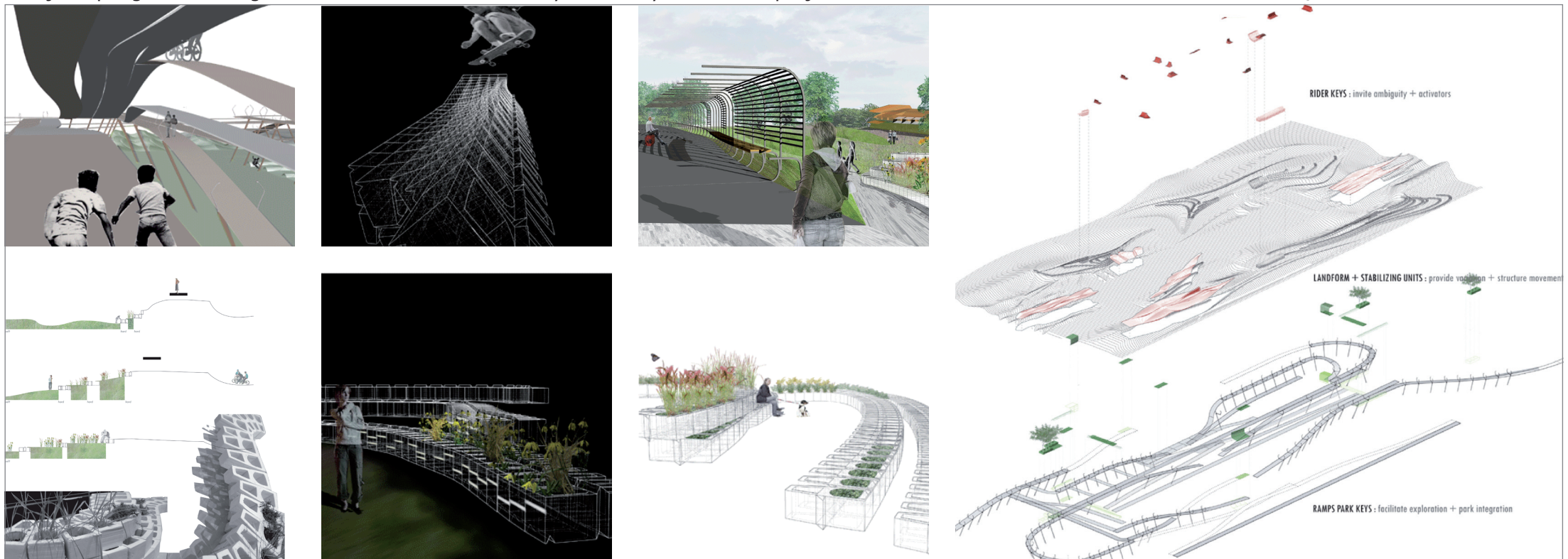
for områdets udvikling. Parken er designet for både skatere, iagttagere, arbejdere og offentligheden, hvor parkterrænet er et framework, som tager fat på de miljømæssige, økonomiske og sociale vilkår i East Stroudsburg

Projektet er både en designopgave og et politisk forslag om opførelsen af en park skabt ud fra et sæt af komponenter, som afhænger af hinanden og stålkonstruktionen af den eksisterende bygning. Strategiens formål er at integrere bygningen i landskabet, hvor stålkonstruktionen tilføres både bygningsmoduler og parkrum. En del af historien som industrigrund fastholdes, mens der samtidig afstedkommes nye programmer, teknologi og offentligt rum, som kan blive en del af East Stroudsburgs samfund. Området skulle gerne blive rammen om konstante aktiviteter, der benyttes af forskellige brugergrupper dagen igennem.

Landskabet og bygningen smelter sammen og skaber et offentligt område, men også fordybninger, som kan regulere regnvand og samtidig benyttes af skatere. Der arbejdes med overgangen mellem hardscape (den stærke fodgænger trafik) og softscape (det omgivende landskab). I projektet er udviklet et betonelement, som kan benyttes til lige, konkave og konvekse murer, men også som plante- og siddemurer og elementet er med til at skabe overgangen fra hardscape til softscape (American Society of Landscape architects, 2007).

Projektet holder fast i stedets historie og tilfører området få nye elementer, som understreger landskabet og iscenesætter områdets aktiviteter. Et princip, der kan benyttes til at understøtte de landskabelige kvaliteter i de landskabelige og naturprægede byrum i dette projekt.

Ill. 33:
Billedcollage med illustrationer af Smartparkprojektet, som er udarbejdet af Kira Appelhans & Maura Rockcastle, hvor de elementer, der er benyttet i projektet, ses samt hvorledes der er arbejdet med landskabet.

Referenceprojekter

Cheonggyecheon

Cheonggyecheon, Seoul, Korea, 2003 - 2005.

Udarbejdet: Hyundon Shin, Wonman Hoi, Juhyn Chung, Yangkyo Chin, Mijung Ha, Kyuonjiu Ko og Sungyul Um.

Areal: strækning på 5,8 kilometer med en bredde på 50 - 90 meter.
Bymæssigt eksempel

En flod i byens rum.

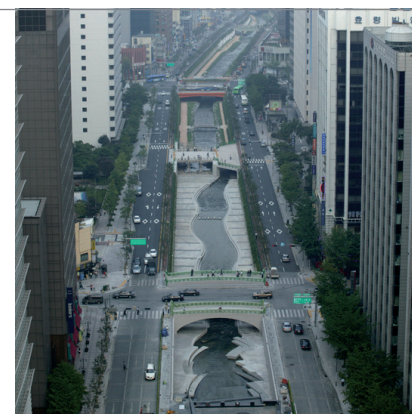
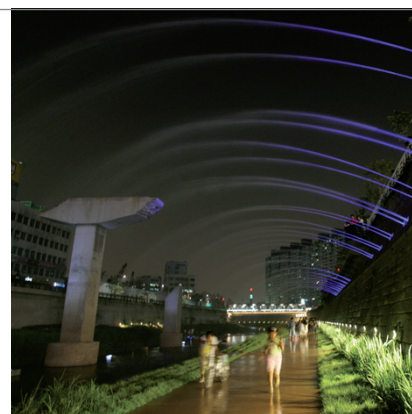
Cheonggyecheon er et vandløb, som gennemløber Seoul, inden det løber ud i Han floden.

Vandløbet har gennem en årrække været overdækket af byens mest trafikerede øst-vest gående motorvej, som fører til centrum af Seoul. Seouls borgmester har besluttet at give Seouls borgere en urban have ved at genskabe det gamle vandløb. Cheonggyecheon udtørres på nogle tidspunkter af året, mens den oversvømmes på andre tidspunkter. For at løse disse problemer, er den urbane have sænket i forhold til omgivelserne, hvilket giver mulighed for, at den kan oversvømmes og vejene og arealerne ovenfor området kan benyttes i stedet. Dette bevirker, at forløbet bliver i to niveauer; et øvre og et nedre, hvor det nedre er tættest på vandet. Når vandløbet udtørres, pumpes der vand fra Han floden ind i vandløbet, så der altid løber vand på strækningen, hvor der minimum er en vanddybde på 40 centimeter. Langs forløbet er der arbejdet med forskellige landskabsudtryk, såsom promenader, områder til rekreation og vådområder. Landskaberne skaber otte områder, som er placeret på otte strategiske steder langs forløbet.

Der, hvor vandløbet er synligt i Seouls centrum, er landskabet som en stor byplads, hvorfra vandet drager ud på sin rejse ned til Han floden, hvor det ottende landskab, et vådområde med piletræer, er placeret. De otte områder har deres egne karakteristika med udsigtsdæk, storslåede kunstværker, fontæner og skulpturer. Der er arbejdet med kanten mellem vandet og de offentlige arealer og kanten op til de omgivende gader er bearbejdet på mange forskellige måder med sten, trapper, scenearealer, trædesten og mange andre elementer. Der er også arbejdet med vandet som vandfald, springvand ude i vandløbet og andre elementer, hvor vandets kræfter iscenesættes. Den 5,8 kilometer lange stækning arbejder med forløbet som en urban have, der varierer langs forløbet, mens broer og byrum kobler sig på forløbet. Om natten iscenesættes hele forløbet med forskellige belysninger, som forstærker de forskellige karakteristika langs forløbet (Topos ed., 2006, s. 40-44, & Cheonggyecheon, 2007).

Projektet giver byen et rekreativt areal tilbage og giver området en herlighedsværdi og et fodgængersikkert areal langs vandet. De to niveauer gør det muligt, at dele af arealerne kan benyttes, også når der er oversvømmelser. Samtidig er der arbejdet med at give otte områder hver deres karakteristika. Alt sammen elementer, der ønskes benyttet til at designe forløbet mellem de fem potentialeområder i dette projekt og understrege deres karakteristika.

Ill. 34:
Billedcollage med billeder og plan af forløbet langs Cheonggyecheon i Seoul, hvor det ses, hvordan der er arbejdet med kontakten til vandet og forskellige landskaber langs forløbet.

Kamikochi

Kamikochi området, Chubusangaku Nationalpark, Japan,
Landskabeligt eksempel

Naturstier i Chubusangaku Nationalpark

Kamikochi er et japansk bjerg og i området omkring dette bjerg er der etableret en nationalpark. Azusa floden gennemløber området, som strækker sig fra Tokusawa i nord til Sukamaki i syd. Floden har mange små forgreninger og bugter sig gennem landskabet, hvor den på strækningen gennemstrømmer de to naturskabte søer Taisho Pond og Myojin Pond.

I Chubusangaku Nationalpark er der arbejdet bevidst med stier og broer som et naturligt element i landskabet. Broerne over Azusa floden er i lærke- og cypresstræ og indpasset i landskabet som enkle elementer, der udspændes mellem de to bredder. Områdets stier er primært enten grusstier eller hugget ind i klipperne, men hvor der er fugtigt eller sumpet, er der etableret træbroer som stier. Disse træbroer har forskellige udtryk alt efter deres kontekst og hvor meget de skal falde i et med naturen. Broerne er nogle steder 5,5 meter brede trædæk, der har udposninger til ophold undervejs, mens det andre steder blot er fire træplanker placeret to og to ved siden af hinanden,

som giver to smalle stier med et mellemrum imellem og dermed giver de besøgende udfordringer, når de skal passere hinanden. Nogle steder er smalle stier, med få planker direkte på jorden, der skærer sig gennem buskadser og viser vejen gennem naturen. Træbroerne har, uanset deres bredde, en evne til at falde naturligt ind i omgivelserne og iscenesætte naturen omkring sig uden at forstyrre naturen overflødigt og er derfor et godt stisystem til turister og lokale i nationalparken. Træbroerne er ligeledes medvirkende til, at områdets plante- og dyreliv ikke forstyrres unødigt men kan sættes i scene på en smuk måde, hvor naturen og naturelementerne fremhæves (www.kamikochi.or.jp, 2008).

I nationalparken er det naturen, der er bestemmende og for at opleve den fuldt ud er elementerne, der leder folk rundt i parken, indarbejdet i naturen således, at de fremstår som naturlige elementer. De skiftende træbroer er tilpasset fuldstændig til deres egen kontekst og det, som passer bedst ind i dette miljø. Denne følsomhed overfor omgivelserne er noget, der ønskes indarbejdet på den landskabelige strækning af forløbet langs Storå i Holstebro.

Ill. 35: Billedcollage med kort over Kamikochiområdet og billeder af nogle af de forskellige stistrukturer i træ, der findes i området.

Referenceprojekter

Ringe parkeringsplads

Centrumpladsen, Ringe, Danmark, 2003 - 2005.

Udarbejdet: Land+

Bymæssigt eksempel

Idræt på byens parkeringsareal

Centrumpladsen er et større parkeringsareal på bagsiden af gågaden i Ringe. Derfor er det præget af bagfacader og baggårde, som bevirker, at stedet får sin egen identitet som et bagsiderum med forskellige gavle, fremspring, kviste og tilfældige småhuse. Kommunens ønske var at skabe et indholdsrigt byrum, der inviterer til andre brugere efter lukketid og i weekenden, når bilerne ikke benytter pladsen og parkeringsarealet forvandles til anden brug og giver andre oplevelser. Borgerne skal via de varierede materialer inspireres til at indtage byens rum. På parkeringsarealet er placeret fire pladser med hvert sit tema: krop, sjæl, kultur og folkelighed. Det er på disse fire arealer, der er leget med andre materialer end det resterende parkeringsareal.

De fire pladser henvender sig til konteksten og skaber en kobling til handelsstrøget. Pladserne samles ved en funktionslinje på 0,5 m, der gennemløber parkeringsarealet. Funktionslinjen forsyner arealerne med vand, strøm, netstandere, siddeplinte, flagstænger, standere til overdækning af et sceneareal og en digital informationstavle.

Områdets belysning skifter karakter, når butikkerne lukker og pladsens andre funktioner træder i kraft (Finke & Finke, 2007 s. 30 - 31).

Projektet omdanner et bagsideareal til et aktivt område, som giver byens borgere rum til fysisk udfoldelse. De forskellige rum og programmer, der nedlægges på området, sammenbindes af funktionslinjen, der gennemløber parkeringsarealet. Idéen med at nedlægge en struktur på parkeringsarealet kan ligeledes benyttes i det bymæssige område.

Ill. 36:
Billedcollage med plan over parkeringspladsen i Ringe og diagram, der viser strukturen, der sammenbinder pladsens scenearealer. Billederne viser det aktive liv og de forskellige overflader på parkeringspladsen.

Nørrebroparken

Nørrebro park (NPK4), København, Danmark, 2003 - 2005.

Udarbejdet: Steen Høyer.

Landskabeligt eksempel

En idrætspark

Nørrebroparken er afgrænset af bygningsfacader og ligger hen som et restareal fra et tidligere jernbanespor. Parken fremstår som områdets grønne oase. I Steen Høyers forslag til parken er der arbejdet med at kombinere det landskabelige og det bymæssige ved at tage fat i kendte landskabselementer såsom plantager, træækker, levende hegn og græsdiger og samtidig benytte elementer såsom markedshaller, fane- og lysrækker således, at byen og parkrummet sammenkædes.

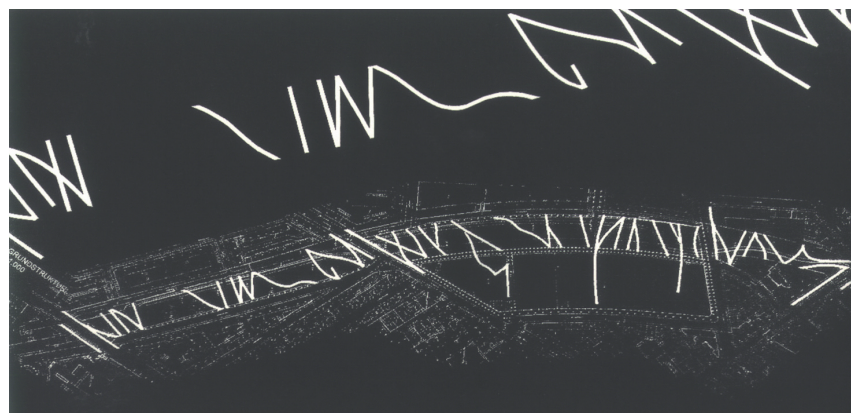
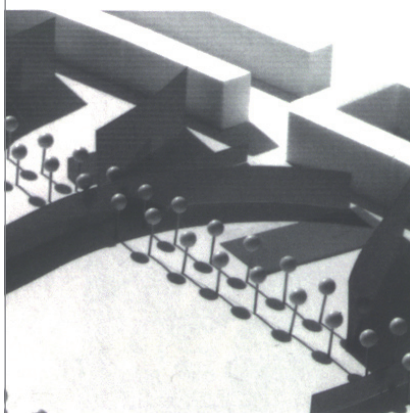
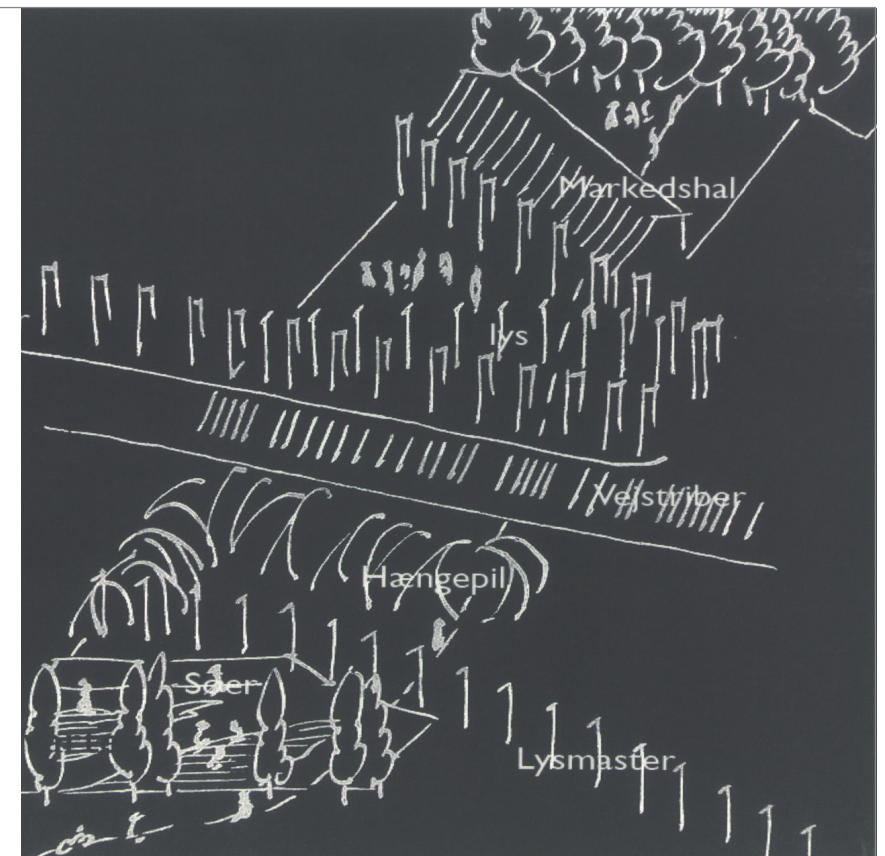
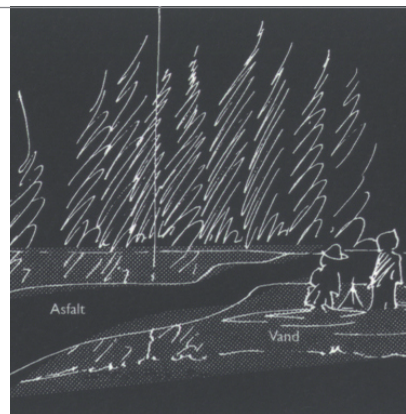
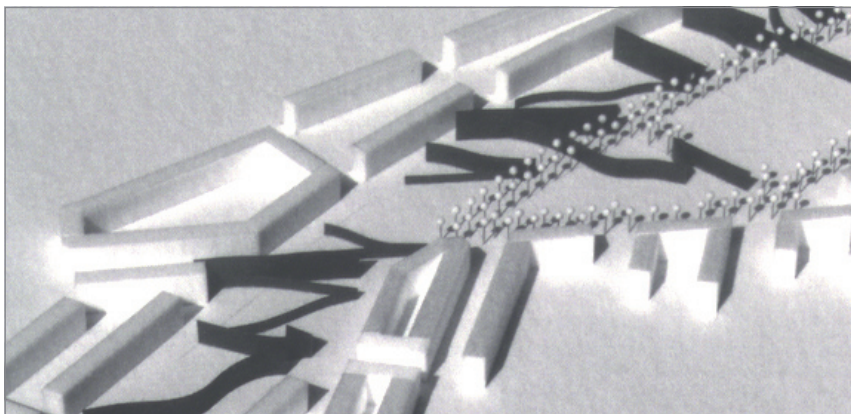
Parken er langstrækt i nord – syd gående retning og brydes af en båndstruktur, der består af en række forskelligartede beplantningsbælter, som underinddeler parken i mindre rum. I denne båndstruktur er etableret en stor sammenhængende grønning, som omkranses af lindealléer. På denne grønning er der etable-

ret områder til sport og leg, men de fleste funktioner i parken er placeret mellem beplantningsbælterne.

Projektet er tænkt som en strategi, der kan være et redskab til at gennemføre projekterings- og anlægsfasen. Det er få og minimale midler, der er tilført området for at gøre det til et attraktivt grønt og aktivt rum. Parken vil være et samlingspunkt for mange forskellige grupper og være ramme om fritids-, sports- og familieliv (Anonym, 2007 s. 206 -207).

Projektet spiller på det grønne, som kendetegner parken og det store parkrum nedbrydes i mindre dele, der gør det muligt for flere aktiviteter at opstå forskellige steder. Beplantningsrækkerne er et landskabeligt element, som er rumdannende, mens de varierende arter er med til at give forskellige oplevelser, når parken passeres. Et landskabselement som båndstrukturen er et princip, der kan benyttes til at skabe rum i det landskabelige område.

Ill. 37:
Billedcollage med illustrationer og modelbilleder fra Steen Høyers vinderprojekt til Nørrebroparken, hvor især de markante træækker ses.

De fem potentiale-områder langs åen

De 5 potentialeområder ved åen har forskellige karakterer, som kan benyttes i planlægning og programmering af disse områder.

For at få en forståelse af, hvilke oplevelser man, som fodgænger, får på strækningen nær åen, må turen opleves, som den er i dag. Hvor planlæggerne ser på byen som en samlet helhed, må den urbane designer også sætte sig ind i, hvordan en fodgænger oplever byen. Her er oplevelsen helt anderledes og kommer ved successive indtryk, som fodgængerens opmærksomhed opnår ved at bevæge sig gennem tid og rum. Derfor er det også vigtigt at se potentialerne ved selv små ændringer, der hvor de er, da fodgængerens er en del af byens liv og ikke skal adskilles fra det (Riesto, et al., 2004, s. 16).

Ved at gå turen, som den nye strækning nær åen vil være en del af, passerer de fem potentiale områder og det opleves, hvor vigtigt det er, at de indbyder til at folk standser op eller opholder sig i disse områder. Alle områderne har potentialer og det er disse potentialer, der vil være fokus på i denne tekst.

1: Lavtliggende område

Området strækker sig på begge sider af åen og er beliggende lige vest for den ydre ringvej. Nord for åen er et skovareal og en mindre skrænt får træerne til at stige i højde, når de betragtes fra åens sydside. Øverst på skrænten løber en grussti, hvor der mod vest, efter at skovarealet er passeret, er godt udsyn til det resterende område. Hele området er præget af naturen og dens skift. Mod øst er Holstebro vandkraftværk, som er med til at give en brusende lyd i området og mod sydøst snor Stryget sig ned til Storåen. I dette stryg er en kraftig strøm, som sammen med det høje og vilde græs i området gør det til en oplevelse at gå gennem området på grusstien og træbroerne, da vandet nogle gange er skjult bag det høje græs men hele tiden kan høres. I øst ligger også en kanoplads, hvor folk sætter kanoerne i åens vand efter at have transporteret dem uden om vandkraftværket. Denne kanoplads ligger gemt i landskabet og oversvømmes i vinterhalvåret. Mod vest er et stort åbent græsareal, hvor græsset slås året rundt og vinden virkelig kan mærkes, når det blæser. Ved åen er bredden 0,5 – 1,5 m høj og et mindre areal af området oversvømmes om vinteren, så det fremstår som et vådområde.

Den varierede natur gør området ideelt for løbere, hvis blot området får en bedre tilgængelighed. Samtidig er området ideelt til gåture, hundeluftning, fisketuren og andre naturoplevelser.

2: Kanoområde og plænen

Området er et lille grønt område ved den indre ringvej. Udløbet fra Vegen Å kendetegner det naturprægede område. Det er her, i Vegen Ås udløb, mange vælger at slutte deres kanotur og slæbe kanoerne op af græsskråningerne, der efter en hel kanosæson har tydelige slæbespor, hvor græsset er slidt helt af på den 2-

3 m høje åbrink. Den lille plæne på området benyttes især af byens unge, når de fejrer sidste skoledag. Til daglig benyttes den dog mere som et lille grønt åndehul i byen, hvor hunden luftes eller der tages et kort hvil, mens åernes vand og områdets skulptur betragtes. Den indre bys cykelsti gennemløber det nordligste af området. Området ligger lige op af et areal af Kvicklys parkeringsområde, som sjældent benyttes. Der er et stort potentiale for at inddrage den grønne åbrink ved villavejen nord for åen til bearbejdningen af dette område. Området har potentiale for at blive et samlingspunkt og etableringen af en kanoopsamlingsplads er meget ideel pga. parkeringspladsen. Samtidig er området særdeles velegnet åndehul på en cykel-løbe- eller gåtur.

3: Kultur og handelsområde

Dette område ligger i Holstebro centrum op af to af byens store kulturinstitutioner; Musikteatret og Dansens teater. Disse er placeret på den sydlige bred og giver skygge på denne bred og ud over åen. Den nordlige bred er gågadesystemets bagside og de mange forskudte bygningsvolumener giver området en diffus afgrænsning mod nord. Mellem bygningerne og åen er der parkeringsarealer, som præges af solens stråler det meste af dagen. Dette nordlige areal kan benyttes til et aktivt og indbydende bymiljø. Åens brinker er grønne og hæver sig 2 – 3 meter over åens vand. Den indre bys stisystem gennemløber området på den sydlige bred, hvor det føres næsten helt ned til åens vand for så at hæve sig de tre meter op til områdets fodgængerbro, hvorfra stien igen hælder ned mod vandet for at føres under vejen, som udgør områdets vestlige afgrænsning. Hele området har kun en synlig, men svag, forbindelse til byens gågade og centrale plads gennem en smal passage. Det nordlige areal har mange potentialer for at give byen et centralt placeret idrætsareal.

4: Sportsområde

På strækningen mellem den indre ringvejs vestlige side og Vesterbrogade er et stiforløb langs åens sydlige side. Den første del af forløbet udgøres af en villavej med vendeplads, som ender ud i selve stien. Hvor stien starter ligger friluftsbadet gemt bag et højt træhegn og omklædningsbygningen, så der ikke er mulighed for at se hvilke aktiviteter, der sker på området. Hvis hegn fjernes, kan folk se den megen aktivitet, der er på friluftsbadets åbne arealer og der kan laves ekstra foranstaltninger således, at folk kan opholde sig ved åen. Det, at der åbnes op, vil også berige en tur langs åen i midtbyen. Dette vil yderligere blive beriget ved, at Vestforsynings grund omdannes til et sportsmekka med en Sportsarena men også med rum for aktivitet udenfor bygningen og ned til åen. På kanten

af Vestforsyning ligger Juniorhallen, som drives af Holstebro badminton klub og også har styrketræningsrum. Disse funktioner kan flyttes over i den nye sportsarena, eller dele af aktiviteterne kan foregå udendørs. Det er vigtigt, at området kobles sammen med friluftsbadet og bliver et sports- og idrætsområde midt i byen. I dag benyttes friluftsbadet om sommeren og Juniorhallen benyttes til badminton og tennis det meste af året. I fremtiden kan friluftsbadet åbnes op og måske få kontakt med åen, som har 2- 3 meter høje brinker. Området har mange potentialer indenfor idræt. Her kan spilles diverse boldspil, tennis, udøves styrketræning og svømning og der kan også blive plads til byens skatere.

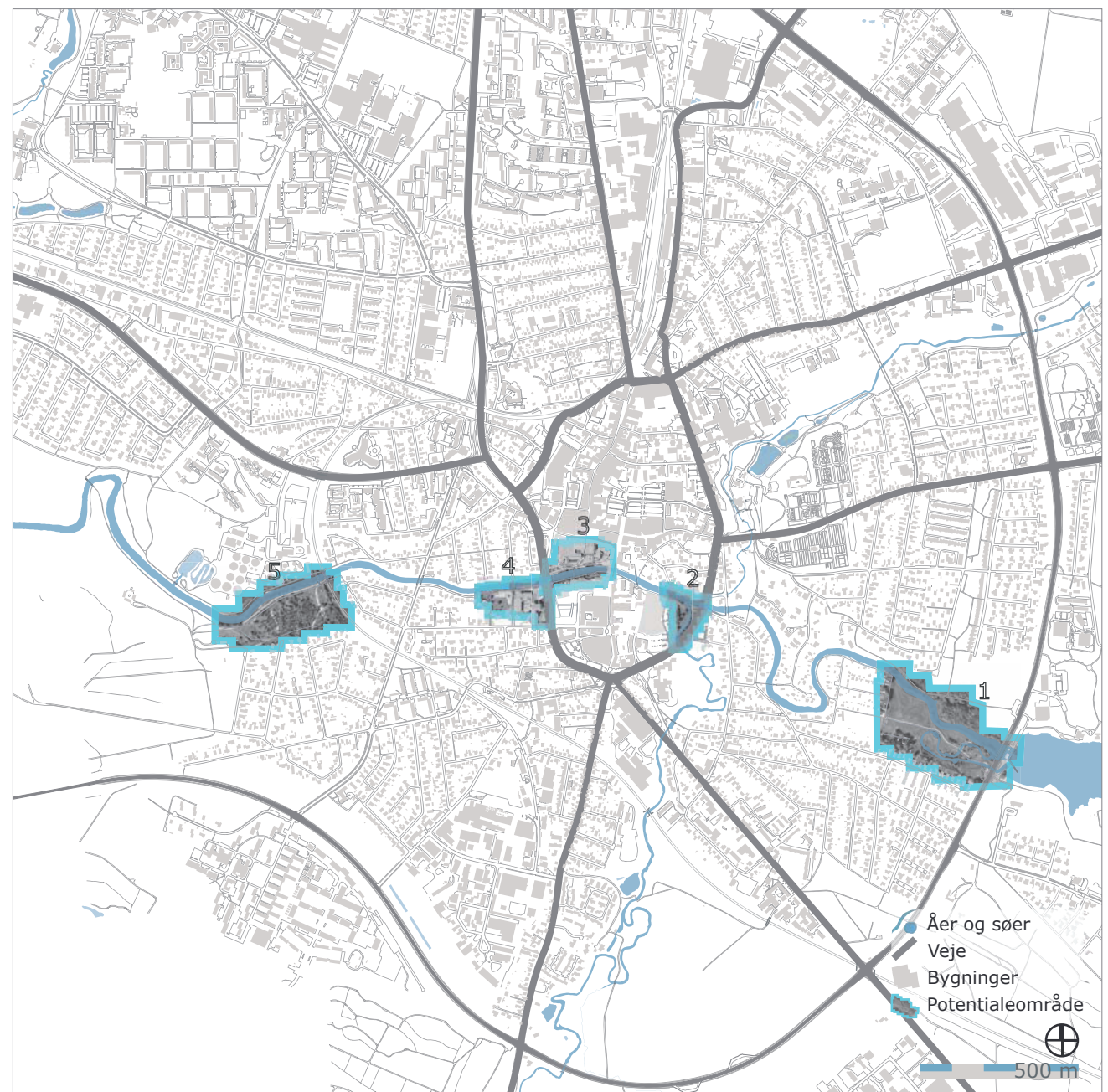
5: Plantagen

I vest i yderkanten af Holstebro ligger et større plantageareal kaldet Nibsbjerg Plantage. Den nordligste del af plantagen er med til at danne en kant ned til åen. Foran denne kant af hovedsaligt grantræer strækker et græsareal sig ned til åen gennemskåret af flere grusstier, som føres rundt på arealet. En af disse grusstier løber langs åen og få steder fører små træbroer over åen til den modsatte kant, hvor der ligeledes er en grussti langs åen. Her på åens nordside ligger byens kant og et rensningsanlæg, men der er også græsarealer. På åens sydside er en skovbørnehave og en ældre gård det eneste, der skyder op i landskabet ud over selvsåede træer. Mod syd og vest afgrænses området af plantagen, mens det er villahaver, der afgrænser arealet mod øst og nord sammen med rensningsanlægget. Området er præget af naturen og der er en vild vegetation også på de 2 - 3 meter høje grønne åbrinker. Hele området benyttes af løbere og familier går tur her, men det benyttes også af flere skoler, når naturen skal studeres, eller der laves orienteringsløb i idrætstimerne. Området har et stort potentiale som et naturligt fritidsområde, hvor få simple installationer, som vanddepoter og steder at skifte tøj, vil gøre det mere behageligt for løbere at træne her. Samtidig kan der etableres træningsstationer og poster til orienteringsløbere i området.

Da en bearbejdning af alle fem områder kræver meget forarbejde og design, er to områder udvalgt til at teste, hvordan idrætten kan integreres i udformningen af netop disse områder. De udvalgte områder er: område 1 og 3 og en dybere analyse af disse områder er nødvendig for at forstå og forholde sig til konteksten og områdets potentialer.

Udvælgelsen af netop disse områder skyldes, at de er forskellige og lægger op til forskelligartet anvendelse. Område 1 er placeret i et naturskønt og landskabeligt område i Holstebros periferi, mens område 3 ligger i Holstebro midtby og nær byens hovedattraktioner; gågadesystemet, Musikteatret og Dansens teater. Som grundlag for udarbejdelsen af de to planforslag er der foretaget registreringer af de to områder.

Ill. 38:
Registreringskortudsnit i 1-20.000, der viser de fem potentialeområder langs Storå i Holstebro. De fem områder har forskellig karakter alt efter hvor i byen, de er placeret.

Potentialeområde 1

Område 1: Lavtliggende område

Område 1 er udvalgt, fordi området har landskabelige træk, som har potentiale til at blive benyttet til løbe- gå- og cykelturer, hvori landskabet kan betragtes og integreres. Området har elementer fra bylandskabstyperne, som er landskabelige: A: vildnatur, B: Plantage, C: Plejet natur og omgives af: D: kolonihave, E: Villa/parcelhus og J: vejforløb. Dette gør området til et naturpræget område i en bebygget kontekst. Området deles af åen, hvor den nordlige bred er et mindre skovareal, mens den sydlige bred er en stor græseng, hvor græsset i nogle områder er slået. I dag benyttes området ikke fuldt ud men ligger hen som ét af flere grønne engarealer, der udgør nogle af de grønne byrum i Holstebros udkant. Selve området har potentiale for mange brugere, da der er tre store boligkvarterer i området, som kan benytte området i deres fritid. Disse boligkvarterer har forskellig karakter, men er især præget af børnefamilier. Det sydlige areal, som er det, der er fokus på i denne opgave, har en størrelse på ca. 1,1 hektar.

Områdets afgrænsning

Område 1 er beliggende i byens østlige periferi lige inden for den ydre ringvej i Holstebro. På den modsatte side af Ringvejen er Vandkraftsøen, som er et stort rekreativt areal, hvoromkring der er flere villakvarterer. Område 1 afgrænses mod nord af et skovareal, hvor træerne står i rækker som i en plantage; endvidere er her en skrænt, som træerne gror op ad. Mod øst er Ringvejen hævet over området og afgrænser det sammen med vandkraftværket, som leder vand fra Vandkraftsøen over i det videre åforløb, som er beliggende lavere end søens vand. Mod sydøst og syd er to større boligkvarterer og mod vest afgrænses området af et kolonihaveområde og et område til udvidelse af kolonihavernes areal.

Området ligger lavt i forhold til omgivelserne og mod syd og nord hæver terrænet sig 3-4 meter over det resterende område. Langs størstedelen af åen er der ca. 1-2 meter høje brinke.

Ill. 39:
Luftfoto, hvor potentialeområde 1's kontekst ses og den orange stiplede linie viser områdets afgrænsning.

Kommunens planer for området

I kommunens rammebestemmelser for området er det udlagt til fritidsformål. Den nordlige bred beskrives som et skov- og naturområde med egekrat; området har fredsskovsstatus og ligger i byzonen. Den sydlige bred beskrives som et naturområde i byzonen, hvor der ikke må bebygges. I dag benyttes områdets kanoplads især om sommeren. Her sættes kanoerne i åen efter at være blevet transporteret gennem tunellen under ringvejen, når de er taget op af Vandkraftsøen. Det meste af året ses også folk, som løbetræner i området, men kun når det er lyst, da områdets sti ikke er oplyst. Kommunen har planer om at udvide kolonihaveområdet mod syd.

Konteksten

I områdets kontekst ligger tre større boligkvarterer, som hovedsagligt er villaer og parcelhuse. Hele området ligger i forlængelse af Vandkraftsøen, der er en opsamlingsø før vandet ledes gennem Holstebro vandkraftværk og under Ringvejen.

Det ene af boligområderne grænser op ad området mod syd og er præget af villaer, parcelhuse og nogle få rækkehuse. På nordsiden af åen er et skovareal og nord for dette ligger et parcelhuskvarter med nogle få villaer og mod sydøst ligger et bykvarter med forskellig beboelse og institutioner. Dette område er dog afgrænset fra potentialeområdet af Ringvejen, som skal krydses enten ved at benytte lyskrydset eller den smalle passage under vejen, der benyttes, når kanoer fragtes uden om vandkraftværket. Alle boligkvartererene er præget af en lav bebyggelse på 1 til 2 etager. Kolonihaverne vest for området er ligeledes en lav bebyggelse på 1-1½ etage. På den modsatte side af Ringvejen mod nordøst ligger TV-MidtVest stationen ned til Vandkraftsøen. Ved tvstationen er en stor skulpturel antennemast; kaostemplet, som desværre ikke er oplyst længere.

Ringvejen gør det svært for folk fra boligkvartererene at komme til området, da der kun er to adgangsveje og én hovedsti på hele området.

Potentialeområde 1

III. 40:
Registreringskortudsnit i 1:5.000, der
viser områdets topologi, hvor Stryget
på den sydlige bred ses, ligesom
lavområdet på den sydlige bred
tydeligt træder frem.

Topografi

Området udgør en del af ådalen, hvilket også ses ved, at der er stigninger i terrænet mod nord og syd.

Det karakteristiske i terrænet er disse stigende skråninger på 3 – 5 meter, der står i kontrast til det flade område, der udspændes mellem skråningerne. Åen skærer sig ned i det flade område og har få steder gravet sig ind i brinkerne, så der er opstået små lavere liggende områder, hvor der står lavt vand det meste af året.

Potentialeområde 1

III. 41:
Registreringskortudsnit i 1-5.000, der viser de forskellige rumdannelser på området, som de er i dag. Her ses det især, at den sydlige bred præges af flere rum, mens den nordlige er ét stort egekrat.

Rum

Områdets topografi er med til at rumdele det, hvor de fleste rum og den største variation ses på området syd for åen. Åen deler området i to klare dele, ét nord for åen og ét syd for åen. Den nordlige bred er et sammenhængende skovareal og mod vest en stejl skrænt på ca. 3 - 5 meter. Det sydlige område inddeles i syv rumdannelser. Rum et er et stort åbent græsareal mod vest. Fra åens snoning og mod øst underinddeles landskabet af Stryget og den sydlige skråning. Rum to ligger ovenfor Stryget og udgør skråningen og dens højdepunkt. Mellem Strygets snoninger er der yderligere to rum med vildt græs og buske; rum tre og fire. Rum fem er en mindre plæne, der udspændes mellem Stryget mod syd og grusstien mod nord. Plænen grænser op til et vådområde, som udgør det sjette rum. Det syvende og sidste rum er ved kanopladsen, hvor terrænet danner en mindre lavning, hvorfra kanoerne let kan sættes i vandet.

Potentialeområde 1

Tilgængelighed

Området henvender sig især til nærområdet, da ingen kollektiv trafik kan stoppe ved området. En parkeringsplads på nordsiden af åen ved Ringvejen kan dog benyttes, hvis folk kommer til området i bil, hvorfra der kan gåes ned til områdets hovedsti. Området har kun meget få stier, som ledes direkte gennem området eller til kanopladsen, hvilket er medvirkende til, at folk ikke udforsker området og der kun er få alternativer til at variere en tur i området. Dette er ensbetydende med, at folk let ser det samme hver gang, de besøger området. Ved at etablere flere stier, som gennemløber områder med forskellige landskabskarakterer, bliver der flere muligheder for at variere en gå- eller løbetur. Der er ingen forbindelse mellem den nordlige og den sydlige bred, hvilket kan løses ved at etablere en bro og et stisystem, der kobles på nordbreddens hovedsti. Hele området bør ligeledes kobles bedre på kontekstens eksisterende stisystem.

Naturen

I dag er det naturen, der præger området. Det er forskelligt, hvordan naturen opfattes, da den fremstår både vild og tæmmet på området. Skovarealet mod nord er kendetegnet ved det stringente mønster, hvor træerne står i rækker som i en plantage. Der er en hel speciel stemning i dette skovområde, da folk, der færdes på stien (Gennem Lunden), kan se ned på træerne mod syd, alt imens de går under træerne nord for stien (se panorama skov). Åen kan kun skimtes mellem trætoppene fra stien, men ved at gå ned af skrænten forstærkes vandets tilstedeværelse ikke mindst pga. den brusende lyd fra vandkraftværket. I skovbrynet står der flere folk og fisker, alt imens de kan betragte de to udtryk, der er på den sydlige bred, hvor naturen enten er tæmmet eller vokser vildt.

Den østlige del af området er præget af Stryget og vildtvoksende græsarter, få træer samt nogle buske, der skærmer udsynet til åen, men på grund af lydene fra vandet kan åen hele tiden fornemmes, mens folk færdes på den let slyngende sti og omringes af de høje græsser. Når Stryget er passeret, fører en tilstødende sti ned til kanopladsen ved åen, mens hovedstien omgives af en mindre plæne, hvor græsset er slået, på stiens syd side og et lavere liggende vådområde mod nord. Her vokser der vilde siv og græsser og det stillestående vand giver et specielt sceneri af spejlinger. Udtrykket skifter dog brat, når stien rettes ud over et stort åbent græsareal, hvor græsset er slået. Det eneste sted græsset ikke er slået, er et mindre område, hvor jorden er fugtig året rundt. Dette områdes udstrækning ændrer sig året igennem, alt efter hvor fugtigt klimaet har været. Det fugtige område med vilde vækster er dermed med til at tegne årstidernes skiftet ligesom træerne på nordbredden og de mange vilde græsser, der også skifter udsende året igennem. Vandstandens fluktuation fra sommer til vinter er med til at præge området, da det er et lavtliggende område, som let oversvømmes om vinteren på de lavest liggende områder, men området kan dog stadig benyttes om vinteren, da oversvømmelserne hovedsagligst sker på de nordligste arealer af den sydlige bred.

III. 42:
Registreringskortudsnit i 1-5.000, der
viser områdets opkobling og stinet.
Her ses, hvordan den ydre ringvej
danner en barriere mod øst og er med
til at afgrænse området.

Potentialeområde 1

III. 43:
Registreringskortudsnit, der viser,
hvor de fire panoramaer er taget.

III. 44: Panorama 1 fra hvor kolonihavernes sydlige sti opkobles på området. Her ses især den store åbne græsmark og det store tomme rum, den udgør

III. 45: Panorama 2 fra områdets hovedsti, hvor den slår et bugt mellem Stryget og lavområdet. Her ses den store græsflade og vandkraftværket i baggrunden, samtidig med det næsten kan føles hvor trangt, der er mellem Stryget og lavområdet. Den stærke strøm i Stryget ses ligeledes, når vandet strømmer ud i en af udposningerne på Stryget.

III. 46: Panorama 3 er taget mellem Strygets bugtninger og her ses det, hvorledes området mod syd er afgrænset af en mindre skrænt og den lille halvø, der dannes mellem Strygets bugtninger har en vild bevoksning af især højt græs. På dette billede ses den stærke strøm i Stryget også.

III. 47: Panorama 4 er taget på "Gennem Lunden" i skoven på den nordlige bred, hvor det ses, hvorledes stien forløber oven for skrænten og vandet kun lige kan skimtes mellem trækroneerne.

Potentialeområde 1

Oplevelser og potentialer i området

Den store græsmark lægger ikke op til leg, da det er en stor åben plæne, hvor det blæser en del. Det er udelukkende hovedstien, der bryder denne store flade, som det kan være svært at se afgrænsningen på ud mod åen, da åens vand ikke kan ses. For at fladen kan benyttes aktivt må der skabes mindre rum, hvor afgrænsningen er mere klar.

Skoven sætter åen og landskabet på den sydlige side i scene mellem træerne. Træerne bliver som billedrammer. De bliver en klar forgrund, åen bliver mellemgrund og landskabet baggrund. Alt sammen noget, der kan forstærkes ved få landskabelige elementer.

Områdets skiften mellem sommer- og vintertilstand, gør det attraktivt hele året rundt, hvorfor tilgængeligheden på selve området bør forbedres. Ligeledes skal der være plads til, at folk kan betragte og mærke vandstandens fluktuation fra sommer til vinter. På den vedlagte CD kan der findes billeder fra området, hvorpå denne ændring kan ses.

III. 48:
Registreringskortudsnit i 1-5.000, der samler op på områdets potentialer.

Potentialeområde 1

Ill. 49:
Billedcollage, der viser forskellige stemninger og årstidernes skift i området. Til venstre er billederne fra området taget en sommerdag og til højre er de taget en efterårsdag.

Potentialeområde 3

Område 3: Kultur og handelsområde

Område 3 er udvalgt, fordi området ligger i en bymæssig kontekst. Området har potentialer for at blive benyttet til idrætsaktiviteter i bymidten. Dette område har elementer fra bylandskabstyperne, der er bymæssige: H: bycenter, I: boligblok og J: vejforløb. Området er placeret i byens centrum og har i konteksten: F: Fritidsområde og G: Byplads. Området deles af åen, hvor den nordlige bred er et parkeringsareal, som benyttes, når folk handler i bymidten. Den sydlige bred er præget af skygge fra de store bygningsvoluminer og af Musikteatrets forskudte bygningsfacade. I dag er området en del af Holstebro gågades bagside. Området gennemskæres af hovedforbindelsen mellem byens centrale gågade og byplads og Holstebros store kulturattraktion: Musikteatret og Dansens teater. Området har potentiale som et samlingssted med mange forskellige scenearealer, der kan benyttes til forskellige aktiviteter. Da nordbredden er den bredeste og præges af sol, vil hovedaktiviteterne også ligge på denne side og den vil ligeledes være i fokus i dette projekt. Dette område har et areal på ca. 570 m².

Områdets afgrænsning

Området er beliggende i Holstebro midtby. Dette gør det til et centralt område i byen, ikke mindst fordi det ligger klemmt inde mellem byens kulturelle centrum og byens gågadesystem.

Det er et langstrakt område, der deles i to af åen. Områdets rum udspændes mellem gågadens bagfacader og Musikteatret i nord-syd retningen og af Sønderbro og bygningen over Storebro i vest-øst retningen.

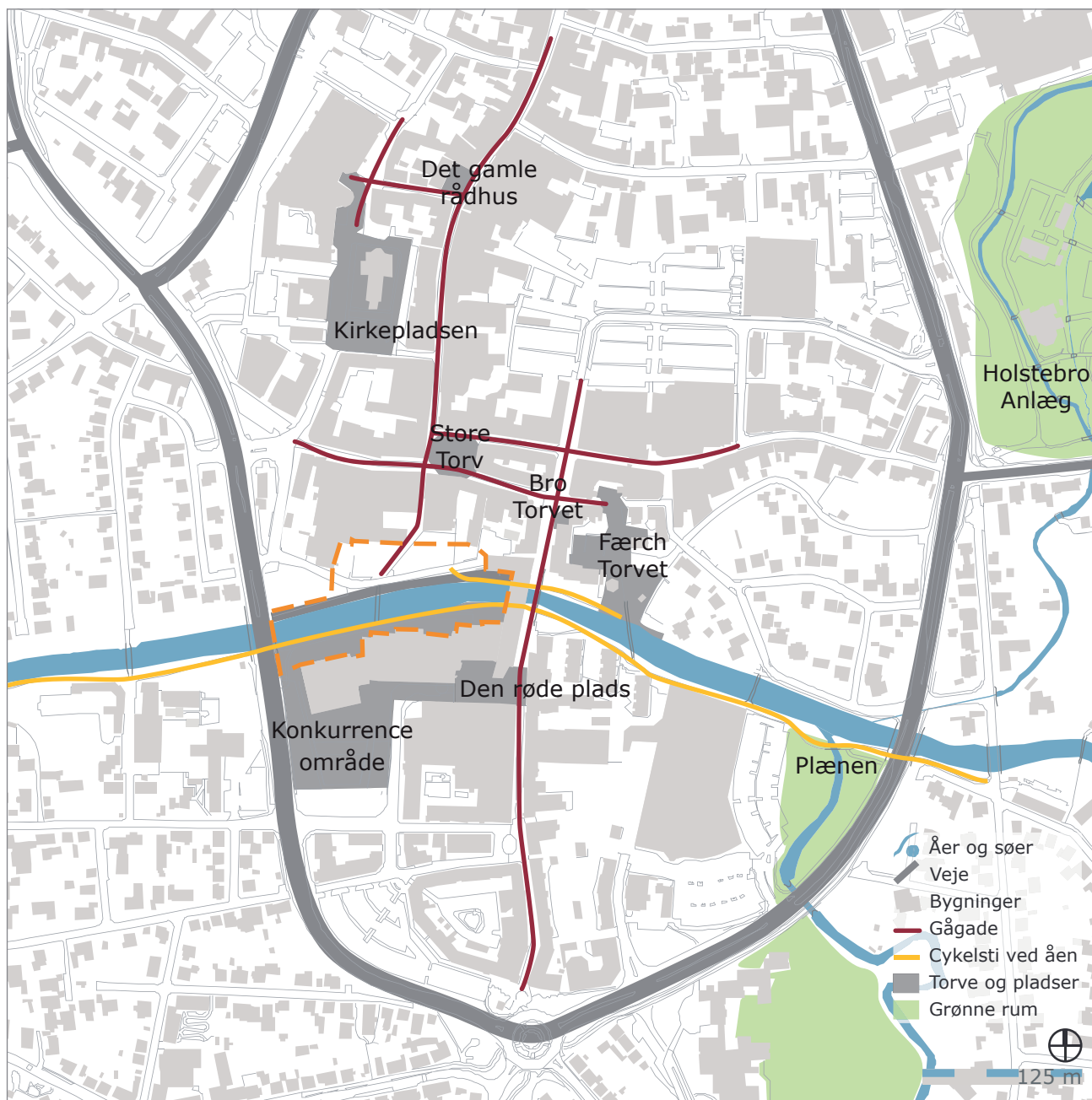
Gågadens bagfacader, som danner afgrænsningen mod nord, er medvirkende til, at området fremstår fragmenteret på grund af de mange forskudte bygningsvoluminer, som skaber baggårde og forskudte facadelinjer. Dette bevirker, at områdets afgrænsning bliver lidt diffus.

Mod øst afgrænses området af et boligkompleks og bygningen langs med Storebro. Musikteatret og Dansens teater danner grænsen mod syd, mens den stærkt trafikerede Sønderbro, der er en del af den indre ringvej, afgrænser området mod vest sammen med Føtex's parkering og planlagte udvidelse. I dette projekt er nedlagt en linje, som Føtex kan udvide langs, hvilken er med til at danne afgrænsningen mod vest. Her er kun få meter af brinken en del af projektområdet, da kommunen har planer om at omlægge busholdepladsen på det bagvedliggende areal.

Ill. 50:
Luftfoto, hvor potentialeområde 3's kontekst ses og den orange stiplede linie viser områdets afgrænsning, mens den røde linje viser, hvilken linje Føtex kan udvide langs.

Ill. 51:
Registreringskortudsnit i 1-5.000, hvor det ses, hvordan området infrastrukturmæssigt er opkoblet og hvilke pladser og tove, der ellers findes i området.

Konteksten

Da området ligger i centrum af Holstebro er konteksten præget af detailhandel og kulturelle programmer, hvilket kan ses ved en registrering af nærkontekstens programmer, hvor der også er anden handel, kulturelle programmer og nogle få institutioner.

I dette område ligger byens centrale plads Store Torv, som benyttes som samlingspunkt i byen. Pladsen er næsten rund i sin form og det er her alle byens gågader mødes. Flowet fra gågaderne foregår i pladsens kant og midt på pladsen er et stort skulpturelt springvand og bænke til ophold, som er omkranset af en række træer. Der er dog også andre pladser i området. Den Røde Plads er et rum med vand og skulpturer, som ikke benyttes så meget til ophold, men var den gamle forplads til Musikteatret. I dag bliver pladsen benyttet til af- og pålæsning af folk, der skal på eller hjem fra bytur og det er også ud til denne plads, Hotel Royal har sin hovedindgang. Området, der har været konkurrence om, er Musikteatrets nye forplads, som nu er placeret syd for Dansens teater og tænkt som et opholdsrum med vand og grønt. Færch Torv er et mindre torv, som ligger ned til åen og danner forbindelsen mellem åen og en stor skulpturel klippeblok i pladsens nordlige ende. Denne plads har en kanooptagningsplads, som sjældent benyttes og et trappeforløb, hvorfra åen kan betragtes. Mellem Færch Torvet og Den Røde Plads ligger Bro Torvet, som benyttes til udendørs servering om sommeren ligesom pladsen foran Det Gamle Rådhus. På pladsen foran Det Gamle Rådhus står bysbarnet "Maren o' æ' woun" og kigger ud mod gågaden. Kirkepladsen er byens ceremoniplads, hvor rådhuset også ligger. Pladsen er ved at blive nyrestaureret og skal være et samlingspunkt for byens borgere. Der er kun to grønne byrum nær området; det er Plænen, som også er et af potentialeområderne og så det velbesøgte Lystanlæg, som er et yndet udflugtsmål året rundt.

Hovedforbindelsen til gågadesystemet mod nord er en smal passage op til byens centrale plads, Store Torv, mens Musikteatret og Dansens teaters fælles foyer benyttes som passage mod syd i dagtimerne. I øst-vest retningen færdes mest biler, der kører til og fra parkeringsarealerne og cyklister, der krydser over broen midt på området eller følger cykelstien langs åen. Området er dog ikke det eneste parkeringsareal inden for den Indre Ringvej og kan derfor godt benyttes bedre end det er tilfældet i dag, da det er så centralt beliggende og attraktivt på grund af åen.

Potentialeområde 3

Ill. 52:
Registreringskortudsnit i 1-5.000,
der viser parkeringsmuligheder på
området og i konteksten.

Kommunens planer for området

I kommunens rammebestemmelser for området er det udlagt til centerformål, som en del af bycenterområdet og betjeningsarealer til dette som eksempelvis parkeringsarealer. Der må ikke ske facadeændringer uden kommunens tilladelse, men på den nordlige bred må de sydlige facadelinjer gerne strammes op. Hele området ligger i byzonen. I dag benyttes den nordlige bred til parkering, mens den sydlig bred ligger hen som et skygge forløb, folk kan bevæge sig langs med mellem bygningen og åen. I dagstimerne ses der folk, som krydser åen for at komme til og fra Holstebro's gågadesystem. Der holder parkerede biler, når byens butikker er åbne, men ellers er der kun få biler på parkeringsarealet resten af døgnet. Kommunen har planer om at omdanne området til et byrum, hvor mennesker kan opholde sig og betragte åen.

III. 53:
Registreringskortudsnit i 1-5.000, der
viser programmer i Holstebro midtby,
som især er præget af kulturelle
programmer og detailhandel.

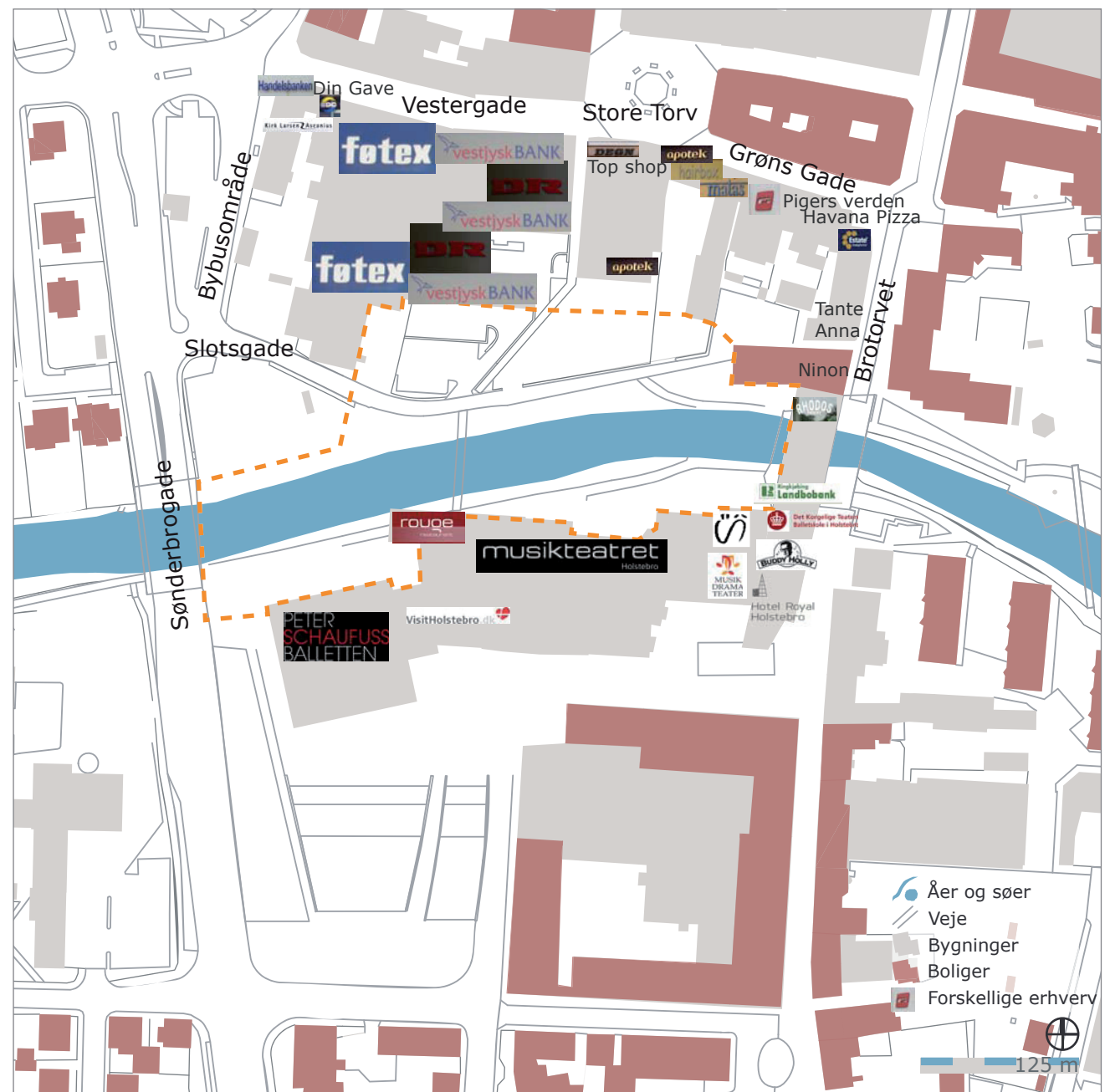
Potentialeområde 3

Programmer i nærkonteksten

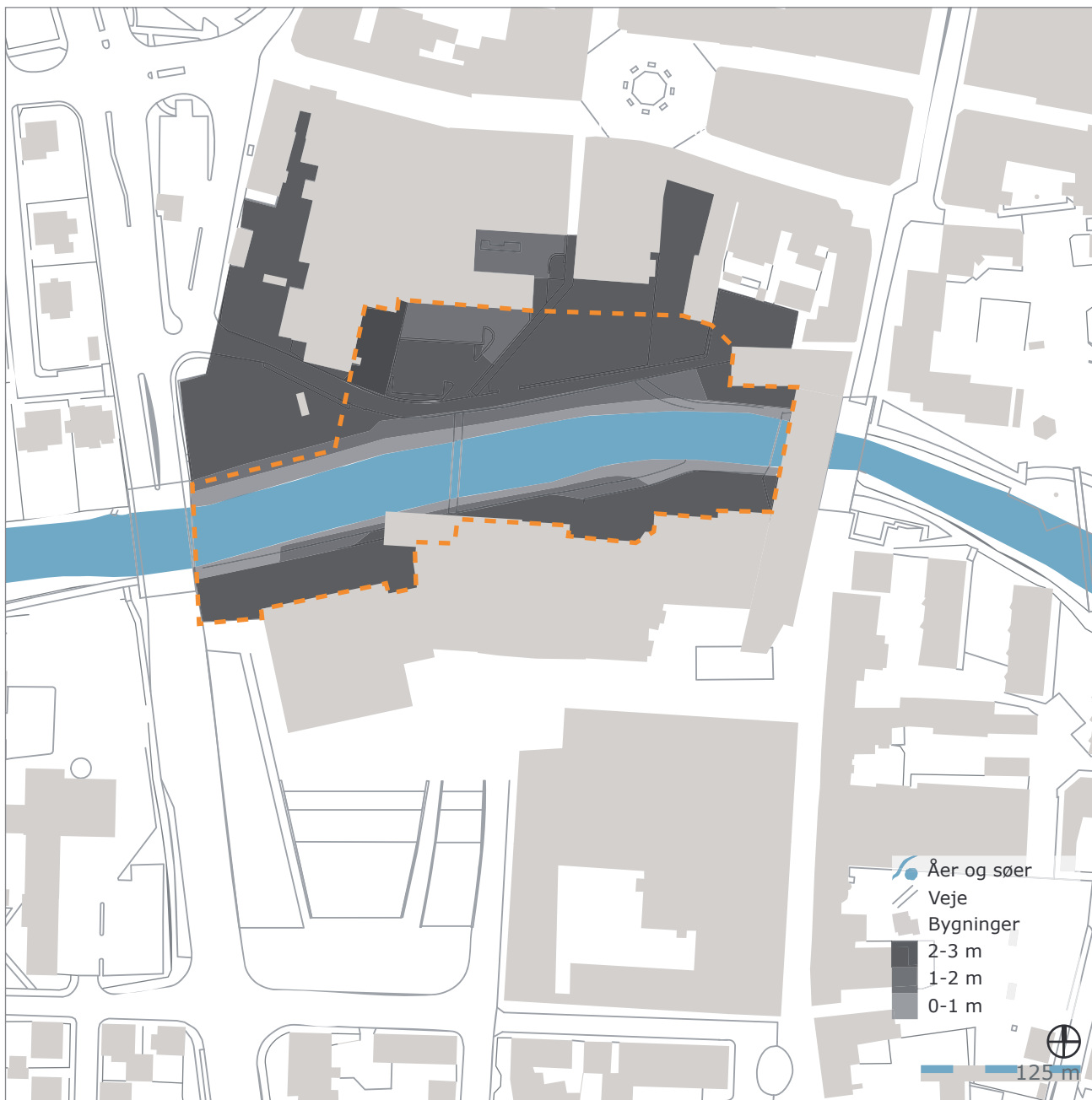
Det er kun få af programmerne i konteksten, der har indgang fra sydsiden af bygningerne, som vender ud mod området. Mod nordvest ligger bybussernes centrale holdeplads. Langs den del af Slotsgade der er nord-syd vendt, er der en bank og nogle få forretninger. Vestergade er en del af gågaden og her er mange forretninger; den eneste, der dog har indgang fra sydsiden og dermed området, er Føtex. Derudover har Vestjysk Bank og DR en bagindgang fra sydsiden, men ellers er butikkerne langs Vestergade, Store Torv, Grøns Gade og Brotorvet henvendt mod gågadearealerne. På Storebro er butikkerne ligeledes henvendt væk fra området og Balletskolens indgang er en lille dør på Storebro. Alle programmerne i bygningen ved Storebro kan betragte området fra deres lokaler, men ingen af dem benytter området. Hotel Royal, som også er en del af komplekset over Storebro har indgang fra sydsiden og flere af hotelværelserne over åen.

På den sydlige bred ligger to af Holstebro's store kulturelle programmer inden for scenekunst. Det er Musikteatret og Dansens teater, som fylder hele den sydlige bred og er et sammenhængende bygningskompleks med fælles foyer og restaurant. Restauranten svæver ca. 3 meter over sydbreddens terræn og ud over åen som et skulpturelt element. Derudover er Musikteatret og Hotel Royal udsmykket med en række skulpturer, som hører sammen i en serie, der kaldes "Tobakarbejderens Drøm".

Ill. 54:
Registreringskortudsnit i 1-2.000, der
viser programmer, der ligger op til
området.

III. 55:
Registreringskortudsnit i 1-2.000,
hvor områdets topologi ses.

Topografi

Størstedelen af området ligger i samme niveau ca. 3, 5 meter over åens vandstand om sommeren. Undtagelserne er de stejle brinker, som stiger op på begge sider af åen og fremstår grønne om sommeren med selvsået beplantning. Derudover er områdets cykelstier ført under Storebro og Sønderbro, hvilket er ensbetydende med, at de starter ca. 0,5 meter over vandstanden og fortsætter op til det resterende niveau. Disse cykelstiarealer er ofte oversvømmede i vinterhalvåret, da de er placeret tæt på åens vandstand om sommeren og byens borgere er derfor nødt til at finde alternative ruter at færdes ad. Endvidere er der en ca. 2meter dyb forsænkning i plateauet mod nord syd for banken og DR som de benytter til parkering og der er en højde forskel på ca. 2 meter op til Føtexes bagindgang. Dette er med til at fremhæve de mange forskydninger der er i såvel flade som facader på området

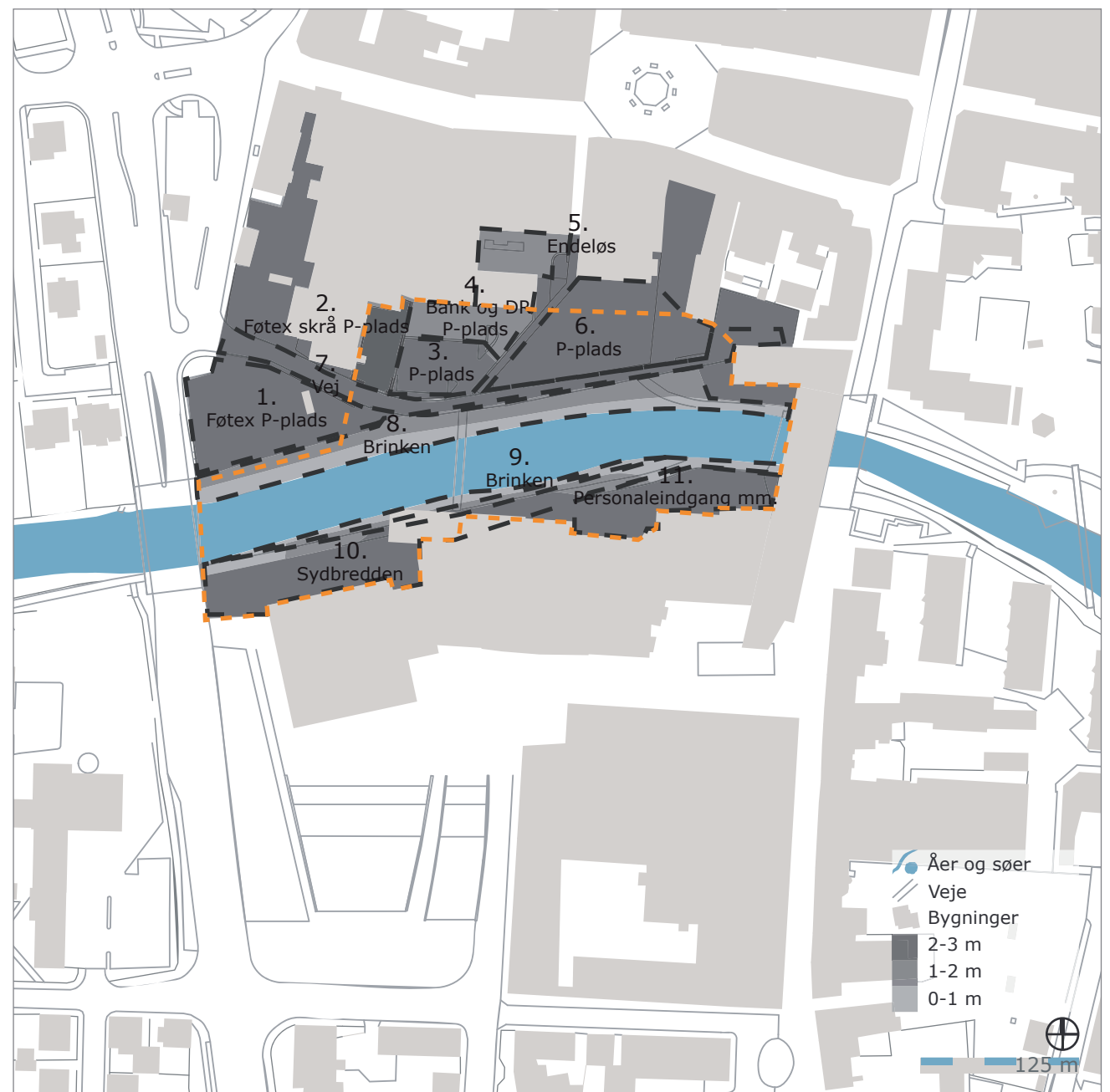
Potentialeområde 3

Rum

Området fremstår fragmenteret i dag, hvilket også er medvirkende til mange rumdelinger på området. De fleste er asfaltbelagte parkeringsarealer, der er afgrænset ved hjælp af træer, kantsten eller niveauskift. Der er også en del baggårde, men de er ikke medtaget i dette projekt, da de virker semiprivate, når man bevæger sig rundt på området og derfor bør behandles som baggårdsarealer.

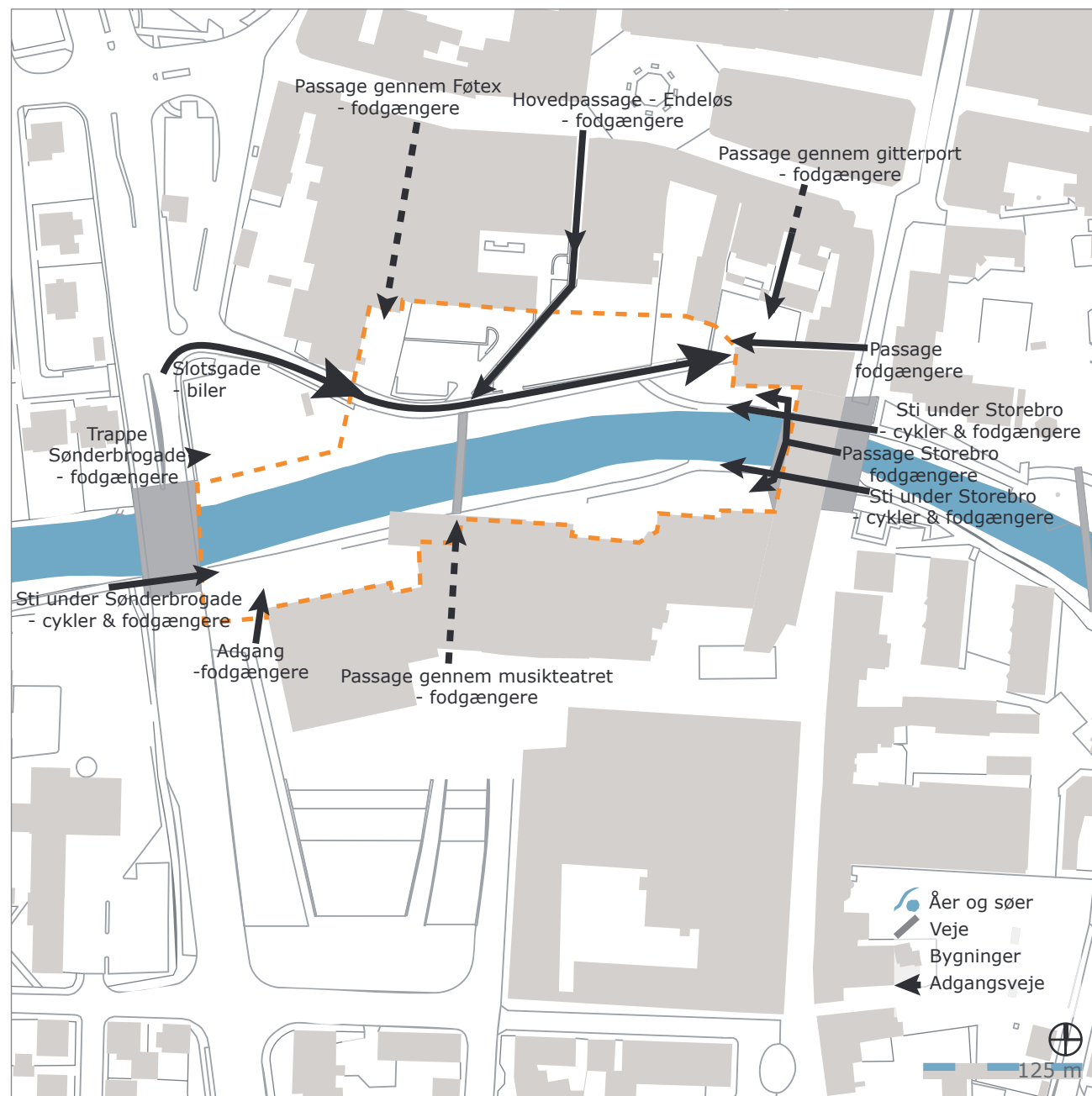
Det første rum er Føtex's kundeparkeringsareal, som i fremtiden skal rumme udvidelsen af Føtex og en omlæggelse af bybustrafikkens faciliteter. I dette projekt er rummet derfor ikke medtaget fra facadebyggelinjen, der følger Føtex's nuværende facadelinje ned mod åen til sønderbro i vest. Det andet rum er ligeledes Føtex's kundeparkeringsareal og skråner op mod Føtex's bagindgang, så det virker som en stor rampe. Rum tre er et mindre parkeringsareal, som benyttes af de handlende i byen og har en træække som afgrænsning mod nord. Bag dette parkeringsareal ligger endnu et i en fordybning, som er ført ind under bygningen; rum fire. Dette parkeringsareal benyttes hovedsagligt af Vestjysk Bank og DR's medarbejdere, som har til huse i bygningen. Det femte rum er Endeløs, som er forbindelsen op til gågaden. Fra bygningsvoluminerne på begge sider skråner stien let op til Store Torv. Denne forbindelse benyttes af mange fodgængere til at komme fra området og op til gågaden og fra gågaden til Musikteatret. I dag er det en flisebelægning, som er ca. 5 cm over omgivelserne og det har en halvmur på den vestlige side ned mod det sænkede parkeringsareal. I dag er en del af strækningen videre ned til Slotsgade belagt med fliser. Rum seks er et mellemstort parkeringsareal, som er delt i to af buske og træer. Det er mest folk, der skal handle i byen, der parkerer her. Rum syv er Slotsgade, som er områdets gennemskærende vej, der servicerer området og leder hen til den nyopførte boligbloks nedkørsel til parkeringskælderen. Rum otte er åens nordlige brink, der mod nord er afgrænset af en halvmur af beton. Selve brinken er præget af grønt som græs og selvsåede træer om sommeren og står tom hen om vinteren. Det samme gælder den sydlige åbrink, som er rum ni. Rum ti udgør størstedelen af sydbredden, der er præget af skygge på grund af de høje bygningsvoluminer, som udgør Musikteatret og Dansens teater. Samtidig er de mange forskydninger i Musikteatret med til at forvirre blikket, når området betragtes. Rum elleve er et trappeanlæg beregnet til at sidde på, som dog ikke benyttes, men samtidig er Musikteatrets personaleindgang. Endvidere er der over trappeanlægget et mindre areal med armeret græsbeton, hvor græsset slås.

III. 56:
Registreringskortudsnit i 1-2.000, hvor det ses, hvordan topologien er med til at definere områdets nuværende rumdannelser.

III. 57:

Registreringskortudsnit i 1-2.000, der viser områdets adgangsveje. Det ses, at de fleste adgangsveje er for de bløde trafikanter og at tre af områdets adgangsveje kun kan benyttes i dagstimerne, da disse føres gennem bygninger, som lukkes af, når butikker lukker og kulturelle arrangementer i Musikteatret er overstået.

Tilgængelighed

Området har mange små passager mellem bygningerne eller under dem. De passager, der benyttes mest, er Endeløs, som er hovedforbindelsen til Store Torv og den gamle vej ned til åen. Derudover benyttes cykelstierne, der føres under Storebro og Sønderbro, til at komme på langs af området. To af de passager, der benyttes af Holstebros borgere, er passager med lukketider, da mange på den ene bred tager smutvejen gennem Føtex, mens det på den anden bred er den fælles foyer for Musikteatret og Dansens teater, der bruges. Vest for området er bybusholdepladsen, hvor alle ruterne kommer forbi og mange folk skifter bus eller står af og på, når de skal til og fra midtbyen. Selve området er dog svært tilgængeligt for fodgængere, da det er parkering og Slotsgade, der præger området i dag. Området henvender sig ikke til fodgængere, da fortovet mange steder ligger i niveau med vejen, så det ikke føles trygt at færdes på. De mange adgangsveje for fodgængere kan dog være medvirkende til, at området let kan kobles op på omgivelserne og blive et sted, hvor folk kan opholde sig og mødes. Åens tilstedeværelse føles kun med cykelstierne, der føres under bygningerne og dermed ned til vandet, ellers er der ca. 3,5 meter ned til vandet og det er svært at se for brinkens bevoksning, der skjuler åen.

Potentialeområde 3

Bagsiden

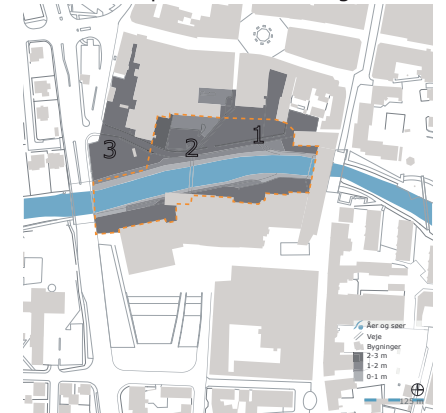
I dag ligger området hen som et restareal, som byen ikke henvender sig til, hvilket er medvirkende til, at det får en rå karakter. Dette ses ved, at bygningerne har deres bagfacader ned mod åen og området er meget fragmenteret med baggårde og forskudte facadelinjer. Mange steder er der ikke gjort noget for at forskønne arealet og Føtex's bagindgang fremstår som en bagindgang, da der ikke er noget, der byder folk velkommen, som det er tilfældet ved indgangen fra gågadesiden. Det er gågaden, der får hele opmærksomheden med dens fællesbyggelinje, mens arealet bagved er blevet stærkt nedprioriteret. Den rå karakter er imidlertid noget, der tiltaler subkulturer, så hvis der laves faciliteter for dem, vil de muligvis benytte området aktivt.

Ill. 58:
Billedcollage, der viser, hvor stor forskel der er på bygningernes forside (ud mod gågaden) og bagside (ud mod området), hvor forsiderne ses øverst og bagsiderne nederst.

Potentialeområde 3

III. 59: Registreringskortudsnit, der viser, hvor de tre panoramaer er taget.

III. 60: Panorama 1 er taget, hvor den nuværende cykelsti under Storebro kobler sig på Slotsgade. Det ses, hvordan åens vand flyder neden for de grønne brinke og områdets bygninger fremstår fragmenterede med mange forskydninger i facaderne, som er med til at definere området som en bagside.

III. 61: Panorama 2 er taget ved den nuværende fodgængerbro over Storå, som er på området. Her ses igen de grønne brinke og hvordan områdets bygninger er bagsider, det ses ligeledes, at hovedforbindelsen til byens gadesystem er et flisebelagt fortover.

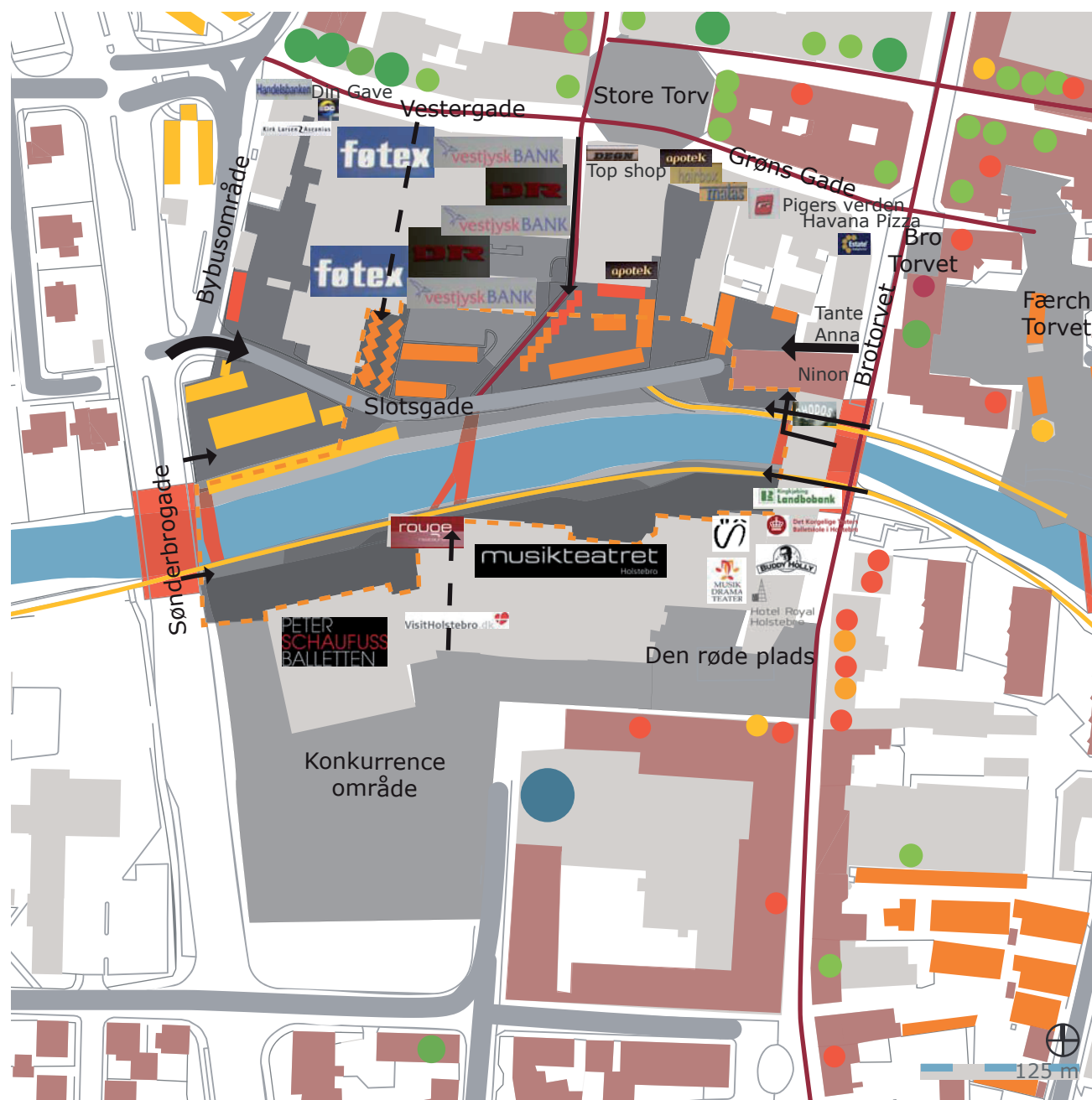

III. 62: Panorama 3 er taget på Føtex's parkeringsplads. Her ses det, hvorledes dette areal præges af biler og hvor fragmenteret bygningerne omkring parkeringspladsen fremstår.

Potentialeområde 3

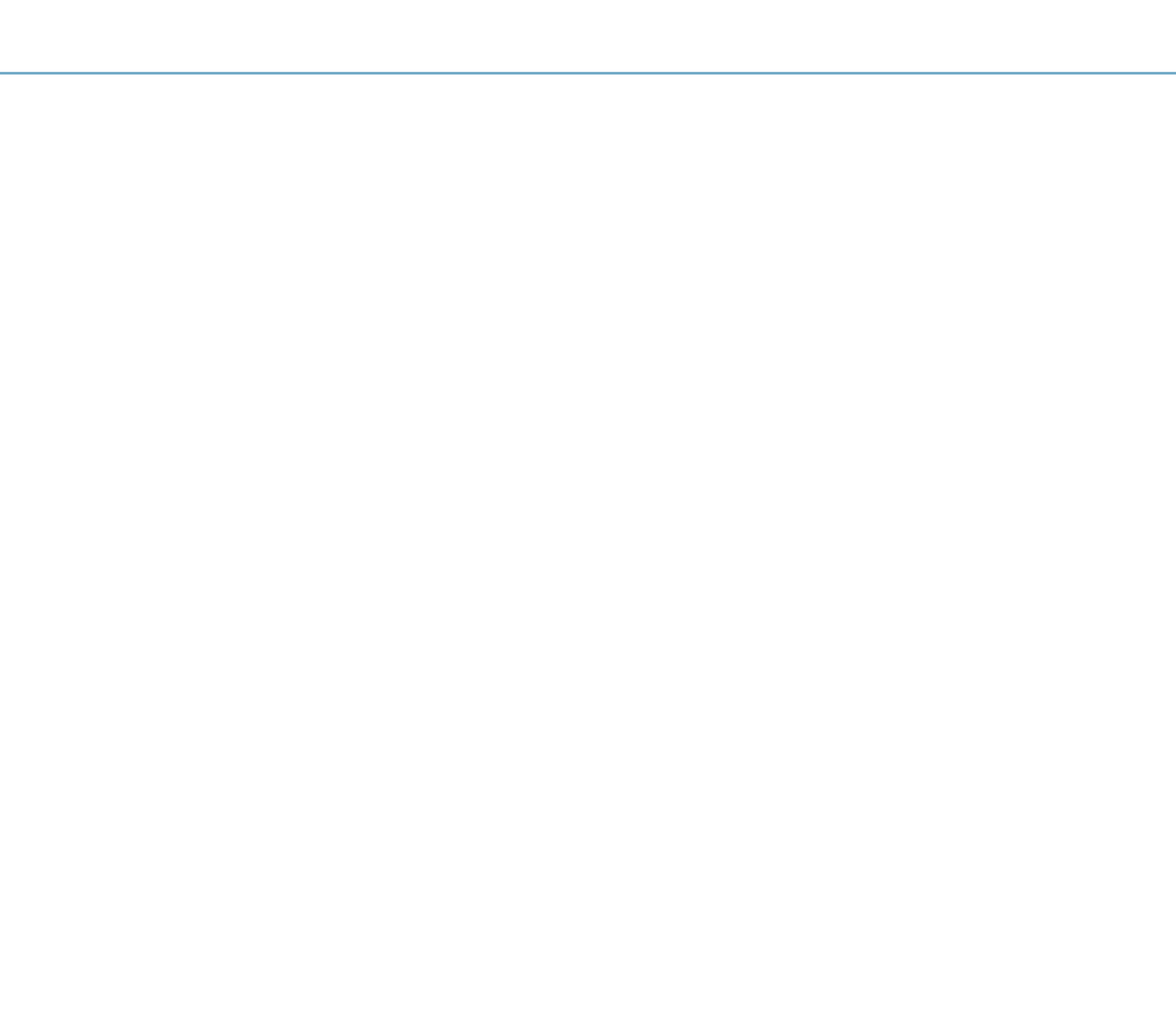
III. 63:
Registreringskortudsnit i 1-5.000, der
samler op på områdets potentialer.

Oplevelser og potentialer i området

I dag virker området rodet og det er svært tilgængeligt for fodgængere på grund af de mange forskudte voluminer og mangel på arealer til at gå på uden at blive generet af bilerne, som helt har overtaget den nordlige bred.

Området skal vendes fra at være bilernes rum til at blive menneskenes rum ved at menneskets aktiviteter pivoteres højest i hierarkiet. Vandet skal vises frem og ikke gemmes væk bag en mur og tilfældig beplantning. I dag er sydbredden præget af skygge, fugt og de mange forvirrende forskydninger i facaden; noget der i stedet bør skærmes for. Denne side egner sig ikke til ophold men kan benyttes til at iscenesætte den nordlige bred. Den nordlige bred har et stort potentiale for at blive et aktivt sted, hvor byens borgere kan boltre sig og ved at tage fat i de kulturelle programmer på sydsiden, kan de to bredder sammenkobles. Vandstandens fluktuation skal ikke hindre folk i at kunne færdes langs vandet om sommeren. Disse arealer må blot kunne tåle at blive oversvømmet om vinteren, hvormed de synliggør områdets skiftende udtryk efter årstiden således, at dette også opleves i byrummet.

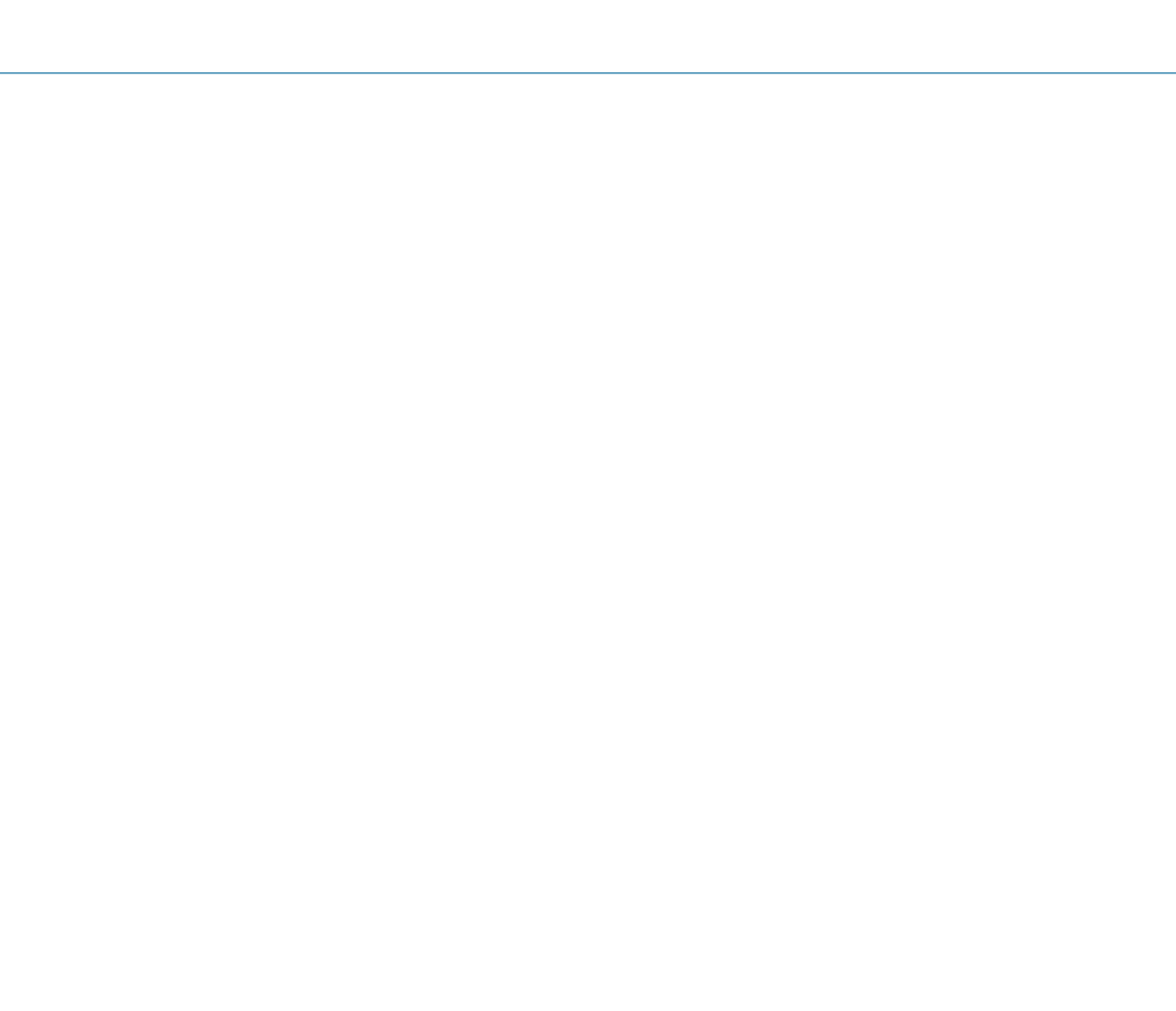

Storå i spil – Holstebros aktive forløb

Relationen mellem Holstebro by og Storå skal styrkes ved at skabe et aktivt byliv ved åen.

Mødet mellem det aktive byliv og åen skal iscenesætte kvaliteter fra byen og åen således, at der skabes en hybrid mellem byen, idræt og åen.

De fem potentiale områder vil blive knudepunkter for fysisk aktivitet og mødested for Holstebros borgere. Det er på disse fem områder, byens idrætsliv, såvel det improviserede som det planlagte, kan udfolde sig og gennem en urban bearbejdning af to af disse områder, skal der skabes rammer for et aktivt hverdagsliv.

K O N C E P T

Hovedgreb

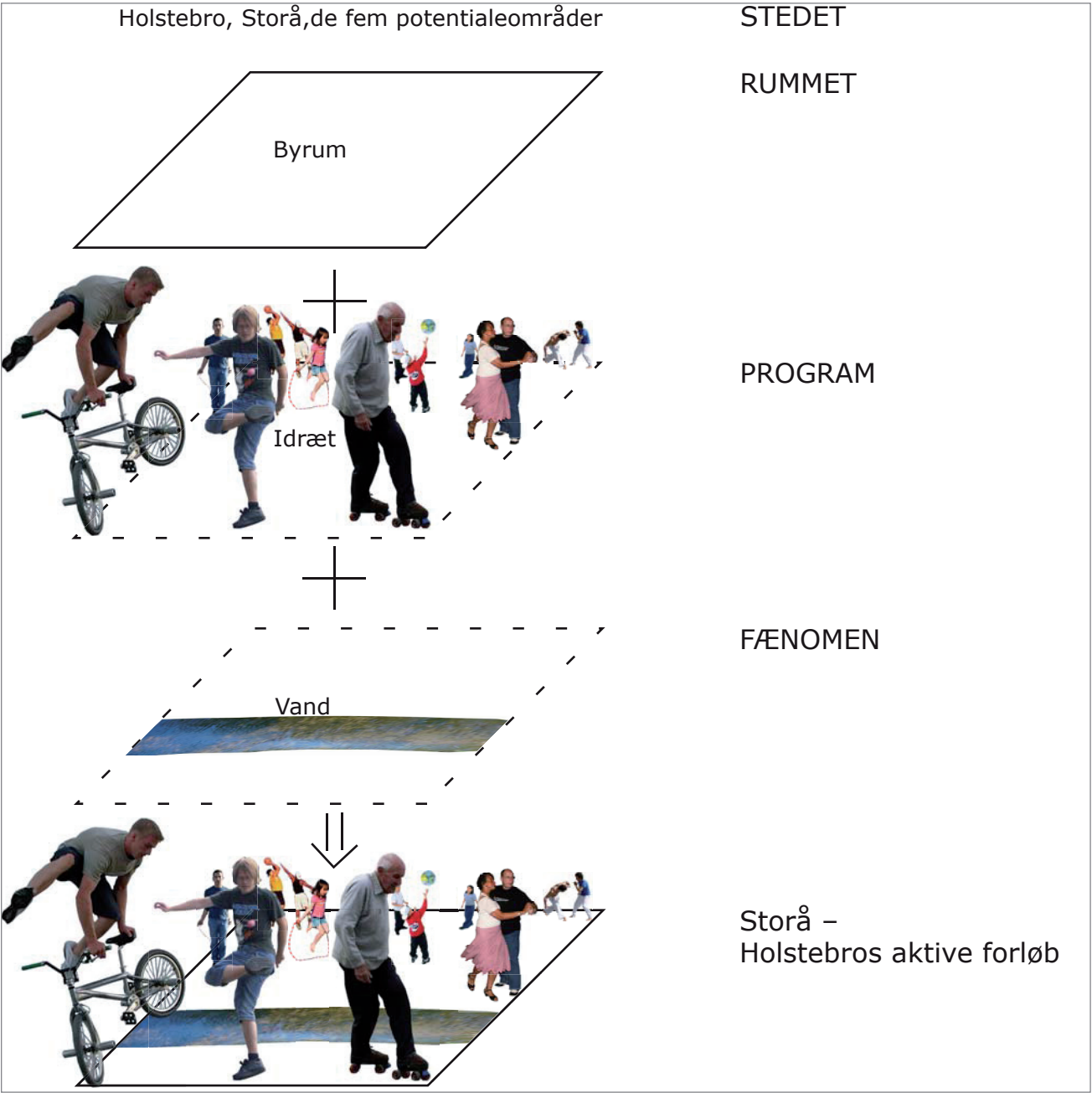
Storå i Holstebro har en skønhed og sanserigdom, der ikke benyttes som potentialer i dag. Derfor bør designet fremhæve det unikke i det allerede eksisterende og samtidig tilføre nyt, som giver liv ved åen. Eks. et forskelligartet forløb langs Storå med nyetablerede byrum, der lægger op til ophold og aktivitet således, at åen bliver en af byens rekreative perler. Hovedgrebet for forløbet bliver få enkle elementer, der nedlægges for at give området en herlighedsværdi og tilgængelighed til vandet.

Koncept

Konceptet er delt i fire dele. Den første del omhandler projektrammens sammenhæng. Anden del er om et overordnet forløb langs åen. Tredje del omhandler potentialeområde 1 og fjerde og sidste del omhandler potentialeområde 3.

Konzept projektramme

Ill. 64:
Konceptdiagram, der viser de elementer, projektrammen består af og som der arbejdes ud fra i dette projekt.

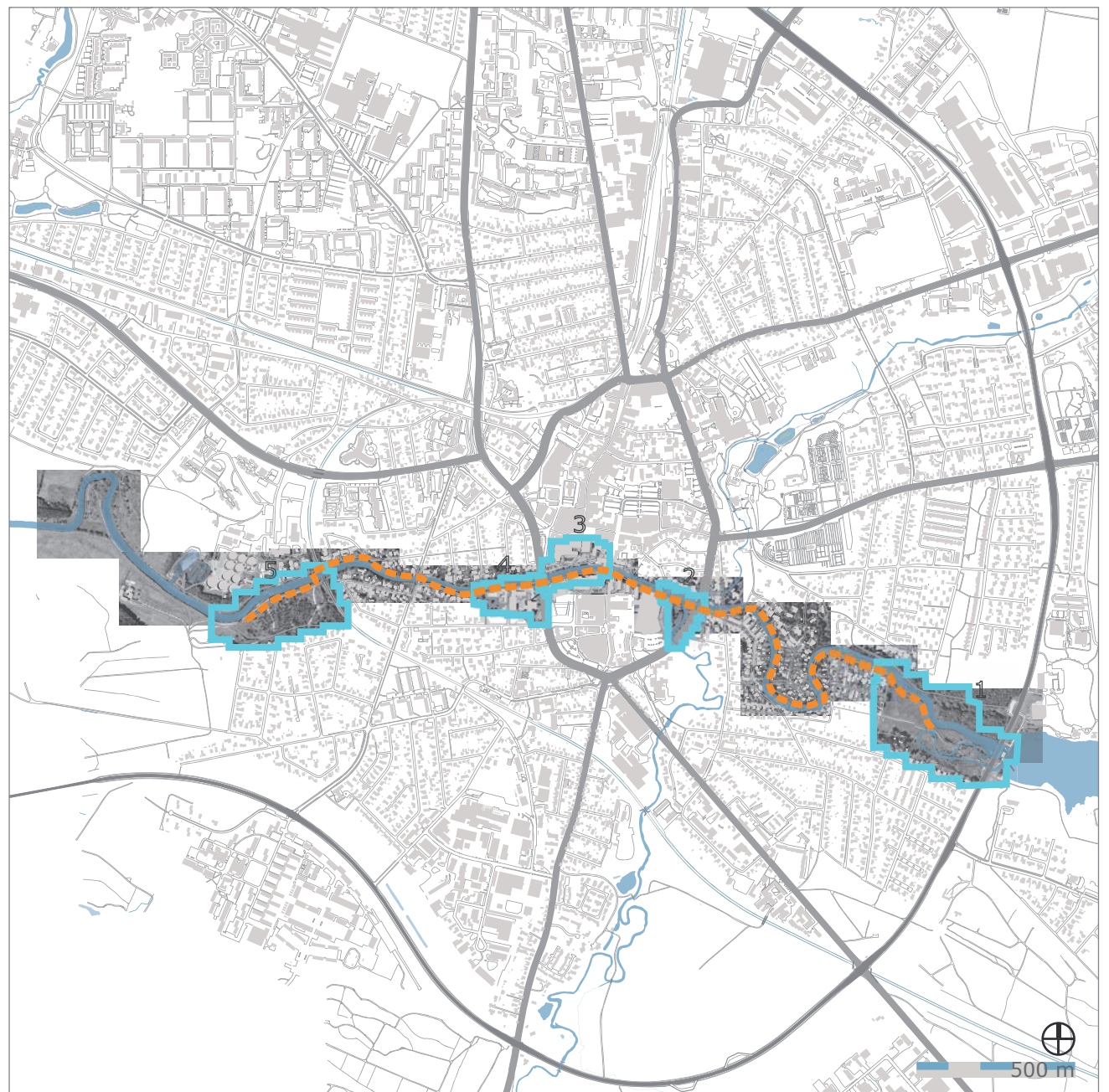

Projektrammen

I dette projekt er projektrammen den begrebsramme, projektet udspændes indenfor. Projektrammen indeholder de tre tematikker; byrum, idræt og vand. Her skal byrumstematikken ses som det rum, konceptet udspænder, idræt er programmet og vandet betragtes som et fænomen, der kan iscenesættes. Der skabes en hybrid, som kobles med selve stedet i Holstebro. Herved opstår der en samlet forståelse af såvel forløbet langs åen som de fem potentialeområder.

Koncept forløb

Ill. 65:
Konceptkort, der viser placeringen af
forløbet langs Storå, hvor det følger
åens snoninger.

Ill. 66:
Konceptdiagram, der viser de forskellige elementer, forløbet tilpasser sig gennem byen. Oppefra og ned er det sammenkoblingen af de fem potentialeområder, forløbets karakter alt efter om det er bymæssigt eller landskabeligt, sammenkoblingen af grønne områder og koblingen til konteksten.

Forløb

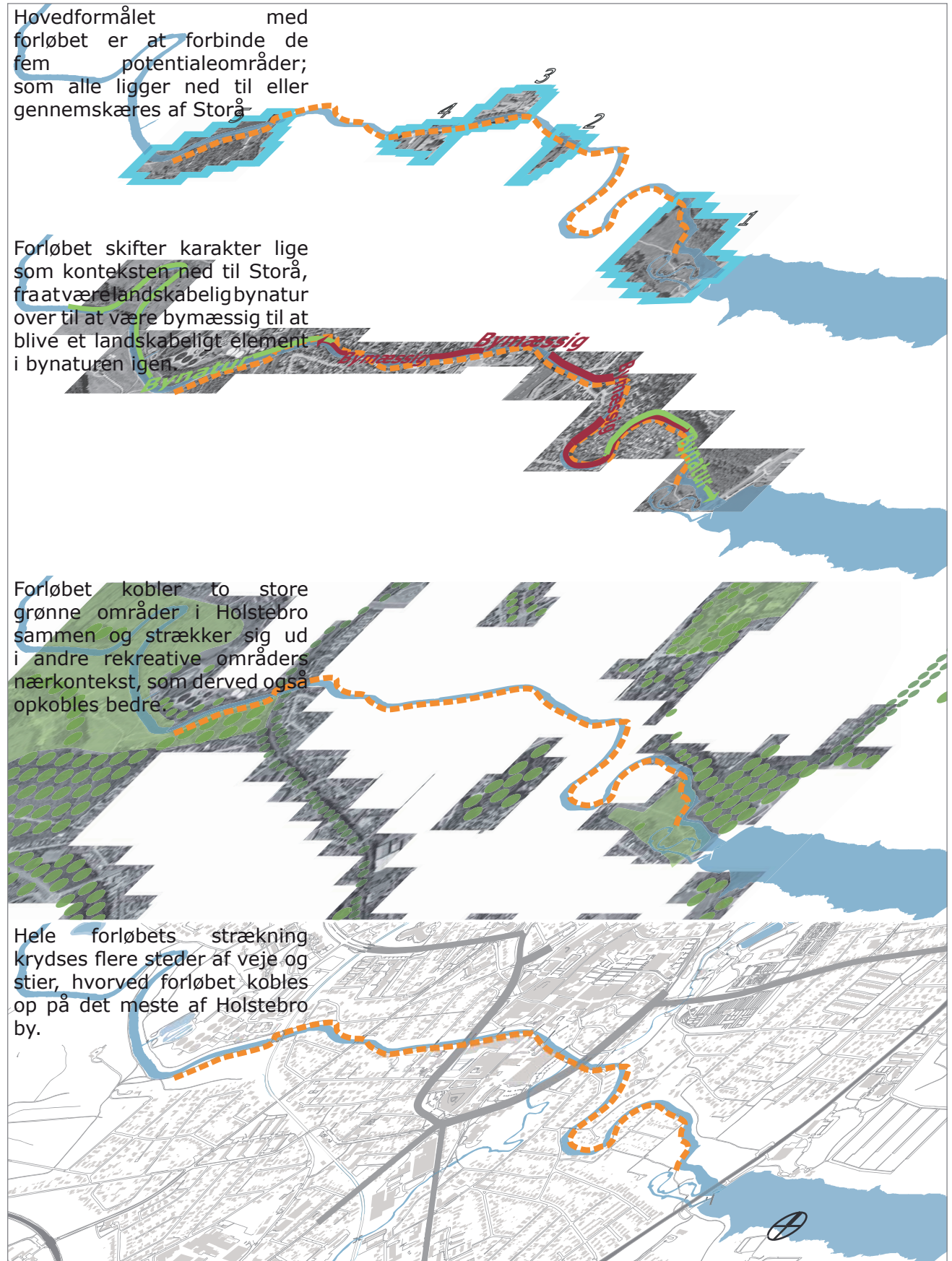
Forløbets hovedformål er at forbinde de fem potentiale områder. Det ca. 3,8 kilometer lange forløb langs Storå vil blive et alternativ for de bløde trafikanter og kan hovedsagligt benyttes om sommeren. Bevægelsen langs forløbet vil være dynamisk, mens de fem potentiale områder vil fremstå som udposninger på forløbet, som giver plads til mere stationære aktiviteter. Alt efter kontekstens programmer vil forløbet være enten langs den nordlige eller den sydlige bred. Forløbet skal føre den bløde trafik sikkert fra Vandkraftsøen i øst til Nibsbjerg Plantage i vest og undervejs vil forløbet skifte karakter, hvor det i periferien er landskabeligt, mens det i byens centrum er bymæssigt. Forløbet vil strække sig gennem byen fra ét grønt område til et andet og undervejs vil den resterende by koble sig op på forløbet med stier og veje. På forløbet etableres nye broer, som gør det muligt at krydse åen flere steder, end det er muligt i dag og sammen med forløbet gør det lettere at færdes langs åen. Opkoblingen på sti- og vejnettet samt de nye broer er medvirkende til, at der opstår en række nye bevægelsesmuligheder i såvel byen som langs Storå.

Hovedformålet med forløbet er at forbinde de fem potentialeområder; som alle ligger ned til eller gennemskares af Storå.

Forløbet skifter karakter lige som konteksten ned til Storå, fra at være landskabelig bynatur over til at være bymæssig til at blive et landskabeligt element i bynaturen igen.

Forløbet kobler to store grønne områder i Holstebro sammen og strækker sig ud i andre rekreative områders nærkontekst, som derved også opkobles bedre.

Hele forløbets strækning krydses flere steder af veje og stier, hvorved forløbet kobles op på det meste af Holstebro by.

Koncept potentialeområde 1

Potentialeområde 1

Potentialeområde 1 iscenesættes ud fra, at det er et naturskønt område, hvorfor elementerne, der benyttes i området, bør være landskabelige. Dette sker gennem en urban bearbejdning af naturen, hvor naturens farver og processer iscenesættes og er med til at skabe rum.

Områdets åbne vidde gør det især svært for folk at indtage den store græsflade. For at skabe rum benyttes der trærækker, som placeres med 25 meters mellemrum i nord-syd retningen. De enkelte trærækker er drejet på forskellig vis i forhold til hinanden og linjer i konteksten, så der skabes forskelligartede rum med hver sin oplevelse. Trærækkerne er medvirkende til at understrege områdets profil på netop det sted, hvor trærækken står, hvilket fremhæver landskabets topografi.

På området indlægges få nye stier, som forbedrer områdets opkobling på både konteksten såvel som på det nyetablerede forløb langs åen. Derved gives der en lang række muligheder for at løbe i området. Ved stinettets knudepunkt placeres områdets faste programmer, så disse også bliver koblet godt op på konteksten og derved bliver let tilgængelige.

For at rummene mellem trærækkerne kan benyttes til ophold, vil det optimale valg være tætte trærækker, som giver læ. Derfor er trærækkerne opbygget som de vestjyske læhegn med både bestand- og ammetræer, hvor processen med at etablere trærækkerne sker over en årrække.

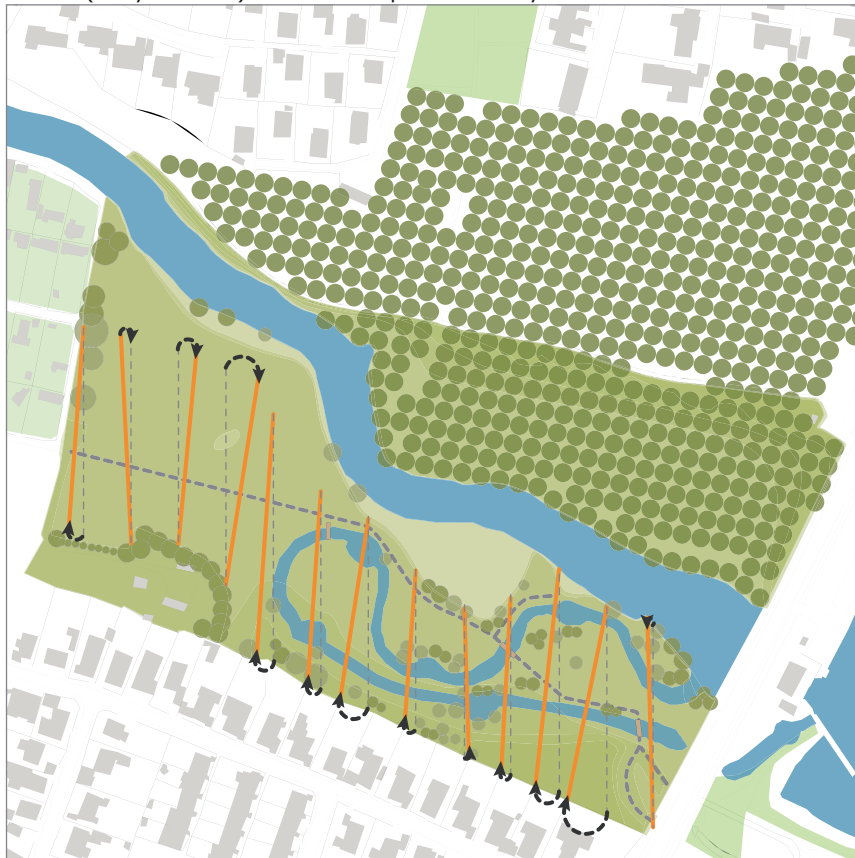
Ill. 67 : Området med eksisterende træer og stinet.

Ill. 68: Placering af trærækker i nord-sydretning med en afstand på 25 meter mellem rækkerne.

Koncept potentialeområde 1

III. 69: Drejningen af de enkelte træækker og markering af hvilke træer, der fældes (de lyse træer) for at skabe plads til de nye træækker.

III. 71: Placering af nye programmer.

III. 70: Det nye stinet i området.

III. 72: Området med træækkerne, hvor de mørke træer er bestandtræer, mens de lyse er ammetræer.

Koncept potentialeområde 3

Potentialeområde 3

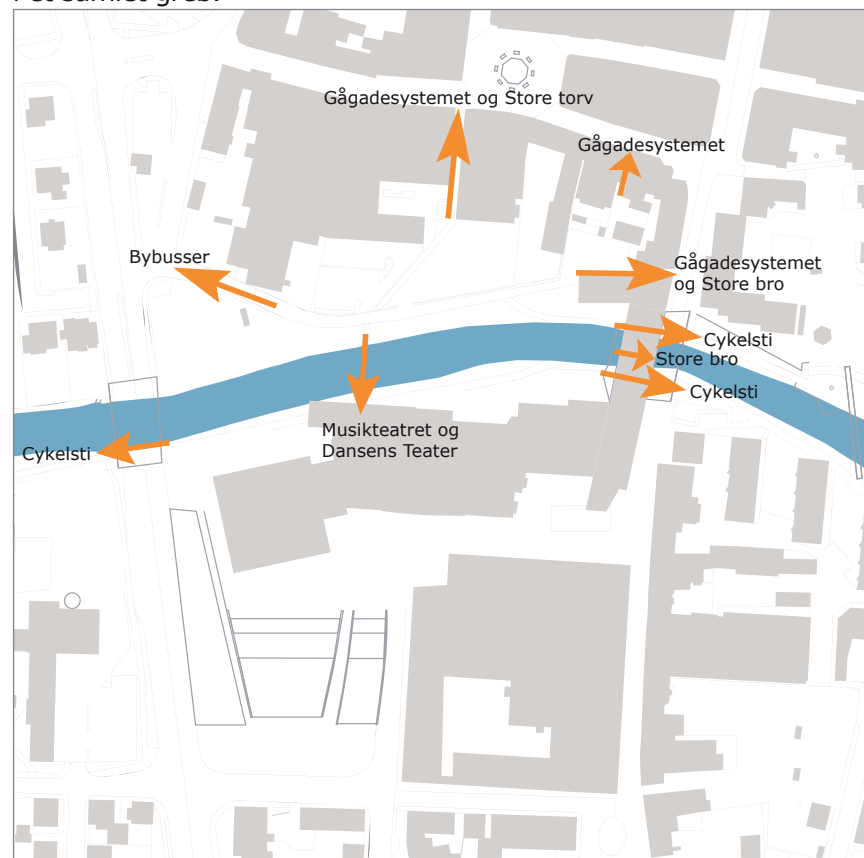
Potentialeområde 3 iscenesættes ud fra at, det ligger i en bymæssig kontekst, hvilket er medvirkende til, at der arbejdes med rummet som et aktivt rum i byen. Dette sker gennem en urban bearbejdning af flader og kanter såvel horisontalt som vertikalt, der spiller op til de mange forskudte elementer, som ses i kontekstens facader. Da disse facader er med til at skabe fragmenterede rum, er det vigtigt, at området skaber sit eget aktive rum, som er klart afgrænset og giver et nyt og spændende udtryk ned mod åen.

Da området ligger centralt i byen, er der stor tilgængelighed ved de mange adgangsveje. Der er dog en klar hovedforbindelse mellem Musikteatret og Store Torv, som ønskes bevaret. Samtidig skal det være muligt at færdes langs åen således, at åen kan betragtes såvel på afstand som på tæt hold, hvor der også arbejdes med, hvorledes åens fluktuationer kan indarbejdes i byrummet.

Musikteatret og Dansens teater er et stort kulturprogram i konteksten og dette potentiale bør bredes ud i byens rum således, at der skabes en stor byscene, der forbinder den nordlige og den sydlige bred.

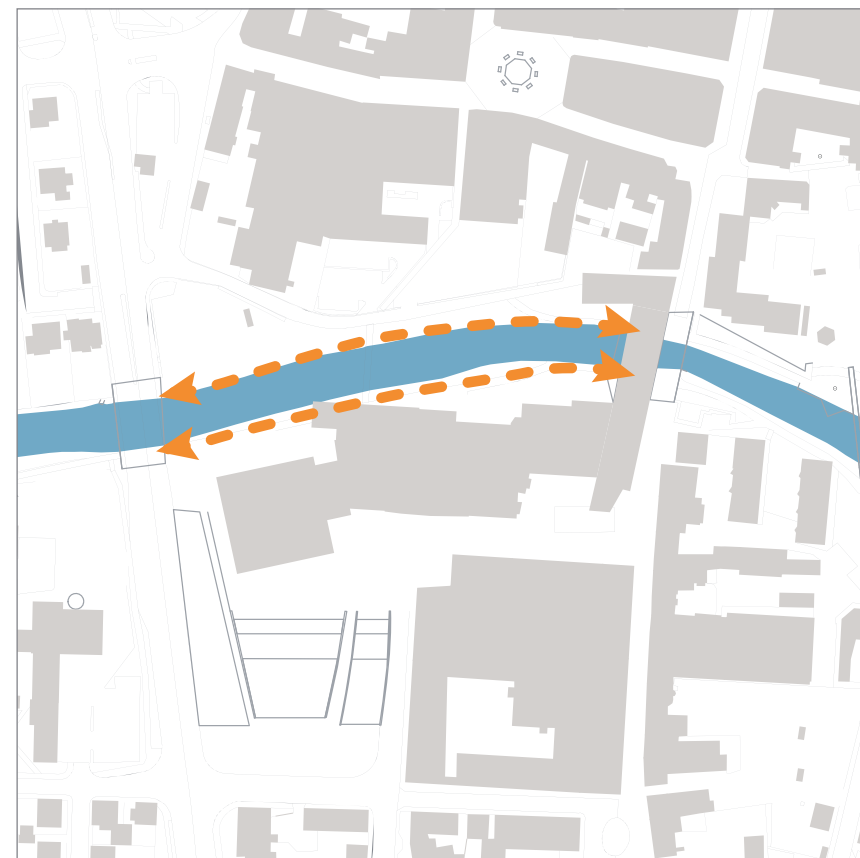
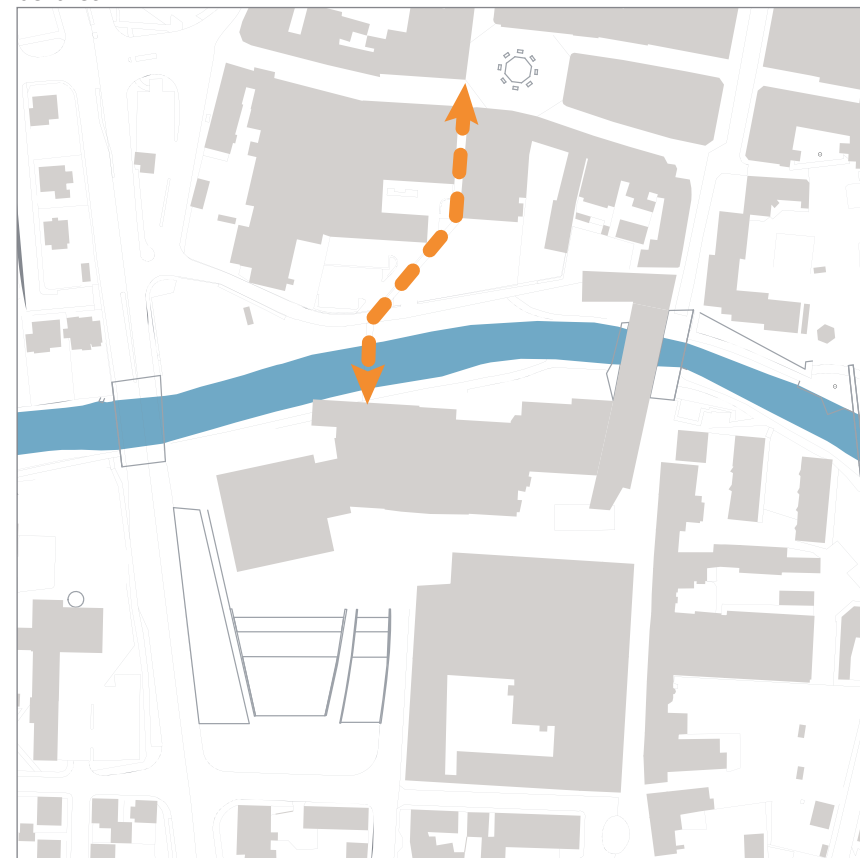
Da den sydlige bred er præget af skygge, vil det være naturligt, at hovedforløbet langs åen ligger på den solfyldte nordbred. Derfor skelnes der mellem promenaden, som er nær vandet og stiforløbet, der blot har til formål at lede folk fra A til B.

Det, at den sydlige bred er skyggefyldt, er også medvirkende til, at dette bliver en betragtnings bred, hvorfra folk kan betragte aktiviteterne på den nordlige bred. Den nordlige bred ønskes benyttet til opholdsarealer, hvorfra de aktive flader og åen kan betragtes. Da den nordlige bred er en aktiv bred med flere programmeringer, nedlægges en struktur, som er med til at samle de mange enkeltdele i ét samlet greb.

III. 73: Områdets adgangsveje. Det ses, at der er flere muligheder for at entrere området både på den nordlige og på den sydlige bred.

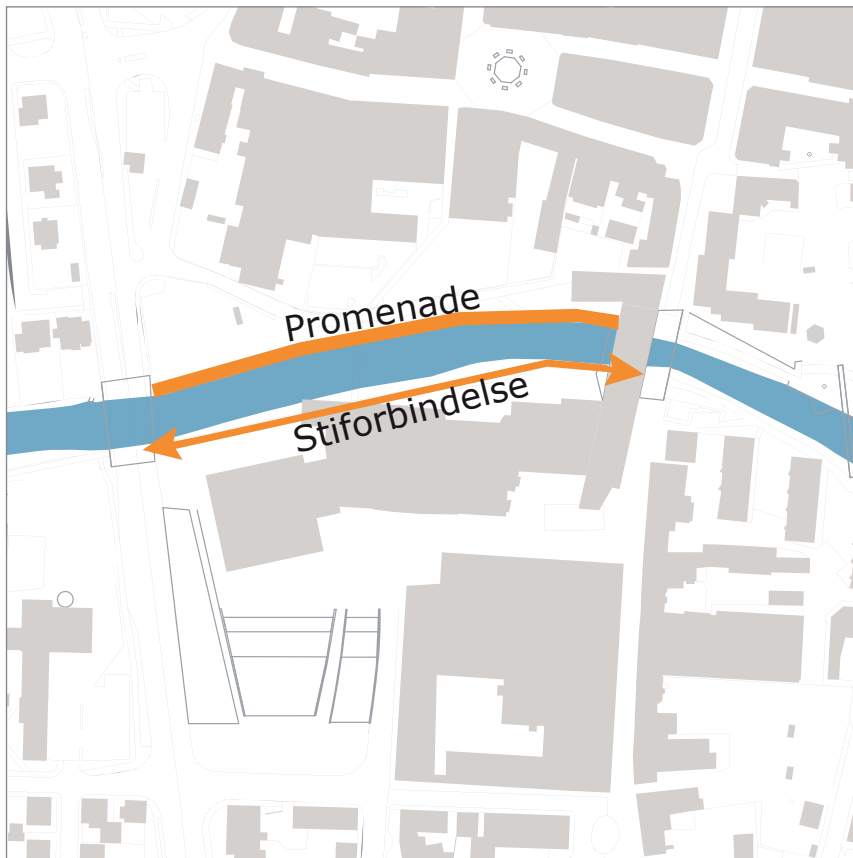
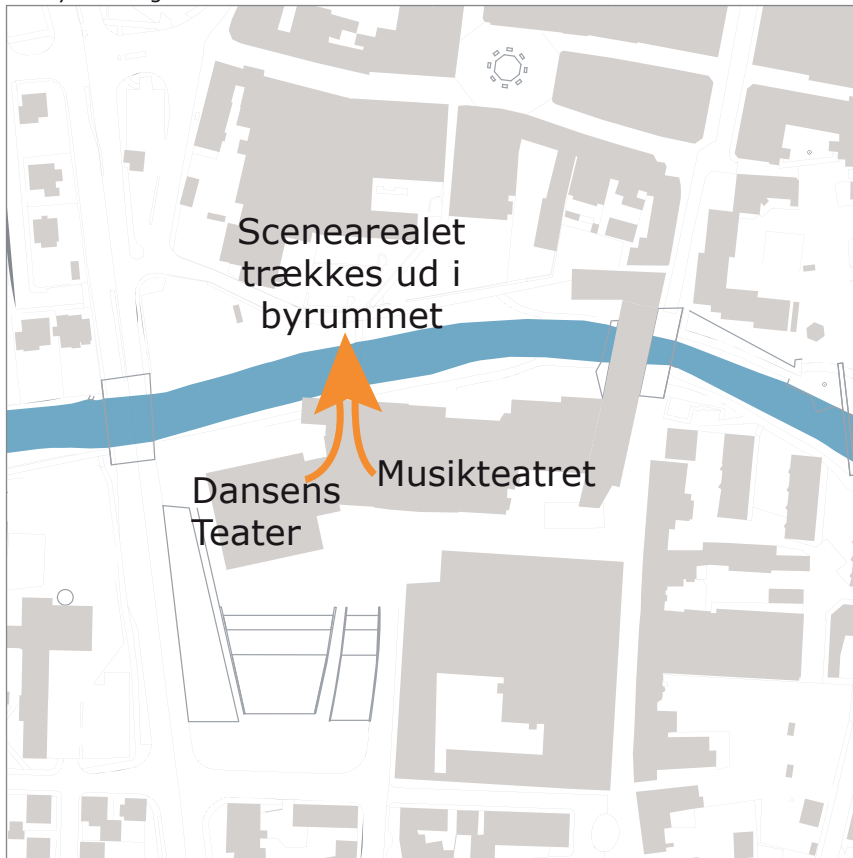
III. 74: Hovedforbindelsen mellem Store Torv og Musikteatrets foyer ønskes bevaret.

III. 75: Der skal være mulighed for at færdes langs åen på såvel den nordlige som på den sydlige bred.

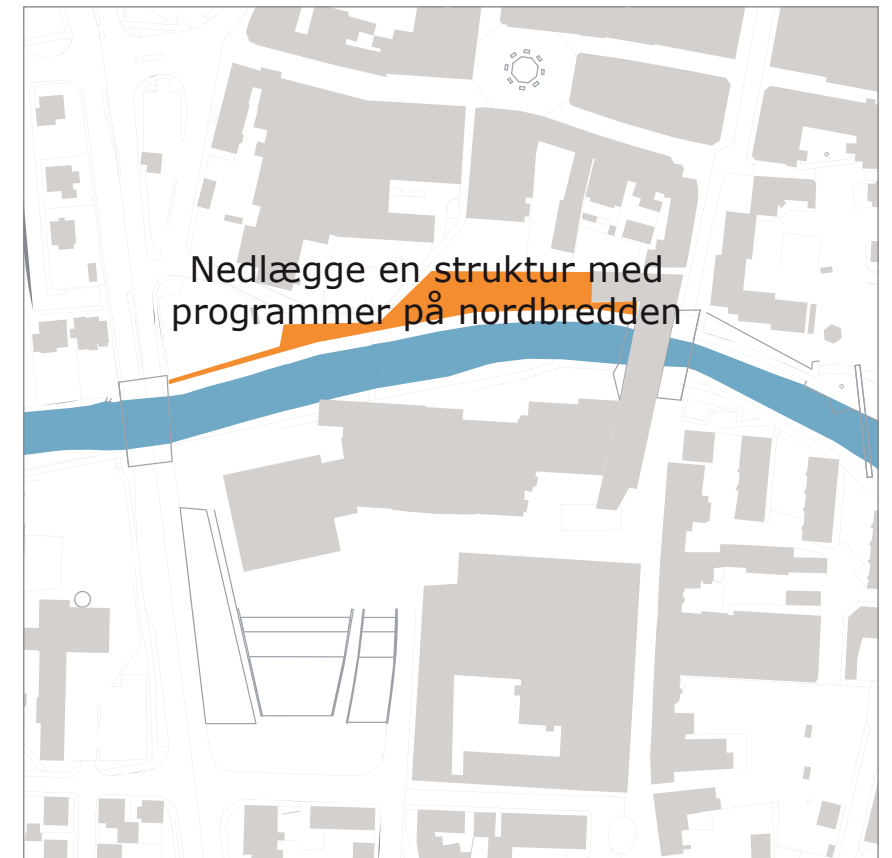
Koncept potentialeområde 3

III. 76: De sceneaktuelle programmer fra Musikteatret og Dansens Teater trækkes ud af bygningen, således der skabes et udendørs sceneareal til gavn for byens borgere.

III. 77: Promenaden på den nordlige bred er placeret nær vandet, hvorimod stiforbindelsen på den sydlige bred leder folk fra den ene ende af plottet til den anden.

III. 78: Placering af nye programmer, hvor det ses, at de fleste er placeret på den nordlige bred, da den er solfyldt.

III. 79: På den nordlige bred nedlægges en struktur, som har sin egen afgrænsning og derfor ikke benytter hele rummet på den nordlige bred. Det er denne struktur, som indeholder opholds- og aktivitetszoner.

Koncept potentialeområde 3

III. 80:

Diagram, der viser de forskellige elementer, der arbejdes med. Oppefra og ned er det strukturen, kanten, beplantningen, forbindelserne og belysningen.

Elementer, der bearbejdes

I byrummet, som ønskes skabt, benyttes forskellige greb til bearbejdningen af strukturen, kanten ned til vandet, beplantningen, forbindelserne og belysningen.

Strukturen bearbejdes som en flade, der hives i vertikalt, enten op i store trin, som folk kan opholde sig på eller ned i forskellige dybder. Når fladen trækkes ned, kan det være til små aktivitetszoner, hvor der er enten lave eller høje trin, som fører ned til aktivitetsunderlaget, hvilket bringer tilskuere og aktivitetsudøvere tæt på hinanden. Endvidere kan fladen trækkes tre meter ned, så der dannes et boldbur, som kan betragtes oppefra, hvor der ikke er hegn, der skærmer for det omgivende rum eller vildfarende bolde.

Kantens bearbejdning kan være med eller uden et promenadeareal foran selve kanten. Kanten kan være vertikal, så der fremstår en klar mur mellem det øvre og det nedre niveau. At bryde kanten op i trin er også en bearbejdningsform, ligesom den kan brydes op i elementer, som skråer op til det øvre opholdsareal. Trinnene og de skrånende flader giver en mere diffus og blød overgang mellem det øvre og det nedre niveau, hvor trinnene kan benyttes til både ophold og forbindelse mellem de to niveauer.

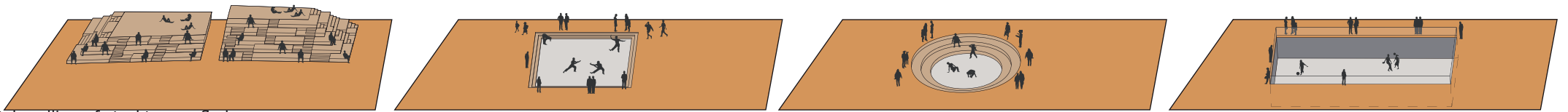
Beplantningen kan betragtes på forskellig vis og er med til at skabe eller afgrænse rum. Det kan være som solitære træer på fladen, som en kantbeplantning, som en allé eller som en lund. Hver beplantningsform har sine egne kvaliteter. De solitære træer fremstår som skulpturelle elementer på fladen. Kantbeplantningen er med til at danne en kant og afgrænse

rummet fra det bagvedliggende rum. Et element som, i dette projekt, kan benyttes aktivt til at skærme for den fragmenterede kontekst. Alléen har en kvalitet i, at den understreger et forløb og iscenesætter dette, samtidig iscenesættes konteksten til alléen, da stammerne er med til at danne en ramme om det bagvedliggende rum, som bliver et billedmotiv. Lunden kan benyttes til at skabe små grønne oaser i byens rum, hvor træerne giver læ og skygge.

Forbindelserne er stiforbindelser og broforbindelser, hvor stierne forløber på den ene bred og broerne forbinder de to bredder. Der er to former for stiforbindelser; den ene er en sti, der fører direkte fra A til B uden kontakt til vandet og den anden er et dæk, der er placeret nær vandet og giver folk mulighed for at betragte og måske interagere med vandet. Der er ligeledes arbejdet med to typer broforbindelser; en scenebro, hvor der er aktivitet over åen og mulighed for at færdes på siderne af scenearealet, så åen kan krydses. En anden bro, der fører over åen og kan benyttes af såvel cyklister som fodgængere. Derudover skaber den en forbindelse mellem to niveauer ved at dele sig i en trappe og i en bro i planet.

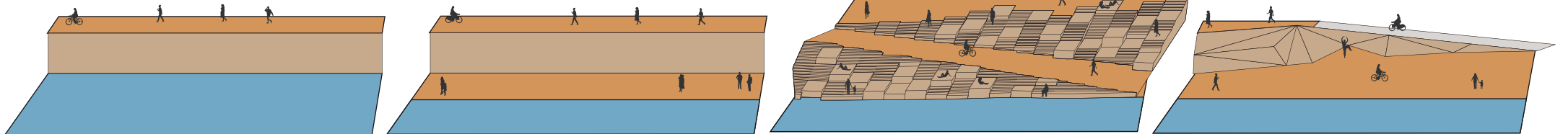
Belysningen kan ses som vertikale elementer eller effekter i fladen. De vertikale elementer kan være master eller skulpturelle elementer, som udsender spotlys, ligesom det kan være lygtepæle eller pullerter. Alle er de med til at oplyse rummet omkring sig og det meste lys falder oppefra og ned på fladen og/eller ud i omgivelserne. Lyseffekter i fladen kan være ledelinjer, som kan understrege former eller upspots, som kan oplyse elementer nedefra.

Koncept potentialeområde 3

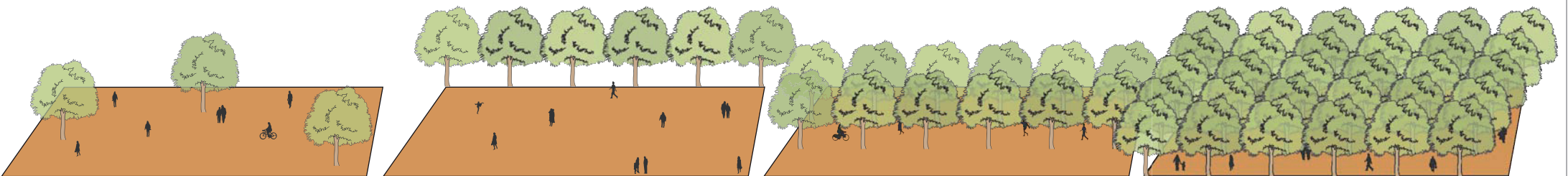
Behandling af strukturens flade.

Trappeanlægget trækkes op af fladen og kan benyttes til ophold og motion. Aktivitetsfladerne derimod skabes ved at trække fladen ned i forskellige dybder med forskellige trindhøjder, hvor trinnene kan benyttes til ophold eller motion og er med til at afgrænse aktivitetsfladerne fra det omgivende rum. Ved at sænke fladen 3 meter ned i jorden opstår nye muligheder for at skabe boldbur mm., som kræver en høj afskærmning, men ved at sænke det ned i fladen skærmer det ikke for omgivelserne.

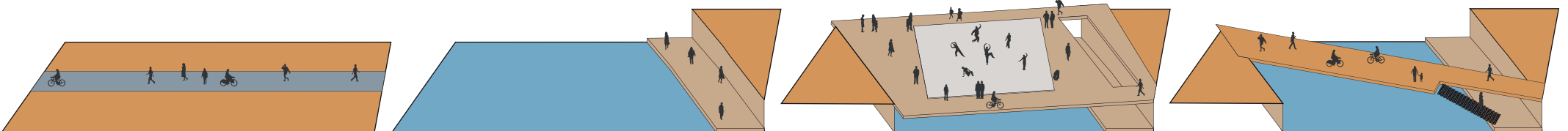
Behandling af kanten

Kanten kan være vertikal helt ude ved vandkanten, eller den kan være trukket tilbage, så der skabes et opholdsareal ved vandet. Kanten kan fragmenteres i trappeanlæg med opholdsarealer eller som skrå flader, der skaber en glidende overgang fra vandet til det øvre niveau.

Beplantning med træer.

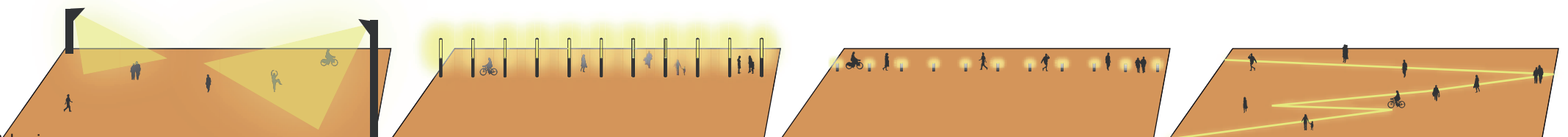
De solitære træer bliver vertikale elementer i rummet. Træer, der plantes langs rummets kant, er med til at definere og afgrænse rummet. Alléer skaber en forbindelse men er også med til at skabe en billedramme omkring omgivelserne. En lund bliver en lille grøn oase i rummet.

Forbindelser.

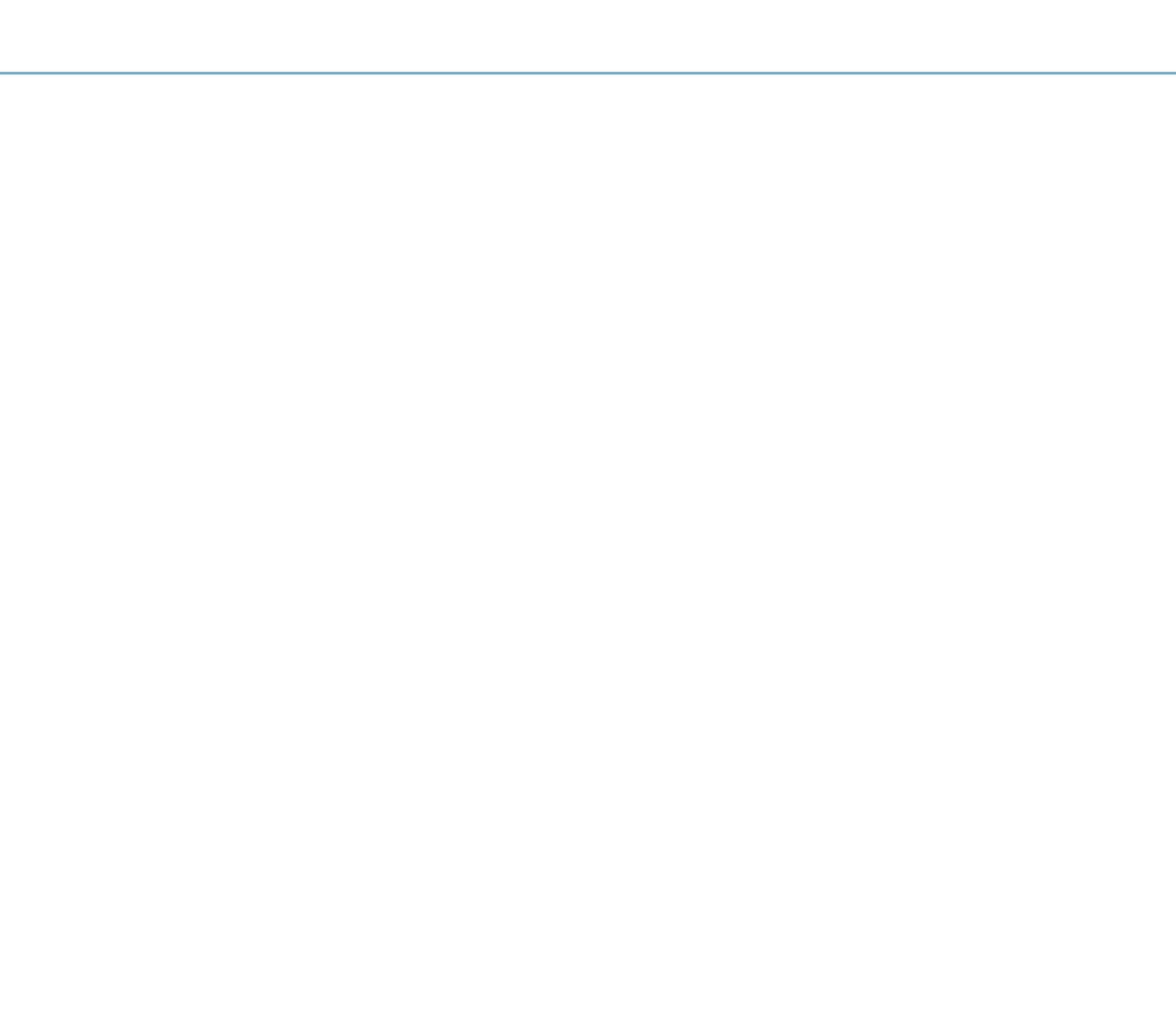
Der er stier, som kun har til formål at lede folk sikkert fra et sted til et andet. En forbindelse nær vandet har en merværdi og gør det muligt at fornemme vandets tilstedeværelse.

Broer forbinder de to bredder. Scenebroen er med til at skabe aktiviteter over vandet, mens broen for de bløde trafikanter forbinder de to bredder og de to niveauer.

Belysning.

Spots og høje lygtepæle belyser rummet oppefra og er med til at skabe skygger på fladen. Lave lygtepæle oplyser det omgivende rum og lader ligeledes skyggerne falde på fladen. Uplights og ledelinjer sender lyset op i det omgivende rum og skyggerne vil falde på omgivelserne.

D E S I G N

Denne præsentation af projektets design er delt i tre dele; en del omkring forløbet langs åen, som kun er bearbejdet på et konceptuelt niveau, en del omkring potentialeområde 1 samt en del om potentialeområde 2. I de to potentialeområder er der arbejdet med forskellige greb, som det tidligere sås i konceptet for disse potentialeområder.

Forløbet langs åen er formmæssigt kun bearbejdet konceptuelt, da fokus i opgaven har været på udformningen af de to potentialeområder. Det kan dog stadig fornemmes, hvilken skiftende karakter forløbet vil have gennem byen.

Potentialeområde 1 er landskabeligt placeret og bearbejdet ud fra et overordnet greb, som skaber forskelligartede rum, som har varierende størrelse og beplantning. Samtidig er der i dette område arbejdet med det overordnede stiforløb, da det er tanken, folk må færdes, hvor de har lyst og skabe selvtrådte stier, som det også ses på området i dag. Da området ikke benyttes efter mørkets frembrud på grund af manglende belysning og dermed manglende tryghed, er der arbejdet med en belysning, som ikke forstyrrer omgivelserne unødigt. Der er kun få planlagte aktiviteter i området, da det er tanken, folk skal indtage området og udøve de aktiviteter, de ønsker således, at områdets programmering kan ændre sig over tid. Samtidig er det tænkt

som, at områdets løbere kan have forskellige oplevelser på en løbetur gennem området.

Potentialeområde 3 er placeret i en bymæssig kontekst, som har været medbestemmende for programmeringen af området. Området består overordnet af: en hovedforbindelse og bro, som kobler byen op på musikteatret, dansens teater og åen og to scenearealer; et for dans og et for idræt. Derudover er der et forløb ved vandkanten langs åen, som kan benyttes om sommeren, en bylund på den sydlige bred og to opholdsarealer. Området er bearbejdet ud fra flere forskellige greb, som for nordbreddens vedkommende samler sig i en stor træstruktur, som er bearbejdet på forskellig vis. Områdets programmering er åben for fortolkning, men størrelsen på idrætsscenerne og dansescenen svinger og skaber dermed en variation, som tiltrækker forskellige aktiviteter og målgrupper. Området er tænkt som befolket, især i dagstimerne, hvor der vil være forskellige aktiviteter såvel organiserede som impulsive, mens lysets sceneri vil tiltrække folk efter mørkets frembrud. Lyset kan dog ligeledes oplyse de aktiviteter, der finder sted på pladsen i aften timerne.

De tre dele præsenteres fortløbende på de følgende sider.

Forløbet henvender sig til de bløde trafikanter og giver dem et alternativ til, hvordan de kan færdes ved åen og komme fra øst til vest eller omvendt i byen. Det er vigtigt, at forløbet bliver en del af det område, det kobler sig op på og er beliggende i, hvorfor det skal indpasses i konteksten.

På den måde får det forskellig karakter, alt efter om det er en landskabelig eller en bymæssig strækning. Strækningerne varierer i længde og udtryk og på den enkelte strækning er der små variationer over samme tema.

Med forløbet får åen et nyt formål som et rekreativt element i byen, som folk kan færdes langs. Denne færdsel vil hovedsagligt forekomme i sommerhalvåret, da åens fluktuationer bliver iscenesat ved, at dele af forløbet naturligt oversvømmes i vinterhalvåret. Dermed bliver også færdslen langs åen varieret året igennem.

Forløbet er ikke handicapvenligt eller let tilgængeligt, da der mere er tænkt på, hvorledes folk kan komme tæt på vandoverfladen og betragte og sanse vandets bevægelser, lyde og refleksioner af sollyset og derved fornemme åen som et rekreativt element i byen. Samtidig skal det være udfordrende og oplevelsesrigt at færdes på forløbet. Det at færdes på forløbet skal give de samme indtryk af omgivelsernes skiften, som kanoroerne får ved at sejle på åen i dag. Hvor det er muligt, skal kanten bag forløbet være grøn på den landskabelige strækning, mens den mere skal fremstå som en kant i den bymæssige kontekst, hvor der arbejdes med opholdszoner og kanten på forskellig vis, som det ses ved Cheonggyecheon i Japan. Ligesom ved Cheonggyecheon kan der arbejdes med et nedre og et øvre niveau, som nogle steder er forbundet med trapper og ramper, mens små vandfald mellem niveauerne også ses. Der er arbejdet med forskellige materialer og sanseindtryk. Forløbet er med til at iscenesætte åen og derved bringe åen tilbage som et rekreativt element i byen uden at vende historien ryggen ved at give åen og en tur langs åen en merværdi. Det er imidlertid vigtigt, at forløbet beholder sit hovedformål; at forbinde de fem potentialeområder med hinanden på et samlet forløb langs åen.

Ikoner

For at understrege og fremhæve forløbets hovedformål, som er at forbinde de fem potentialeområder, som alle er tænkt som rum for fysisk aktivitet, placeres der små idrætsikoner langs forløbet. Disse ikoner vil være fræset ind i forløbets materiale eller nedlagt i græs langs forløbet og vil kunne genfindes på strækninger gennem potentialeområderne og dermed være med til at lede folk på rette vej, når de færdes langs åen. Ikonerne placeres med ca. 20 meters mellemrum og fylder ca. 50X50 cm. Disse ikoner kan benyttes af børnefamilier som et samtaleemne eller som en måde, hvorpå børnene kan vise vej, da de hele tiden skal følge ikonerne. Dermed kan ikonerne være medvirkende til, at nye aktiviteter langs forløbet starter.

Belysning

Der vil være en varieret belysning langs hele forløbet, alt efter om det ligger i landskabelig eller bymæssig kontekst og alt efter om konteksten er offentlig eller privat. På de landskabelige strækninger og på de private strækninger, som er bymæssige, skal der benyttes lave belysningsapparaturer eller forløbet oplyses sagte nedefra, hvorved omgivelserne ikke forstyrres unødigt. På de bymæssige og offentlige strækninger vil belysningen være kraftigere og mere fremstå som et sceneri, der iscenesætter åens kant og vandet, når mørket falder på.

Hvor der er passager under broer og veje, er det vigtigt, at disse iscenesættes som lystunneller, der skaber en undervandsstemning, da bølgenes bevægelser reflekteres på loft og vægge og skaber en fantasiverden af lys. Så vil folk også færdes her efter mørkets frembrud og føle, at det er trygt. De passager, der nok især vil blive benyttet, er beliggende i midtbyen, hvilket gør det endnu vigtigere, at disse ikke henligger som mørke skræmmende steder, som det er tilfældet i dag, men indbyder folk til at færdes på forløbet og opleve lysets virkning såvel i passagerne som langs åen.

Belysningen langs åen er med til at skabe tryghed efter mørkets frembrud og det er dette sammen med det sceneri, der udspiller sig, der kan få folk til at færdes på forløbet, selvom det er mørkt. Det er med til at iscenesætte forløbet og åens vand men skaber også oplevelser og merværdi langs åen.

Design forløbet

Design forløbet

Strækningerne

Forløbet består af otte mindre strækninger, som alle er forskellige og har variationer for at tilpasses deres kontekst og lede folk ned til vandet. Der er lavet principsnit af, hvorledes de otte strækninger behandles, ligesom de er kort beskrevet på de følgende sider. Principsnittene viser kun ændringerne, der finder sted på den bred, hvor indgrebene sker således, at den modsatte bred kun vises i kontur. Der er endvidere etableret to nye broer over åen, som gør arealerne på hver sin bred mere tilgængelige. De to broer er træbroer som dem, der ses i Holstebro midtby i dag. Disse broer har en let krumning, som gør dem iøjnefaldende, men deres spinkle konstruktion bevirker dog, at de ikke skæmmer for udsynet til åen.

Den første strækning har en udstrækning på ca. 400 meter. På denne strækning benyttes en eksisterende grusvej i kolonihaveområdet som forløb. Dette skyldes, at området ud for kolonihaverne er smukt med en grøn brink, hvor der vokser træer og græsset slås, hvilket skaber en landskabelig og grøn brink, som er det, der er ønske om. Da grusvejen er etableret, skal der ikke gøres store indgreb, for vejen benyttes minimalt og turen langs bredden kan være en idyllisk oplevelse, hvor man kan høre åens vand, der sagte plasker mod de forskellige arter af græs, blomster og træer på den bugtede vej langs kolonihaverne. På strækningen har kolonihaveejerne allerede etableret små nicher mellem træerne ned til vandet, hvor folk kan nyde åen, der flyder forbi og føle, de sidder midt i den danske natur, hvor de kan lade blikket følge åens vand, som langsomt glider forbi. Disse nichearealer vil hovedsagligt blive benyttet om sommeren, da de fleste er oversvømmede om vinteren, hvor åens vandstand er højere. På denne første strækning er forløbet på den sydlige bred og det eneste nye indgreb, der etableres, er, at der nedlægges idrætsikoner i græsset, som er med til at markere, at her er det aktive forløb langs åens rute. Ligeledes etableres der en dæmpet belysning, som opfylder kravene til belysning fra såvel kolonihavernes gældende planer som fra ønskerne til den landskabelige strækning langs åen. Der er grønt langs forløbet på denne strækning og ligesom det grønne og vandet giver stemning til en tur her, har kolonihaveområdet også sin egen stemning og charme med de pulserende lyde og den lavmælte snakken, når folk enten nyder solen eller arbejder i deres haver.

Mellem strækning et og to etableres en af de nye broer. Denne bro kan lede folk gennem de to kolonihaveområder således, at færdslen øst-vest i byen bliver gjort lettere, også i vinterhalvåret, hvor kolonihaveområdernes grusveje vil være forbundet og kan benyttes i stedet for forløbet, der oftest vil være oversvømmet. Ligeledes forbindes de to kolonihaveområder på denne måde fysisk med hinanden.

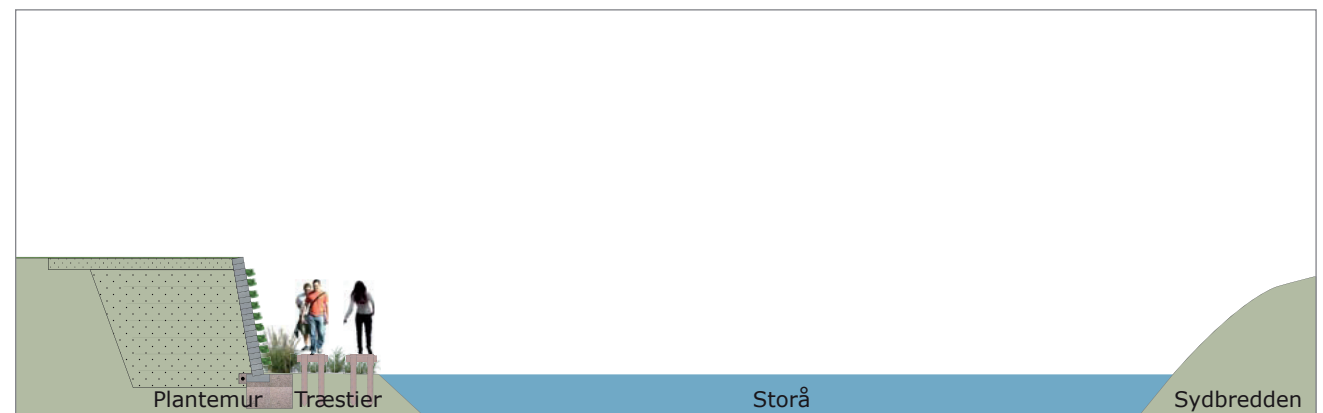
Den næste strækning forløber på den nordlige bred. Denne strækning er ca. 500 meter og har mange små snoninger, som ønskes bevaret, ligesom den grønne brink med træer ovenfor er en kvalitet i området i dag. Den dynamik, som åens snoninger og små bugtninger skaber, skal genspejle sig i forløbets form på denne strækning. Forløbet består af to smalle plankestier i egetræ, som ved små trapper i hver sin ende føres op til kontekstens broer. Langs hele forløbet fjernes ca. tre meter af brinken ind til kolonihaverne. På disse tre meter etableres stierne og en støttemur. Egetræsplankerne hviler på bjælker, som er banket ned i jorden, hvorved der skabes et simpelt og naturligt forløb som det, der ses i Kamikochi i Japan. Ligesom i Kamikochi ønskes der en grøn bund, der kan oversvømmes, så der under og mellem de to plankestier vil være forskellige græs- og sivarter, mens støttemuren vil blive lavet som en mur, hvori der kan plantes med de arter, der vokser langs åen i dag. Støttemuren har en hældning på 80 grader, hvilket bevirker, at

III. 82:
Diagramsnit af strækning 1 i 1-200. Her ses det, hvordan folk færdes på grusvejen oven for åbrinken og foran kolonihaverne. Strækningen egner sig til mange formål og bliver benyttet af folk, der jogger i området.

der må benyttes Geonet til at holde muren på plads. Forløbet vil være udfordrende at færdes på både pga. de mange snoninger og pga. de smalle planker, der indebærer, at folk skal gå på hver sin sti for at krydse hinanden. Samtidig vil der være en tæt kontakt til naturen og åen, da man færdes på et grønt forløb helt nede ved vandet.

III. 83:
Diagramsnit af strækning 2 i 1-200. Folk færdes på de to smalle stier af træplanker, som bugter sig langs med åen og har en beplantet støttemur op til kontekstens kolonihaveområde.

Design forløbet

III. 84:

Diagramsnit af strækning 3 i 1-200. Det 2 meter brede trædæk benyttes til mange aktiviteter og områdets beboere indtager det men har stadig også en distance ned til de forbigående pga. den lave og beplantede støttemur.

Den tredje strækning er en mindre strækning, som danner overgangen fra det landskabelige til det mere bymæssige forløb. Strækningen er ca. 150 meter og forløber på den sydlige bred. Denne strækning er et 2 meter bredt egetræsdæk, som er placeret lidt over vandet. Der etableres en lav støttemur med planter op til konteksten. Denne støttemur opbygges på samme måde som støttemuren på den anden strækning således, at de har et samspil og der skabes en genkendelighed langs forløbet. På steder vil man ad trapper kunne komme fra kontekstens niveau og ned på dækket. Da boligblokke i konteksten har et plæneareal ovenfor forløbet, er ønsket, at disse beboere også vil nyde gavn af dækket i forskellige situationer, ligesom folk, der færdes på forløbet, kan nyde synet af områdets beboere, når de eksempelvis griller på den lille plæne. Et element som kan være med til at markere overgangen til den mere offentlige bystrækning, hvor der ikke skelnes mellem det offentlige og det private.

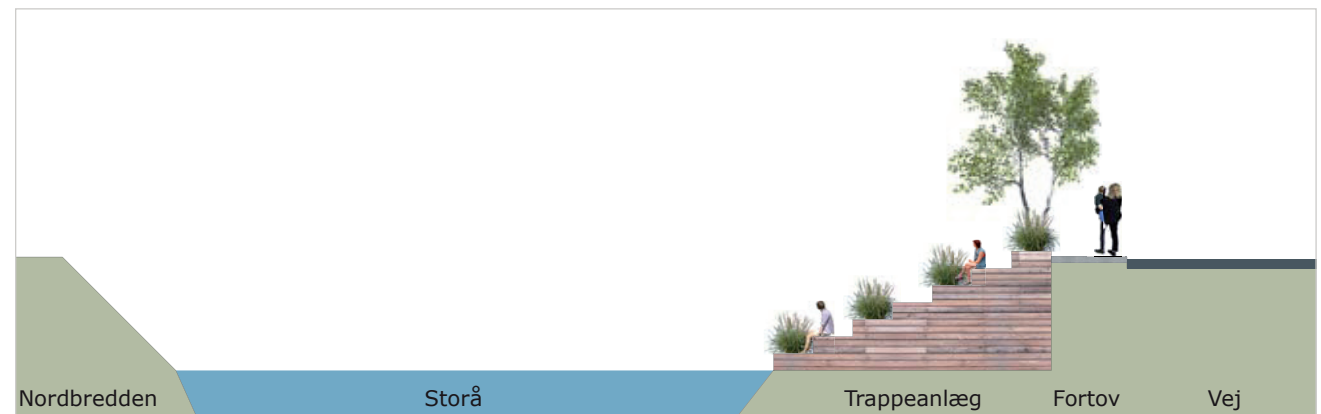
III. 85:

Diagramsnit af strækning 4 i 1-200. Denne strækning har mange variationer og er den mest bymæssige, hvor forløbet bearbejdes i to niveauer.

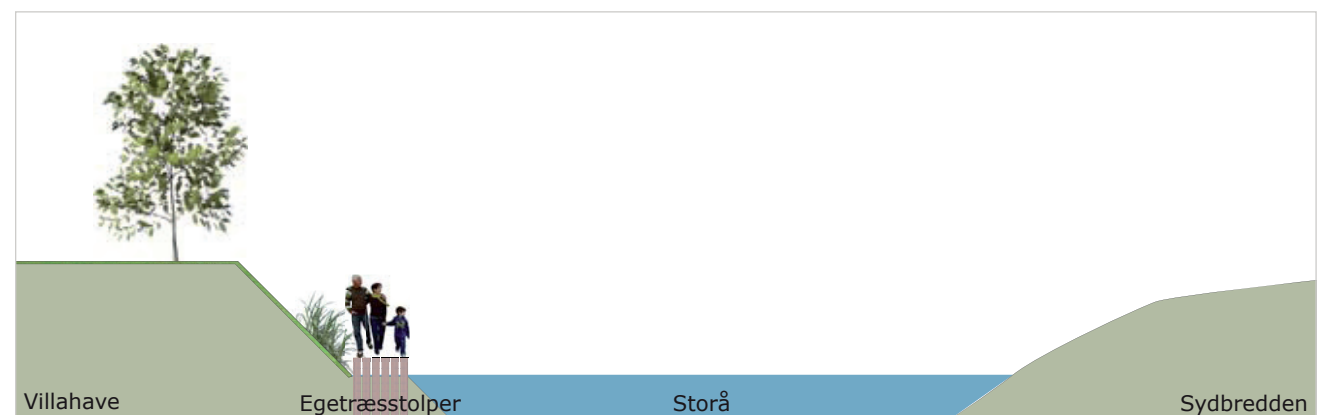
Den mest urbane strækning er den fjerde, som udgør ca. 230 meter. Her har forløbet to niveauer, hvor det nedre niveau udgøres af et tre til fire meter bredt egetræsdæk, mens det øvre niveau er i beton eller asfalt, som især cyklisterne vil færdes på. Forløbet tænkes som de to niveauer ved Cheonggycheon, hvor der sker forskellige udvekslinger mellem de to niveauer med vand, trapper og ramper. Strækningen bliver meget urban og små nicher til ophold kan skabes, hvor der er plads til det. Her kan folk mærke, at de er kommet ind til byen og der vil være aktivitet mellem de to niveauer, når folk færdes langs forløbet eller vil ned til åens vand. På dækket kan der opføres vandelementer, som byens børn kan interagere og lege med og dermed blive udfordret af vandets kræfter.

Forløbets femte strækning er ca. 200 meter og består af et langt trappeelement, som forbinder åens niveau med gadeniveauet. Denne trappe er i egetræsplanker og er nogle steder beplantet. Beplantningen er medvirkende til, at der skabes læ til ophold på de resterende trin. Beplantningen vil være forskellige siv- og græsarter, som kendes fra åbrinken i dag. Når folk sidder på trinnene, kan deres blik blive fanget af åens vand, der flyder forbi og de kan tryllebindes, mens de kan høre vinden, der får græs og siv til at knitre og dermed også skaber stemning ved åen. Trappen kan benyttes hele året, da træet ikke bliver koldt at sidde på en vinterdag. Trappen vil dog ikke have så mange trin i vinterhalvåret som om sommeren, da de nederste trin oversvømmes om vinteren. Dette er med til at skabe et element, der skifter i takt med åens fluktuationer. Trappen kan benyttes til motion på grund af de 45 cm høje trin eller som et opholdssted, hvorfra folk i ro og mag kan betragte åen og høre dens små skvulp og vindens blide sus i græsset en sommerdag.

III. 86:
Diagramsnit af strækning 5 i 1-200. På denne strækning er forløbet et stort træmøbel med plantehuller, hvori der vokser græsarter og få træer.

Sjette strækning er ca. 170 meter og overgangen mellem den tætte bykerne og landskabet. I begge ender af denne strækning leder en trærampe ned til forløbet, som består af vertikale egetræsstammer med små mellemrum, som gør det muligt for åens vand at trænge ind mellem stammerne. Forløbet er et 1,5 meter bredt areal, som er taget af områdets beboeres haver. Da niveauet er sænket ned til åen, vil beboerne ikke blive forstyrret unødigt af de forbi passerende, der benytter forløbet. Forløbet påvirker desuden også kun beboerne på den nordlige bred. De mange egetræsstammer giver et smukt mønster og kan være udfordrende såvel at gå som at holde balancen på, så for både børn og voksne kan det blive et legeelement i byen.

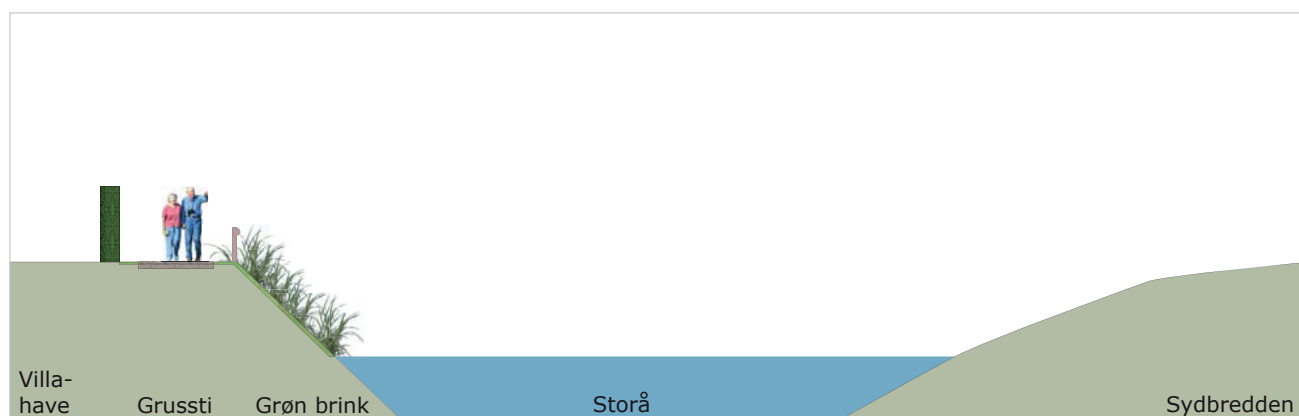

III. 87:
Diagramsnit af strækning 6 i 1-200. En udfordrende strækning, hvor børn og barnlige sjæle leger på de mange egetræsstolper og ser åens vand mellem stolperne.

Design forløbet

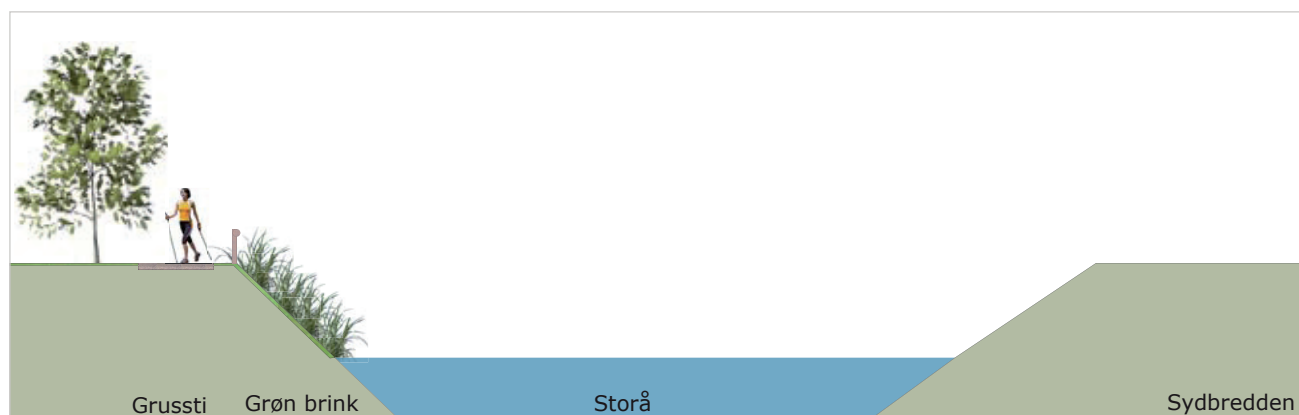
III. 90:
Collage, der viser, hvordan bylivet på strækning 2 kan være. Hvor folk færdes på de smalle træstier langs kanten af åen. Siv, græsser og plantemuren skaber et grønt og landskabeligt rum langs åen.

III. 88:
Diagramsnit af strækning 7 i 1-200. Strækningen berøres ikke og grusstien forløber mellem åen og villahaverne således, at den grønne åbrink er på stiens ene side og villahavernes hække er på den anden.

Den eksisterende grussti foran villakvarteret på den nordlige bred nær Nibsbjerg plantage udgør den syvende strækning. Det er på dette forløb, der er etableret den anden nye bro, som vil forbinde de to villaveje på hver sin side af åen. Selve strækningen er ca. 160 meter lang og ud over etableringen af broen og belysning, foretages der ingen yderligere ændringer i området, da det i dag står smukt med de grønne brinke ned til åen, hvor der vokser flere græsser, buske og træer og åens vand stille flyder gennem det grønne område. På stiens nordside afgrænses forløbet af villaernes grønne hække. Den naturlighed og idyl, der findes på denne strækning i dag, ønskes så vidt muligt bevaret, da en interaktion med vandet ikke er nødvendig for at fornemme åen på denne strækning, hvor de små skvulp og åens klukken tydeligt kan høres.

III. 89:
Diagramsnit af strækning 8 i 1-200. Stien forløber oven for åbrinken og det grønne engareal med solitær træer berøres ikke.

Det samme gør sig gældende for de ca. 650 meter, der udgør forløbets sidste strækning. Denne strækning er en fortsættelse af stien ud på engarealet foran Nibsbjerg Plantage, som er et smukt syn med det høje græs og grusstierne. Her vokser tilfældige træer på stiens nordside eller også færdes man mellem to grønne elementer; den grønne brink ned til åen og det høje græs op mod den bagvedliggende boligbebyggelse. Her kan naturen både føles og mærkes ved vinden og åens lyde.

De otte strækningers forskellighed vil gøre det til en varieret oplevelse at færdes langs åen, hvor folk kan betragte naturen og åen men også interagere med åen og dens omgivelser. Da alle strækningerne graves ind i den nuværende åbrink, skabes der grundlag for flere små oversvømmelsesarealer gennem byen. Med forløbet kan åens fluktuationer iagttages, da oversvømmelserne vil gøre folk bevidste om, at det ikke er hele forløbet, der kan benyttes hele året rundt, da de nedre niveauer ofte er oversvømmede i vinterhalvåret. Åen vil få en ny status, som giver grundlaget for mere liv langs åen og det, at de fem potentialeområder forbindes, vil være medvirkende til, at byens aktive befolkning kan drage nytte af forløbet for lettere at komme fra et område til et andet.

Design forløbet

Design potentialeområde 1

Design potentialeområde 1

Potentialeområde 1 er i dag præget af natur og naturens lyde. Desværre benyttes dette potentiale ikke fuldt ud af hverken Holstebros borgere eller af områdets beboere. Området er et foranderligt sted, hvor årstidernes skiften sanses i såvel åens fluktuationer som i de forandringer, der sker i naturen over tid. Området ligger i dag som et rekreativt grønt åndehul i bycentrets periferi. Det bevares som et sted, hvor naturen og det rekreative er i fokus. Dette passer til kolonihaverne, der ligger op ad området men også til den megen aktivitet, der foregår på og omkring Vandkraftsøen, der er beliggende på den modsatte side af den ydre ringvej.

Førhen lå området hen, især efter mørkets frembrud og ved en nytænkning byder det på flere oplevelser og aktiviteter, som beboerne i området selv sætter deres præg på. I formgivningen af dette område er det landskabelige element og opkoblingen på konteksten samt en bedre tilgængelighed i selve området, der giver områdets motionister mulighed for at variere deres ruter i fokus.

På den nordlige bred er der kun sket små ændringer i forhold til, hvordan området er i dag. Der er ført et stiforløb gennem skoven ned til åen bag breddens forreste række af træer. Stiforløbet og en broforbindelse giver en bedre tilgængelighed til den sydlige bred for de folk, der kommer fra kvartererne nord for potentialeområde 1. Det er tiltag på den sydlige bred, der giver området dets egen karakter. Denne karakter opnås ved flere stringente træerækker, der danner varierede rumligheder på området. Det er en anden oplevelse at færdes mellem disse

træerækker end at gå en tur i skoven, rundt om Vandkraftsøen eller på de andre engarealer i byen.

Træerækkerne bidrager til kontekstens stringente linjer. Disse linjer ses i egekrattets plantagelignende struktur på nordbredden samt i hegn og hække omkring kolonihaverne og boligområderne ned til potentialeområde 1. Dermed er træerækkerne med til at opstramme området, men de giver ligeledes området en større værdi, da der opnås en større oplevelsesværdi i at træne i området. Områdets kontur markeres, hvor træerækkerne gennemskærer landskabet. På denne måde markeres områdets terrænstigninger og -fald. Træerækkerne er placeret således, at der skabes forskellige rum og den varierede beplantning bevirker, at området ikke opleves ensformigt, når folk bevæger sig i det.

De to bredder fremstår meget forskelligt. Den sydlige bred er et sted med landskabsrum til idræt og fysisk aktivitet, mens den nordlige bred er et sted, der iscenesætter den sydlige bred. Fra stien langs bredden på den nordlige bred fungerer træerne mellem brinken og stien som forgrund, åen som mellemgrund og sydbredden som baggrund. Et billede, der er klart, men alligevel varierer hele året igennem.

Områdets boligkvarterer nyder gavn af dette nye område, hvor der kan dyrkes sport midt i naturen, mens de stadig befinder sig i byens periferi. Idrætten er kommet tæt på boligkvarterernes beboere og er dermed let tilgængeligt, også i nattetimerne, hvor området er oplyst.

Design potentialeområde 1

Stisystemet

Områdets stisystem ændres ikke drastisk i forhold til, hvorledes det forløber i dag. Den største ændring er, at områdets hovedstier på den nordlige og den sydlige bred er blevet koblet sammen ved stierne på nordbredden og en broforbindelse. Derudover er der etableret en træbro over vådområdet, som er med til at gøre dette område tilgængeligt hele året. Det er en oplevelse i sig selv at færdes på denne træstruktur, der hviler på pæle over jordens niveau. Her går folk mellem de mange høje græsarter, der findes i området og betragter det lave vand eller ser ud på åen. På arealet syd for åen er der etableret en sti på engarealet, som forløber langs åbrinkens kant. Denne sti gør det muligt for områdets brugere at komme ind til kolonihaveområdet i både nord og syd. Denne sti er en forlængelse af forløbet, som starter i dette område, men området er med de eksisterende stier koblet op på Vandkraftsøen, så folk kan komme til dette område mange steder fra. De eksisterende stier ændres ikke, med undtagelse af, at stiforløbet over engarealet får en krumning således, at de mange skift i trærækkerne bemærkes. Alle de nyetablerede samt de gamle stier i området er grusbelagte. Et underlag, som er godt for folk, der jogger i området. Over tid vil området få flere stier, når fladerne mellem trærækkerne indtages af forskellige aktiviteter og folk skaber selvtrådte stier i området. Dette var en charme i området, som ligeledes gavner området i fremtiden. Det er disse stier i samspil med landskabselementerne, der får folk til at glemme, at de befinder sig i byen, idet de opnår en følelse af at færdes i naturen.

Design potentialeområde 1

III. 91:
Kontekst plan i 1-2000, hvor det
ses hvordan området falder ind i
omgivelserne og kobler sig op på
konteksten.

Design potentialeområde 1

III. 92:
Lagdiagram, der viser de forskellige elementer, der er arbejdet med i området. Oppefra og ned er det beplantning, elementer der etableres på fladen og konteksten.

Lagdiagram

For at forstå det overordnede design af potentialeområde 1 er det simplificeret i et diagram med elementerne i lag.

Potentialeområde 1 består af få elementer, der tilsammen skaber et nyt billede af området.

Øverst er beplantningen, som er områdets fremtidige kendetegn og er med til stadig at definere det som et naturskønt område. De mange træækker skærer sig gennem landskabet og markerer dets kontur samtidig med, at det skaber nye landskabsrum og stemninger i området.

Dernæst er de elementer, der ellers etableres på fladen, som er belysningsstanderne og områdets fremtidige programmer. Belysningsstanderne er placeret langs områdets grusbelagte stiforløb og beskrives senere i denne designdel. De skæmmer ikke omgivelserne og falder naturligt ind. En kvalitet, der er vægtet højt i valget af belysningsarmaturet. Områdets fremtidige programmering består kun af få elementer, der er placeret i områdets knudepunkt og fremstår som skulpturelle elementer i landskabet. Det er tre mini træningspavilloner samt en omklædningspavillon i træ.

Det sidste lag indeholder konteksten, områdets terræn og stiforbindelser. Det eneste nye element i denne sammenhæng er de nye stistrækninger i området.

Når de tre lag sammenlægges, fremkommer designet af området, hvor naturen og dens processer året igennem er i fokus. Dette gælder både i forhold til planlægningen af området men også i forhold til, hvorledes området opleves i fremtiden.

Da naturen er et vigtigt element i dette design, præsenteres de forskellige landskabselementer, der er arbejdet med på de efterfølgende sider.

Design potentialeområde 1

Bepantning, hvor træækkerne tegner sig tydeligt som et landskabeligt element.

Elementer på fladen, dette er belysningsstandere, omklædningspavillon og Minitræningspavilloner.

Konteksten og områdets terræn.

Områdets landskabslementer

Området vil i fremtiden være præget af træerækker med hver deres karakter, de mange græsarter, der findes i området samt åens fluktuationer. Alt sammen elementer, der står stærkt i landskabet og som tilfører området karakter og kendetegn.

Områdets træer

I området bevares en del solidærtræer samt småklynger af træer, da den eksisterende beplantning langs Stryget og Storå er med til at fastholde vandløbets form. Småklyngerne og solidærtræerne på land er med til at bryde det meget stringente billede, som træerækkerne alene skaber og de giver samtidig de nye landskabsrum en variation.

Træerækkerne

Variationen i rækkernes træarter er med til at skabe de mange varierede og stringent afgrænsede rum, der defineres klart mod øst og vest. Træerækkerne øger områdets naturindhold og skaber mulighed for varieret flora og fauna. De fremmer rumfornemmelsen og skærmer for det omkringliggende, der kun kan skimtes bag grenene. Dette har to følge effekter. Enten pirrer det opmærksomheden hos beskueren, hvis der f.eks. er en aktivitet, der kan skimtes mellem træerne, hvorved nysgerrigheden vækkes og beskueren bevæger sig hen for at iagttage aktiviteten. Eller også slår folk sig ned, fordi de føler, at rummene er afskærmet fra omgivelserne og andres blikke. Begge effekter skal der være plads til i området, da det er et aktivt naturområde. I og med rækkerne står relativt tæt, skabes der læ i den østlige del af den store græsflade, som benyttes til ophold. Det er her folk slår sig ned og nyder naturen, mens de vestlige rum mere er til spontane aktiviteter, såsom boldspil.

Træerækkerne kræver pleje for at blive etableret og da etableringen ikke sker fra den ene dag til den anden, er det en længerevarende proces. Til dette formål er der hentet inspiration i, hvordan de danske læhegn etableres, hvor der arbejdes med at plante både amme- og hovedtræer. Hovedtræerne er blivende træer i træerækkerne, som er længelevende og højt voksende, mens ammetræer er hurtigt voksende træer, som fremmer de blivende træers vækst, indtil ammetræerne beskæres og til sidst fældes.

I læhegn ønskes ikke høje slanke træer som i skovene men træer med mange forgreninger for neden, således, at vinden kan sis mellem træerne og der skabes læ. Derfor er træets udformning vigtig, når der plantes træer og sideskud er i denne sammenhæng kun en fordel.

En stor del af plejen ligger i de første vækstår, hvor træerne helst skal holdes fri for konkurrence om vand og plantenæring, hvorfor der er en del arbejde med at bekæmpe ukrudt. Som tiden går, overtager træerne selv og skygge holder naturligt ukrudtet væk.

Efter 3-4 år vil træerækkerne være veletablerede, men først efter

10-15 år vil rækkerne være etableret uden ammetræer og stå i deres endelige form. Ammetræerne afvikles løbende, da de kun har til opgave at beskytte de blivende hovedtræer og danne et lukket kronlag, som hæmmer ukrudtsvegetationen. Efter 5-8 år er det nødvendigt at beskære ammetræerne for ikke at skade hovedtræerne og give dem den fornødne plads. Afviklingen, hvor ammetræerne beskæres og opstammes, sker ofte 2 til 3 gange med 3-4 års mellemrum, inden ammetræerne til sidst fældes. Senere vil det være nødvendigt at fælde nogle af hovedtræerne også for at bevare smukke træerækker, hvor træernes kroner ikke klemmes. Processen med at plante og renholde træerækkerne samt afviklingen af ammetræerne betragtes gennem tiden af folk, der færdes mellem træerækkerne. Ligeledes bemærkes træernes vækst, som vækker minder om, da de var nyplantede. I starten fremstår rækkerne næsten lukkede pga. det lave kronlag, men efterhånden bliver der åbent mellem stammerne og området skifter over en længere periode karakter. Denne periode er etableringsperioden, som er mere interessant for områdets brugere at følge og betragte end det endelige resultat. De kan på tæt hold se naturens forunderlighed, hvilket også ses, når der er skift mellem årstiderne. Træerne springer lysegrønne ud om foråret, står i fuldt flor om sommeren, taber bladene om efteråret og står nøgne hele vinteren, inden denne cyklus begynder på ny. En forandring, der præger området mindst ligeså meget som åens fluktuationer året igennem. De to processer understreger og forstærker hinanden og gør det til en naturoplevelse at færdes i området hele året rundt.

Træerækkerne er et landskabeligt element, som ruminddeler den store flade og iscenesætter landskabets form. Der findes omkring 70-80 hjemmehørende træ- og buskarter i Danmark, men de er alle i fare for at forsvinde, da der ofte benyttes importerede træer i nye landskabsprojekter og bebyggelser (Pinborg et.al, 1989). Derfor er der et stigende behov for at plante de hjemmehørende arter, som er en del af vores landskabelige kulturarv. De hjemmehørende arter har stor betydning for de mange sjældne hjemmehørende fugle og insekter og ved at benytte de hjemmehørende arter i potentialeområde 1 skabes grobund for en varieret fauna og flora. På samme tid giver træerækkerne den ellers åbne flade karakter. Det er imidlertid ikke nok at vælge hjemmehørende arter. De skal også kunne leve i den egn af landet, de plantes i. Derfor må man vælge egnskarakteristiske arter, der kan vokse på en jysk jordbund. Træernes funktion er at skabe et grundlag for at opleve landskabet og omgivelserne på det mindre naturområde i bycentrets periferi.

I træerækkerne er der benyttet fire hjemmehørende træarter. Det er ask (*Fraxinus excelsior*), dunbirk (*Bétula pubescens*), rødæl (*Alnus glutinosa*) og øret pil (*Salix aurita*). Alle fire arter er en naturlig del af det danske kulturlandskab og har hver især sine kvaliteter, som passer til potentialeområde 1's særegne karakter. Alle hovedtræerne plantes som to rækker, der danner rum imellem sig. Der er tre arter af hovedtræer, der så gentages i samme system således, at hvert hovedtræ har fire træerækker

Design potentialeområde 1

på området. Som bestandstræer benyttes ask, rødél og birk, mens ammetræerne er birk, øret pil og rødél. Grunden til, at nogle af træerne er både bestand- og ammetræer, skyldes enten, at de egner sig til begge dele eller, at de kan bidrage til rækkerne med en bestemt karakter

Ask er plantet i de to første rækker længst mod vest. Dette skyldes, at træet tåler vind og at dets vidtspredte rodnet gør træet stormfast. Derved tager træet den værste vestenvind, når det blæser og skærmer for de bagved stående træerækker. Asken står som hovedtræ i de to første rækker og igen i række 7 og 8. Asketræet kan vokse i al slags jord og bliver mellem 35 og 40 meter højt. Træet er et lystræ, der med sin hvælvede og åbne krone lader lys trænge imellem bladene. Ask trives bedst i lys og vokser hurtigt på fugtig men ikke vandlidende bund. I området benyttes det som hovedtræ, ligesom det er tilfældet i de danske læhegn.

Rødél udgør hovedtræet i række 3 og 4, mens det er både amme- og hovedtræ i 9. og 10. række. Træet plantes på græsområdets mest fugtige jord, som er mellem række 3 og 4. Her er jorden fugtig, da der er et mindre vandhul, som bliver mere vandrigt og dermed udvider sig i takt med åens fluktuationer. Dette er ensbetydende med, at rødellene i dette område står med rødderne i vand i vinterhalvåret eller det meste af året. Dette er imidlertid godt, da rødél trives bedst på fugtig jord og som det eneste danske træ kan vokse, hvor der er stillestående vand. Træet tåler vind forholdsvis godt og kræver lys. Det er ligesom asketræet et lystræ, som bevarer løvet grønt om efteråret, indtil det falder af. Som ungt har træet en ret stamme og glatte grene, men med tiden får det en hvælvet krone sammensat af krogede grene. Rødél bliver mellem 10 og 25 meter højt og benyttes både som amme- og hovedtræ til forskellige typer af beplantninger i det danske landskab.

Dunbirk er som andre birketræer kendetegnet ved sin hvide bark, der gør træet til et smukt og dekorativt element i det danske landskab. Træet kræver lys og tåler ikke for meget vind. Træet kan gro på alle jordtyper, også fugtige, sure og tørvholdige jorde. Den hvide bark gør træet iøjnefaldende i landskabet og da der ikke er jordbundskrav, kan det gro stort set hvor som helst. Dette er grunden til, at træet er det mest benyttede i området. Hvor træet står som hovedtræ, er det også ammetræ for at understrege de hvide linjer, der opstår langs med træerækkerne pga. de hvide stammer. Denne karakteristisk gælder for 5., 6., 11., 12. og 13. træække. Ydermere er dunbirk ammetræ for ask i række 1 og 2. Dunbirk kan blive op til 20 meter højt. Det er træets skønhed og nøjsomhed, der gør, at det benyttes som ammetræ i Danmark. På området skifter især række 1 og 2 karakter, når ammetræerne afvikles, da de hvide stammer mellem asketræerne så forsvinder.

Øret pil er en busk, som bliver mellem 2 og 3 meter høj. Den

vokser gerne, hvor jorden er fugtig og den tåler vind. Den kendetegnes ved at have fine røde grene og små blade og blomster, før løvet springer ud. I området benyttes den som ammebusk i 3., 4., 7. og 8. træække, ligesom den benyttes som ammebusk i skovbryn og læplantninger i Danmark.

Alle træerne er valgt ud fra deres karakteristika og egenskaber og de beriger potentialeområde 1 og skaber et varieret udtryk for folk, der færdes i området. Det er dog ikke kun træerne, der varierer i landskabet. For at understrege forskellen i de enkelte landskabsrum, der udspændes mellem træerækkerne, er der leget med, hvilket udtryk rummet har og dermed om græsset får lov at vokse vildt i nogle rum, mens det er lavt og plejet i andre.

Græsset

Ønsket om en varieret oplevelse og dermed et varieret udtryk i de nyskabte landskabsrum er medvirkende til, at plejen af græsset får stor betydning, da landskabsrummene opfattes forskelligt alt efter, om græsset er højt eller lavt. Det høje græs leder tankerne hen på naturlige omgivelser og kan gemme på uventede elementer, som gør det til en opdagelse at gå eller lege i det. Det lave græs giver mere en illusion af en plæne, hvor man kan slå sig ned eller spille bold. Derfor lægger de to fortolkninger af græsset også op til forskellige aktiviteter. På naturplanen ses, hvor græsset er lavt og hvor det er højt.

På det der i dag er den store græsflade, får det vilde græs lov til at blive stående, så folk, der færdes på den nordlige sti, kan se ind over et mindre engareal, der er i fuldt flor om sommeren. Mellem træerækkerne er der skiftevis slået og vildtvoksende græs. Hvor græsset er slået, skyldes det en iscenesættelse af naturen eller for at skabe plads til boldspil og træning i naturen. Nogle af de elementer, der iscenesættes, nævnes herunder. Det høje græs er med til at iscenesætte et billede, hvor skrænten eller egekrattet på nordbredden er baggrunden, når folk færdes på den sydlige sti. Ved dette syn vækkes en følelse af at gå tur i den vilde natur. Ved vandhullet, hvor vandstanden varierer i takt med åens fluktuationer, er græsset lavt for at iscenesætte, at vandhullet ændrer form året igennem i takt med åens fluktuationer. Iscenesættelsen sker ved, at selve vandhullet har højt græs og siv, der varierer i dets udstrækning, hvorved folk gøres bevidste om de ændringer, der sker i vandstanden året igennem. Ved træningspavillonerne og omklædningspavillonen er græsset slået, da det giver et bedre udsyn til åen og ligeledes gør det lettere at færdes ved og mellem træningspavillonerne. På halvørnerne mellem Strygets bugtninger vokser græsset vildt som førhen. Det er et smukt syn hele året igennem og er inspirationen til at variere udtrykket på det, der før var den store græsflade.

Det eneste sted, træerækkerne ikke gennembryder landskabet og græsset ikke behandles, er i vådområdet, hvor en helt anden flora iscenesættes.

Design potentialeområde 1

Design potentialeområde 1

Ill. 93:
Naturplan i 1-100, der illustrerer
placeringen af de forskellige
landskabslige elementer, der er
arbejdet med.

Design potentialeområde 1

Vådområdet og broen

Vådområdet er et fascinerende syn med flere forskellige græs- og sivarter, der betragtes fra den nyetablerede bro gennem området. Broen fører gennem vådområdet på et svagt kurvet forløb, så folk bemærker, at de bevæger sig gennem eller over det høje græs. Broen udføres i egetræ og er hævet over vådområdet, så den er i samme niveau som de to stier, den forbinder. Den falder naturligt ind i omgivelserne og skærmer ikke for udsynet over vådområdet. Broen gør det muligt for holstebroerne at komme tættere på vandet. Her hersker helt andre bevægelser og lyde end i selve Storå. I vådområdet er vandet næsten stillestående og vindens sagte pust høres, når græsset bevæger sig. Broen er et nyt element, der beriger området, da vådområdet og dets naturskønhed er synligt, når folk færdes på broen og har kig til åen. Fra broen bemærker folk især, hvorledes vandstanden i vådområdet stiger og falder i takt med åens fluktuationer. Et fascinerende fænomen, der giver vådområdet dets specielle karakter, som det er vigtigt ikke at fjerne men derimod at gøre tilgængeligt for alle, hvilket broen bidrager til.

Der er imidlertid etableret to broer i potentialeområde 1. Den anden bro har til formål at forbinde de to åbredder og derved koble stisystemerne på den nordlige bred sammen med stisystemet på den sydlige bred. Denne bro er, som broerne i Holstebro midtby, udført i træ, som med deres letkurvede struktur falder i ét med omgivelserne og ikke skærmer for udsynet til åen.

Programmer

Der er en sparsom programmering i området, som mere lægger op til træningsture, hvorved det bliver et dynamisk område, som folk bevæger sig igennem. Denne bevægelse har ligeledes været grundlaget for placeringen af de faste programmer, da de alle er placeret i stinettets knudepunkt. Knudepunktet er placeret nær åen, hvorfortræpavillonen, der opstilles som omklædningsfacilitet og de tre mini træningspavilloner, bliver elementer, der kan ses fra nordbredden og åen. Omklædningspavillonen giver folk mulighed for at opbevare deres skiftetøj, mens de træner. Hvis det er muligt, installeres et toilet, som udøverne har gavn af, når de træner i naturen.

Træningspavillonerne fremstår, med deres hvide polyestermembran, der har svungne linjer over den galvaniserede stålkonstruktion, som skulpturelle elementer i landskabet. Et element, folk interagerer med for at udføre dagens styrketræning. Her føler folk sig i ét med naturen, mens de træner og nyder udsigten til åens vand eller træerækkerne. Den nuværende kanopladss bevares og falder stadig naturligt ind i omgivelserne, så naturen også her vægtes højt. Områdets brugere er selv med til at præge området med nye aktiviteter og indtager det, som var det deres baghave, hvor de mødes med bekendte og dyrker motion eller leger.

Design potentialeområde 1

Ill. 94:
En af Hans Lyngsgårds
træningspavilloner i naturlige
omgivelser i Bundgaardsparken i
Aalborg.

Ill. 95:
De tre Minitræningspavilloner opstillet i
en klynge mellem træerne i Skovdalen
i Aalborg. Her ses hvorledes de falder
ind i skovens naturlige omgivelser.

Ill. 96:
De tre Minitræningspavilloner
opstillet i naturlige omgivelser i
Bundgaardsparken i Aalborg. Hvor
de kan skimtes som skulpturelle
elementer mellem træerne.

Ill. 97:
De tre Minitræningspavilloner opstillet
på række i naturlige omgivelser i
Bundgaardsparken i Aalborg.

Design potentialeområde 1

Design potentialeområde 1

Belysning

I dag ligger hele området hen i mørke efter solnedgang, da der ingen belysning er her. Dette er medvirkende til, at der ikke er aktivitet i aften- og vinterperioden, da folk ikke føler sig trygge ved at motionere i området, når det ikke er oplyst. Derfor er ønsket et belysningselement, som ikke forstyrrer naturen for meget og falder naturligt ind i omgivelserne samt giver lys på stierne, så løberne, der benytter området, kan motionere hele året rundt.

Et lysapparat, der ikke forstyrrer omgivelserne, er LOA's led pullert-armatur, som er designet af Gunver Hansen og Eskild Hansen i samarbejde med Philips og Lokale- og anlægsskolen (Lokale- & Anlægsskolen, 2006,2 s. 24-25). Denne lampe er en pullert, som kan rette lyset i bestemte retninger således, at det kun er stien, der oplyses. Dette er medvirkende til, at omgivelserne ikke forstyrres af lys fra pullerterne.

Pullerterne er placeret med 20 meters mellemrum langs alle områdets grusbelagte stier således, at området kan benyttes aktivt hele året. Træbroerne i området belyses ligeledes af LOA's led pullert-armatur, hvor lyset reflekteres i åens og vådområdets vand, som gengiver det reflekterende lys i overfladen, som Maja Nikolajew kalder for farvede lysrefleksioner. Det, at området oplyses i aften- og nattetimerne, bevirker, at brugstiden udvides og bylivet får bedre vilkår også i dette tidsrum.

Design potentialeområde 1

III. 99:
Gunver Hansen og Eskild Hansens
LOA led pullert-armatur i Skovdalen i
Aalborg.

III. 100:
LOA led pullert-armatur i Skovdalen
i Aalborg, hvor det ses at pullerten
falder ind i omgivelserne og der kan
ses fra den ene til den næste langs
stien.

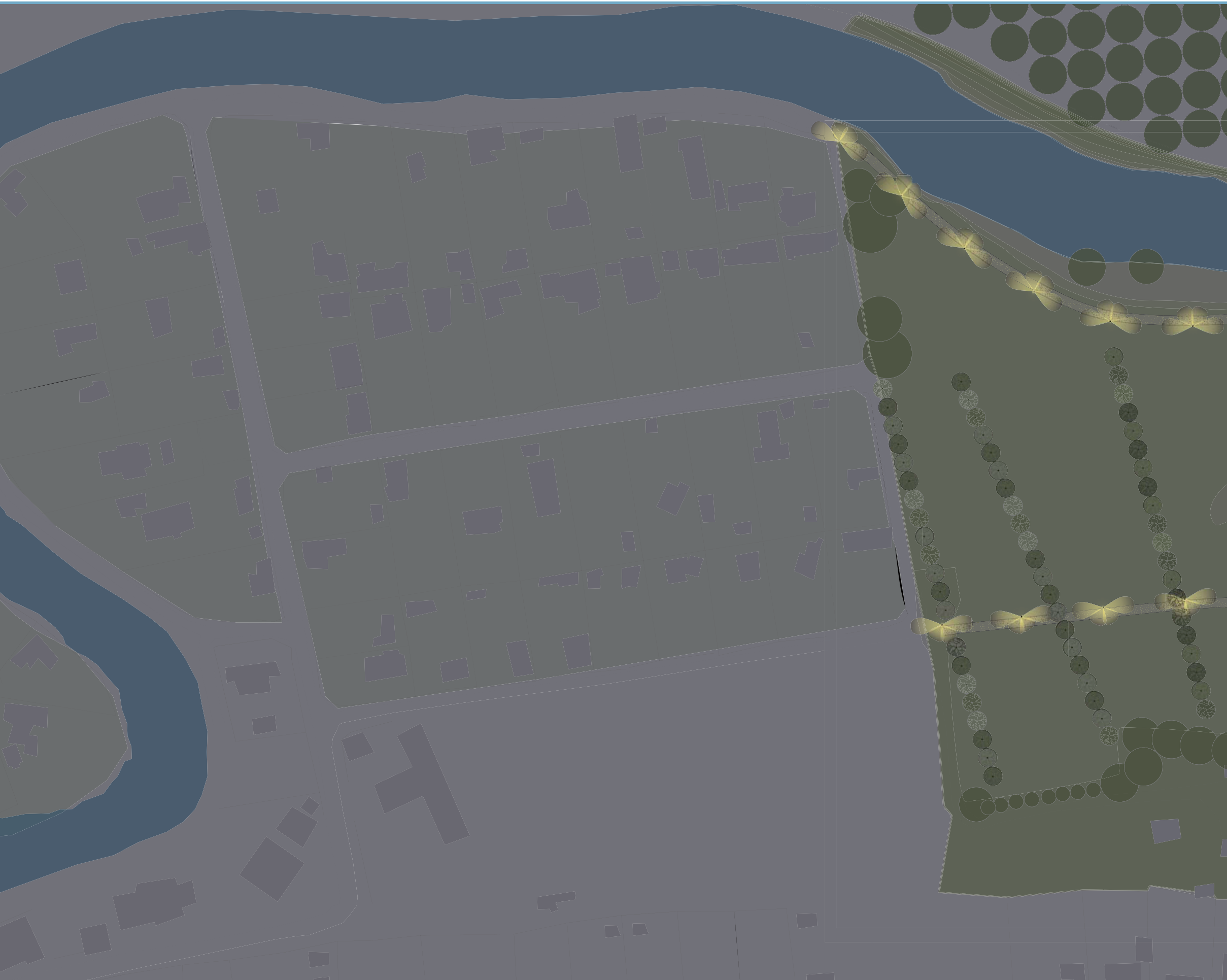

III. 101:
Lille ikon på LOA led pullert-armaturet,
der viser hvor langt der er løbet langs
en fastlagt rute.

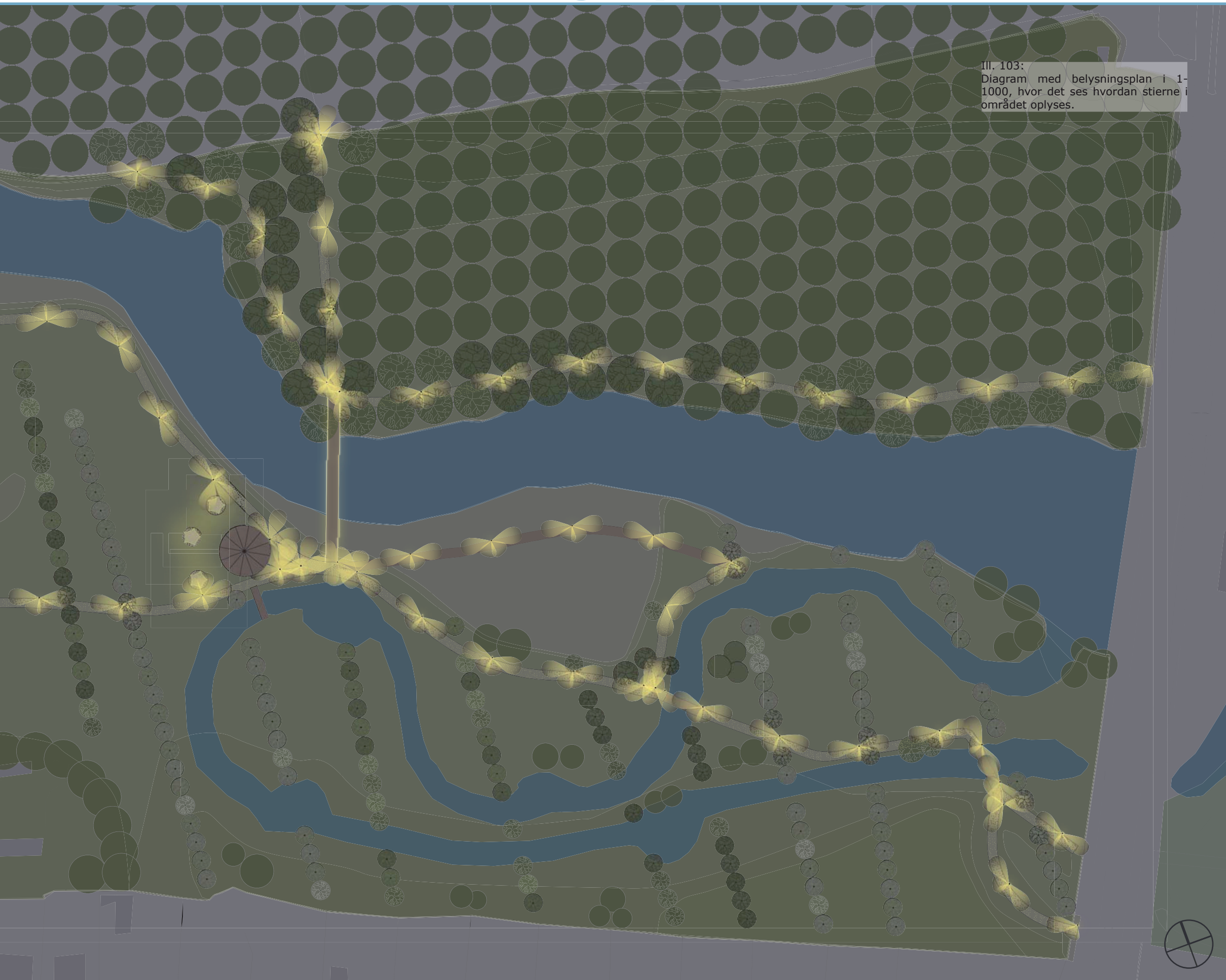
III. 102:
Lille ikon på LOA led pullert-armaturet,
der viser kommende forhindringer og
sving på en fastlagt rute.

Design potentialeområde 1

Design potentialeområde 1

III. 104:
Collage, der viser hvordan bylivet kan
være i potentialeområde 1. Her ses det
fra stisystemets centrale knudepunkt
mod vest.

Områdets byliv

Området er om sommeren fyldt af liv fra både mennesker, dyr og flora. De mange træerækker er med til at definere klare rumafgrænsninger og områdets beboere indtager de enkelte arealer til forskellige formål. Ét sted benyttes en af grusstierne til petanquebane og et andet sted leger børn gemmeleg i det høje græs. Af og til krydser en and, fasan eller hare grusstierne til stor fascination for især børnene, der ser det. Træerne i området er med til at skabe skygge og læ. Derfor er der mange forskellige aktiviteter i området og folk laver udflugter til området sammen med familien for at betragte folk, der spiller fodbold mellem asketræernes rækker eller for at plukke vilde blomster i det høje græs. På det åbne græsareal nær åen flyver folk med drage og løber om kap, mens der på Storå ses flere i kanoer, der er sat i vandet ved den lille kanoplads. Fra områdets broer betragter folk vandets strømninger og hvordan kanoerne sættes i vandet samt folk, der padler forbi.

De mange forskellige træerækker gør det nemt at orientere sig i området og især birketræerne fremstår tydeligt med deres hvide stammer. Hele området summer af liv fra såvel mennesker som fra fuglenes kvidren og biernes summen over det høje græs. Træerne står alle i fuldt flor og områdets karakter kommer virkelig til sin ret.

Over vådområdet hviler en stilfærdig stemning. Når folk færdes på træbroen gennem vådområdet, fascineres de og gribes af følelsen af at være i ét med naturen, ligesom det er tilfældet for de folk, der har slået sig ned i det høje græs eller betragter områdets flora og fauna. Flere steder er der skabt selvtrådte stier over græsarealerne, som ligeledes er med til at skabe en illusion af, at folk færdes i den frie natur og ikke i byens periferi. Pludselig kommer en løber forbi på en af grusstierne, ruten

varieres fra dag til dag, hvilket gør det spændende at motionere i området. Samtidig med sker der altid noget forskelligt, enten fordi der er andre aktiviteter i gang eller fordi årstiderne sætter deres præg på området. Omklædningspavillonen benyttes flittigt og her opbevarer folk deres ting, mens de træner i træningspavillonerne eller løber omkring i området. Mennesker mødes på aftalte steder for at træne sammen i området, men der ses også flere, der lufter hund eller leger med hunden på græsarealerne.

I skoven på nordbredden går folk tur. De nyder den friske skovduft og rummet mellem de høje egestammer. Herfra betragter de sydbredden mellem træerne og fra stien kan de se flere, der står i skovkanten og fisker på behørig afstand af vandkraftværket. Her mellem træerne kan kanopladsen skimtes, hvor folk griner og pjasker i vandkanten, når kanoerne sættes i vandet.

Når mørket falder på, bliver der mere roligt i området. Nu er der kun aktivitet på grusstierne og ved trænings- og omklædningspavillonerne. Dette skyldes, at stierne og pavillonerne er oplyste, hvorved brugstiden er forlænget, så området er tilgængeligt også efter mørkets frembrud, hvor det tager sig anderledes ud.

Området ændrer karakter alt efter årstidernes skiftet, men selv om vinteren bliver det flittigt brugt også. Folk lufter hunde, løber eller træner i området og hvis der er sne, er der sneboldkamp eller folk laver sneengle i den nyfaldne sne. I skoven høres latter og råb, når der kælkedes ned af de stejle skrån timer mellem egetræerne, så der er altid et byliv i området. Jo mere folk inddrages og tager stilling til området, jo mere betragter de det som en udvidelse af deres baghave og et sted, de stifter nye bekendtskaber med et aktivt liv som fælles faktor.

Design potentiale område 1

Vandets udtryk

Ved åen står folk og betragter vandet eller fisker. Her kan de se de mange strømninger i vandet og især i Strygets stærke strøm opstår mange hvirvler, som det er interessante at betragte. I potentialeområde 1 skifter vandet hele tiden karakter. Sanserne vækkes på forskellig vis alt efter om det er, det stillestående vand i vådområdet, hvor den mindste lyd af f.eks. græssets sagte raslen, når det vejrer i vinden, høres eller om det er, det brusende og skummende vand ved vandkraftværket, som overdøver alt andet i området, der lægges mærke til.

Folk færdes langs vandet i det meste af området, hvorfor de bemærker vandet i forskellige sammenhænge. I skoven på nordbredden høres enten brusen og de mange smæld, når vandet fra vandkraftværket rammer åen, eller latter fra sydbreddens kanoplads. Engang imellem er det den stille ro og fred, der findes i naturen, hvor fuglekvidder er det eneste, der høres, ud over åens sagte skvulp, når vandet rammer græsset på brinken, der lægges mærke til. Nær Stryget høres vandet hele tiden på grund af den høje hastighed, der skaber flere sammenstød i vandet. Her er vandet nærmest skræmmende, da strømmen er så kraftig og det kun er i opsamlingsbassinerne, at vandoverfladen ses uden hvirvler og opskummet strømskygge. På hele området spejler omgivelserne sig ufokuseret i vandet, som glider forbi. Åen og dermed vandet er med til at præge området hele året rundt, hvor flere områder oversvømmes ved åens største fluktuationer. Dette er en del af områdets charme og viser, at naturen er forunderlig, når bare vi åbner øjnene for at betragte den og de skift, der sker her.

Design potentialeområde 1

Åen er et klart rekreativt og landskabeligt element, som, ved at skabe bedre adgang til området og stier langs åen, opleves langt bedre end førhen. Sammen med vådområdet bryder den det stringente udtryk, træækkerne danner og der er skabt et område med dynamik og spænding. Træækkerne har også været med til at samle området samt definere klare rumdannelser.

Området er et grønt åndehul i byens periferi, hvor folk samles til sjove og aktive arrangementer eller den daglige motion. Der er flere muligheder for at variere måden, hvorpå man er aktiv i området, alt efter hvilke rum, der indtages og hvad man selv medbringer. De mange stier gør det muligt for løbere fra flere af de omkringliggende kvarterer at komme let til området samt få forskellige løbeture og oplevelser fra den ene dag til den anden.

Når folk er aktive i dette område, er det fordi, at de ønsker en naturoplevelse og et smukt miljø at træne i. Her er naturen virkelig i holstebroernes baghave og den aktivitet, der udøves i området, er et plus, da der er mere end naturen at betragte og samtidig plads til begge dele. Området kobler sig op på omgivelserne med såvel stinettet som ved at genbruge de rette linjer, der er i kontekstens hegn og hække. Hele området formår ved et landskabeligt element at få mere værdi samt iscenesætte vandet her på forskellig vis.

Design potentiale område 3

Design potentialeområde 3

Potentialeområde 3 fremstår som en levende og aktiv plads, hvor folk er fysisk aktive eller slår sig ned og betragter idrætsudøverne.

Det er et anderledes samlingspunkt i byen, da pladsen er den første centralt placerede plads, der lægger op til leg og aktivitet. Her boltrer balletskolens børn sig i frikvartererne om formiddagen, mens skatere og boldspillere tumler sig derom eftermiddagen og aftenen. Et sceneareal trækkes ud af Musikteatret og Dansens teater og videre over åen, hvorved der skabes en sammenhæng mellem de to bredder. De to teatre vender så at sige vrangen ud og teatrenes brugere og ansatte benytter scenearealet på lige fod med byens øvrige borgere. Dette sceneareal er en stor dansescene. Bag scenearealet etableres tilhørende tilskuerpladser i rummet, der således benyttes til ophold.

Der er etableret et broelement mellem Musikteatret og gågaden, hvilket er medvirkende til, at der er en stærkere kobling mellem Nørre- og Sønderlands funktioner, der bevirker, at folk ledes over åen.

Langs den nordlige bred løber et fem meter bredt egetræsdæk, der kun er hævet en halv meter over åens sommervandstand. Dette dæk er koblingen til konteksten mellem områdets afgrænsning i øst og vest. Dækket bringer byens borgere tæt på vandet. Kanten ned til dækket er forarbejdet på forskellig vis således, at byens borgere får forskellige udfordringer alt efter, hvilken vej de vælger ned til dækket.

På den nordlige bred er den østlige del af pladsen en idrætsscene, der udgøres af tre mindre scenearealer til forskellige aktiviteter. Denne idrætsscene udgør sammen med dansescenen en stor træstruktur, som sænkes ned eller hæves op fra gadeniveauet og skaber en afgrænsning til det bagvedliggende parkeringsareal.

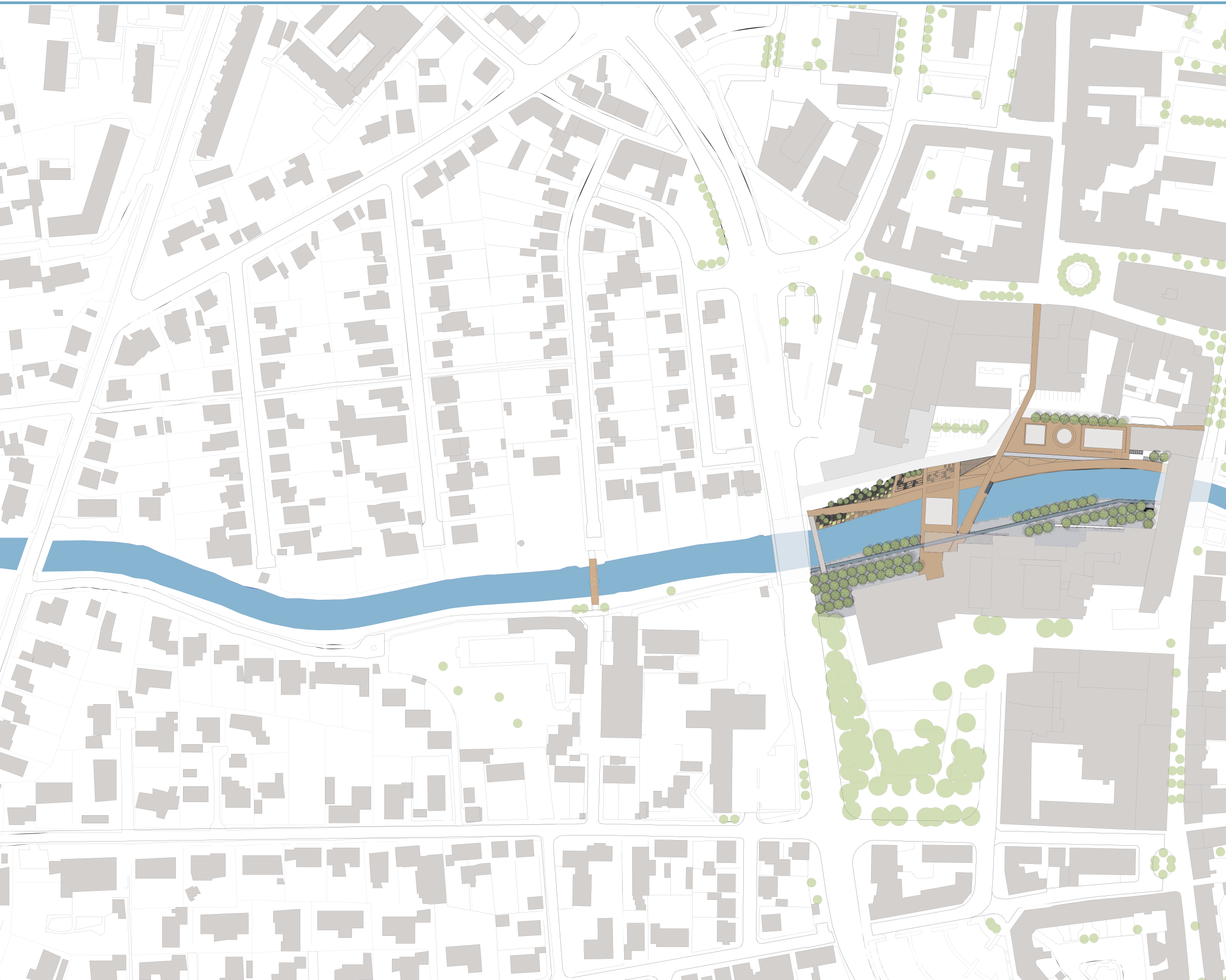
På den sydlige bred er skabt en lille bylund, som griber fat i konteksten ved at videreføre afgrænsningen af træer ud mod Sønderbro. Bylunden bliver en stringent fortsættelse af disse træer, der hives ind i byrummet og skaber lunden som en lille grøn oase i Holstebro midtby.

Områdets to bredder fremstår forskelligt, hvor den sydlige bred iscenesætter den fysiske aktivitet, mens den nordlige bred står for træstrukturen. Fra stien gennem den sydlige bredds bylund skabes der et billede, hvor træstrukturen med sin aktivitet er baggrund, åen og dækket mellemgrund og bylundens træer forgrund.

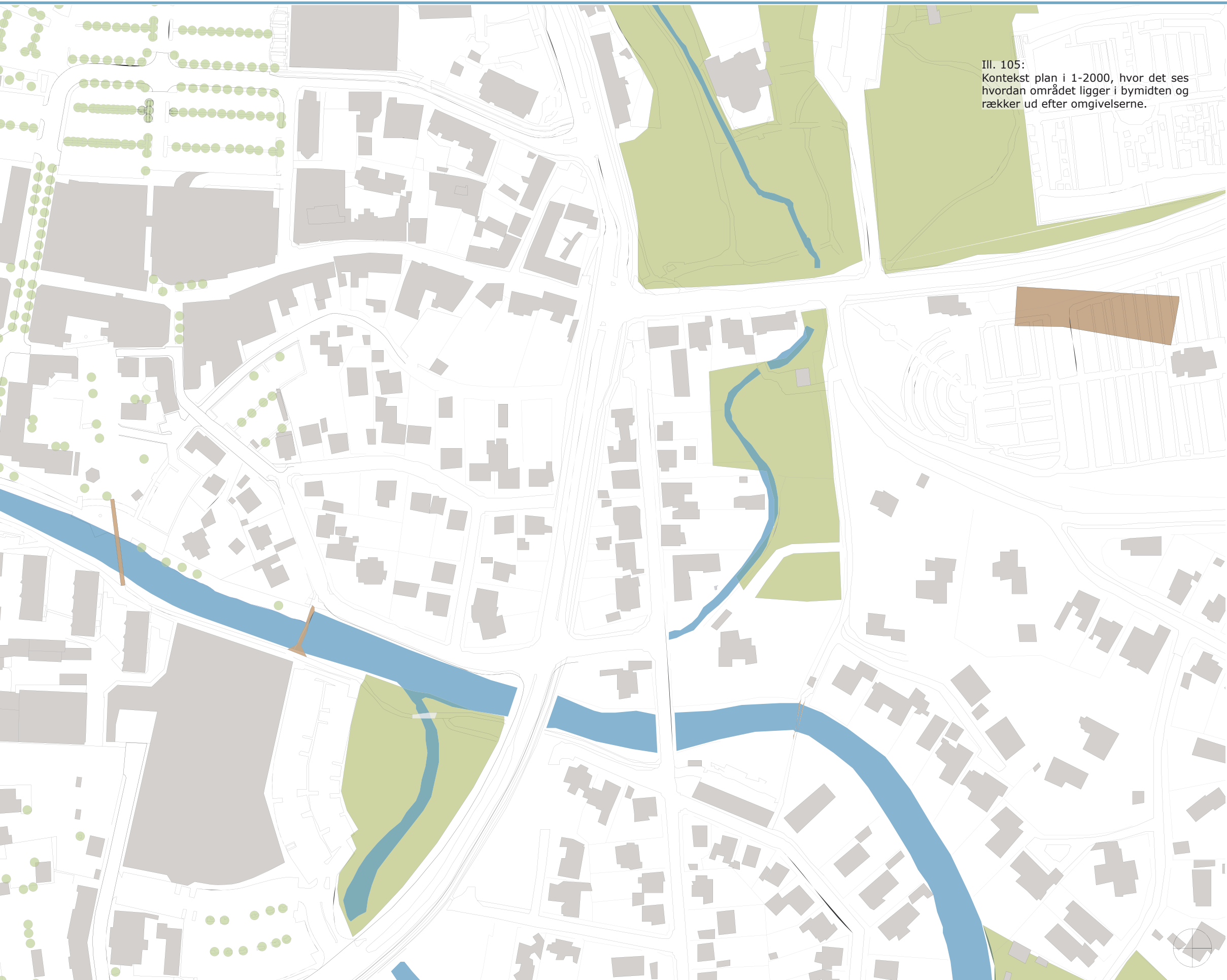
Der er skabt et byrum, som adskiller sig fra de øvrige pladser, torve og parker i Holstebro. Her boltrer folk sig med deres aktiviteter eller får blot en oplevelse ved at betragte livet og aktiviteterne eller åens vand. De mange scenearealer med forskellig størrelse lægger op til forskellige brugergrupper og udfordringer. Dette er medvirkende til, at området er befolket det meste af dagen, mens folk i weekenderne samles om at være fysisk aktive i byens rum. Der er skabt et sted for dansere, skatere, boldspillere og mange andre idrætsudøvere. Det er kun fantasien, der sætter grænser for, hvad de forskellige elementer i byrummet benyttes til.

Den nye byplads kobler sig op på byen ved især at gribe fat i de omkringliggende gader. Området får sin egen karakter i byen, idet der anvendes egetræ og beton som materiale og ikke granit, som det er tilfældet på de fleste af byens øvrige pladser og torve.

Design potentialeområde 3

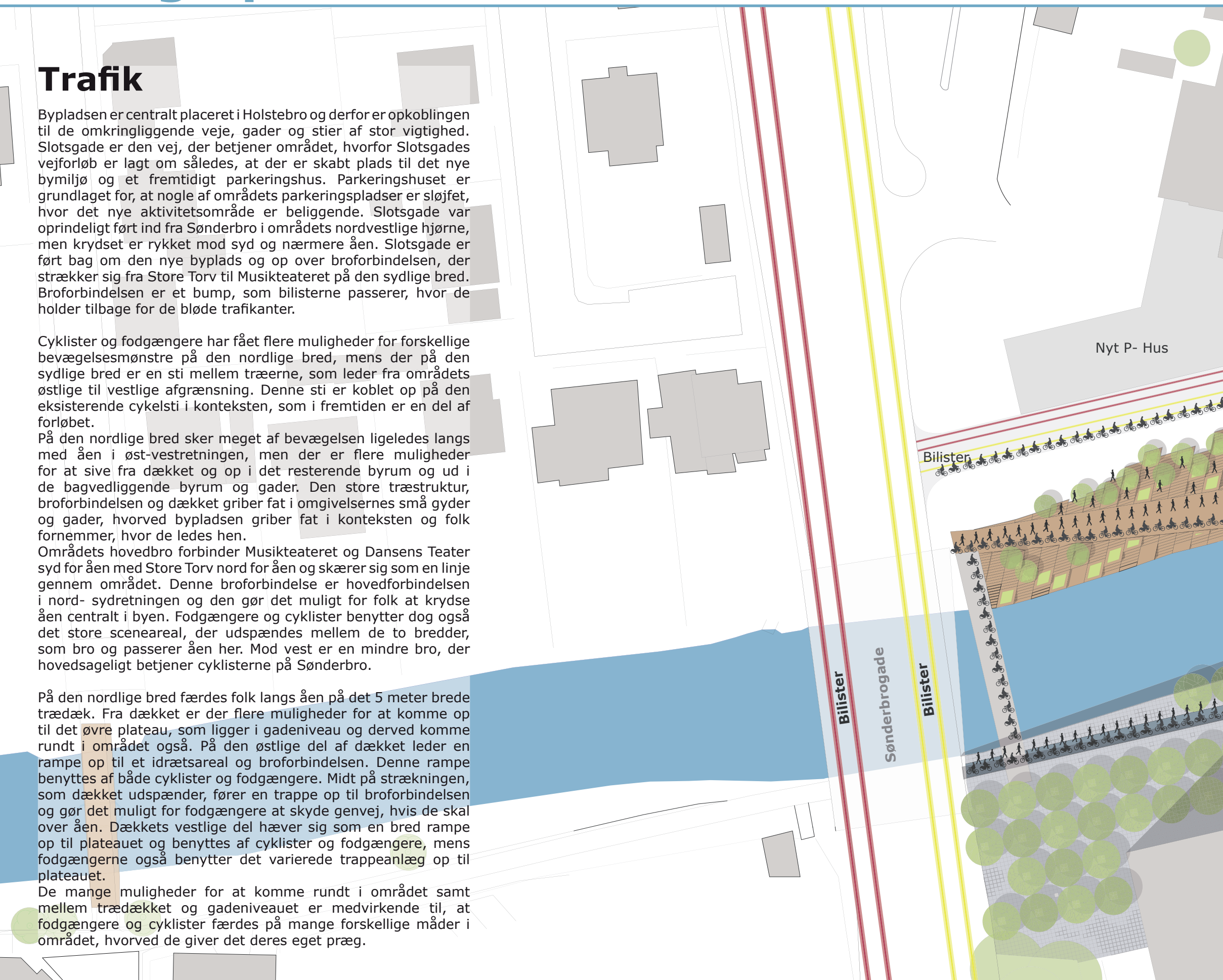
Design potentialeområde 3

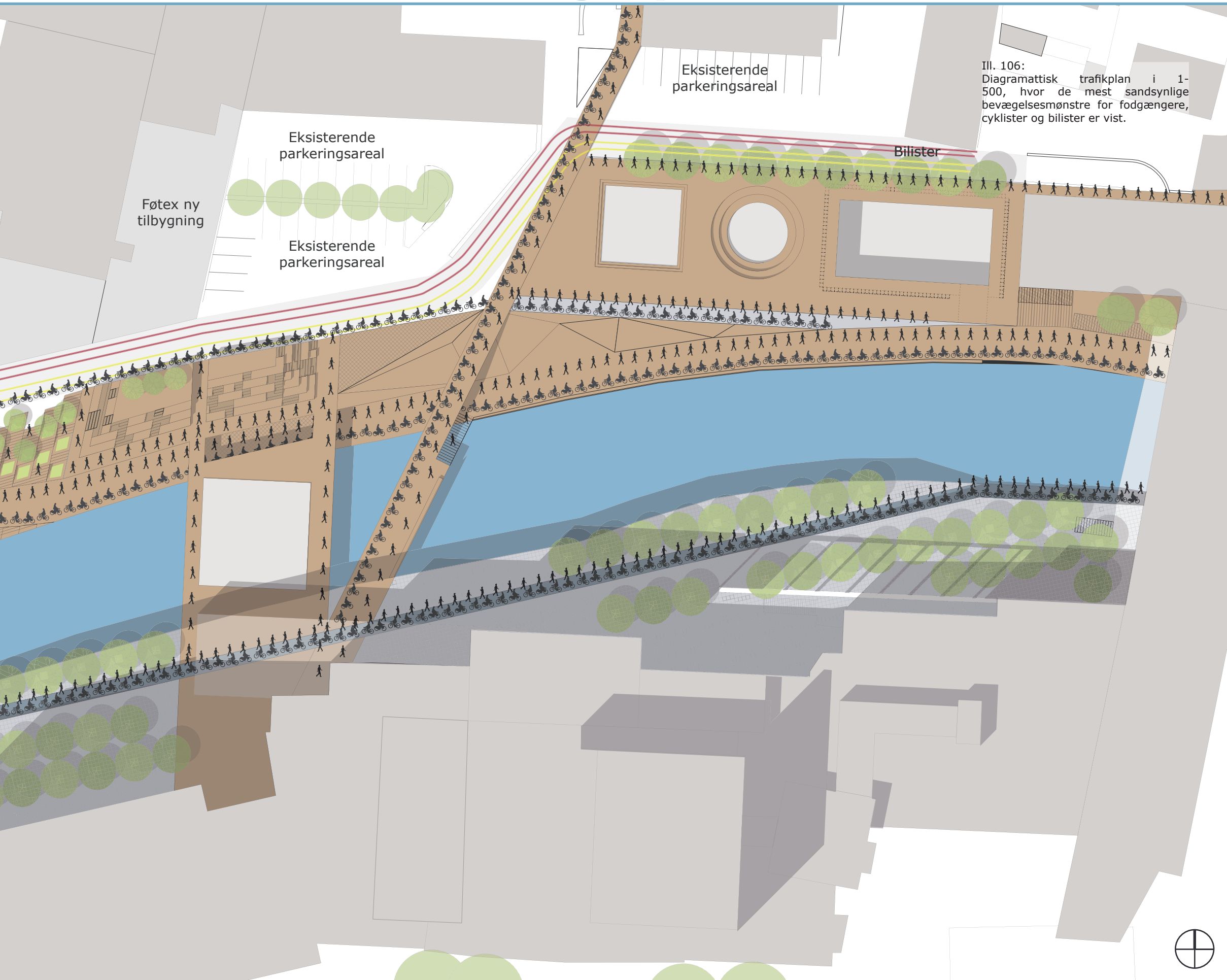
III. 105:
Kontekst plan i 1-2000, hvor det ses
hvordan området ligger i bymidten og
rækker ud efter omgivelserne.

Trafik

De mange muligheder for at komme rundt i området samt mellem trædækket og gadeniveauet er medvirkende til, at fodgængere og cyklister færdes på mange forskellige måder i området, hvorved de giver det deres eget præg.

Design potentialeområde 3

Design potentiale område 3

Design potentialeområde 3

III. 107:

Lagdiagram, der viser de forskellige elementer, der er arbejdet med i området. Oppefra og ned er det broforbindelser, scenearealer, kanten, beplantningen og bygningsafgrænsningen i konteksten.

Lagdiagram

For at forstå det overordnede design af potentialeområde 3 er det simplificeret i et diagram med elementerne i lag.

Øverst er de tre broforbindelser på området, som udgøres af hovedbroen fra Musikteatret til Store Torv, arealet der udspændes omkring dansescenen samt en mindre cykelbro ved Sønderbro. Andet lag er scenearealer, hvor dansescenen med dens tilskuerpladser er orienteret i nord-sydretningen, mens idrætsscenen med dens tre varierede scenearealer er øst-vest vendt.

Kantens forskellige bearbejdnings af vertikale, horisontale og tvistede flader er det tredje lag. Her ses, hvordan kanten er varieret på den nordlige bred, mens den er vertikal på den sydlige. Dette skaber et spil mellem de to bredder og iscenesætter dem forskelligt. På den nordlige bred er kanten mere en overgang mellem de to niveauer, som udgøres af trædækket og gadeniveauet på den bagvedliggende struktur. Mens den på den sydlige bliver en vertikal flade ned til åen.

Beplantningen, der skaber bylunden og den nordlige afgrænsning af aktivitetspladsen, udgør det fjerde lag, mens det femte og sidste lag er afgrænsningen af hele byrummet, som udgøres af de omkringliggende bygninger.

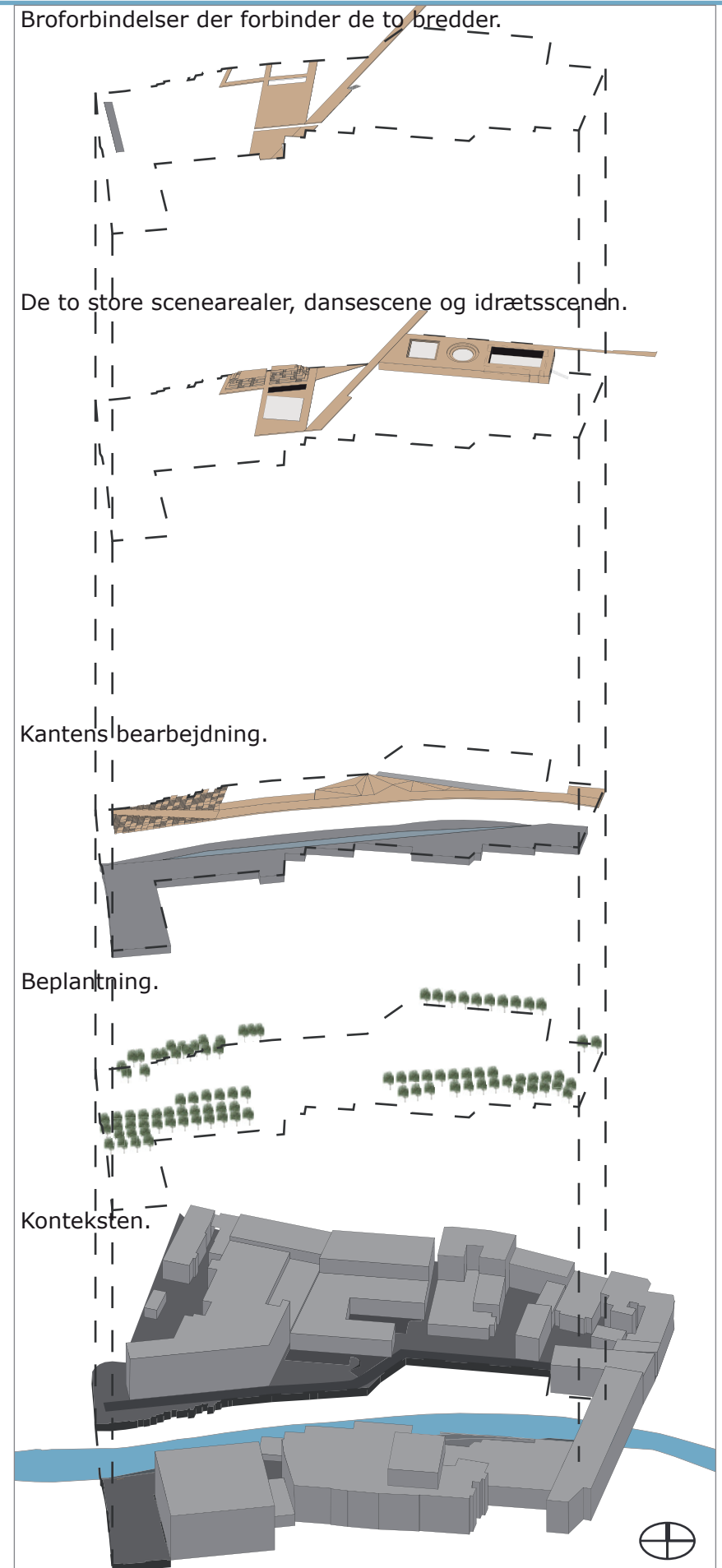
Broforbindelser der forbinder de to bredder.

De to store scenearealer, dansescene og idrætsscenen.

Kantens bearbejdning.

Beplantning.

Konteksten.

Design potentialeområde 3

Programmer

Nogle steder ligger tomme flader hen i det byrum, der udspændes mellem bygningerne. Disse flader er ikke programmeret til bestemte formål men indtages af folk eller er pauser i byens rum.

Den nye byplads har flere scene- og opholdsarealer, der lægger sig ned i dette byrum.

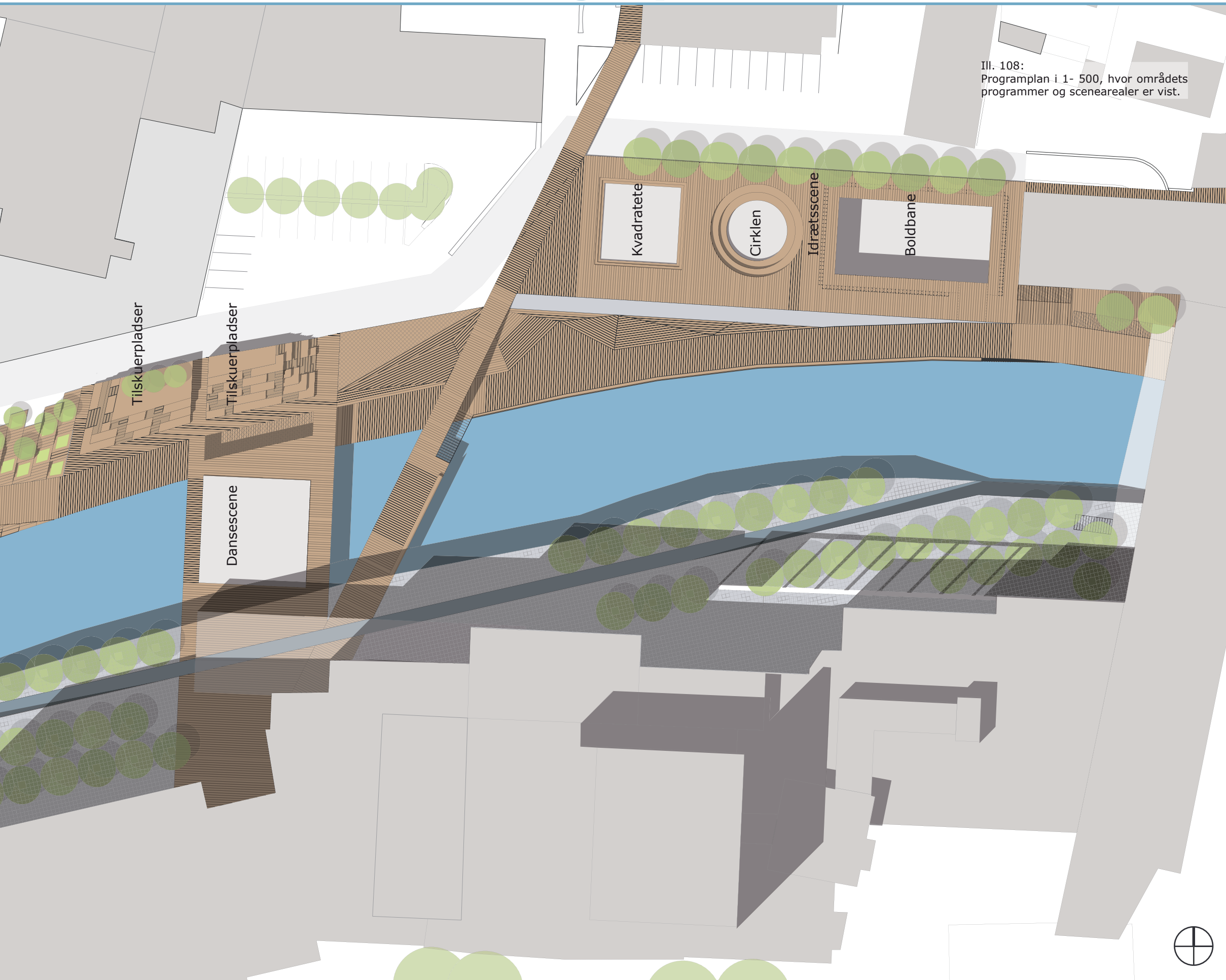
Bypladsenerprogrammeretudfradeomkringliggende programmer samt de nye elementer, der etableres. Scenearealerne deles i to; den store dansescene, der svæver over åen samt de mindre idrætsscener på den østlige del af pladsen. Disse scenearealer er ikke programmeret til en bestemt idrætsgren men mere til en bred gruppe af mennesker, der benytter scenerne til deres fysiske udfoldelser. Fælles for dem er, at der arbejdes med, hvordan folk betragter udøverne og hvordan disse iscenesættes, mens de udøver deres kunst. Den store dansescene er tiltænkt aktiviteter, der kræver et stort publikum eller et stort plant underlag. Nord for scenen er to store trappestrukturer opstillet. Disse er til ophold, når aktiviteterne betragtes eller folk trænger til et hvil i byen.

Vest for de to store trappestrukturer er kanten ned til vandet, der er bearbejdet som et stort trappeanlæg med flere terrasser. Dette anlæg gennembrydes af dækket, der føres fra vandet og op til gadeniveauet. Dette giver flere muligheder for, hvorledes anlægget benyttes. Selve trappeforløbet er motionssted for byens borgere, mens terrasserne er tiltænkt det mere stilfærdige ophold i byen, hvor åens vand, omgivelserne og samvær med venner eller familie nydes. Trappeanlægget varierer således, at folk bevæger sig forskelligt op ad trapperne for at entrere gadeniveauet eller en af terrasserne.

Bypladsens østlige del er én stor idrætsscene, hvor folk boltrer sig, som de lyster. Boldbanen er den største af de tre idrætsscener og er tiltænkt alt aktivitet med bolde, i og med den er sænket ned i niveau med dækket, så der ikke flyver bolde rundt i det omgivende rum. Adgangen til boldbanen sker fra dækket, hvorimod de to mindre scenearealer, til forskellige aktiviteter såsom yoga, footbag og skatere, har adgang fra gadeniveauet. Skatere og eksperimenterende dansere benytter de tvistede trekanter ned til dækket til forskellige aktiviteter, hvorved byens rum udfordres.

Alle aktiviteter sker på den nordlige bred, hvorimod den sydlige bred præges af skygge og smukke plantantræer i rækker. Herfra betragter folk alle aktiviteterne på afstand eller mens de er i transit på vej gennem området.

Design potentialeområde 3

III. 108:
Programplan i 1- 500, hvor områdets
programmer og scenearealer er vist.

Sydbredden

Sydbredden er et grønt pusterum i Holstebro midtby, hvor folk færdes frit mellem rækkerne af platantræer eller færdes på stien, der strækker sig som en lige linje mellem træerne fra passagen under Sønderbro til den møder åen og drejer ind i passagen under Storebro. Hele den sydlige bred ligger hen som en bylund med en belægning i betonfliser, der skaber en rå bund i bylunden, som giver området karakter. Bylunden er med til at opstramme området, da de stringente træækker skærmer for Musikteatrets fragmenterede bagfacade. Derved skaber bylunden et naturelement på et areal, der ellers ligger skyggefylt hen og ikke indbyder til ophold. Da platantræer skal have plads til at vokse, er et mindre areal omkring dem ikke flisebelagt men udsmykkes med jernstrukturer, der ligger i plan med betonfliserne.

Bylunden gennemgås af hovedbroen og den store dansescene, der skaber en lysning i lunden ved indgangen til teatrenes fælles foyerer. Tilsammen skaber hovedbroen og dansescenen en træterrasse, der hæver sig 15 cm over terrænet og gennemgås af stien.

Den store dansescene og broen er også hovedkoblingerne til den nordlige bred, der, i modsætning til den sydlige, er fyldt med aktivitet og forskellige elementer.

Nordbredden

De mange elementer på den nordlige bred har alle forskellige formål og er elementer folk interagerer med. Elementerne er en del af den store træstruktur, der udgør bypladsen på den nordlige bred. Denne træstruktur hæver sig 15 cm over det omkringliggende gademiljø og dermed definerer bypladsen sig i rummet sammen med hovedbroen og beplantningen, der på forskellig vis er langs træstrukturens kant. Alle træstrukturens kanter er forsynet med stållister således, at byens skatere kan benytte trin og skråninger til at skate eller slide på.

Det er kun de vigtigste af byrummets elementer, der enkeltvis beskrives i det efterfølgende.

Elementer

Hovedbroen

Hovedbroen er områdets vigtigste bro og forbinder, som tidligere nævnt, Store Torv samt Musikteatret og Dansens teater med hinanden. Broen skærer sig gennem byrummet og er med til at bryde den skarpe afgrænsning af bypladsen. Den er udført i egetræ og er et simpelt element i byrummet. Over åen breder broen sig ud, da den ligeledes forbinder den sydlige bred med

egetræsdækket på den nordlige side af åen. Broen deles så at sige i to, når folk kommer fra syd. Den vestlige del af broen strækker sig op til Store Torv mens den østlige del er en trappe, der fører ned til dækket og giver mulighed for hurtigt at komme mellem de to bredder. Ovenfor trappen er etableret en bæk, hvor folk sidder og betragter åen, dansescenen og det resterende byrum. Over åen og trædækket har broen et gelænder i stål på begge sider, der griber fat i gadeniveauet på nordbredden. Broen knytter de to bredder sammen, hvorved der sker en kobling mellem Nørre- og Sønderland. Denne kobling har i mange år været vigtig, i og med broen er placeret, hvor byens borgere i mange år krydsede åen, inden Storebro blev etableret. Derfor er denne forbindelse en vigtig del af byens historie.

Træstrukturen

Træstrukturen består af mange enkelte elementer og forskellige bearbejdnings af kanten mellem egetræsdækket og gadeniveauet. De elementer, der indgår i træstrukturen, er beskrevet enkeltvis for at lette overblikket. Det drejer sig om trædækket, scenemiljøet med danse- og idrætsscenerne og terrasserne til ophold og motion. Alle elementerne, der indgår i træstrukturens bymiljø, er i egetræsbredder og scenegulvene er i en fin industri beton. Der er benyttet egetræ, da det tåler de periodevis oversvømmelser og er en træart, der kendes fra ældre miljøer ved vandet fra tidligere tider i hele Danmark. Den fine beton gør det muligt at benytte scenearealerne alsidigt og kan benyttes af såvel dansere som skatere.

Trædækket

Trædækket er 5 meter bredt og løber langs kanten af Storå. Folk står bag et stålgelænder og betragter åens vand på tæt hold eller de sætter sig på egetræsbænken, der folder sig op fra dækket og danner siddepladser øst for hovedbroen. Trædækket forbinder den nordlige bredds passage under Storebro med Sønderbro. Da Sønderbro ligger i gadeniveau, smalles dækket ind, mens det som en rampe hæver sig op til gadeniveauet i den vestlige del af området. En del af bypladsens sceneareal svæver over dækket cirka midt på strækningen. Her dannes en passage, hvor folk fra dækket betragter forskellige bølgestrukturer, der reflekteres i passagens rum. Lige over dækket er en åbning i scenemiljøet, som er tildækket med en gitterrist i stål, der dog tillader en stor lysgennemtrængning, som muliggør færdsel i det overlæggende scenemiljø samtidig med, at dagslys lades trænge ned i passagen.

Scenemiljøet

Scenemiljøet består af to større scenearealer, der adskilles af områdets hovedbro. Vest for hovedbroen er dansescenen, der er byens pæne scene, hvor planlagte arrangementer finder sted og det er muligt at benytte lys og lyd under showet. Scenearealet øst for hovedbroen er en idrætscene, der er opdelt i flere scener. Det er byens eksperimenterende sceneareal, hvor der er plads til boldspil, skatere, dansere og mange andre. Så hvor dansescenen er til store shows men også kan benyttes til impulsive

Design potentialeområde 3

indslag, er idrætsscenen det sted, hvor folk øver og udforsker de omkringliggende rum og dermed hele træstrukturen.

Dansescenen udspændes over åen og sammentrækker de to bredder, så de får en stærk forbindelse. På sydbredden er det en terrasse, der fungerer som forplads til foyeren, mens den på nordbredden hæver sig op i et trappeanlæg, som skaber tilskuerpladser.

Over åen hæver selve scenearealet sig 10 centimeter over træstrukturen, så scenearealet fremstår som en tynd betonskive, der hviler på træstrukturen. Scenen nærmest svæver over åen og giver et godt modspil til Musikteatrets svævende restaurant. Scenen er 14 X 14 meter og benyttes til danse- og gymnastikshows. Disse shows annonceres forskellige steder i byen således, at folk ved, at de finder sted. Fra scenen og hen til tilskuerpladserne er et tomt areal, hvor underlaget ikke er træ men gitterriste, der giver lys til passagen under træstrukturen. Tilskuerpladserne er to større trappeanlæg, hvor siddetrinnene er 45 centimeter høje og 105 centimeter dybe. Mellem siddetrinnenes niveauer er der mindre trin med en trindhøjde på 15 centimeter og en trindybde på 35 centimeter. Disse trin fungerer som trapper mellem de forskellige siddetrin og er placeret varieret over trappestrukturen således, at folk bevæger sig forskelligt rundt, når de finder en siddeplads. De forskudte trappetrin er ligeledes med til at gøre trappeanlæggene til skulpturelle elementer ud mod bypladsen. Oven for begge trappeanlæg er et mindre terrasseareal, der kan benyttes til ophold eller forskellige aktiviteter. Trappeanlægget mod vest er forskudt i forhold til scenearealet og er heller ikke lige så højt som trappeanlægget lige bag scenearealet. På toppen af dette trappeanlæg er der plantet få træer, der kan give læ og skygge. Det store trappeanlæg har fra bagsiden nedgang til et offentligt toilet, der er placeret under anlægget. Begge trappeanlæg har på bagsiden reklamestandere, hvor reklamer hænges op og den store scenes arrangementer offentliggøres. Langs kanten nedenfor det lave trappeanlæg opsættes et stålgelænder, der griber fat i scenebroen og forløber over til sydbredden. Der opsættes ligeledes et gelænder på scenebroens vestlige side, der griber fat i hovedbroens gelænder på sydbredden. Fra det lave trappeanlæg kigger folk ud over terrasseanlægget mod vest, åen og dansescenen, mens de fra det høje trappeanlæg betragter dansescenen, åen og idrætsscenen scenearealer.

Idrætsscenen består af tre scener; en boldbane, der er sænket 3 meter ned fra træstrukturens niveau, en cirkulær scene, der er sænket 90 cm fra træstrukturens niveau og en kvadratisk scene, der er sænket 45 cm fra træstrukturens niveau. Boldbanen ligger nede i rummet for at undgå vildfarende bolde i byrummet og en høj indhegning, der skærmer for udsynet til åen. Adgangen til boldbanen sker fra dækket og ind under strukturen. Under træstrukturen er der etableret en løbegang rundt om banen med skabe til opbevaring af træningstøj og personlige ejendele. Disse skabe er vandtætte, da boldbanen i vinterperioden bliver oversvømmet, når vandstanden i åen stiger.

Boldbanen måler 10 X 20 meter og der er ingen opstregninger, da det er det frie boldspil, der finder sted her. Der er scoreanlæg, som integrerer et fodboldmål og en basketkurv i hver ende af banen. Omkring banen er et gitternet, som fortsætter op over træstrukturen og fungerer som rækværk på det øvre niveau.

Cirkelscenen er et cirkulært areal, der har adgang fra det øvre niveau, hvorfra to høje siddetrin løber langs scenens kant og skaber nedgangen til scenen. Scenen benyttes som samlingspunkt, til skating, footbag og eksperimenterende dans. Scenen er placeret mellem de retlinede scenearealer og skaber spænding i rummet, mens den samtidig fremstår som et skulpturelt element.

Kvadratet er en scene, der har adgang fra det øvre niveau ved tre trin. Scenen bliver især benyttet af karateudøvere, Capoeira dansere og bmx-cyklister. De få trin afgrænser scenen fra det omgivende rum, men den lille højdeforskel bevirker, at folk bliver tiltrukket fra hovedbroen for at betragte aktiviteterne. Langs idrætsscenen nordlige kant er der plantet træer, som skærmer for det bagvedliggende rum og er med til at definere bypladsens udstrækning i konteksten.

Idrætsscenen er stedet, hvor folk er fysik aktive og udforsker rummet. Ved rampen ned til dækket, der flugter med kanten af det øvre niveau, opsættes et stålgelænder, der ved rampens udspring på det øvre niveau føres ned til træstrukturens plan. På den måde benytter skaterne gelænderet, ligesom de benytter de skrående trekantflader, som ramper ned til dækket. Disse trekantstrukturer skaber en anderledes og varieret kant ned til dækket. Den struktur, trekanten frembringer, bliver udforsket og benyttet på adskillige måder af de forskellige idrætsudøvere.

Terrasserne

Terrasserne er en anden måde at bearbejde kanten ned til dækket på. Terrasserne er kun en mindre del af det store trappeanlæg, hvor der er leget med forskellige forløb og opholdsarealer mellem vandets niveau og gadeniveauet. Trædækket skærer sig op gennem dette enorme trappeanlæg og giver det modstand, da trædækkets hældning står i kontrast med de rette linjer i trappestrukturen. For enden af trædækket er etableret en cykelbro i beton, som leder over åen samt hvorfra terrasserne i trappeanlægget betragtes og kommer til deres ret. Terrasserne er en pause og opholdsarealer i trappeanlægget. Nogle af dem er beplantet med græs, som giver et blødt underlag. Terrasserne nærmest Slotsgade er beplantet med træer således, at der dannes en skærm op mod det bagvedliggende areal og parkeringshuset. Samtidig skaber træerne læ på bypladsen. Trappeanlægget er med sit varierede forløb et godt alternativ til rampen og folk motionerer på de mange trapper eller slår sig ned på terrasserne og betragter livet ved åen.

Elementerne og aktiviteten på nordbredden præger området i dagstimerne, men når mørket falder på, får området et nyt udtryk og et stort lysscenario udspiller sig og gør bypladsen levende.

Belysning

I potentialeområde 3 benyttes lyset til at iscenesætte de forskellige elementer i forhold til idrætsscenen, dansescenen og vandet. Vandets bevægelser bliver synliggjorte i de mørke timer, da bevægelser i overfladen projekteres op på det omgivende rum.

Sydbredden fremstår i nattetimerne som et lysende element, der bringes til live. Kanten ned til åen har forskellige lysende scenarier. Disse scenarier skabes, når vandet strømmer forbi og bevægelser i overfladen projekteres op på kanten. Samtidig lyser hele bredden op, da bylundens træer oplyses nedefra af uplights. Farven på lyset, der kastes op på træerne varierer og skaber dermed forskellige stemninger. Det er imidlertid vigtigt, at alle træerne belyses med den samme farve, da stemningen ellers ikke fremstår klart. Her kan folk gå tur i den lysende bylund og bevæge sig ned i passagerne under Sønderbro og Storebro, hvor vandets bevægelser projekteres op på passagerens vægge og loft således, at undergangene ikke er dunkle og skræmmende men lyse og fascinerende. Der skabes en form for undervandsverden i disse passager. I nattetimerne er det den sydlige bred, der er livlig med alt lyset. Musikteatrets restaurant, der skyder sig ud over åen, fremstår stadig som et fyrtårn ved åen og på dens underside skaber forskellige bølgeprojektioner en fantasiverden. Et univers teatrenes gæster passerer igennem, når de ankommer til teatrene fra denne side.

Det samme univers ses under dansescenen og hovedbroen, hvor folk står på egetræsdækket og betragter de mange bølgebevægelser, der spiller på passagerens loft.

Nordbredden iscenesætter alle sine elementer med lys i nattetimerne. Her understreges alle trappetrin inde fra mens det omkringliggende samtidig oplyses. I kantpark i Duisburg har kunstneren Stefan Sous på denne måde oplyst et cirkulært byrums element. En af styrkerne ved at oplyse trinnene på denne måde er, at de bliver tydelige, så folk bemærker dem, men samtidig skaber folk, der sætter sig på trinnene, silhuetter

og et varieret og smukt billede af lys og mørke frembringes. Fra sydbredden kommer tilskuerstrukturen og terrasseanlægget til at fremstå som lysstriber med forskellig bredde og tykkelse; et syn, der skaber et grafisk billede og understreger disse anlægs strukturer. De to mindre idrætsscener belyses på samme måde, så lyset i disse rum strømmer langs gulvet og ikke generer folk men fremhæver scenearealernes form og struktur.

Kanten, der består af knækkede trekanter, fremstår ligeledes som en struktur, da trekanternes omkreds oplyses og skaber et billede med lys og skygge, hvor trekanternes struktur træder tydeligt frem.

Alle gelændere på området er oplyst under håndlisten således, at de fremstår som smalle lysstriber i natten. Dette giver endnu et grafisk element, men leder også opmærksomheden hen på rummets afgrænsninger. Langs træstrukturens bagkant og stien på den sydlige bred er opstillet sticks 3000, som er designet af Schmidt, Hammer og Lassen og producers af Focus Lighting. Stick 3000 står med sin høje slanke form godt til træernes stammer og sender et blødt lys ud over pladsen. Ved trædækket benyttes pullertbelysning i form af Sticks 900, som sender lyset langs kanten af dækket. Begge belysningsapparaturer er vertikale elementer i rummet, som er med til yderligere at definere det.

Ved boldbanen er der små spots i løbegangen, der ikke generer banens spillere. Disse spots er tændt, også når området oversvømmes, hvorved der er en lysende kant i vandet rundt langs banens kant, når der kigges ned på den fra det øvre niveau. Selve banen oplyses oppefra af to høje master med spots. Dansescenen belyses ligeledes oppefra med spots, hvoraf nogle er placeret på taget af Musikteatrets restaurant, mens de resterende er placeret på en mast ved det store trappeanlæg. Dansescenen belyses fra flere vinkler, så der ikke dannes generende skygger. Derfor er masten nødvendig og som et vertikalt element manifesterer den sig i rummet.

Hele byrummet er levende med lyset og vandets bevægelser, som er med til at skabe et evigt skiftende billede af lys langs åen i området således, at der er liv såvel dag som nat.

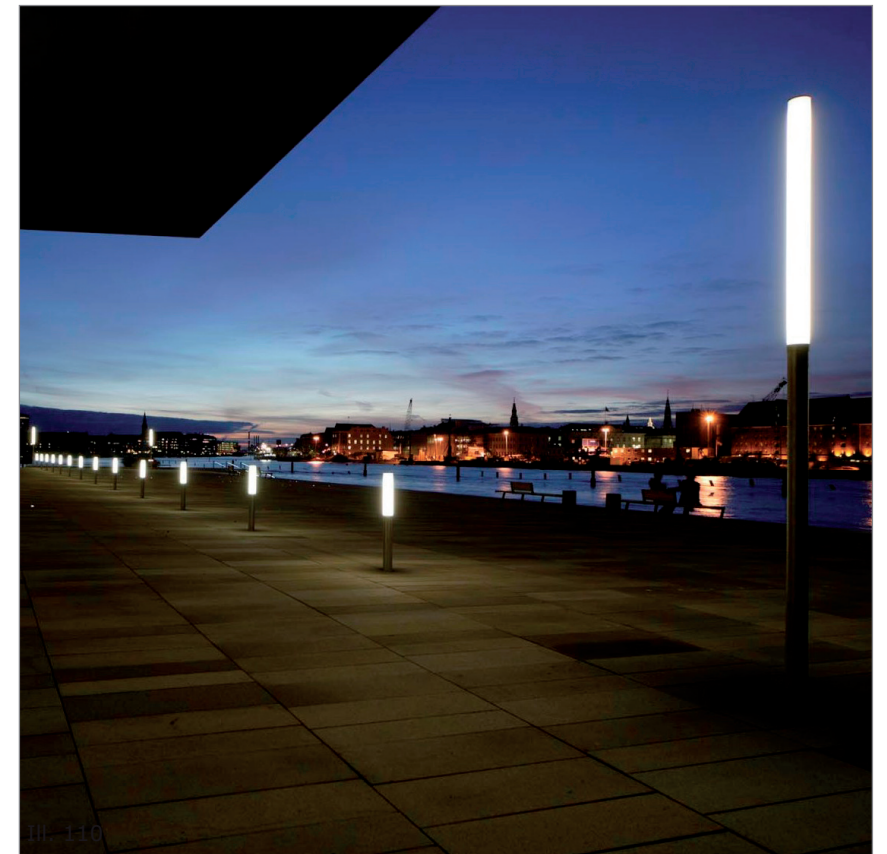
Design potentialeområde 3

III. 109:
Schmidt, Hammer og Lassens Stick 3000 og Stick 900 der med de rene linjer i designet og vertikalitet står godt i byrummet.

III. 110:
Schmidt, Hammer og Lassens Stick 3000 og Stick 900 på forpladsen ved Operaen i København.

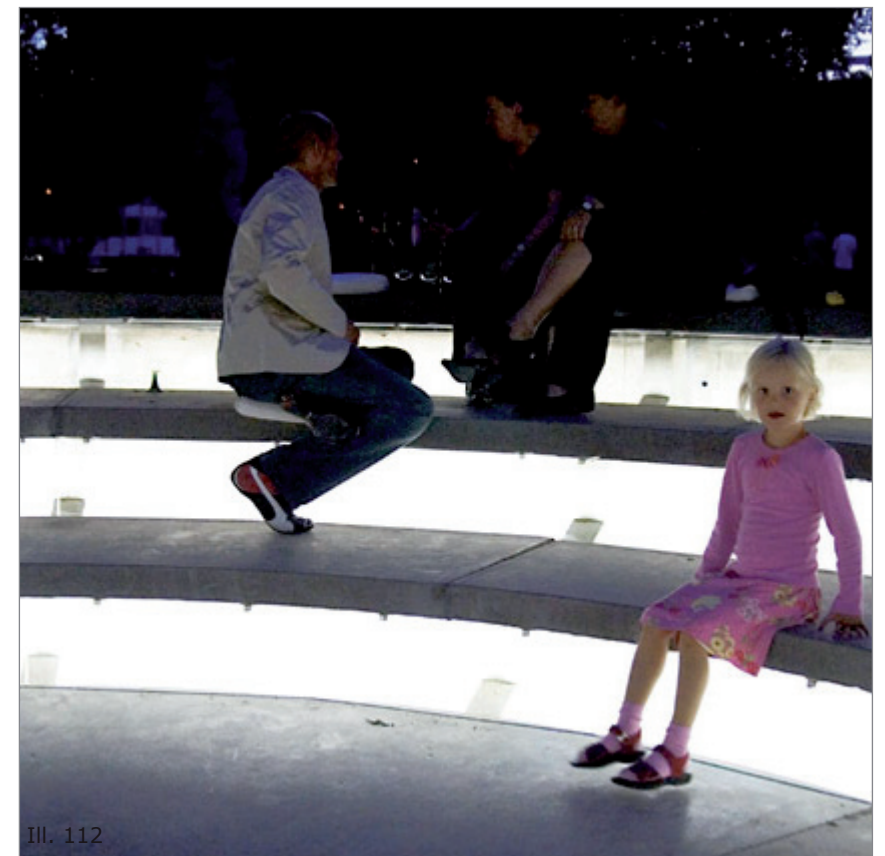
III. 109

III. 110

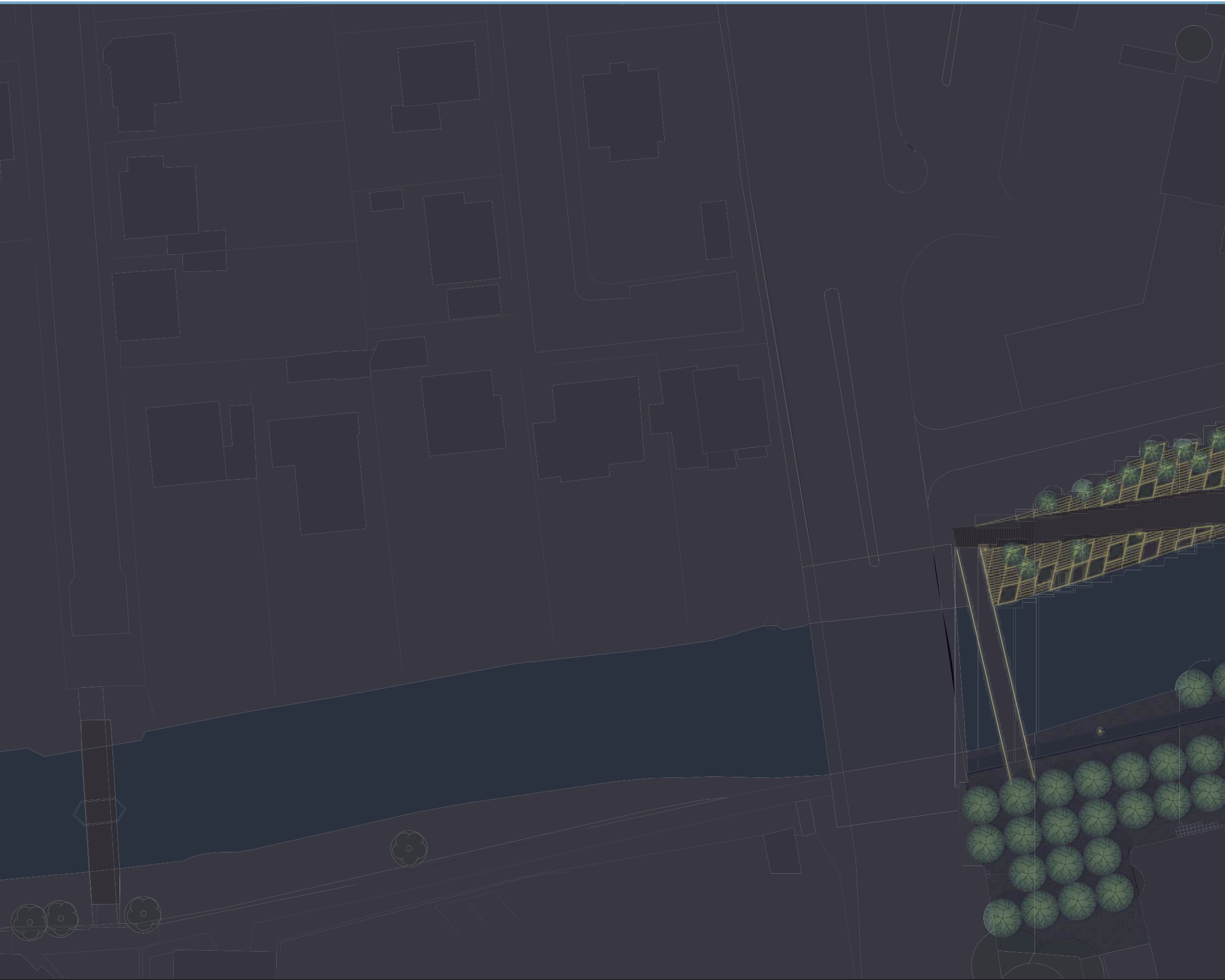
III. 111:
Det skulpturelle byrumselement af Stefan Sous i kantpark i Duisburg. Her ses hvordan de oplyser der forskellige flader i elementet og omgivelserne.

III.112:
Stefan Sous's skulpturelle byrumselement hvor det ses at folk skaber nye mønstre og silhuetter når de sætter sig på elementets trin.

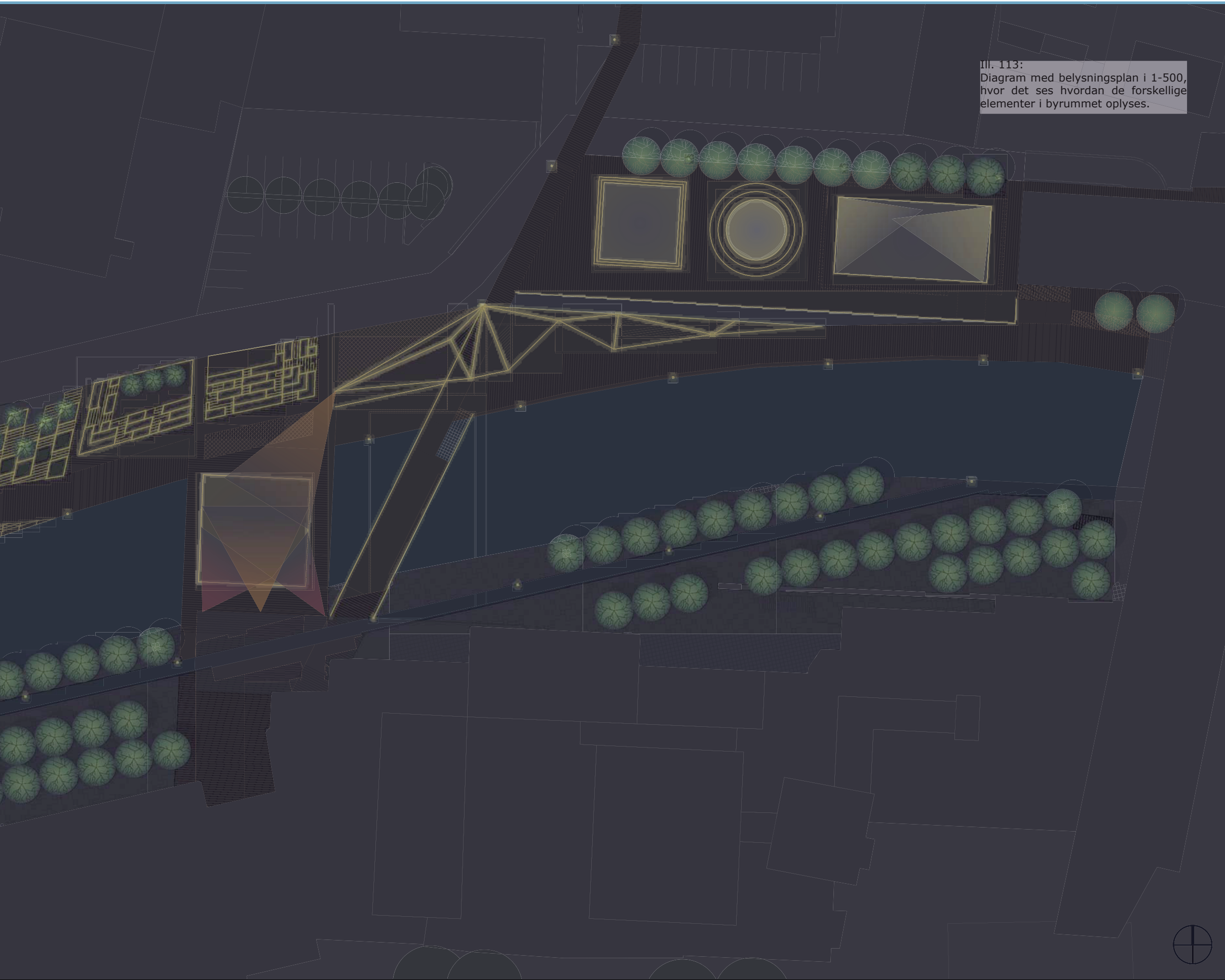

III. 112

Design potentialeområde 3

Design potentialeområde 3

III. 114:

Collage, der viser hvordan bylivet kan være i potentialeområde 3. Her ses det fra idrætsscene mod vest hvor den svævende scene ses i baggrunden.

Områdets byliv

En eftermiddag er området fyldt med liv og aktivitet, hvor folk har indtaget scenemiljøerne til forskellige aktiviteter. Her samles folk enten som udøvere eller som tilskuere for at opleve byens liv.

Hele den nordlige bred præges af de aktiviteter, der finder sted og de folk, der forsamles pga. aktiviteterne. På boldbanen spilles fodbold og basket i hver sin ende af banen, ovenfor sjipper nogle piger på træbelægningen og i cirklen skater nogle drenge, mens nogle ældre borgere er samlet i kvadratet for at lave yoga på deres medbragte underlag.

Pladsen rammer bredt og her ånder byen omkring et aktivt sted, hvor folk udforsker rummet med kroppen og opfinder nye aktiviteter. Pladsen tager sig anderledes ud end byens resterende pladser og giver folk lyst til at samles. Her er ingen fine granitbelægninger men plads til at bruge rummet. På terrasserne sidder en lille gruppe og snakker, mens de betragter åen og de folk, der går forbi. Her sidder de i læ og trækker sig tilbage fra den megen liv og aktivitet, der foregår på resten af den nordlige bred. De mange forskellige elementer er medvirkende til, at folk interagerer på flere måder med pladsen og orienterer sig i området.

Ud fra indgangen til boldbanen kommer en løber, der lige har skiftet tøj og lagt sine ting i et af de dertil indrettede skabe. Mange andre har ligeledes placeret deres ejendele i skabene, så de frit boltrer sig på pladsen uden at være nødsaget til at holde øje med tingene. Løberen krydser åen via trappen og broen og fortsætter ud på sin planlagte rute. Mellem træerne på den sydlige bred ses åen og den nordlige bred, inden løberen forsvinder ind i passagen under Sønderbro.

Rundt om på pladsen mødes folk til aftalte aktiviteter eller ophold, andre kommer forbi og standser op for at betragte byens liv eller gribes af den spændende dyst mellem en flok med footbag og må lige se hvem, der vinder, eller lure nogle tricks af.

På den sydlige bred cykler folk forbi og betragter livet på den nordlige bred. Her mellem træerne er der skygge og fredeligt, en kontrast til den nordlige bredds megen aktivitet og her betragter folk aktiviteterne på behørig afstand og tager en pause i byen. Når det bliver aften, ændrer området karakter, åen nærmest lyses op og kaster bølgede og diffuse mønstre op på det omgivende rum. På boldbanen øver nogle drenge sig stadig i at dribble med bolden. Denne aften er der et danseshow på den store dansescene, så folk på tilskuerpladserne danner et fint mønster af silhuetter. Oven over dem kastes lys ned på scenen, hvor iscenesættelsen får det til at ligne, at danserne svæver på en lille flade over åen. Et imponerende og fascinerende syn set fra Storebro. Her føles byens liv for alvor og de mange kvaliteter i at leve i en provinsby fyldt med kultur og nye muligheder for at udforske et byrum med kroppen.

Området ændrer karakter efter åens fluktuationer. Selv om vinteren bliver de små scenearealer benyttet til korte ophold og fra det øvre niveau ses det, at boldbanen forvandles til et oplyst bassin, hvor åens vand fuldstændig har overtaget banen. En aftenur på pladsen er et imponerende syn med de mange lyseffekter, der spejler sig i åens vand og om dagen er der stadig aktivitet på pladsen, hvor folk tager et hvil på de forskellige trapper i området. Der er dog ikke det samme sprudlende liv som i sommerhalvåret, da det er for koldt at være udenfor længere tid ad gangen. Nogle holder sig dog ikke væk og træner på pladsens scenearealer for en kort stund, inden de begiver sig videre til dagens andre gøremål.

Bypladsen er et sted, hvor folk kommer, fordi de har lyst til at være der, enten for at betragte andre, mødes med venner eller for at udfordre rummet og være aktiv midt i byen. Her er der plads til fritid og leg og med sin råstyrke tiltaler pladsen mange forskellige idrætsudøvere. Pladsen har fået mere værdi og er blevet andet og mere end det asfaltbelagte parkeringsareal, der førhen fandtes her.

Design potentialeområde 3

Vand

Ved åen kommer folk helt ned til vandet og betragter det fra dækket eller de nederste terrasser og trappetrin. Herfra følger folk de mange hvirvler og strømninger på vandets overflade, mens det glider forbi og byrummet diffust spejler sig deri.

Åen præger området og med sine fluktuationer indtager den nogle af byens rum og giver dem et nyt formål, når de oversvømmes og dermed ikke kan benyttes til aktivitet og ophold. Denne dynamik præger den nye byplads, hvor boldbanen, dækket og de nederste terrasser ikke er tilgængelige hele året.

Der er skabt et grundlag for byliv ved vandet, da Holstebros borgere kan komme helt ned til åen og betragte den. Kanten mellem dækket og gadeniveauet lægger med sin forskellighed op til et stor variation af aktiviteter ned til åen og giver plads til, at folk udfordrer byrummets udformning ved at skate eller motionere på de forskellige elementer.

Der, hvor vandet især er i fokus, er i aftentimerne, hvor åen ikke længere ligger hen som et mørkt dyb, men ved hjælp af lyset giver liv til det omkringliggende område, hvorved det kommer i fokus. Passagen under broen og scenen bliver fyldt med et levende scenarium af bevægelige bølger, der skaber et drømmende univers, hvor rummet opløses og folk fascineres af vandets bevægelser, der afspejles og ses på loft og vægge.

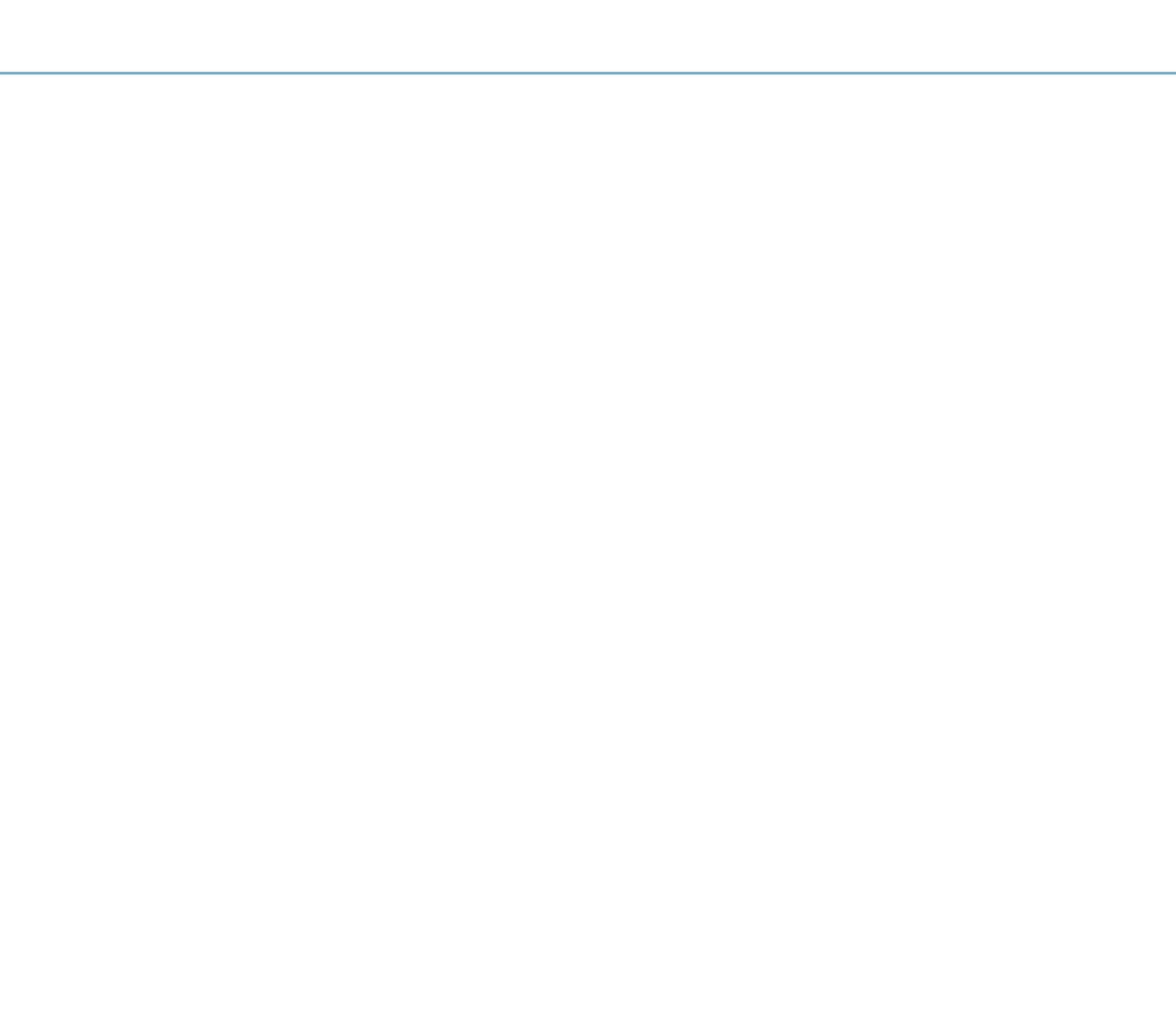
Vandet vil altid flyde gennem byrummet og være et element, som får folk til at slå sig ned og blive tryllebundet af åen såvel dag som nat. Noget, der står i skærende kontrast til den megen aktivitet, der foregår i rummet lige ovenfor.

Design potentialeområde 3

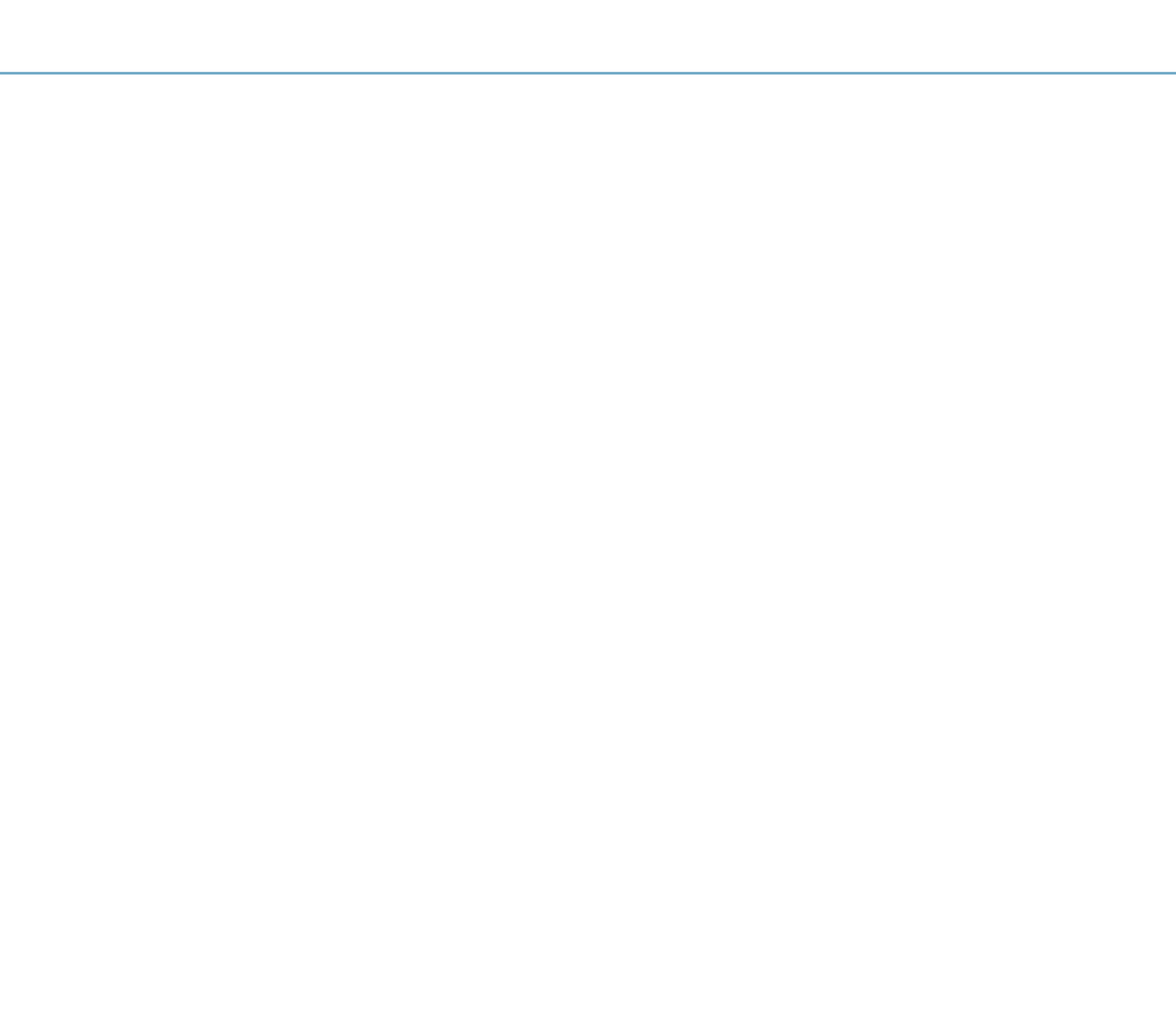
Åen giver en dynamik i byrummet året igennem og ved at etablere et dæk nær åen på den nordlige bred færdes folk frit langs åen i sommerhalvåret. Folk udøver enten aktiviteter stationært på bypladsens scenearealer eller bevæger sig rundt i området på en løbetur. Dette giver en dynamik og flere sammenstød i byrummet, som kan lægge op til nye og uventede aktiviteter. Ligeledes er scenearealerne medvirkende til, at der skabes nye aktiviteter og lege i området samt at folk mødes på tværs af forskellige grupperinger med det for øje at være aktiv. På scenearealerne lærer og udveksler forskellige kampsportsudøvere tricks fra hinanden, eller der er måske en dyst om hvem, der kan de fedeste tricks med en footbag. Det er her undergrunden i byen får lov til at boltre sig og nye ting opstår. Det bliver en plads, der altid byder på noget spændende, når folk indtager den. På træstrukturen er der folk, der sjipper og store dele af nordbredden er en skueplads for den megen aktivitet.

Her kommer folk for at være aktive eller for at betragte de udøvende og få sig en oplevelse. Holstebroerne får et helt nyt byrum, hvor ingen rynker på næsen, fordi skaterne ikke lige passer ind i forhold til fine og dyre belægninger. Her mødes folk og nyder fællesskabet, inden de dyster eller tager en løbetur langs åen.

Hvis folk ønsker afstand til den megen aktivitet, færdes de i bylunden og nyder synet af åen og den bagvedliggende aktivitetsstruktur. Her ved vandet er der skabt et rum for al den aktivitet, som byen forhen enten ikke har været stolt af at vise frem eller ikke har haft plads til, så den har været henvist til restområder i byen. Ved at skabe adgang til vandet via ramper, trapper og dækket er der skabt en kontakt mellem vandet og byrummet. Ligesom byrummet har en dynamik døgnet og året igennem, præger åen det, når vandet lige pludselig oversvømmer dele af bypladsen. En dynamik der kendetegner pladsen sammen med aktiviteten og det svævende sceneareal.

P R O C E S

Det følgende afsnit beskriver designprocessen som en udefra-ind proces med modelbilleder, skitser og illustrationer, som har til formål at forklare de enkelte formgreb.

De to områder er behandlet på forskellig vis ud fra deres kontekst og potentialer, hvorfor processen er opdelt i de enkelte elementer, der er arbejdet med samt samlede planer for såvel potentialeområde 1 som 3.

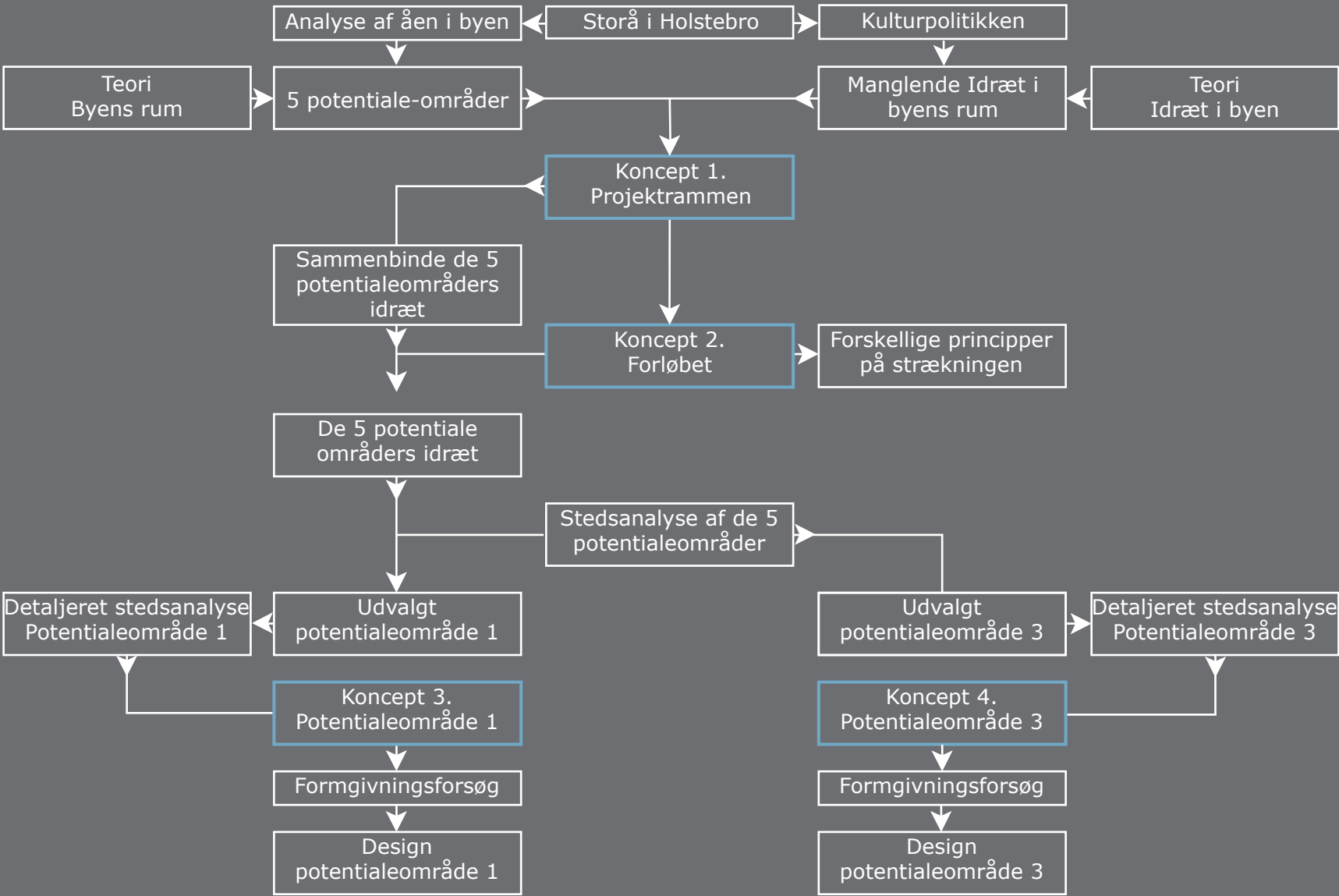
Proces

I et projekt som dette er der den overordnede proces, som består af flere processer, der foregår sideløbende gennem hele projektet og i flere iterationer, men i denne del af rapporten, som omhandler proces, er der fokus på formgivningsprocessen. At udarbejde et projekt er en iterativ proces, hvor der er to sideløbende processer; en refleksiv og analytisk, som især omhandler teori og analyse samt en kreativ, som omhandler formgivning. Programmeringen og designforslag til forløbet langs Storå, potentialeområde 1 og potentialeområde 3, er udformet gennem disse to omfattende processer. Nedenfor er to diagrammer, der viser disse to processer, som hele tiden indvirker på hinanden. Det skelsættende i den refleksive og analytiske proces er de fire konceptdele, der arbejdes med i

dette projekt.

Projektprocesdiagrammet anskueliggør, hvorledes de teoretiske tematikker er blevet en del af projektet, hvor udgangspunktet var et byrum ved Storå i Holstebro. Ved at analysere byen og åens forløb gennem byen blev det indlysende at arbejde videre med åen og de muligheder der er for at skabe byrum ned til den, men også at betragte en del af byens kulturpolitik, som ikke er synlig i byens rum i dag, nemlig idrætten. Refleksioner over analysen og teorien førte til et overordnet koncept for projektet, som er projektrammen. I analysen blev det klart, at der var fem potentialeområder ned til åen, hvilket medførte, at den næste konceptdel kom til at omhandle, hvorledes disse fem

III. 115:
Procesdiagram for projektets overordnede proces.

områder kan forbindes og skabe et forløb gennem byen langs åen. Herefter er der udvalgt to potentialeområder, der formgives for at vise projektets bredde ved, at der arbejdes med urbane bymæssige greb og landskabelige greb. Dette har ført til, at der etableres yderligere to koncepter, som der formgives ud fra i disse to potentialeområder.

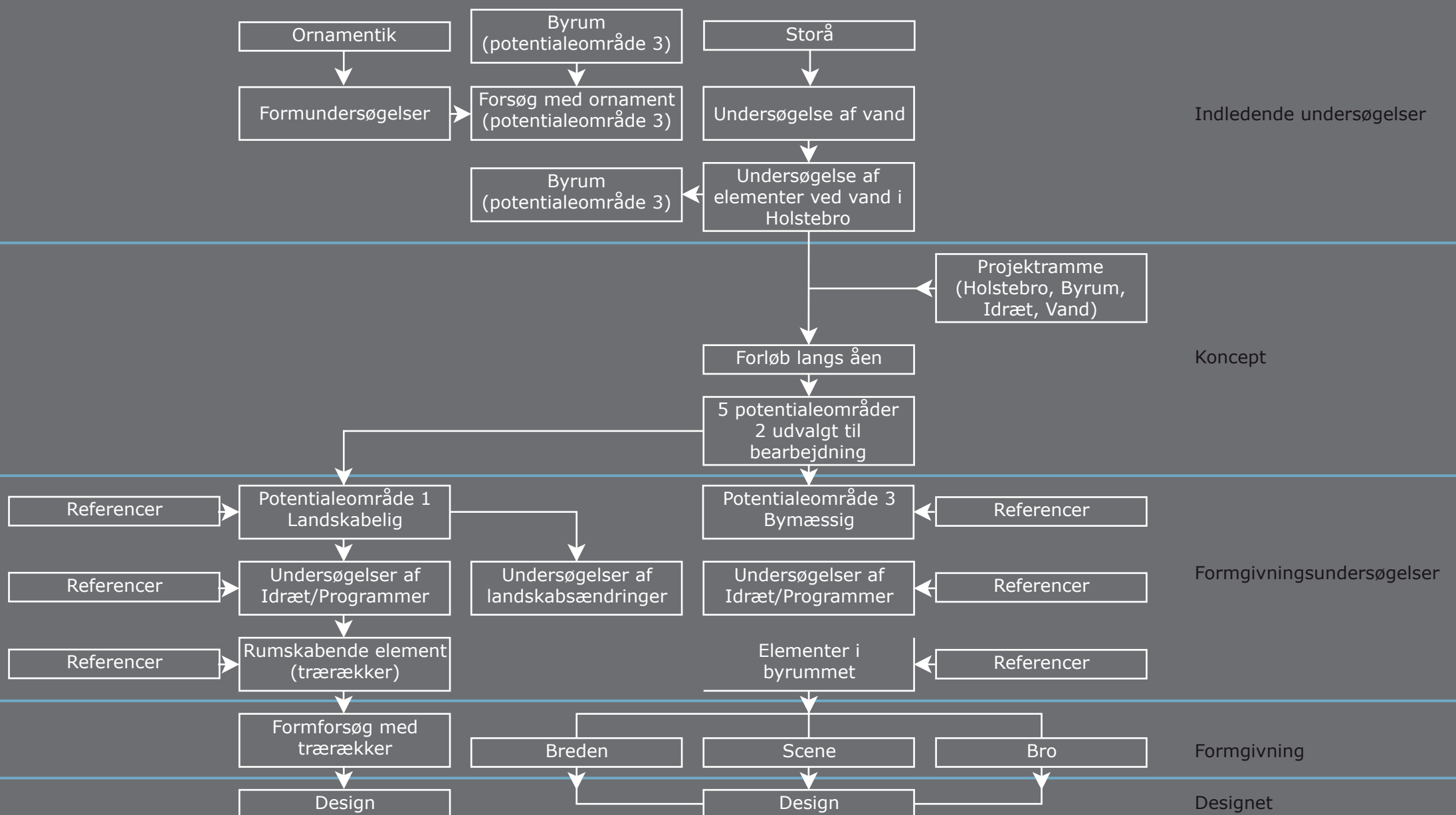
Dette er en meget overordnet proces for dette projekt, men det interessante er formgivningsprocessen og de valg, der er truffet undervejs, som har medført, at områderne og forløbet er formgivet, som de er.

Projektets formgivningsproces

Gennem hele formgivningsprocessen er der tænkt ned i designet i forhold til den skala, der arbejdes i. Da projektet oprindeligt havde et andet udgangspunkt, hvor der skulle være fokus på ét af byrummene ved åen og hvorledes der kunne arbejdes med ornamentik i dette byrum, er det dette, de indledende undersøgelser i projektet omhandler. Derefter blev fokus flyttet til at omhandle åen og dens vand.

Projektrammen blev foreløbigt defineret, hvorefter den blev en del af formgivningsprocessen ved at inddrage idrætten udover byrum og vand. Efter de indledende undersøgelser blev fokus flyttet til, hvorledes de fem potentialeområder kunne sammenkobles.

III. 116:
Procesdiagram for projektets
formgivningsproces.

Indledende undersøgelser

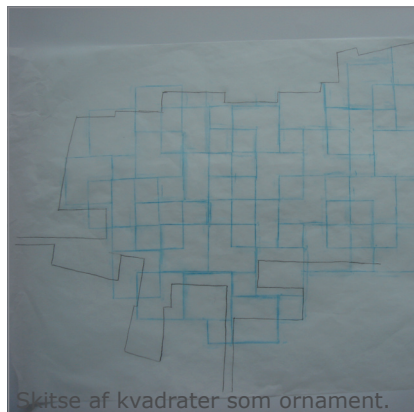
I de indledende undersøgelser har der været fokus på, hvorledes der kan arbejdes med ornamentik og vand i byrummet ned til åen (potentialeområde 3). Det, at undersøgelserne kun er udført i potentialeområde 3, skyldes, at projektet i første omgang kun skulle have omhandlet dette område og faktisk kun området bag konkurrenceprojektet. Det blev imidlertid gennem de indledende undersøgelser indlysende, at der måtte arbejdes med det rum, der udspændes mellem de fragmenterede bagfacader og dermed også kanten ned til åen.

Dette medførte, at der måtte tages stilling til åens status i byen og hvorledes åen kunne blive et rekreativt element gennem byen.

Ornament

Projektet udsprang som en opgave med at skabe et byrum bag konkurrenceområdet i Holstebro centrum, men det stod hurtigt klart, at åens brinke måtte inddrages i projektet for at skabe et byrum, der har sin egen identitet. Til formgivning af dette byrum blev der lavet forskellige formforsøg med ornamentik som flade og forbindelse mellem åens niveau og byens niveau. Formålet med disse undersøgelser var at teste, hvorledes forskellige formstrukturer kunne gentages på adskillige måder og derved skabe ornamenten.

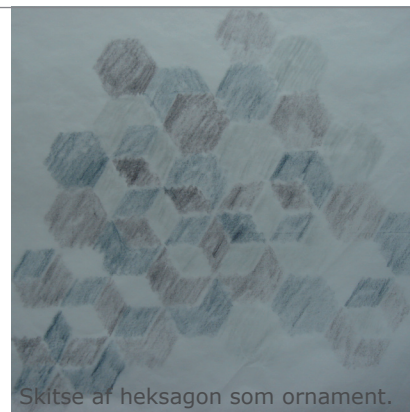
Disse undersøgelser skete i såvel modeller som skitser. Til at

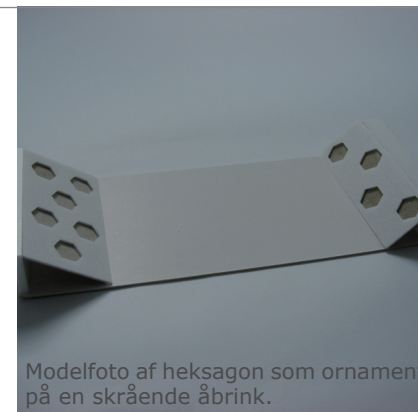
Skitse af kvadrater som ornament.

Modelfoto af kvadrater som ornament, der skaber en skråning og hvor det samme mønster gentages.

Skitse af heksagon som ornament.

Modelfoto af heksagon som ornament på en skrående åbrink.

Modelfoto af heksagon som ornament, der skaber en varieret skråning og benyttes som belægningsmønster i det bagvedliggende byrum.

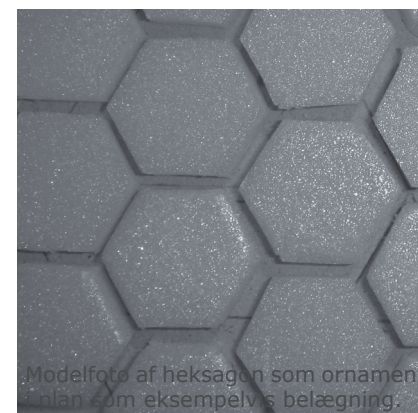
Modelfoto af kvadrater som ornament, der skaber en skråning og hvor det samme mønster gentages.

Modelfoto af kvadrater som ornament zoomet ind på kanterne der skabes.

Skitse af heksagon som ornament.

Modelfoto af heksagon som ornament i plan som eksempel på belægning.

Modelfoto af heksagon som ornament, der skaber en varieret skråning og benyttes som belægningsmønster i det bagvedliggende byrum.

vise disse ornamentundersøgelser kan der ses eksempler på, hvordan der er arbejdet med kvadrater og heksagoner i plan og som kant mellem to niveauer.

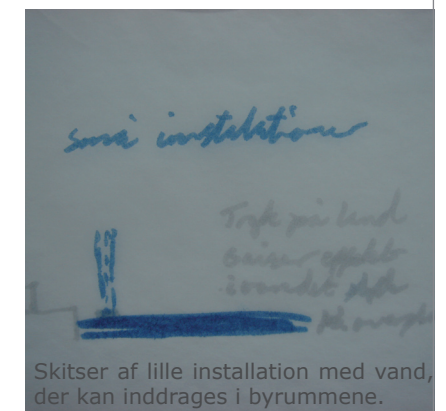
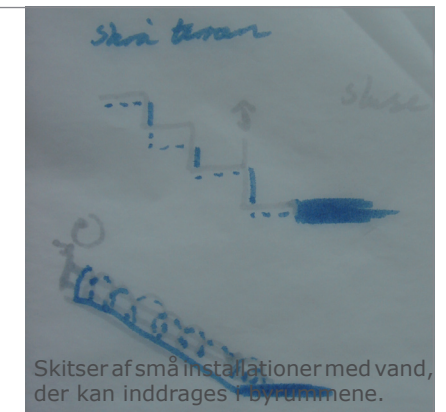
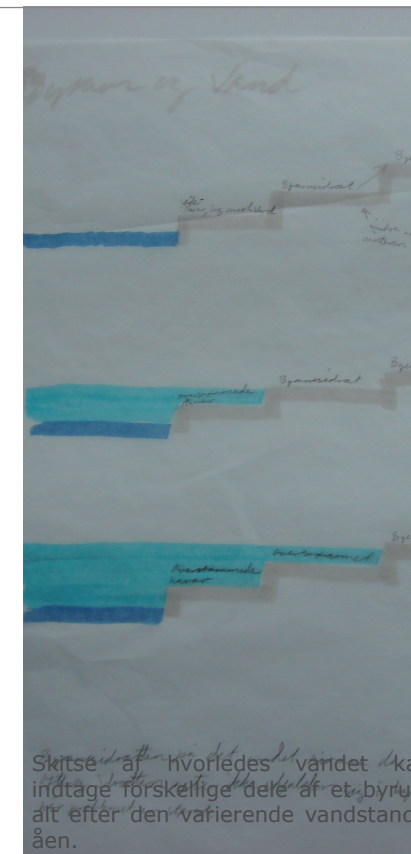
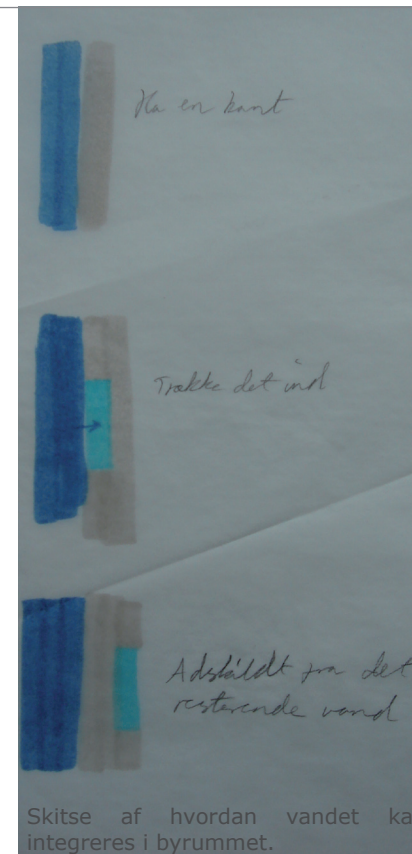
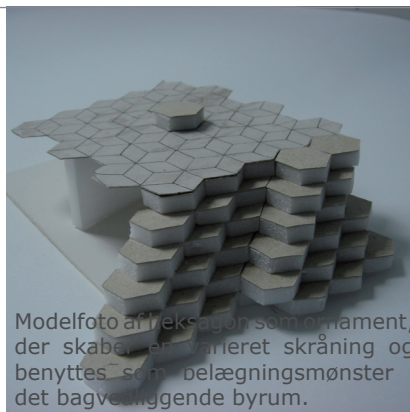
Undersøgelser af vand

Sideløbende med ornamentundersøgelserne blev vand i byrum undersøgt og i små skitser blev forskellige principper for, hvordan åens fluktuationer kunne indarbejdes i byrummet, testet. Formålet med disse undersøgelser var at klarlægge, hvordan vand kunne inddrages i projektet eller hvordan overgangen til vandet kan bearbejdes.

Der blev inddraget flere projekter, der arbejder med vand eller kanten ned til vand, som inspiration i denne proces for at finde forskellige elementer, der forholder sig til vandet og er med til at skabe byrum. Disse elementer var meget overordnede og havde forskellige bearbejdninger af kanten, broer og hvordan veje blev krydset.

Det var i undersøgelserne af vand, at Maja Nikolajews betragtninger af vandet blev interessante og dette førte til en undersøgelse af hele Storås forløb gennem byen.

Ill. 117:
Skitser og modeller fra de indledende øvelser, hvor der blev arbejdet med ornamentet som formsprog og vandets elementer.

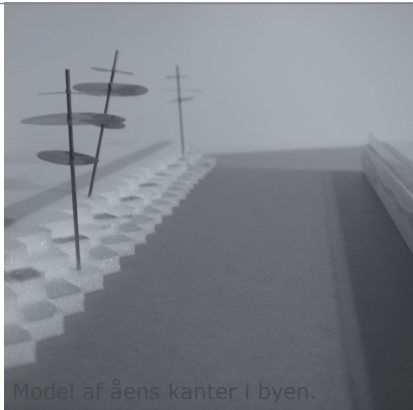
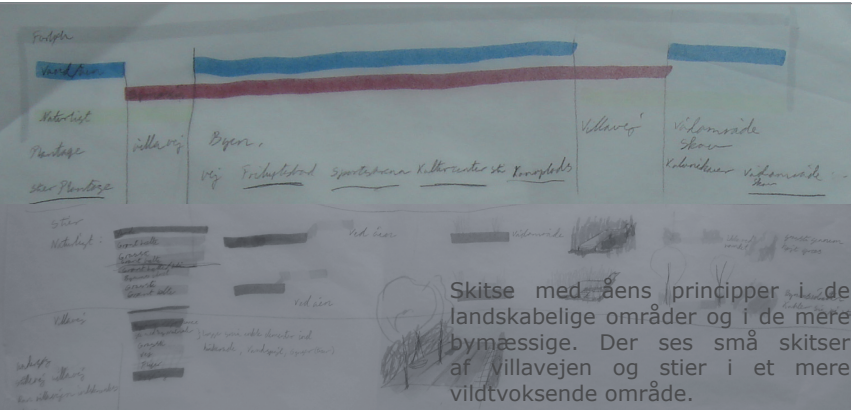
Forløbet og koncept

Ved at registrere hele Storå strækningen i Holstebro blev det klart, at der fandtes flere potentialeområder ned til åen, hvorfor det ville give mere mening at se på et samlet forløb langs åen, hvor disse rum kobler sig på. Forløbet skulle ikke være for iøjnefaldende i byens landskabelige områder, da det skal virke som et naturligt element, mens det i de bymæssige områder gerne må ses som nye byrum ved åen. Ved at arbejde med et forløb langs åen og de fem potentialeområder opstod der flere problematikker omkring, hvordan forløbet skal forme sig gennem byen og hvilket samspil, det og de fem potentialeområder har med byen.

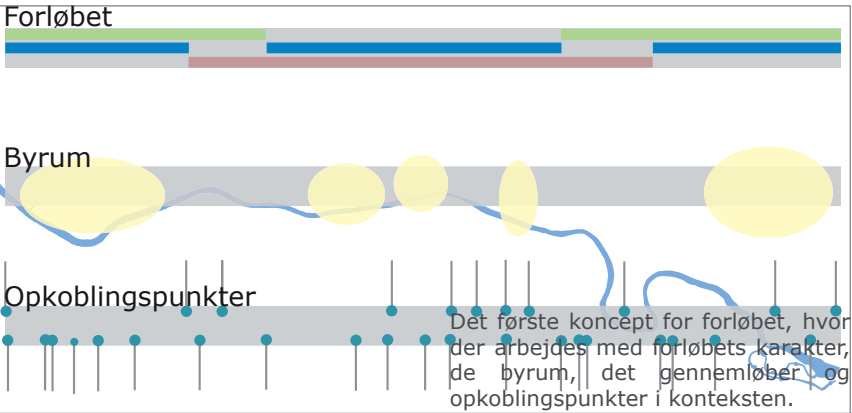
Undersøgelse af forløbet langs Storå

I første omgang blev forløbet placeret langs åen, men på strækningerne, hvor der kun er villahaver, blev forløbet ført ad eksisterende stier og veje op på villavejene. Dette var for ikke at indtage et areal af folks private haver, men det bevirkede også, at folk blev ledt væk fra åen i stedet for at opleve den. Efter flere skitser og forsøg med hvordan disse villaveje kunne indskrænkes, så der blev skabt rum for idrætten, blev det besluttet at føre forløbet langs åen hele vejen på dets rute gennem byen, da det er vigtigt, at alle byens borgere får en bevidsthed om åen og kan betragte den i dens fulde udstrækning. Der kan laves flere foranstaltninger, så beboerne langs åen ikke føler, folk færdes i deres haver og dette blev ligeledes undersøgt.

Ill. 118:
Skitser og modeller fra genereringen af forløbet som et koncept. Der blev i starten arbejdet med, hvorledes villaveje bag åen kunne inddrages i forløbet, men slutteligt placeres hele forløbet langs åen.

Model af åens kanter i byen.

Model af en villavej med idræt

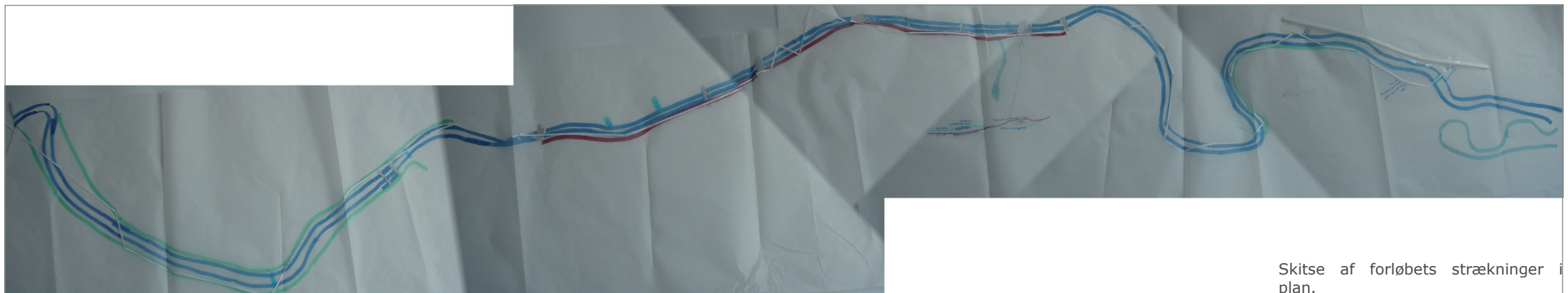
Undersøgelse af forløbet langs Storå og dets elementer

Da det var besluttet, at forløbet skulle være langs kanten af åen, var der få forsøg omkring, hvorvidt forløbet skulle befinde sig på den nordlige eller den sydlige bred, om der skulle være skift fra den ene bred til den anden eller forløbet skulle være på begge sider af åen. Det blev besluttet, at forløbet skulle skifte mellem de to bredder, da dette ville give et skiftende forløb og samtidig ville færrest mulige af helårsbeboelsesgrundene ned til åen blive påvirket ved også at benytte den modsatte bred. Dette medfører, at de eneste helårsbeboelser, der skal afgive et mindre stykke af deres grund, er på strækninger, hvor der er helårsbeboelse på begge bredder. Det bevirker, at der kun indtages areal fra de flader, der benyttes mindst af beboere langs åen.

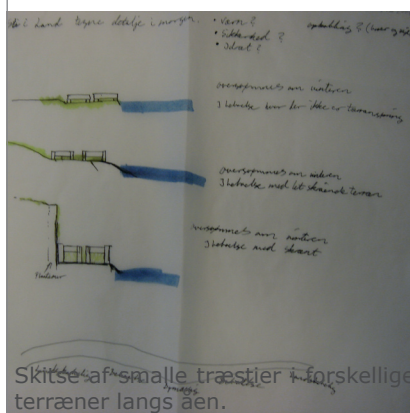
Sideløbende med og efter at forløbets rute fastlægges, skitseres der i snit og plan på, hvorledes kanten og forløbet bearbejdes ned til åen. Disse skitser har ført til den konceptuelle formgivning af forløbet og der er hele tiden tænkt i det udtryk, såvel stiforløbet som kanten skal have på forløbet.

For at formgive forskelligartede byrum, valgtes to potentialeområder, som havde forskellig karakter og kontekst; et landskabeligt og et bymæssigt. Deres formgivningsundersøgelser og formgivning er præsenteret på de følgende sider. Først for potentialeområde 1, som er landskabelig og derefter for det bymæssige potentialeområde 3.

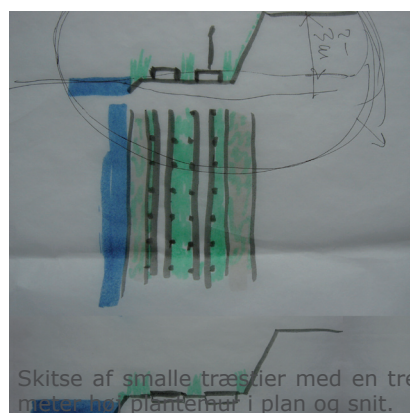
Ill. 119:
Skitser af forløbet langs åen og dens elementer, hvor der er arbejdet med kanten og forløbet på forskellig vis.

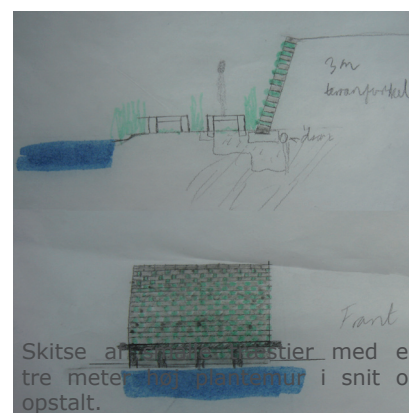
Skitse af forløbets strækninger i plan.

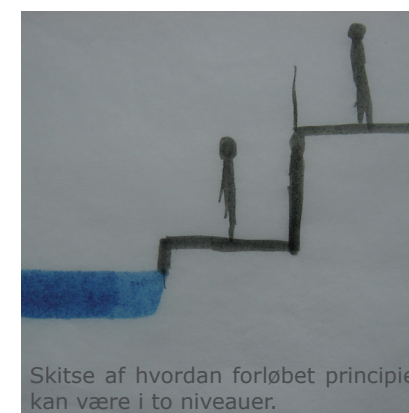
Skitse af smalle træstier på forskellige terræner langs åen.

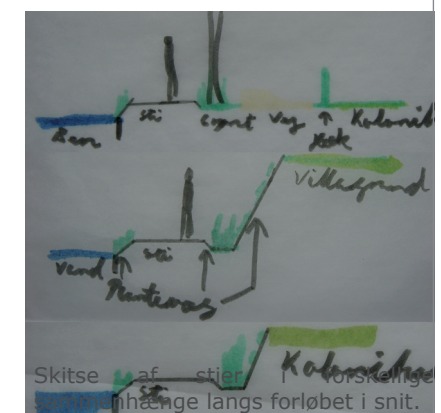
Skitse af smalle træstier med en tre meter høj plantehøj i plan og snit.

Skitse af træstier med en tre meter høj plantehøj i snit og opstalt.

Skitse af hvordan forløbet principielt kan være i to niveauer.

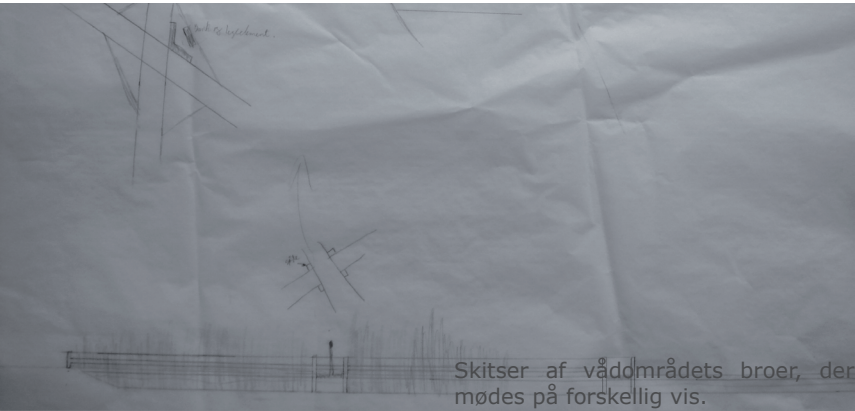
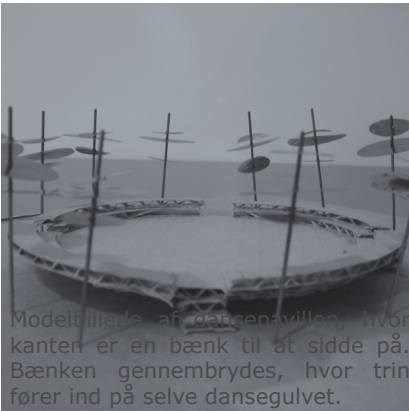
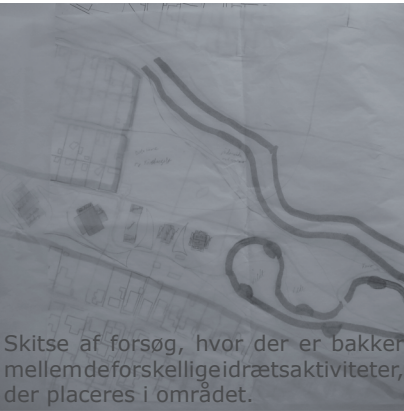

Skitse af stier, der kan hænges langs forløbet i snit.

Formgivningsundersøgelser potentialeområde 1

Det landskabelige potentialeområde 1 blev analyseret, hvilket slog fast, at der var mange skønne naturoplevelser i området, som ønskes bevaret og understøttet. Da nordbredden er fredsskov og udfordringen ligger på sydbredden, blev det hurtigt besluttet, at fokus skulle ligge på at skabe flere rum og oplevelser på arealet syd for åen.

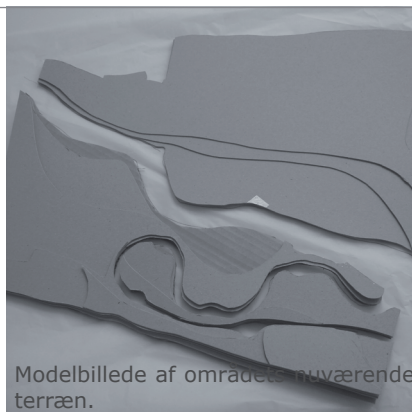
Der blev eksperimenteret med, hvorledes forskellige idrætsprogrammer kunne placeres i området samt hvordan jordvolde, der kunne være tilskuerpladser og adskille aktiviteterne, kunne finde anvendelse. Det blev imidlertid klart, at dette var indgreb, der splittede området i stedet for at holde det samlet. Derfor ville idrætten og jordvoldene i sig selv ikke tilføre området en merværdi, da det ville fjerne fokus fra naturoplevelsen og det grønne åndehul i byen, som arealet er i dag og stadig skal være i fremtiden.

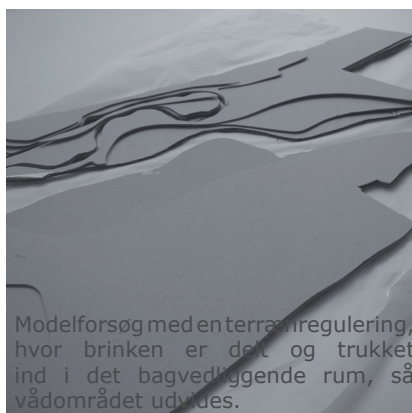
Da der er et stort vådområde, hvor det året igennem tydeligt kan ses, hvordan vandstanden i åen skifter, var det et ønske at understrege denne effekt ved at ændre i landskabet og skabe flere vådområder for at sætte fokus på den flora, der så ville komme på området. De store reguleringer af landskabet blev alle placeret ved bredden og indgrebene kom derfor ikke til at berøre hele området men kun kanten. Kanten er egentlig det element, der gerne skulle bevares i området, da den understreger åens snoninger og strømningerne i vandet, så ved at opbløde den vil en del af områdets karakter forsvinde, hvilket ikke var ønsket.

Derfor måtte der findes et element, som var landskabeligt, skabte variation i området og kunne underindele den store flade i mindre rum. I Vestjylland har læhegn, ud over deres lægivende effekter, som standser jordfygningen, også den effekt at underindele rummene. Derfor førte det til, hvordan der kunne arbejdes med træerækker som ruminddeler.

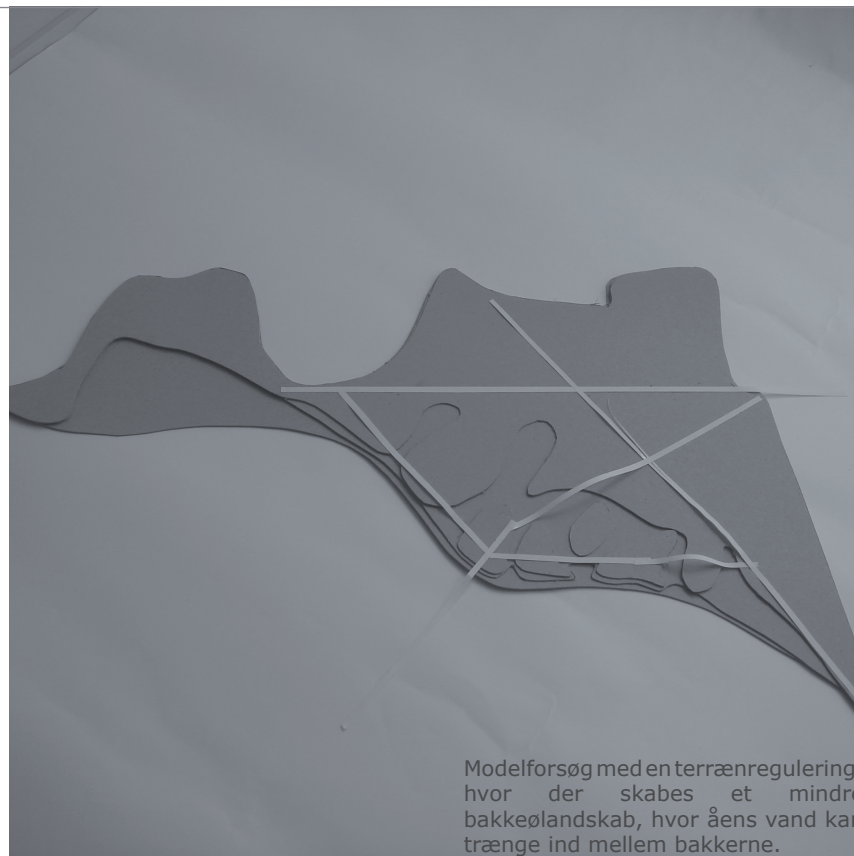
Ill. 120:
Skitser og modeller af forskellige elementer i potentialeområde 1 og formforsøg med terrænreguleringer. Elementerne skulle være med til at understrege eller udvide eksisterende kvaliteter.

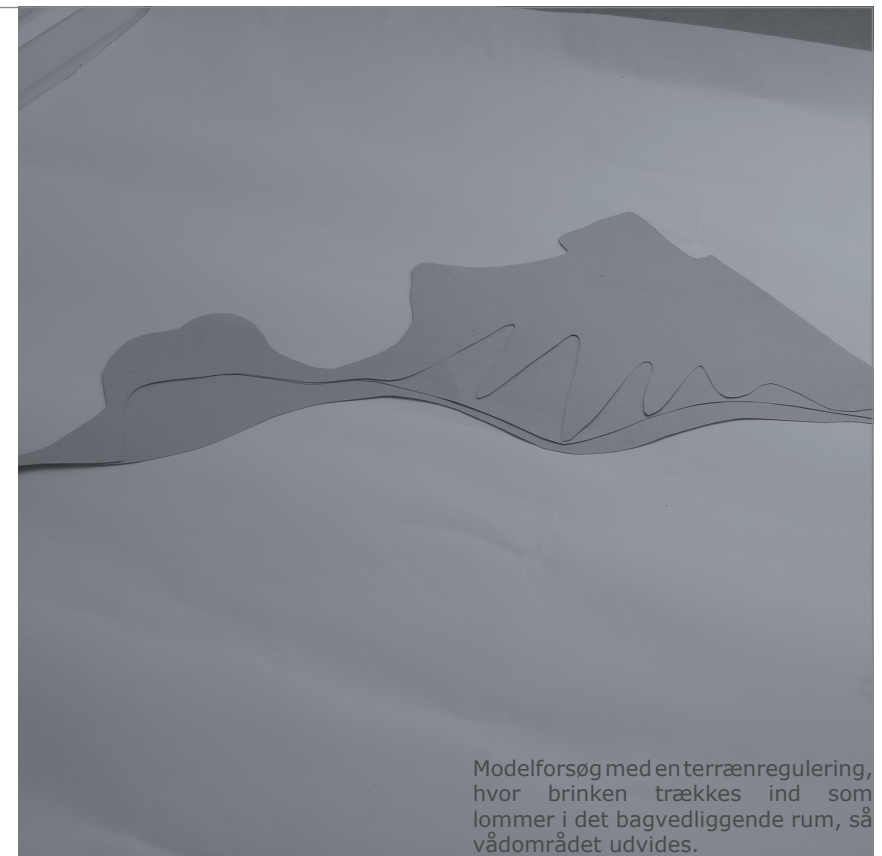
Modelbillede af områdets nuværende terræn.

Modelforsøg med en terrænregulering, hvor brinken er delt og trukket ind i det bagvedliggende rum, så vådområdet udvides.

Modelforsøg med en terrænregulering, hvor der skabes et mindre bakkeølandskab, hvor åens vand kan trænge ind mellem bakkerne.

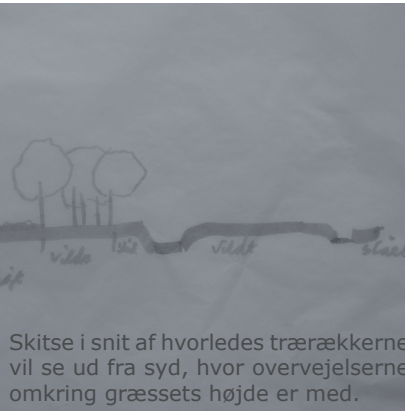
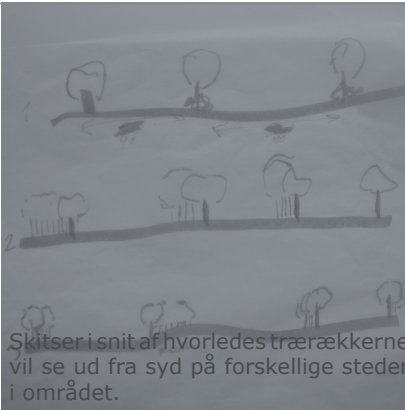
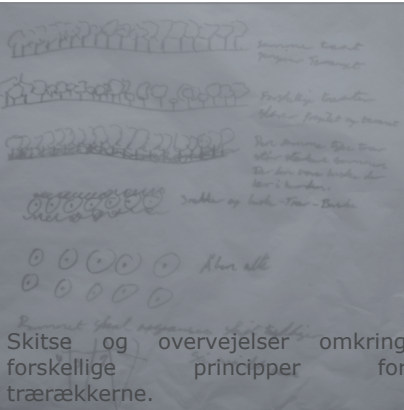
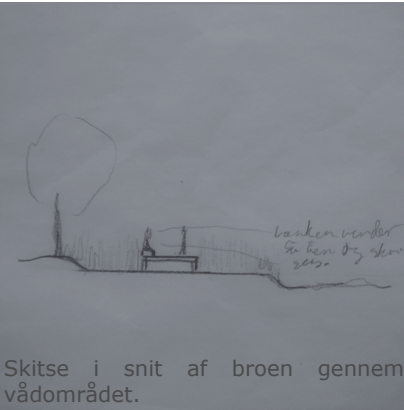

Modelforsøg med en terrænregulering, hvor brinken trækkes ind som lommer i det bagvedliggende rum, så vådområdet udvides.

Formgivning

Der blev lavet flere forsøg med træerækker både i plan, snit og modeller. Dette var for at forstå de rumligheder træerækkerne skabte. Der var forsøg lige fra, at træerækkerne var placeret parallelt til, at de drejes forskelligt. Træerækkernes gode evne til at ruminddele uden at danne en mur mellem rummene er medvirkende til, at aktiviteterne, der udøves mellem træerækkerne, kan skimtes, når man færdes gennem området. En styrke, der var medvirkende til, at dette element vil tilføre området noget mere karakter, især på den store græsflade, hvor fokus ligger. Hvis elementet dog skulle fungere optimalt, måtte det benyttes på hele det sydlige areal. Rækkerne blev placeret og i forsøgene blev der mindre og mindre forskel således, at rækkerne til sidst var placeret. Der blev arbejdet med, at rækkerne ikke skal gribe fast i konteksten men møde linjer i konteksten og så være trukket fri af den, ligesom træerækkerne heller ikke skal føres helt op til åens bred på den store græsflade men give plads for, at der stadig er en fri flade her.

Programmeringen af området skiftede fra at være bestemte baner til blot at være rum, der kunne indtages efter borgernes egne ønsker.

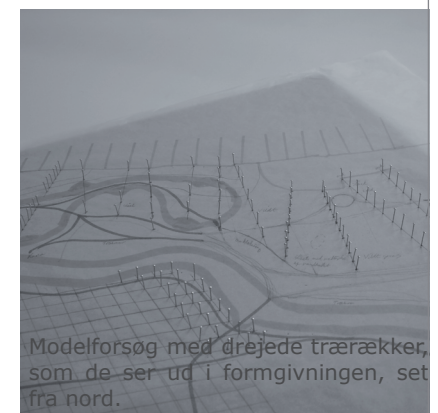
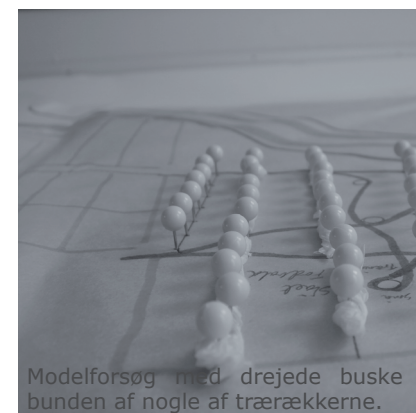
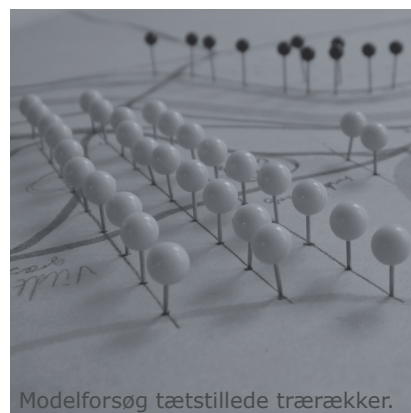
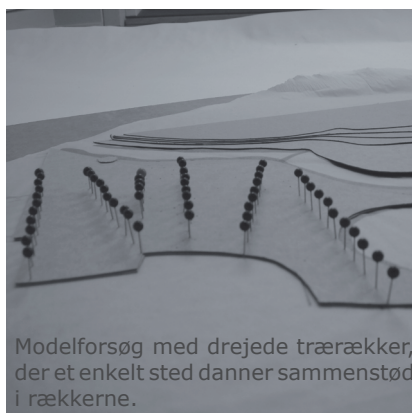
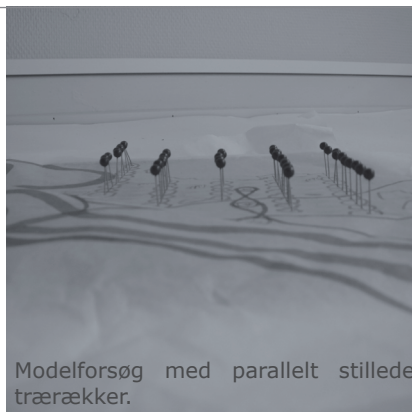
Den eneste programmering, der blev placeret i området, blev placeret centralt. Dette skete på baggrund af forsøg med områdets stiforbindelser. Da tanken er, at folk selv skal være med til at præge området, skal stierne kun betragtes som hovedforbindelser, mens små selvtrådte stier med tiden vil fremkomme i græsset.

For at understrege områdets natur og variation blev det besluttet, at græsset nogle steder slås, mens det andre steder vokser vildt mellem trærækkerne, hvormed årets gang såvel som skiftene i landskabet kan bemærkes ved en gå- eller løbetur i området. For at skabe gode vilkår for områdets joggere er der blevet arbejdet med, hvordan områdets hovedstier kan oplyses efter mørkets frembrud.

Det har gennem hele formgivningen været vigtigt at bevare området som et naturligt grønt åndehul i byen, som byens borgere kan have gavn af.

Potentialeområde 3 er et bymæssigt greb og derfor kan de to byrum ikke formgives efter de samme principper, da det ene er et landskabsrum og det andet er et byrum.

Ill. 121:
Skitser og modeller af forsøg og overvejelser omkring trærækkerne, belysning og vådområdet i potentialeområde 1. Det ses, at trærækkerne har ændret udstrækning, drejning og afstand gennem processen.

Formgivningsundersøgelser
potentialeområde 3

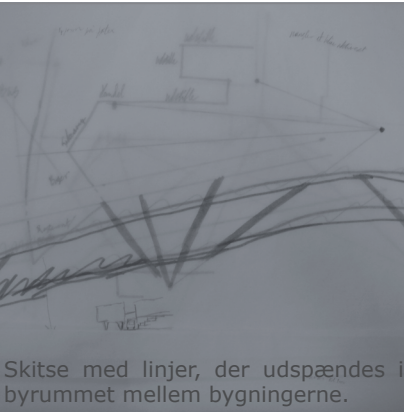
Det bymæssige potentialeområde 3 blev analyseret. Ud fra denne stedsanalyse blev det klarlagt, at det rum, der skulle bearbejdes, var rummet, der udspændes mellem bygningsvoluminerne hen over åen. Da området ligger i den centrale midtby og har flere kulturelle programmer i konteksten, skulle der arbejdes med, hvordan disse kunne indarbejdes i designet. Området er blevet bearbejdet med urbane greb.

Området indeholdt store udfordringer i at undersøge og finde frem til, hvordan folk kunne komme i tæt kontakt med vandet, hvordan idrætten kunne integreres i området og hvorledes de mange programmer i konteksten kunne inddrages i en pladsdannelse.

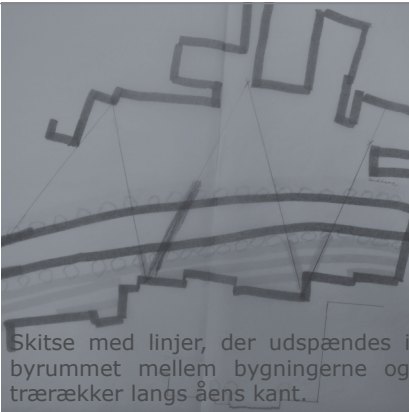
Der blev arbejdet med forskellige linjer udspændt af konteksten, som kunne underindele rummet. Dette blev dog

for uoverskueligt, så hurtigt i formgivningsprocessen blev disse linjer droppet. I stedet blev der arbejdet med hele rummet og hvordan projektet kunne gribe ind i områdets baggårde, samt hvilke programmer der kunne trækkes ud af konteksten eller nyetableres i området. Af programmer blev der arbejdet med sceneareal, serveringsarealer for Føtex, opholdsarealer, udstillingsmuligheder, grønne rum og idrætsarealer. Samtidig blev der eksperimenteret med forskellige strukturer, som alléer og træerækker på begge bredder, men dette blev ligeledes droppet, da træerne på den nordlige bred spærrede for adgangen til vandet. Der blev arbejdet med, hvordan vandet og kanten spillede sammen, om kanten skulle være høj på begge sider eller lav på den nordlige bred, så folk kunne færdes nær vandet. Det var her, tanken om at etablere dækken ved vandet opstod og den har holdt hele vejen med formgivningsfasen, hvorigennem den dog har ændret sig lidt.

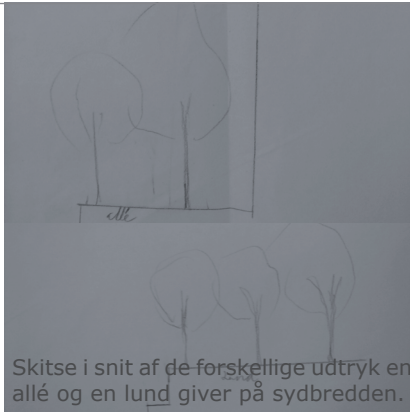
Ill. 122:
Skitser og modeller af forsøg og overvejelser omkring linjer og strukturer i potentialeområde 3. Det ses, hvorledes der i starten blev arbejdet med at inddrage hele arealet, der bliver udspændt mellem bygningerne.

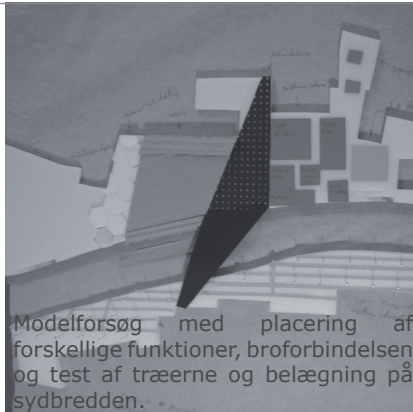
Skitse med linjer, der udspændes i byrummet mellem bygningerne.

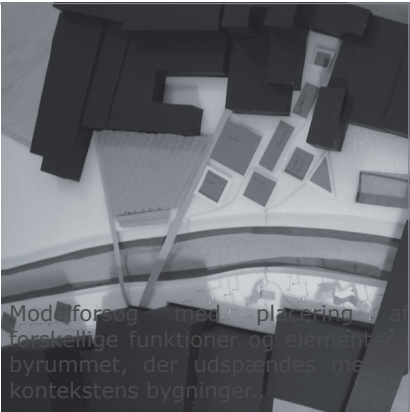
Skitse med linjer, der udspændes i byrummet mellem bygningerne og træerækker langs åens kant.

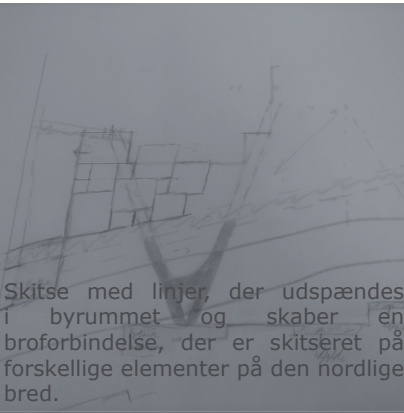
Skitse i snit af de forskellige udtryk en allé og en lund giver på sydbredden.

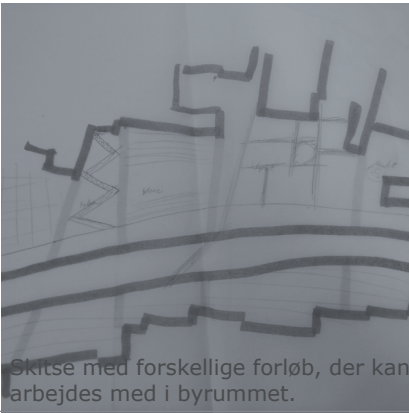
Modelforsøg med placering af forskellige funktioner, broforbindelsen og test af træerne og belægning på sydbredden.

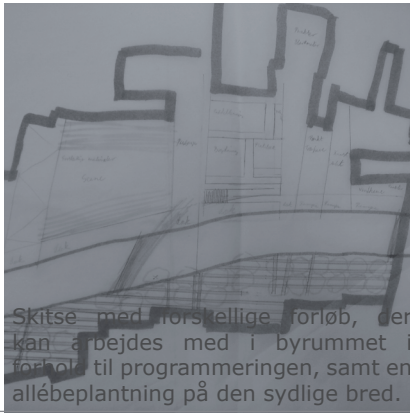
Modelforsøg med placering af forskellige funktioner og elementer i byrummet, der udspændes mellem kontekstens bygninger.

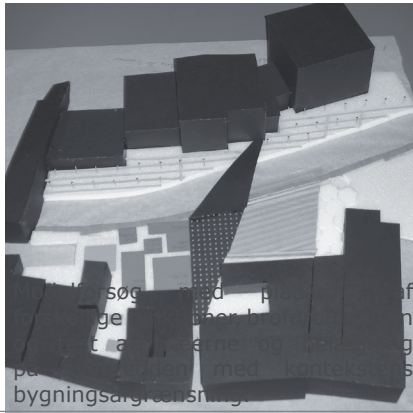
Skitse med linjer, der udspændes i byrummet og skaber en broforbindelse, der er skitseret på forskellige elementer på den nordlige bred.

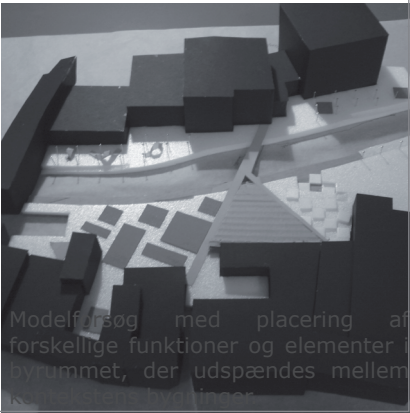
Skitse med forskellige forløb, der kan arbejdes med i byrummet.

Skitse med forskellige forløb, der kan arbejdes med i byrummet i forhold til programmeringen, samt en allébeplantning på den sydlige bred.

Modelforsøg med placering af forskellige funktioner og elementer i byrummet, der udspændes mellem kontekstens bygninger.

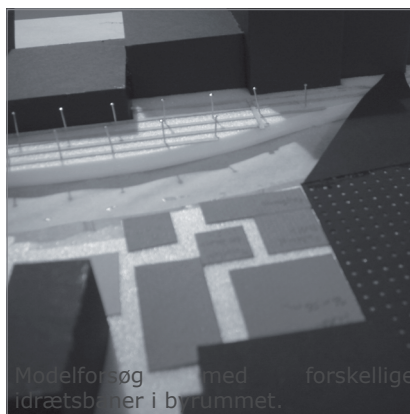
Modelforsøg med placering af forskellige funktioner og elementer i byrummet, der udspændes mellem kontekstens bygninger.

Placeringen af de forskellige programmer blev besluttet ud fra konteksten og den sydlige bred blev til en grøn bred med få aktiviteter på grund af den megen skygge.

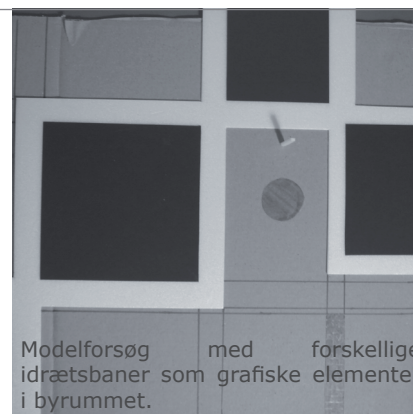
Der blev eksperimenteret med forskellige former og elementer, men det sværeste var at sprænge forestillingen om idrætsarealer som boldbaner eller afgrænsede arealer med en udtrækning, der var bestemt ud fra sportsgrenenes standarder. Derfor var idrætsarealerne i de første principmodeller kvadratiske eller rektangulære flader, hvis størrelse var bestemt ud fra den idrætsgren, der kunne dyrkes her. Det gav en hel mosaik af arealer, men arealerne kunne kun benyttes til ét formål, hvilket ikke var hensigtsmæssigt. Herefter blev der lavet formforsøg, hvor idrætten var elementer, der males på fladen, men heller ikke dette var optimalt, da det ikke ville tilføre nogen værdi til rummet.

Derfor blev der lavet flere forløb med de forskellige elementer, der skulle bearbejdes i området, da de måske kunne tilføre noget til idrætsarealerne. De elementer, der blev arbejdet med, var bredden, broer og scenearealet.

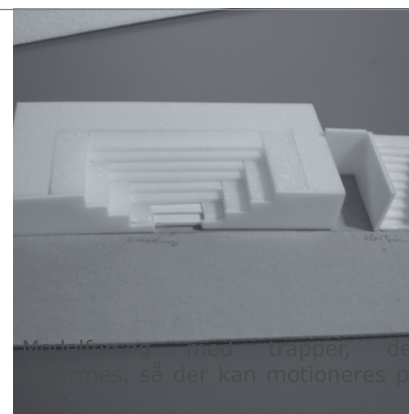
III. 123:
Modeller af formforsøg med idrætten integreret i byen, hvor der er afprøvet banearealer hver for sig, baner som et grafisk element og forskellige flader og rum til aktivitet.

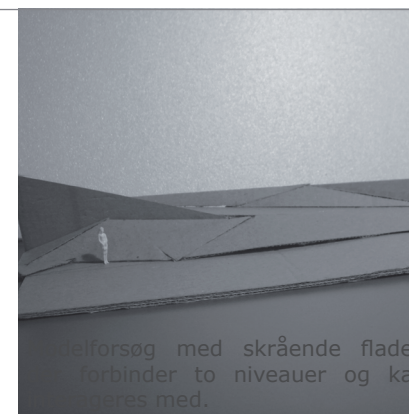
Modelforsøg med forskellige idrætsbaner i byrummet.

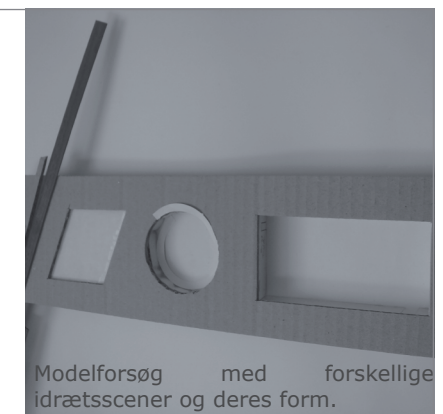
Modelforsøg med forskellige idrætsbaner som grafiske elementer i byrummet.

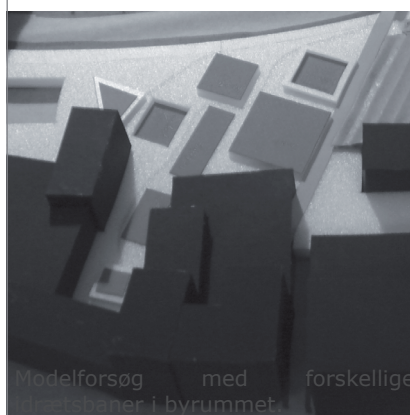
Modelforsøg med trapper, der kan bruges, så der kan motioneres på dem.

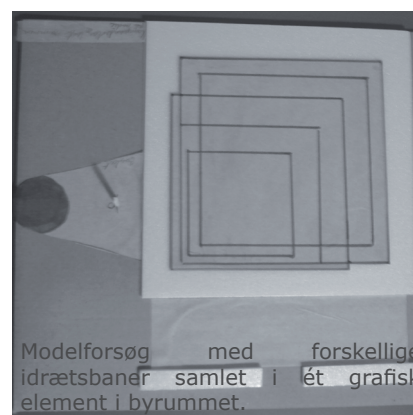
Modelforsøg med skrående flader, der forbinder to niveauer og kan bruges med.

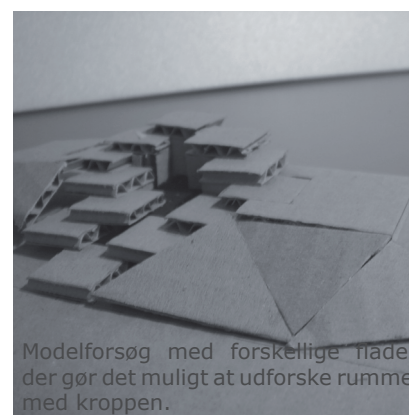
Modelforsøg med forskellige idrætsscener og deres form.

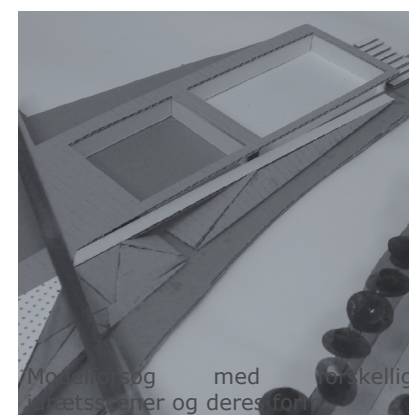
Modelforsøg med forskellige idrætsbaner i byrummet.

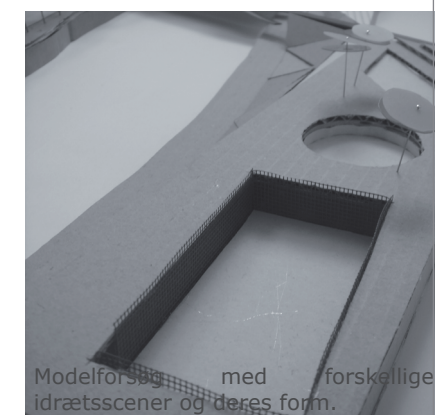
Modelforsøg med forskellige idrætsbaner samlet i ét grafisk element i byrummet.

Modelforsøg med forskellige flader, der gør det muligt at udforske rummet med kroppen.

Modelforsøg med forskellige idrætsscener og deres form.

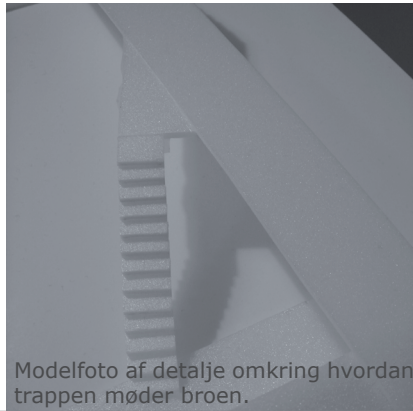
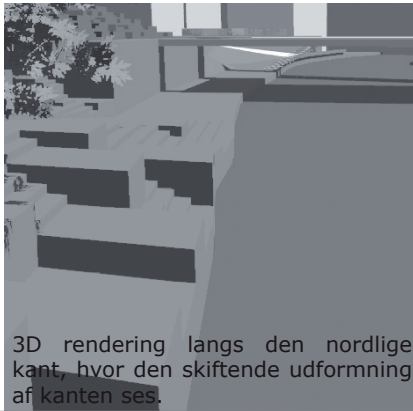
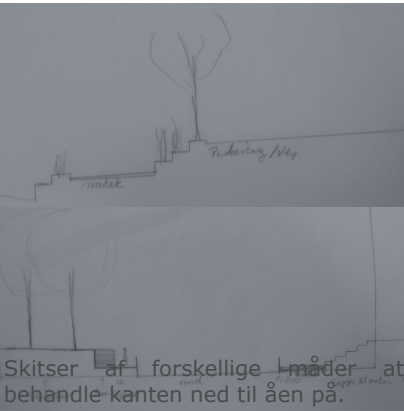
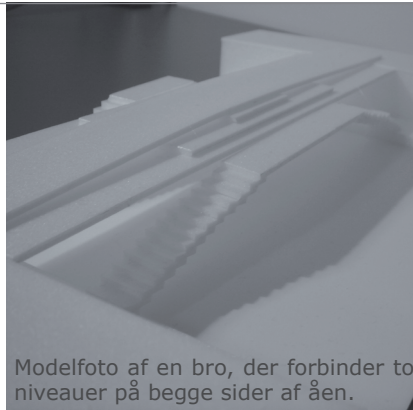
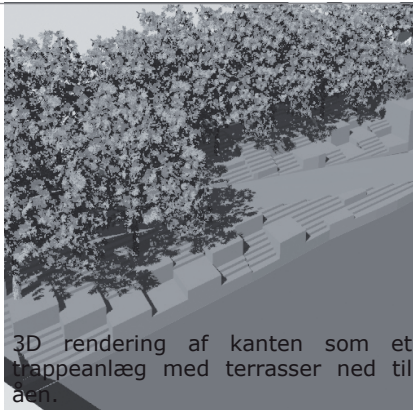
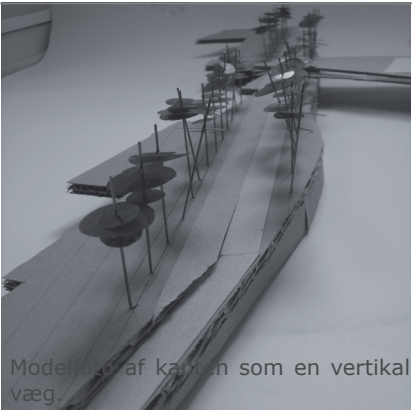
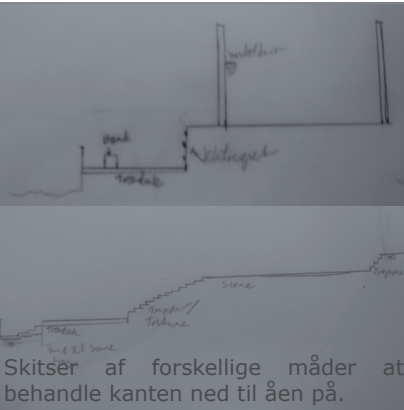

Modelforsøg med forskellige idrætsscener og deres form.

Proces

Bredden er blevet bearbejdet på forskellig vis gennem hele projektforsløbet, da den indgår i mange af de andre elementer eller de er bestemmende for dens udformning. Da dækket langs den ene bred ret hurtig lå fast som et formgreb, lå udfordringen i, hvordan de to niveauer, der opstod ned til åen, skulle kædes sammen. Skulle der være en kant som på sydbredden eller skulle der være en forbindelse mellem de to niveauer. Der blev skitseret og arbejdet i model med forskellige løsningsmuligheder og det endte ud i, at den nordlige bred fik en fragmenteret kant, som tilpassede sig de aktiviteter, der var placeret bag kanten.

Projektets hovedforbindelse er en bro og derfor var det et element, der ligeledes er blevet bearbejdet siden formgivningsfasens start. Flere brotyper er blevet testet og formgivet. Broer, der kunne flyde på vandet og stige og falde sammen med vandet, broer, der forbandt to niveauer på begge sider af åen og endelig den model, der benyttes i projektet, hvor en trappe fører ned til det nedre niveau på nordbredden. Broen er et vigtigt element og de mere skulpturelle modeller var måske de smukkeste og mest spændende, men når de placeredes i konteksten, passede de ikke ind. De spærrede for kigget langs åen, hvormed åens snoninger gennem byen ikke kunne betragtes, noget som ellers er en stor kvalitet i området i dag.

Dansescene elementet er egentlig også et broelement, som svæver over åen, så folk kan danse og boltre sig over åen. Dansescenen har imidlertid haft flere udformninger og placeringer i projektforsløbet. I de første modeller var der trappeanlæg, der førte fra scenearealet ned til vandet og scenen var derfor placeret på land. Der blev arbejdet med forskellige elementer ned til åen foran scenen, hvor scenen var omgivet af et trappeanlæg, som vinkledes forskelligt efter linjer i konteksten. Problematikken med alle disse scenearealer var, at der skulle skabes plads til vejen til og fra boligblokken i området. Vejen kunne integreres i scenearealet og pullerter kunne afspærre den, når der var optrædende. En anden problematik var, at der blev bedre plads til tilskuere på arealet foran scenen end omkring scenen, så derfor måtte der findes et bedre alternativ, hvor scenen ikke optog så meget plads på land og vejen kunne føres bagom tilskuerarealerne.

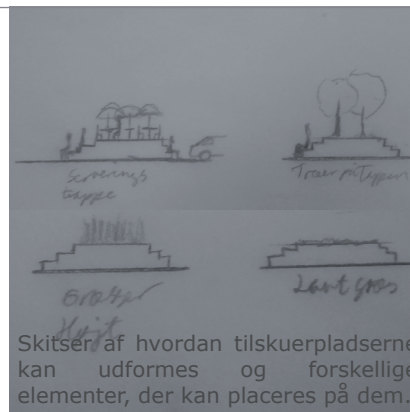
Det blev besluttet at føre scenearealet ud over åen, så det blev en forlængelse af Musikteatrets og Dansens Teaters fælles foyer. Der blev afprøvet forskellige vinklinger af scenen og dens bredde, ligesom forskellige udformninger af scenearealet over vandet blev afprøvet. På land blev forskellige udformninger af trappeanlæg, der kunne fungere som tilskuerpladser, testet, indtil løsningen, hvor de spillede sammen med scenearealet og omgivelserne blev fundet.

III. 124:

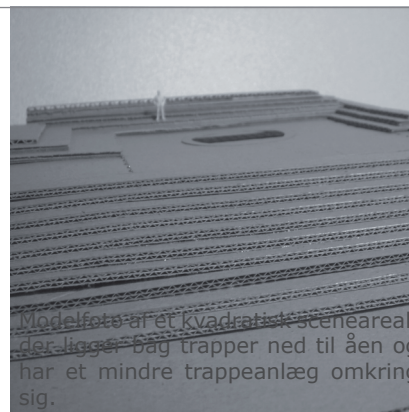
Skitser og modeller af formforsøg med de forskellige elementer i byrummet. Fra højre er det kantens bearbejdning, broelementer og dansescenearealet med tilhørende tilskuerpladser.

Modelfoto af en bro, der forbinder et niveau på den ene side af åen med to niveauer på den modsatte bred. Strukturen består af svungne kurver.

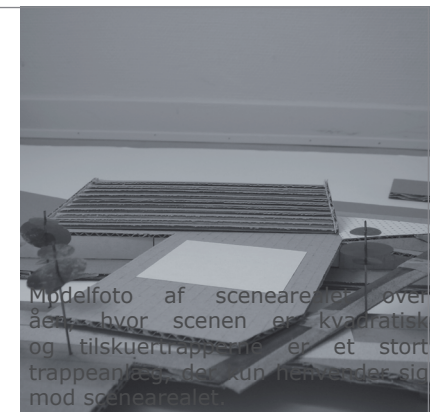
Skitser af hvordan tilskuerpladserne kan udformes og forskellige elementer, der kan placeres på dem.

Modelfoto af et kvadratisk sceneareal, der ligger bag trapper ned til åen og har et mindre trappeanlæg omkring sig.

Modelfoto af et kvadratisk sceneareal, der ligger bag trapper ned til åen og har et mindre trappeanlæg omkring sig.

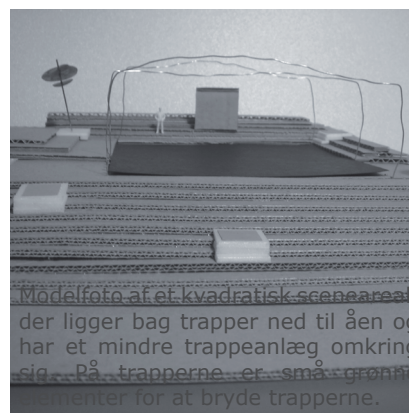
Modelfoto af scenearealet over åen, hvor scenen er kvadratisk og tilskuertrapperne er et stort trappeanlæg, der kun når ned til mod scenearealet.

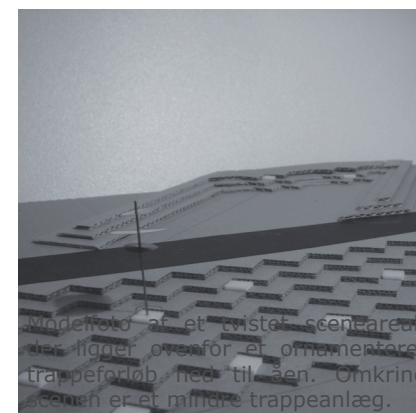
Modelfoto af en bro, der forbinder et niveau på den ene side af åen med to niveauer på den modsatte bred. Strukturen består af svungne kurver.

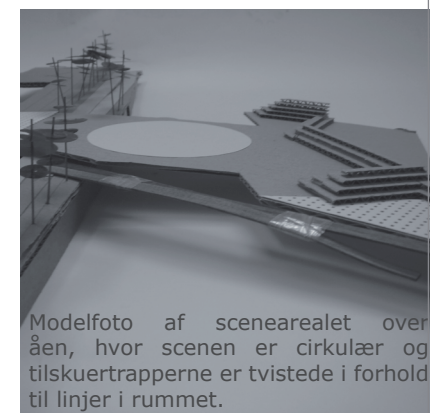
Modelfoto af et sceneareal, der ligger på et trappeforløb.

Modelfoto af et kvadratisk sceneareal, der ligger bag trapper ned til åen og har et mindre trappeanlæg omkring sig. På trapperne er små grønne elementer for at bryde trapperne.

Modelfoto af et tvistet sceneareal, der ligger ovenfor et omdrejningspunkt for trapper ned til åen. Omkring scenen er et mindre trappeanlæg.

Modelfoto af scenearealet over åen, hvor scenen er cirkulær og tilskuertrapperne er tvistede i forhold til linjer i rummet.

Formgivning

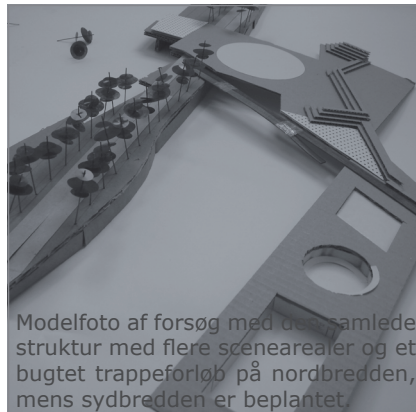
Der blev lavet flere forsøg med, hvordan de enkelte elementer kunne samles til et sammenhængende byrum i plan og modeller. Dette var for at forstå de komplekse rumligheder, der opstod i byrummet og samspillet til den fragmenterede kontekst. Der er, for at forstå rummene, lavet modeller i forskellige skalaer, da konteksten såvel som det fremtidige område er kompleks. Den store træstrukturs udstrækning har ændret form gennem forløbet, men den har hele tiden været adskilt fra konteksten som et objekt, der lægger sig ned i rummet og skaber sit eget rum. Derfor blev der arbejdet med afgrænsningen til omgivelserne ved hjælp af træer og trappeanlægget.

Trappeanlægget til tilskuere ved dansescenen har ændret form i forhold til omgivelserne, da strukturen sammensættes til et nuanceret byrum, der dog fremstår som et hele. Her er der arbejdet med hævede og sænkede flader, som giver aktivitets-

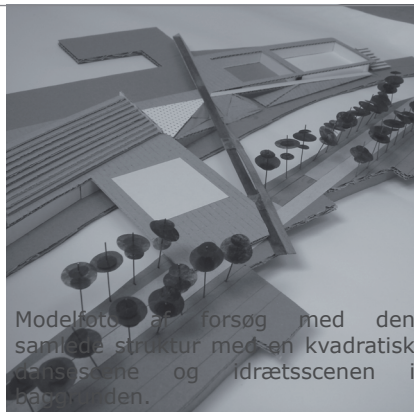
og opholdsflader, som kan indtages efter borgernes ønsker.

Gennem hele formgivningen har det været vigtigt at skabe et rum til fysisk aktivitet, der er centralt placeret i byens centrum. Derfor har det været vigtigt, at rummet kan fungere som byrum og samtidig giver plads til, at nogle arealer oversvømmes i vinterhalvåret og dermed giver området et nyt udtryk, når det benyttes mindst. Det har ligeledes været vigtigt at skitsere på hvilken belysning, der skulle være i området og hvilke stemninger lyset skal fremhæve eller styrke.

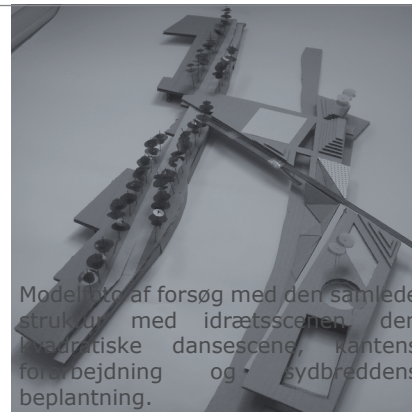
Der er for begge potentialeområder mange små elementer i det at formgive, som ikke er nævnt i dette afsnit om formgivningsprocessen. Det er fordi, det kun er de vigtige og store formgivningsfaser i processen, der er beskrevet her.

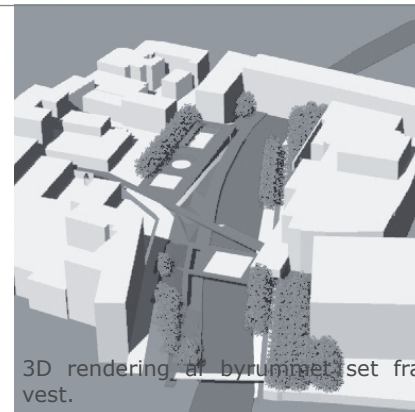
Modelfoto af forsøg med den samlede struktur med flere scenearealer og et bugtet trappeforløb på nordbredden, mens sydbredden er beplantet.

Modelfoto af forsøg med den samlede struktur med en kvadratisk dansescene og idrætsscenen i østenden.

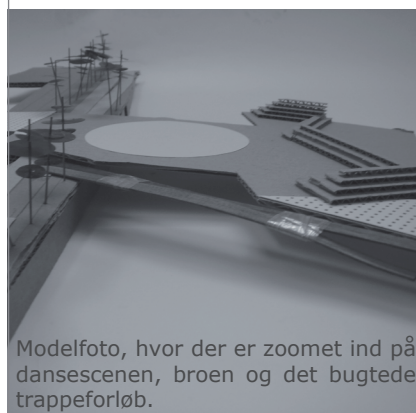
Modelfoto af forsøg med den samlede struktur med idrætsscenen, den kvadratiske dansescene, kantens forarbejdning og sydbreddens beplantning.

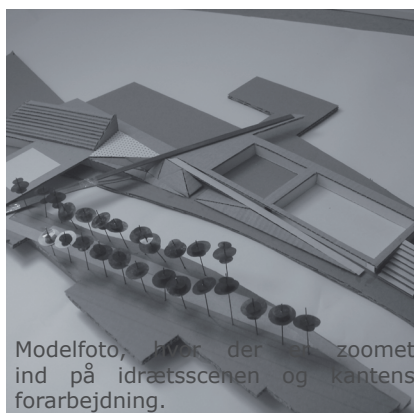
3D rendering af byrummet set fra vest.

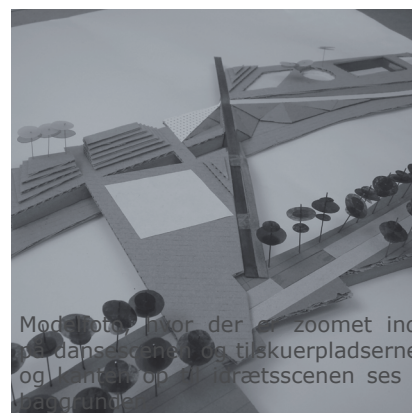
Modelfoto af strukturen i byrummet, hvor terrasseanlægget er ændret og den sydlige bred beplantet som en lund.

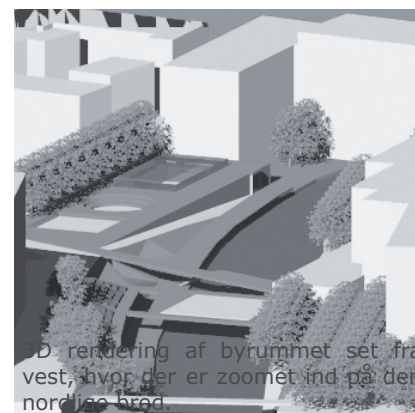
Modelfoto, hvor der er zoomet ind på dansescenen, broen og det bugtede trappeforløb.

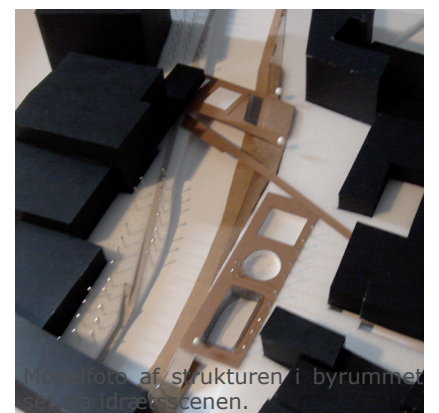
Modelfoto, hvor der er zoomet ind på idrætsscenen og kantens forarbejdning.

Modelfoto, hvor der er zoomet ind på dansescenen og tilskuerpladserne og zoomet ind på idrætsscenen ses i baggrunden.

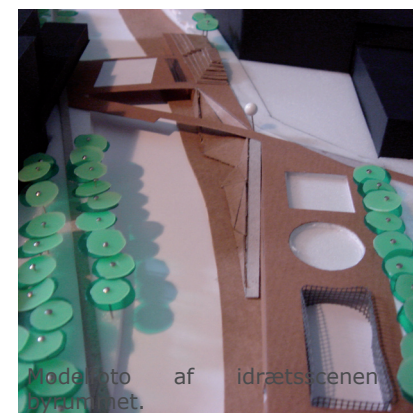
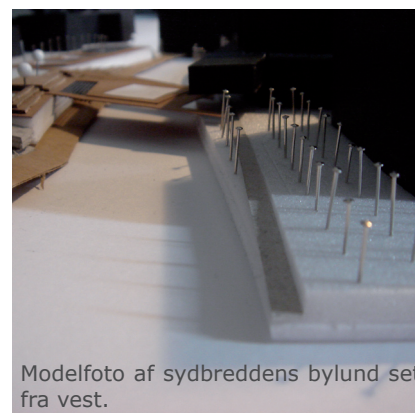
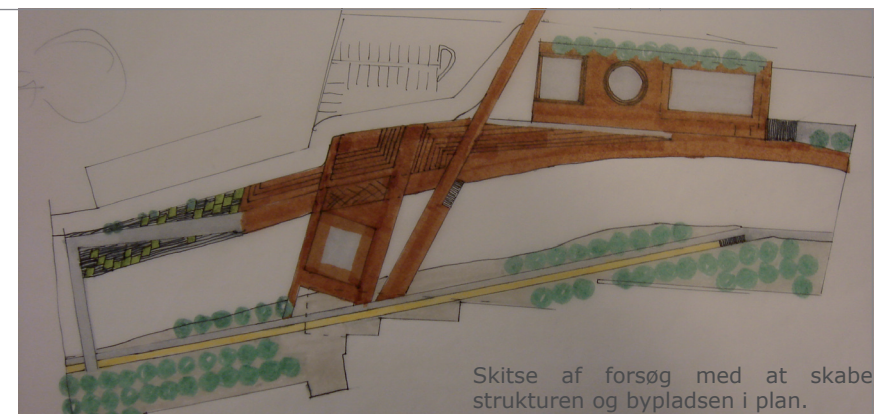
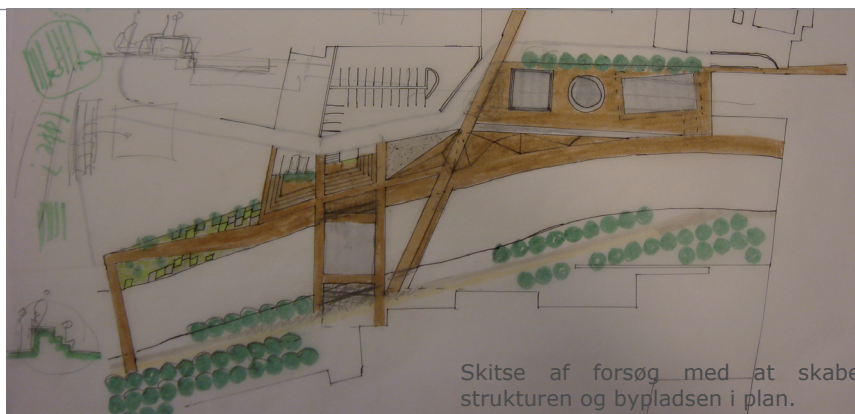

3D rendering af byrummet set fra vest, hvor der er zoomet ind på den nordlige bred.

Modelfoto af strukturen i byrummet set fra idrætsscenen.

III. 125:
Skitser og modeller, hvor elementerne er samlet i strukturen og sydbredden. Det er i disse illustrationer, at overvejelserne om mødet mellem de forskellige elementer og deres udformning ligger.

Vurdering af formgivningsprocessen

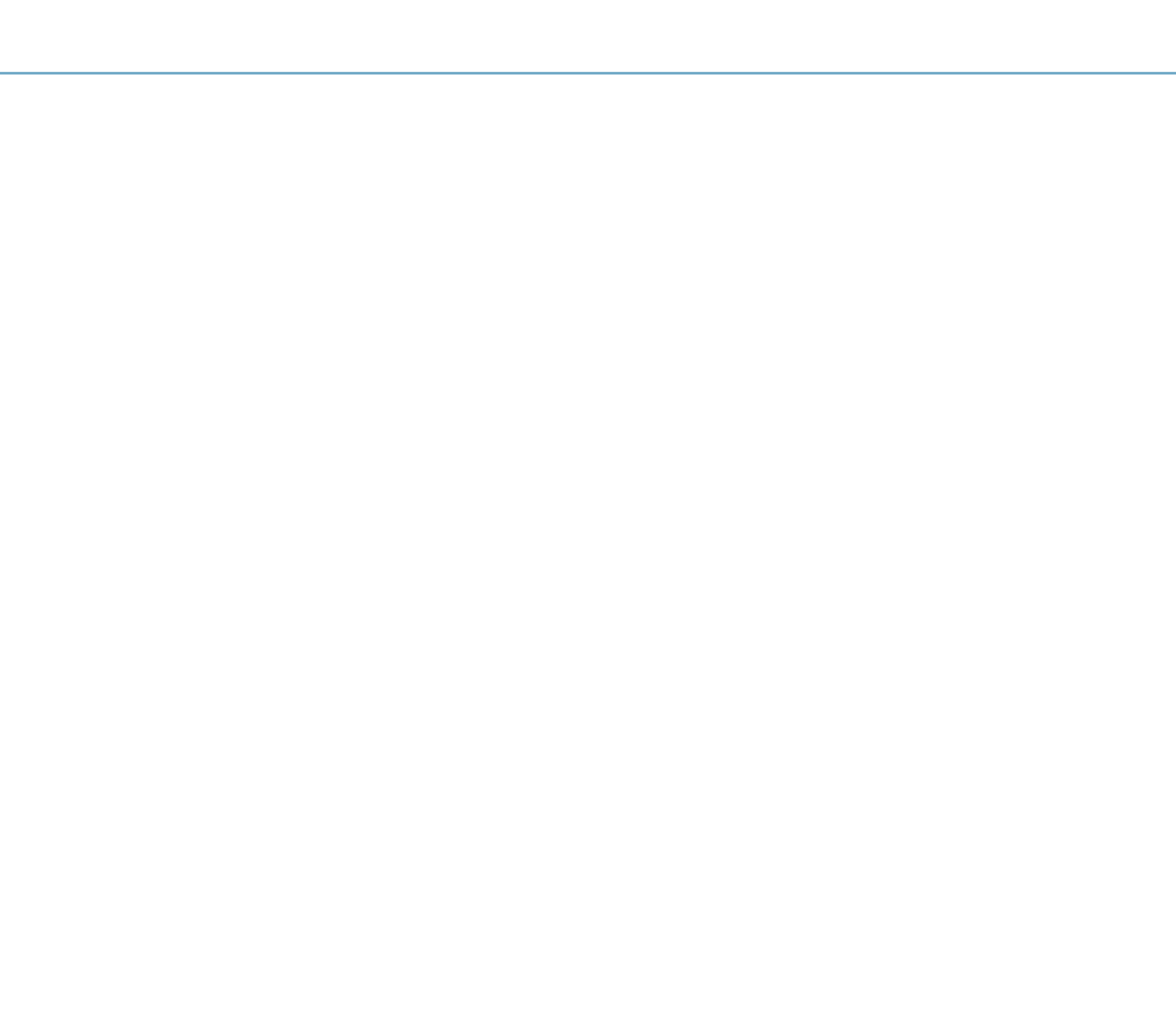
En formgivningsproces er en turbulent fase, hvor mange elementer testes for at finde argumenter og løsninger. Da der arbejdes iterativt, udvikles koncept og hovedgreb sideløbende med, at designet tager form. Dette er medvirkende til, at det har været muligt kun at bearbejde selve forløbet overordnet og derefter gå i detaljen med de enkelte byrum. Det har dog også, af tidsmæssige årsager samt et ønske om at nå ned i at designe byrum, været nødvendigt at springe nogle mellemled over. Dette afspejles i, at det kun er overordnede greb, der er blevet fastlagt for forløbet. Der kunne være arbejdet mere med strukturens skiftende karakter og variation samt koblingen til konteksten. Da en formgivningsproces er iterativ bevirker det, at hver gang, der er arbejdet med nye former og strukturer, har det også afspejlet sig i, at forløbet ændres, mens det dog hele tiden har været til stede i processen, bare på et mindre detaljeringsniveau end de to byrum.

Da de to potentialeområder er forskellige i deres karakter, har det været nødvendigt ikke at benytte de samme greb i de to områder, hvilket skyldes, at områderne ønskes at bevare deres egne kvaliteter, hvorfor de tilpasses konteksten. Dette har gjort opgaven mere udfordrende og vist hvilken bredde, der kan arbejdes indenfor ud fra Storå forløbet gennem Holstebro by. Der er hele tiden tænkt i formgivning af rum, hvor der bevares kvaliteter og potentialer, som kan ses i områderne også i dag. Derfor har det været vigtigt at mestre indlevelsen, hvorledes

områderne ser ud i fremtiden. Her har såvel håndskårne modeller som 3D programmer været til stor inspiration og et godt redskab til at kommunikere udadtil.

Det største problem med formgivningsprocessen i dette projekt har været, at den kom for sent i gang, hvilket kan afspejles i, at designet af forløb såvel som potentialeområderne kan forbedres i detaljen, men de overordnede træk og strukturer fungerer efter ønsket. Det har været udfordrende og spændende at arbejde både landskabeligt og urbant i projektet, hvilket skyldes, at områderne er forskellige og ønskes bevaret som rum til forskelligt ophold og aktivitet men også med forskellige kvaliteter og udtryk. Dette har bevirket, at forløbet er vigtigt, da det kæder potentialeområderne sammen og derved skaber en større sammenhæng, som måske kan komme næste generation af holstebroere til gode og iscenesætte åen som et rart og trygt sted at færdes og ikke som byens losseplads.

Alt i alt har formgivningsprocessen været lidt turbulent med flere blindgyder. Blindgyderne har imidlertid været med til at klarlægge og argumentere for valg, der er truffet i projektet således, at de er en del af det at finde argumenter i et projekt. Derfor vil blindgyderne i et projekt være med til at præge og forme projektet og ligeledes styrke det. Projektet her har været en rejse gennem formgivningens univers og hele denne proces med op- såvel som nedture har været særdeles lærerig.

AFRUNDING

Opsummering

Dette projekt har en vis brede, som kan ses i, at der er arbejdet såvel landskabeligt som urbant, hvilket skyldes, at de to potentialeområder har forskellige potentialer og kontekst. Dette har været medvirkende til at potentialeområderne har forskellige kvaliteter og udtryk, således at der skabes rum, som der lægger op til forskellige fysiske aktiviteter. Denne forskellighed afspejles ligeledes langs forløbet, som sammenkobler alle de fem potentialeområder. Forløbet skifter karakter undervejs og gør det lettere at færdes langs med åen i Holstebro.

I dette projekt er der arbejdet med de tre elementer: byens rum, idræt og vand i en bymæssig kontekst. Visionen er at "styrke Relationen mellem Holstebro by og Storåen, ved at skabe et aktivt byliv ved åen.

Mødet mellem det aktive byliv og åen skal iscenesætte kvaliteter fra byen og åen, således, at der skabes en hybrid mellem byen, idræt og åen.

De fem potentialeområder vil blive knudepunkter for fysisk aktivitet og mødested for Holstebros borgere. Det er på disse fem områder, byens idrætsliv, såvel det improviserede som det planlagte, kan udfolde sig og gennem en urban bearbejdning af to af disse områder, skal der skabes rammer for et aktivt hverdagsliv.". Det er refleksioner over disse visioner, der kommer til udtryk på de følgende sider i forhold til de forskellige problematikker, der er i en moderne provinsby som Holstebro.

Det aktive byrum, idræt og vandets fænomenologi er centrale emner i projektet, hvorfor disse – som baggrund for projektet – er interessante at diskutere forud for designet af de to potentialeområder. Det gode og aktive byrum rummer mange udfordringer og der er flere problematikker at tage stilling til, i forhold til om byens rum vil blive benyttet af idrætsudøverne.

Det gode og aktive byrum

Gehl omtaler rum til aktivitet, men ofte i en forståelse af at byrummet stadig skal have en pæn karakter med robuste og pæne overflader. Denne opfattelse strider dog imod idrætsudøvernes ønsker og krav til et godt byrum til aktiviteter. Som arkitekter og planlæggere, må vi imidlertid finde et ståsted, i forhold til hvor meget af rummene der planlægges. Valget er ligefor, for hvis man vil have idrætten ind i byen, må man tilgodese idrætsudøvernes ønsker og ikke kun tænke i pæne overflader, da disse måske er ubrugelige for idrætsudøverne. Byrummet skal have en vis råstyrke som kan tåle at blive flosset i kanten, ved at skateboards, cykler og rulleskøjter har interageret med rummets inventar. Idrætten udøves ofte i mere dynamiske byrum, hvor der er plads til at aktiviteterne kan skifte og byrummet i sig selv er lidt skævt i forhold til normen, her kan de sætte deres eget præg på rummet. Det er skabelsen af sådan et rum der har været i fokus i denne opgave, da de pæne rum ikke kan holde på idrætsudøverne. Udøverne ønsker opmærksomhed fra publikum og rum der kan indtages og benyttes forskelligt, alt efter hvilken idrætsgren man tilhøre. Der skal være plads til at dansescene

den ene dag benyttes til ballet, men dagen efter er underlag for footbag udøvernes interne dyst. Dette spring mellem det pæne og det impulsive og subkulturelle, skal der være plads til i en by som Holstebro, hvis man vil satse på idræt i byens rum, for ellers vil byrummene ligge tomme hen mellem de planlagte arrangementer. Rummene skal ligge op til en mangfoldighed og være multifunktionelle. Det svære i en opgave som denne, er at designe til den frie byrumsidræt, for de indtager de steder, som de finder interessante og udfordrende i en by og spørgsmålet vil til stadighed være om man kan designe til denne gruppe. Men man kan skabe plads, til at de må og kan indtage de nye rum og dermed er grundlaget for at de indtager rummet lagt. Der er flere eksempler på at idrætten er forsøgt integreret i byens rum, men ofte bliver det som et ikon lige på dette sted. En multibane eller skaterbane er hvad der ofte etableres, men det er aldrig rigtig lykkes at skabe et varieret byliv disse steder, da der kun kan interageres med rummene på bestemte måder, derfor er det nødvendigt at bløde op for normen og se på de forskellige idrætsgrenes ligheder frem for forskelle, så rummet bliver udfordrende for flere forskellige idrætsudøvere. Hele opgaven har været et forsøg på at finde elementer som initierer idræt i en moderne provinsby, på hvordan bevægelse i byens rum kan skabe et levende og dynamisk bybillede. Men der er et spørgsmål om hvorvidt en by som Holstebro kan bære et sådant projekt, da mange byer, som arbejder med idræt i byens rum er storbyer, hvor grundlaget og problematikkerne er helt anderledes. Men tendensen med en stigende interesse for at være fysisk aktiv gør at selv en provinsby kan satse på aktive byrum, hvis byen vil.

Idræt i Holstebro

Det er på tide at Holstebro griber chancen og skaber rum til idræt, således at byen ikke kun satser på kunst, men også på anden kultur i byens rum. Der er i projektet skabt aktive rum for byens borger og det er et håb, at sådanne byrum i fremtiden vil blomstre op langs åen i Holstebro og berige bylivet. Byens borgere får mulighed for at udfolde sig fysisk forskellige steder i byen. De fremtidige byrum, indbyder folk til at bevæge sig og giver deres livsstile til kende gennem deres fysiske aktivitet. Aktiviteter der kan få folk til at stimle sammen og betragte hvad der sker eller hilse på en forbipasserende løber. Rummene kan forstås ud fra menneskets bevægelsesmæssige måde at udfordre byens rum på, da der er åbnet op for mange forskellige fortolkninger af rummenes elementer.

Kulturen vokser op fra bunden, noget især subkulturen er kendetegn ved og det kan gøres i fællesskab. Borgerne kan i samarbejde få tingen til at vokse op fra bunden, noget kommunen bør benytte sig af ved at inddrage foreningerne og andre i planlægningen af byens rum til aktiviteter, disse foreninger kan også være med til at finansiere områderne på længere sigt.

Det skal altid huskes på at potentialeområderne før var

spildpladser, hvor der nu er skabt et grundlag, for at de kan blive rum til fysiske aktiviteter og de følgeaktiviteter det medfører. Disse mellemrum og overskudsarealer som potentialeområderne er, ses ofte som fragmenterede rum der kan være svære at bearbejde. Men med forarbejdningen af dem, har de fået en merværdi ud fra den kontekst de befinder sig i. Derfor fjernes der ikke plads fra byen, der gives derimod ekstra plads til byens fysiske udfoldelser, en kvalitet der forhåbentligt kan ses i byen i fremtiden og som er en investering værd. For selvom idrætten er indarbejdet i byens rum er der ligeledes skabt plads til andre kulturelle aktiviteter og de simple greb gør at mange kan indtage rummene, da rummene ikke kun har et formål.

Det er et håb at idrætten i potentialeområderne, er valgfrie aktiviteter som medfører følgeaktiviteter, så byrummene vil blive benyttet i længere tid, så vil folk standse op og slå sig ned, for at betragte de udøvende. Samtidig skal der også være steder langs åen, hvor folk kan slå sig ned og få et hvil fra en travl hverdag, bare nyde synet af vandet der flyder forbi, mens bevægelserne og lydene fra vandet tryllebinder og beroliger enhver i en hektisk hverdag. Der skal være plads til disse rum til fordybelse og pause fra byens liv. Disse rum findes både i potentialeområderne og langs forløbet.

Forløbet

Der vil opstå helt nye bevægelsesmønstre langs med åen og gennem Holstebro by. Dette sker ved, at forløbet forbinder potentialeområderne og samtidig er med til at forbinde byen med naturen i byen. Forløbet skaber let adgang til de to større naturområder i byens periferi, hvorved folk bliver opmærksomme på at områderne må benyttes til udflugter og motion. Potentialeområderne bliver mere end idrætsfaciliteter for lokalmiljøet, da forløbet gør områderne tilgængelige for en større del af byen.

I fremtiden kan alle opleve det, som folk der sejler i kano ser i dag, ved at færdes på forløbet og dermed er åen blevet gjort tilgængelig for en langt større målgruppe. Åens dynamik kan betragtes når forløbet oversvømmes, men denne oversvømmelse gør ikke at folk ikke kan færdes nær åen og i perioderne med oversvømmelser vil de fleste ikke benytte forløbet. Da klimaet i de perioder med kulde og regn ikke egner sig til færdsel langs forløbet.

Vandets fænomenologi

Åen er et rekreativt element men den kan iscenesættes og gøres tilgængelig så alle borger i Holstebro kan færdes langs åen og betragte de fænomener der sker langs åen og i vandet som strømmer af sted gennem byen.

Det er en udfordrende opgave at integrere vandet i de aktive byrum, da det lægger op til at skabe stemning i de mere stilfærdige byrum og hvor det benyttes direkte til den fysiske aktivitet. I projektet er der arbejdet med hvordan vandet kan

understreges ved hjælp af især lys. Folk kan blive fascineret af de mange bevægelser i vandet, der kan iscenesættes på forskellig vis. Med lys kan de opnå en større sanselighed over for åen, ligeledes i dagstimerne hvor folk vil begynde at se åen men nye øjne.

Det at vandet altid kan høres langs Storå er en kvalitet som dette projekt bevare, således folk kan høre disse lyde langs forløbet. Undergangene i midtbyen oplyses og skaber en undervandsverden hvor der opstår en speciel stemning og atmosfære, da lyset projicere vandets bevægelser op på vægge og loft, samtidigt med at vandets lyde forstærkes i de lave rum. På denne måde forstår projektet at skærpe folks sanser og opmærksomhed på disse steder, hvor de forhåbentligt lader sig fascinere og derved får en oplevelse og et forhold til åens lyde og bevægelser.

Det er hovedsagligt lyset der er med til at iscenesætte åen i dette projekt, da der hele tiden skabes nye billeder og effekter når vandet kombineres med lys. Problemet med lyset er det kun kan ses få steder i dagstimerne og derved bliver åens sceneri først levende om aftenen. Folk kan dog stadig fascineres og beroliges af vandets lyde og strømmende bevægelser i dagstimerne, hvis de slår sig ned på opholdsarealerne nær åen, men de skal selv opsøge denne fascination i dagstimerne hvor de kan blive tryllebundet.

Lysprojektioner er med til at skabe et forhold mellem kroppen og bevidstheden, hvor bevidstheden ledes hen på det omgivende rum, for at opleve åen fuldt ud og der appelleres til kroppens sanser mens stofligheden i vandet understreges af lyset der reflekteres i det omgivende rum.

Det er dog en skam at åens vand, og vand i sig selv, ikke er mere synligt i de to byrum som der er arbejdet med i dette projekt, men disse områder ligger ikke op til, at vandet trækkes yderligere ind i rummet og der er også kvaliteter i at vandet nogle steder i byen kun kan betragtes og nydes på afstand. Det er muligt at integrere vandet i de to byrum der ligger op til det. Det er områderne hvor der er aktiviteter i forbindelse med vandet som i kanooptagning i potentialeområde 2 og friluftsbadet i potentialeområde 4. Her vil folk ikke kun komme til at betragte og fornemme vandet men de kan også interagere med det lige som det er tanken på den fjerede og bymæssige strækning på forløbet.

I alle potentialeområderne og langs forløbet vil borger fra forskellige kvarterer i byen mødes tilfældigt om en fælles interesse og måske opstår der nye offentlige domæner. De fem potentialeområder ligger hver især op til forskellige aktiviteter, men der er også forskellige aktiviteter i de enkelte områder og dermed kan der ske en konfrontation mellem forskellige grupper, sådan som Hajer og Reijndrop omtaler at et offentligt domæne opstår.

Diskussion

Der er flere elementer i udarbejdelsen af de to potentialeområder der kan diskuteres. Der er stedsspecifikke problematikker, som knytter sig til de enkelte potentialeområder i dette projekt, hvor der dog kun er arbejdet med potentialeområde 1 og 3, men der er også flere generelle problematikker, som for eksempel, om en provinsby som Holstebro er klar til at bruge idrætten som et parameter, for at skabe liv langs åen. Det er disse problematikker der diskuteres på de følgende sider.

Potentialeområde 1

I Holstebro er der flere små engarealer, som dette i potentialeområde 1, derfor er det kun en styrke at give området sin egen karakter, ved at nedlægge et landskabeligt element. Området strammes op og vil blive et sted, med mange variationer pga. den varierede vegetation og naturens iscenesættelse.

Der er skabt nye og mere afgrænsede rum på området, som gør det lettere at indtage fladen og benytte den aktivt til drageflyvning, fodbold eller hvad man lige finder på, det er kun fantasien der sætter grænser. Områdets simple programmering, kan dog også blive en ulempe, hvis folk ikke indtager rummene. Området vil dog stadig have en kvalitet i de opstrammede rumdelinger, der skabes med træækkerne, da der opstår mange forskellige rum og oplevelsesværdien i områdets stiger.

Omklædningspavillonen gør det muligt for folk at klæde om og få deres ting opbevaret i et skab, inden deres løbetur i området, eller deres styrketræning midt i naturen med udsigt til åen, eller træækkerne. Folk der motionere eller træner i dette område, vil gøre det for at nyde naturen i en bymæssig kontekst, hvor man kan føle sig fri og lade tankerne flyde.

Områdets løber vil få større glæde af området, da de har flere muligheder for at vælge forskellige løbestrækninger og derved få varierede oplevelser. De mange skiftende rumdannelser på området, kan også give løberne en større oplevelse, hvilket kan være medvirkende til at motivere folk til at komme af sted. Ved at nedlægge flere stier i området, er området blevet mere tilgængeligt og folk kan på dette område dyrke motion i naturen nær byen. Området henvender sig især til hverdagsmotion med gåture og hundeluftning, men også til folk der nyder en tur i skoven, eller i naturen ved Storå. Så områdets succes vil være, at folk indtager landskabsrummene og gør dem til deres egne aktivitetsrum i naturen.

Potentialeområde 3

Det vundne konkurrenceprojekt er et pænt byrum til ophold, men det er ikke nok kun at planlægge til ophold, der skal også være noget som folk kan betragte hele døgnet, åen er ikke nok i sig selv. De fleste opholdsarealer i konkurrenceprojektet er placeret op af den skyggefyldte sydbred og folk vil helst opholde sig i solen, en problematik kommunen selv har været med til at skabe, da kommunen ikke fra start har inddraget parkeringsarealerne på nordsiden. En anden problematik, er at kommunen vil vende en bagside til en forside og åen skal fremstå urban på dette sted, men der er også kvaliteter i bagsiden, især når rummene skal henvende sig til subkulturer og aktive brugere, de tænker mere i brugbare byrum og vil i mange tilfælde, kunne tilfredsstilles med små indgreb. Mange parkeringspladser kan som i Ringe gøres til multifunktionelle rum. Potentialeområde 3 griber fat i parkeringsarealerne på en helt anden måde, da det nye parkeringshus åbner for nye muligheder for at sløjfe et areal af de eksisterende parkeringsarealer. Parkeringshuset åbner også op for den mulighed, at idrætten kan benytte dele af p-huset i vinterhalvåret, når der ikke er parkeret biler. Potentialeområde 3 bliver i fremtiden byens nye store byscene, hvor forskellige grupperinger mødes og dermed opstår der forhåbentligt et offentligt domæne.

Gennemheledesignet af områder der tænktes i bevægelsesmønstre og i hvorledes folk kan få motioneret. Derfor er der i flere af trappeforløbene i området tænkt på at have varierede forløb, for at understrege en varieret bevægelse, som lægger op til den daglige motion. Samtidig har trapperne en funktion som kanter til ophold og skaterne kan benytte de mange kanter, hvorved der er skabt et multifunktionelt miljø.

Kommunens krav

Hvorvidt et projekt som dette, vil blive godt modtaget, kommer an på flere elementer. Blandt andet har kommunen haft flere tiltag langs åen, som aldrig er blevet til noget, hvis byrummet såvel som åen skal have en værdi og bruges af byens borgere, kræver det at kommunen behandler hele åstrækningen som et samlet forløb. Man vender ikke åens status ved kun at sætte på et område, der ligger centralt placeret i byen.

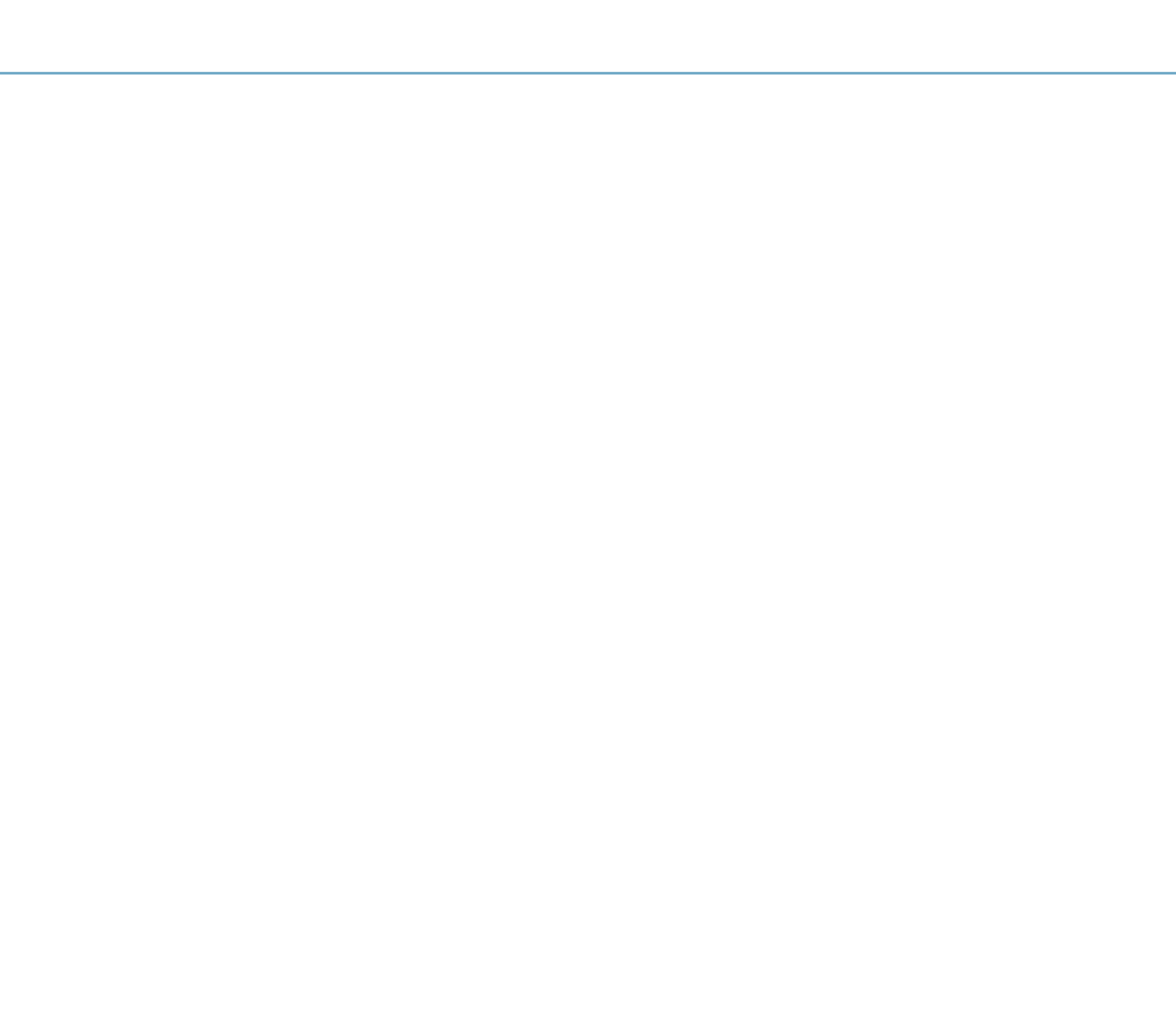
Der er selvfølgelig en diskussion om hvorvidt dette projekt opfylder kommunens krav og ønsker, men det kan i alle tilfælde være grundlag for, at man starter en debat og går i dialog med byens borgere om

hvad der skal ske langs åen, for det er i sidste ende borgerne der skal have gavn af og benytte arealerne langs Storåen.

I flere danske provinsbyer har kommunerne prøvet at indarbejde idrætten i byens rum, men mange steder er det ikke lykkedes at tiltrække subkulturerne, da byrummene bliver for pæne og derfor ikke er så sjove og spændende at udforske. Derfor må kommunen gøre op med sig selv, om de ønsker at etablere plads til disse idrætsgrupper i byen, for de findes i Holstebro og de savner nogle gode tilholdssteder. Men for at de vil bruge byrummene, må byrummene have en vis råhed og især i bymidten, mangler der rum til aktivitet i stedet for de mange fine granitbelagte pladser. Her kan det diskuteres, hvorvidt Potentialeområde 3 bevare noget af den råhed der ligger i bagsidearealet i dag. Men ved at benytte træ og beton skabes et byrum, der ligger på kanten mellem det rå og det pæne udtryk og med de mange elementer der kan udforskes og benyttes på forskellig vis, kan byrummet blive indtaget af såvel subkulturen som de mere arrangerede idrætsaktiviteter. De tomme flader der opstår bag bypladsen, kan ligeledes indtages til aktivitet eller ligge tomme hen og dermed bevare området en del af sin bagsidekarakter og råhed. Samtidig er det vigtigt at bypladsen ikke bliver en ny bagside, men giver byen liv og Musikteatret et smukt og livligt ankomstareal, det er balancen mellem det rå udtryk og det pæne, der afspejler sig i såvel design som de fremtidige brugergrupper.

Potentialeområde 1 har en vis råhed, da der er arbejdet bevist med græssets højde og de nye rumligheder og spændinger det skaber på området. Men her har naturen hele tiden været i fokuset og de aktiviteter og forandringer den kan generere til området, så området kommer til at fremstå varieret i sin flora og med mange aktiviteter som folk selv finder på.

Hvis Holstebro er parate til tiltag, hvor de inddrager idrætten aktivt i byplanlægningen, må de søge inspiration mange steder og må komme ud over det at etablere enkeltstående anlæg. Inspirationen er svær at finde, for en provinsby der ikke har de samme plads- og afstandsproblemer som storbyerne. I provinsbyerne skal der mere tænkes i, hvad borgerne har lyst til at benytte og hvorledes de områder man benytter til formålet får en egen karakter og merværdi som byrum. Der må være en langtidsplanlægning, således at der er plads til at nye idrætskulturer kan opstå og være med til at præge byens liv.

Konklusion

Hovedproblemstillingen i dette projekt, omhandler muligheden for at introducere idrætten i byrummet, der i dag er restarealer langs åen i Holstebro. Denne problemstilling, er løst ved at omdanne to områder ned til åen og skabe rum for den fysiske aktivitet. En stor del af potentialeområdernes succes ligger dog i, om de bliver benyttet af idrætsudøverne. Det er ikke muligt at planlægge til det midlertidige og uplanlagte, men ved at skabe plads til at idrætsudøverne kan få opmærksomhed fra et publikum. Der stilles rum til rådighed, som der kan indtages og benyttes forskelligt, således at der skabes grundlag for at de impulsive aktiviteter kan finde sted og flere kan forsamles.

Det har ikke været hensigten at skabe pæne stilfærdige rum, men mere rum hvor folk kan interagere med rummet og udforske dets rumligheder. Dette er muligt i såvel det landskabelige som det bymæssige potentialeområde, hvor rumlighedernes forskellighed tiltrækker forskellige bruger. Den åbne programmering gør det muligt, for mange forskellige idrætsgrene at benytte de samme faciliteter til forskellige aktiviteter.

Forløbet gør det muligt for folk, at være tæt på vandet i byen og færdes langs med åen.

Med forløbet er der skabt en strategi, for hvorledes åen kan gøres mere tilgængelig og over tid ændre status. Samtidig er der skabt en bedre tilgængelighed ned til åen i byen og et spændende og oplevelsesrigt stisystem på tværs af byen. Dette stisystem kobler de aktive byrum sig på og der skabes en dynamik ved åen. Omdannelsen af potentialeområderne, vil berige byen og vil i samspil med forløbet, være med til at ændre åens status fra at være et bagside areal, til at blive et aktivt og dynamisk forløb gennem byen.

Idrætten og bevægelse, er blevet en del af byen og den store variation i udbudet af aktiviteter er opnået ved, at gribe fat i stedets potentialer. De indgreb der gøres, forbedre ikke kun selve byrummets bylivskvalitet, men skaber grobund for at åens vand bliver iscenesat og Holstebro bliver en by, fyldt med fysisk aktivitet som folk opsøger alene eller i fællesskab.

Refleksion

Kommunens fremtidige rolle

Storåens forløb gennem Holstebro, kan i fremtiden blive et smukt og attraktivt element. Dette kræver imidlertid at kommunen og byens befolkning, ser de mulighederne, der er for at skabe et byliv ved åen og uden for byens centrum. Det nytter ikke noget, kun at lave omlægninger ned til åen i midtbyen, for at ændre åens status, må man imidlertid tænke i en større sammenhæng. Kommunens ønske om at åen er mere bymæssig i centrum end i byens periferi, er ikke ensbetydende med at åens brinker ikke må bearbejdes i udkanten. Det er desværre således kommunen ser det i dag. Kommunen bør tænke på alle byens borger og ikke kun på dem der bor langs åen. Kommunen skal tænke på at alle byens borger, skal have adgang til at betragte og iagttage åen, også på de strækninger der har været forbeholdt beboerne langs åen, hvis åens status skal ændres, må det være hele byens befolkning der bakker op om dette. Der er flere tiltag end potentialeområderne og forløbet der, kan blive relevante i processen med at vende åens status, til at den bliver det attraktive element, som åen var i 1800 tallet. De mange hegn langs åen skal nedlægges, så der bliver frit udsyn til åen fra byen og flere villaveje kan fortsættes i en sti, der føre ned til et udkigsplateau. Dette gør at alle på vejene vil føle de bor nær Storåen og at åen ikke kun er forbeholdt dem der bor i første række ved Storå. Derfor bør kommunen inddrage byens borger, da de skal være med til at præge byen i fremtiden og skal være med til at definere om byens rum skal benyttes eller ej.

Dette projekt kunne være blevet beriget ved en borgerinddragelse, hvor idrætsforeningerne og idrætsudøverne af de forskellige idrætsgrene, samt enhver der ønsker at være fysisk aktiv i byen, kunne komme med deres synspunkter og derigennem kunne der skabes et rum, der var sandsynlighed for der ville blive benyttet til fysiske aktiviteter. Således kunne kommunens udtalelser omkring kulturpolitikken "at give subkulturerne mulighed for at udfolde deres behov" samt "at inddrage kulturinstitutionerne i relevante projekter, for eksempel kvarterløftprojektet på Nørreland" (Holstebro kommune, s.10, 2001) føres ud i livet og blive startskuddet på en omdannelse langs åen som med tiden kan afspejles i hele byen. I dette projekt har der imidlertid ikke været resurser til en sådan borger inddragelse, men projektet kan forhåbentlig åbne op for en debat, om hvorvidt der skal gøres en aktiv indsats for at skabe et attraktiv miljø

ved åen. Fordelene ved at inddrage brugerne i et projekt som dette er store, da det er brugerne der skal benytte områderne i fremtiden og gøre dem til en succes, derfor har udtalelserne fra idrætsudøverne i Lokale- og Anlægsfondens publikationer lagt et grundlag for mange af beslutningerne i dette projektet og måske inddragelsen af brugerne i fremtidige projekter med idræt i byens rum, der kan åbne op for en nyfortolkning af de standardiserede banemål, som ofte gør banerne ensformige og uinteressante. Ved en nyfortolkning kan der ændres på banernes form og udtryk, alt efter idrætsudøvernes ønsker og dermed skabe nye interessante byrum og idrætsbaner eller elementer. Når der planlægges idræt i byens rum, er det vigtigt at tænke i de planlagte og de improviserede aktiviteter, men også i de statiske, såvel som de dynamiske bevægelser, da de stiller forskellige krav til byens rum og underlag.

Projektets fremtid og form

Der er allerede mange kvaliteter i de enkelte potentialeområder der kan bygges videre på, samtidig kan hele strækningen langs åen relativt let kobles op på byen og derved bliver den, let tilgængeligt som udflugtsmål eller mødesteder for byens borger, hvor de kan samles om at betragte eller udøve den fysiske aktivitet i byens rum og ikke mindst nyde en spadseretur langs åen, hvor vandet kan få tankerne til at flyde med åens strøm. Hele strækningen langs åen vil tilføre mere liv og dermed bliver åen i sig selv mere attraktiv.

Det at områderne, er tilpasset deres kontekst, er medvirkende til at folk fra nabokvarterene vil samles her, men forhåbentlig gør den store variation i potentialeområderne at folk vil færdes på tværs af byen og blandes så der skabes nye kontaktflader, hvor den fysiske aktivitet bliver noget nyt som borgerne kan samles omkring.

Det at potentialeområderne udspænder flader, som ikke er direkte dedikeret til en idrætsgren eller fysisk aktivitet, gør at områderne kan tilpasses nye brugere og funktioner, i takt med at idrætsbilledet og Holstebro udvikler sig. Således at byrummene er tilpasset en fremtidig udvikling og er åbne for forskellige fortolkninger, uden at blive nye restområder der ikke kan benyttes.

I dag er det vigtigt at man som urban designer sørger for at ikke alt i byens rum er planlagt til bestemte formål, men er åben for, at borgerne selv kan præge områderne og områderne derfor indeholder en vis tilpasningsdygtighed, der kan imødekomme tidsmæssige forandringer.

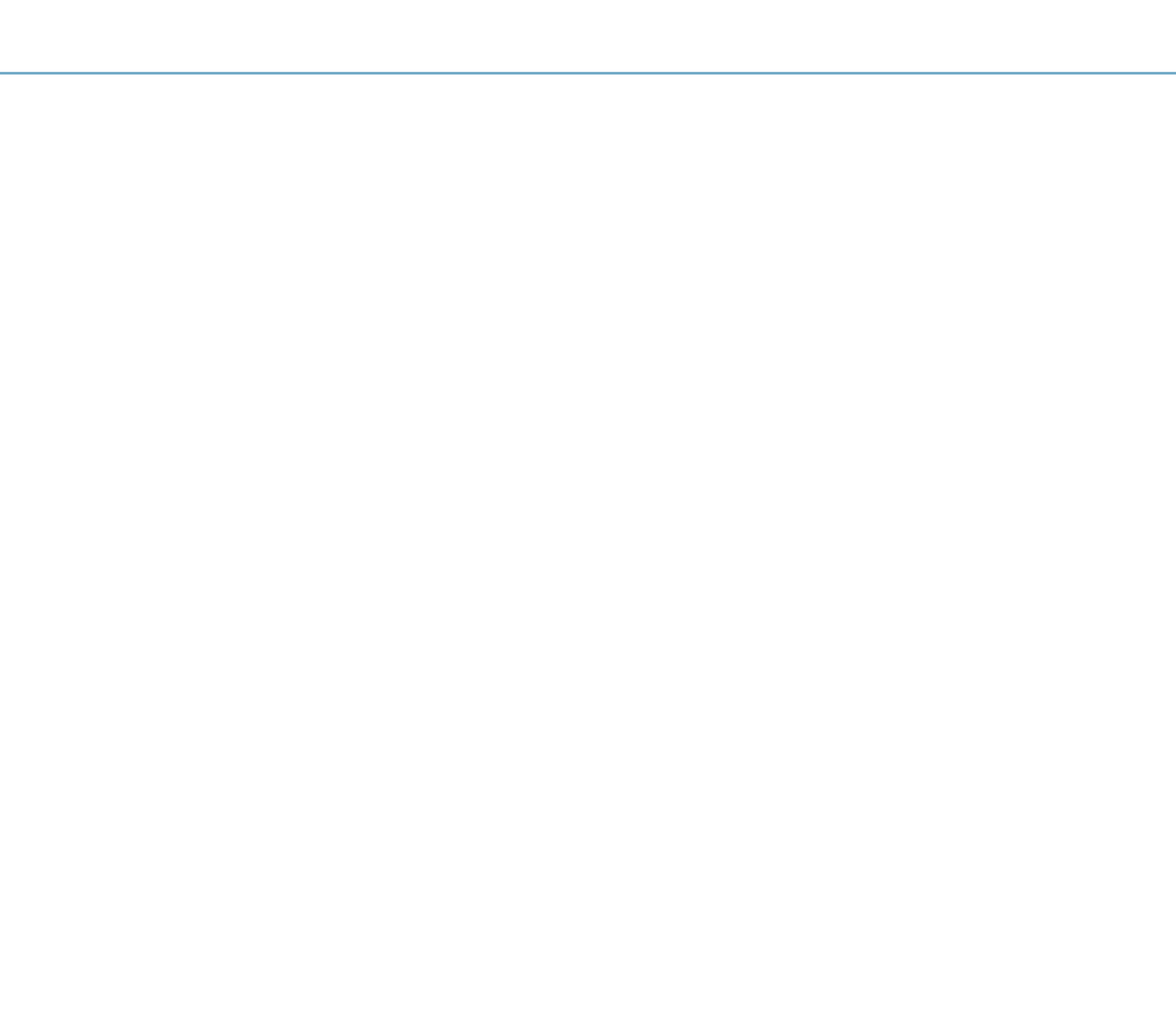
Visionen i dette projekt var at "styrke Relationen mellem Holstebro by og Storå ved at skabe et aktivt byliv ved åen. Mødet mellem det aktive byliv og åen skal iscenesætte kvaliteter fra byen og åen således, at der skabes en hybrid mellem byen, idrætten og åen.

De fem potentiale områder vil blive knudepunkter for fysisk aktivitet og mødested for Holstebros borgere. Det er på disse fem områder, byens idrætsliv, såvel det improviserede som det planlagte, kan udfolde sig og gennem en urban bearbejdning af to af disse områder, skal der skabes rammer for et aktivt hverdagsliv."

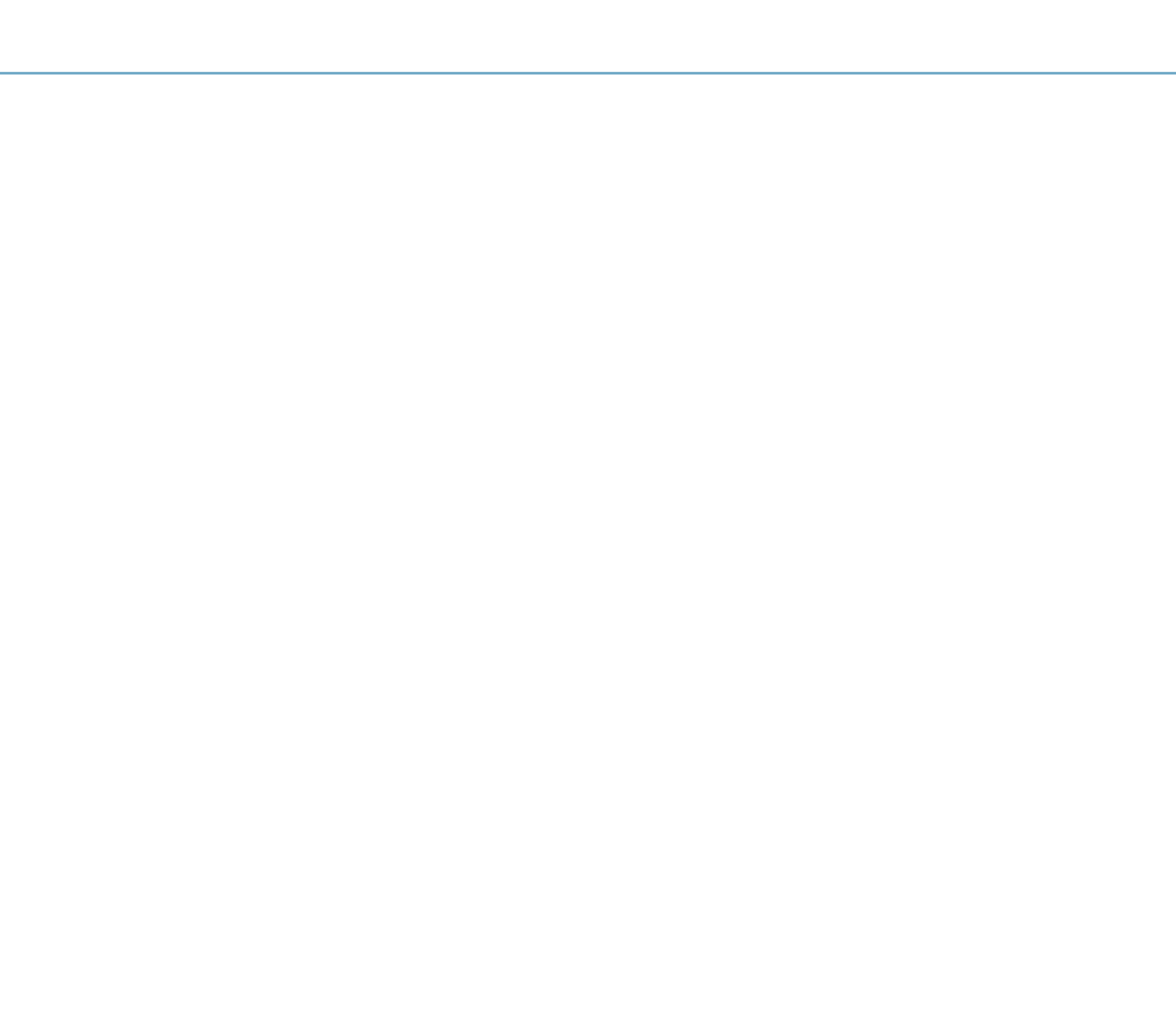
Denne vision lever projektet med sine mange små facetter op til og det er et håb at byens borger i fremtiden, vil få et aktivt forløb langs åen, hvor de kan mødes og skabe nye bekendtskaber, samtidig med at de kan benytte de fem nye byrum, til fysiske udfoldelser og lade sig fascinere af åens vand. Det er et ønske at forløbet og byrummene indgår naturligt i byen med alle de karakteristika og værdier en omdannelse langs åen medføre. Potentialeområderne skifter over tid, karakter fra at være restarealer i byen til at være rum for byens borger og den fysiske aktivitet. Dette kan være med til at disse områder, tilføres en herlighedsværdi og forhåbentligt i samspil med forløbet, kan være med til at vende åens image.

Det er en længerevarende proces, at vende åens status og det kan kun ske ved borgernes hjælp, for det er borgerne der skal ændre mentalitet og holdning til åen, som et beskidt sted, til at åen er et aktivt og attraktiv element gennem byen, hvor folk kan samles og udøve deres daglige motion, eller blot betragte vandet og/eller de aktive mennesker.

I fremtiden smelter fortid og nutid sammen, så byen i fremtiden er kendt for forløbet langs Storåen, kunst og kultur. For i Holstebro siges det at "der skal være en dråbe af kultur i alt hvad vi foretager os" (citater: Holstebro kommune, Tilsted com, 2006 s. 186).

K I L D E R

Bøger

Aldal, J (1939): Holstebros Historie gennem tiderne 1274 – 1939, Niels P. Thomsen, Holstebro.

Cavill, Nick; Kahlmeier, Sonja & Racioppi, Francesca (eds.)(2006): Physical activity and health in Europe: evidence for action, Copenhagen. ISBN: 92-890-1387-7

Cerver, Francisco Asensio (2000): Atlas over nyere arkitektur, Könemann, tyskland. ISBN: 3-8290-5447-5

Crum, Bart; Dietrich, Knut; Eichberg, Henning; Kural, René; Thomsen, Leif & zerlang, Martin (1999): Idrætten og byen, DGI, Herning. ISBN: 87-89042-29-8

Edwards, Peggy & Tsouros, Agis (2006): Promoting physical activity and active living in urban environments, WHO Europe (World Health Organization Europe), Copenhagen. ISBN:92-890-2181-0

Forskningscentret for Skov & Landskab (FSL) & Miljøministeriet, Landsplanafdelingen (2003): Debatoplæg om fremtidens byrum, Miljøministeriet, København K. ISBN: 87-601-9899-0

Gehl, Jan & Andersson, Stig L. (2003), Fremtidens Bedre Byrum – visioner og drømme, Fonden Realdania, København.

Gehl, Jan; Gemzøe, Lars (2001): Nye byrum, Arkitektens Forlag, København. ISBN: 87-7407-254-4

Gehl, Jan; Gemzøe, Lars; Kirknæs, Sia & Søndergaard, Britt Sternhagen(2006): Det nye byliv. Arkitektens forlag, København. ISBN: 87-7407-364-8

Graugaard, Esben & Holm, Bent T. (2002): Det gamle Holstebro – Bind 6, Holstebro Museum, Holstebro. ISBN: 87-87522-527

Graugaard, Esben & Holm, Bent T. (1993): Det gamle Holstebro – Bind 5, Holstebro Museum, Holstebro. ISBN: 87-87522-22-5

Gulmann, Steffen (2005): CityDesign, Gyldendal. ISBN: 87-02-03296-1

Hajer, Maarten & Reijndrop, Arnold (2001): In Search of New Public Domain – Analysis and Strategy, NAI Publishers, Rotterdam. ISBN:90-5662-201-3

Holstebro kommune (2007): Notat; oversvømmelse i Holstebro, storå gik over sine bredder i januar 2007, Holstebro kommune.

Holstebro kommune & Realdania (2006)1: Konkurrenceprogram – Byrum – Å og Kultur – Byrumsprojekt i Holstebro, Holstebro Kommune, Holstebro.

Holstebro kommune & Realdania (2006)2: Bedømmelseskomitéens betænkning/udtalelse, Realdania.

Holstebro kommune & Tilsted Com (2006): Holstebro Kommune, Tilsted Com, Holstebro, ISBN: 978-87-986925-2-2. Bogen gengives på www.profil-holstebro.dk

Holstebro kommune (2006): Lokalplan nr. 262 – Facader og skilte i City, Holstebro kommune, Holstebro.

Holstebro kommune (2005): Byrum, å og kultur – Nye byrum i Holstebro, Holstebro kommune, Holstebro.

Holstebro kommune (2003): Vækst med viden og vilje- Planstrategi – kommuneplan 2004, Holstebro kommune, Holstebro.

Holstebro kommune (2002): Lokalplan nr. 351 – for et centerområde mellem Brotorvet, Grønsøgade, Storetorv, Endeløs og Storå, Holstebro kommune, Holstebro.

Holstebro kommune (2001): Masterplan for Holstebro 2001 - 2025, Holstebro kommune, Holstebro.

Holstebro Turistbureau (2007): Holstebro 07-08, Holstebro Turistbureau, Holstebro.

Høyer, Steen (2006): Landskabskunst, Kunstakademiets Arkitektskoles Forlag, København. ISBN: 87-87136-72-4

Idrætspolitisk Idéprogram (2002): Inspiration og udfordring til idrætten, Idrætspolitisk Idéprogram, København.

Jacobs, Jane (1961): The Uses of Sidewalks, i Kasinitz, P. (ed.) (1995) Metropolis. Center and Symbol of Our Times, New York: New York University Press, s. 111-129

Knudsen, Helge & Vestergaard, Gunver (2001): Levende hegn – og små beplantninger, Landbrugsforlaget, Århus. ISBN: 87-7470-752-3

Krier, Leon (1979): Byen i byen - udvalgte tekster og projekter, AAA, København.

Kural, René (1999):Spillerum - alternative steder til idræt, kultur og fritid, Kunstakademiets Arkitektskoles Forlag, København. ISBN: 87-87136-34-1

Larsen, Knud (2003): Den tredje bølge – på vej mod en bevægelseskultur, Lokale- & Anlægsfonden, København. ISBN: 87-986579-8-4

Miljøministeriet (2004): Videreudvikling af ådalstypologi - Grundvand- Overfladevand Interaktion (GOI)- Arbejdsrapport fra Miljøstyrelsen Nr. 16, Miljøministeriet, København.

Nikolajew, Maja (2003)1: At læse vandet – et redskab til analyse af vandkunst og fontæner, Kunstakademiets Arkitektskole, København. ISBN: 87-7830-087-8

Litteraturliste

Olesen, Frode (1985): Læhegnstyper – udvalg af træer og buske til læhegn, læbælter og hække, Landhusholdningsselskabets Forlag, Frederiksberg. ISBN: 87-7026-259-4

Pinborg, Ulla; Krappe, Erling & Skov- og Naturstyrelsen (1989): 40 Danske træer og buske, Skov- og Naturstyrelsen, København. ISBN: 87-503-7681-0

Riesto, Svava; Carlberg, Nicolai & Christensen, Søren Møller (2004): Idrættens fornemmelse for byrum, Lokale- og Anlægsfonden; SLA Landskabsarkitekter, København. ISBN: 87-989966-0-6

Realdania (2006): Ud i byen, Realdania, København. ISBN: 87-989215-9-2

Schytte, Benny & Lokale- & Anlægsfonden (2004): En idrætslegeplads skal ligge i vejen!, Lokale- og Anlægsfonden, København. ISBN: 87-986579-9-2

Skot-Hansen, Dorte (2007): Byen som scene – kultur- og byplanlægning i oplevelsessamfundet, Bibliotekarforbundet, Frederiksberg. ISBN: 87-982211-6-7

Skot-Hansen, Dorte (1998): Holstebro i verden _verden i Holstebro, Forlaget Klim, Århus. ISBN: 87-7724-792-2

Skov- og Naturstyrelsen, Fællesudvalget for læplantning og Frøkildeudvalget (1994): Skov-info nr 13 – Træer og buske til skovbryn, læhegn og vildtplantninger, Skov-info, København. ISBN: 87-89367-15-3

Turist- og Erhvervsforlaget (1946): Holstebros Historie – Historie, Natur og Erhvervsliv, Turist- og Erhvervsforlaget, Holstebro

Vedel, Helge (1999): Træer og buske i landskabet, Politikens Forlag, København. ISBN: 87-567-5395-0

Vejle Kommune (2007): Vejle city – Regionshovedstad – Fremtidens udfordringer og handlinger. Tilgængelig på: www.vejle.dk under bo og byg, visioner og planer.

Venturi, Robert; Brown, Denise Scott & Izenour, Steven (1977): Learning from Las Vegas, The MIT Press, Cambridge. ISBN: 0-262-72006-X

Wikke, Helle Bøcken & Melgaard, Ebbe (2007): Afsæt – idræt og arkitektur i byen, Kunstakademiets Arkitektskoles Forlag, København. ISBN: 978-87-87136-73-0

Århus Kommune (2005): Frilægning af Århus å Immervad Slusebroen, Århus Kommune.

Århus Kommune, Stadsarkitektens Kontor (2000): Genåbning af Århus å, Arkitektens Forlag, Skive.

Margasiner:

Anonym (2007): Konkurrence om ny Nørrebro Park i Landskab 8 (2004). Arkitektens forlag, København. ISSN: 0023-8066

Appelhans, Kira & Rockcastle, Maura (2006): Smartpark – East Stroudsburg, i in common 3: collective spaces, (2006), a+t ediciones, Portugal. ISSN: 1132-6409

Finke, Bat Hanne & Finke, Michael (2007): Centrumpladsen i Ringe – en multifunktionel parkeringsplads til bilbanko og basketball i Landskab 2 (2007). Arkitektens forlag, København. ISSN: 0023-8066

Jensen, Kristine (2003): Om at læse vandet – et redskab til analyse af vandkunst og fontæner – uddrag af bedømmelseskomiteens beskrivelse ved Kristine Jensen, i Landskab 7 (2003). Arkitektens forlag, København. ISSN: 0023-8066

Lokale- & Anlægsfonden (2004): Tribune – no. 02 november 2004, Lokale- & Anlægsfonden, København. ISSN: 1604-1208

Lokale- & Anlægsfonden (2006)1: Tribune – no. 05 juni 2006, Lokale- & Anlægsfonden, København. ISSN: 1604-1208

Lokale- & Anlægsfonden (2006)2: Tribune – no. 06 november 2006, Lokale- & Anlægsfonden, København. ISSN: 1604-1208

Lokale- & Anlægsfonden (2007)1: Tribune – no. 07 juni 2007, Lokale- & Anlægsfonden, København. ISSN: 1604-1208

Lokale- & Anlægsfonden (2007)2: Tribune – no. 08 december 2007, Lokale- & Anlægsfonden, København. ISSN: 1604-1208

Nikolajew, Maja (2003)2: At læse vandet – et redskab til analyse af vandkunst og fontæner, i Landskab 7 (2003). Arkitektens forlag, København. ISSN: 0023-8066

Topos ed. (2006): Parks, Callwey Birkhäuser, tyskland. ISBN: 3-7667-1688-3

Topos ed. (2003): Water – designing with water: promenades and water features, Callwey Birkhäuser, tyskland. ISBN: 3-7667-1554-2

Hjemmesider:

American Society of Landscape architects (2007): www.asla.org/awards/2005/students/winner4.html

Cheonggyecheon (2007): <http://english.seoul.go.kr/cheonggye/>

DS Landschapsarchitecten, www.landschapsarchitekten.nl

Holstebro kommune: www.holstebro.dk

Kamikochi Nationalpark (2008): www.kamikochi.or.jp

Kuben (2007): www.kuben.dk

Lokale- og Anlægsfonden (2007): www.loa-fonden.dk

Okra Landschapsarchitecten b.u. (2007): www.okra.nl

Realdania (2007): www.realdania.dk

Schul & CO Landskabsarkitekter (2007): www.schul.dk

SLA (2007): www.sla.dk/byrum/trekroner.htm

Vejle Kommune (2007): www.vejle.dk

West 8 (2007): www.west8.nl/projects/public_space/schouwburgplein/

Andet:

Besøg på lokalhistorisk arkiv i Holstebro.

Møder med Vibeke Holmbo ved Planafdelingen i Holstebro Kommune.

Telefonisk samtale med Projektleder på 'Aktivt hverdagsliv' Casper Mortensen ved Kraftens Bekæmpelse.

Telefonisk samtale med Bodil Ølgaard ved Planafdelingen i Vejle Kommune.

Telefonisk samtale med Poul Damgaard, Stadsarkitekten ved Århus Kommune.

Illustrationsliste.

Hvor andet ikke er anført, er det egne illustrationer og fotos.

Ill. 2, Egen collage med billeder og illustrationer fra:
Vejle kommune (2007): Renovering og åbning på Dæmningen, teknisk forvaltning, Vejle kommune.
Vejle kommune (2007): Dæmningen – den blå kulturakse, teknisk forvaltning, Vejle kommune. Århus Kommune (2005): Frilægning af Århus å – Immervad Slusebroen, Århus Kommune.
Århus Kommune - Stadsarkitektens Kontor (2000): Genåbning af Århus å, Arkitektens Forlag, Skive.

Ill. 14, Egen collage med modelfoto og illustrationer fra:
Konkurrencemateriale udlånt af Jonas Schul ved Schul & CO Landskabsarkitekter.
Collageillustrationer fra Okra Landschaftsarchitecten b.u. (2007): www.okra.nl.

Ill. 19, Egen illustration tegnet på baggrund af illustration fra: Larsen, Knud (2003): Den tredje bølge – på vej mod en bevægelseskultur, Lokale- & Anlægsfonden, København, s. 32

Ill. 20, Egen illustration tegnet på baggrund af illustration fra: Larsen, Knud (2003): Den tredje bølge – på vej mod en bevægelseskultur, Lokale- & Anlægsfonden, København, s. 55

Ill. 21, Egen illustration tegnet på baggrund af danmarkskort med opgørelse over øvrige idrætsfaciliteter fra Lokale- og Anlægsfondens facilitetsdatabase med tal fra 2005.

Ill. 22, Egen illustration tegnet på baggrund af danmarkskort med opgørelse over skateranlæg fra Lokale- og Anlægsfondens facilitetsdatabase med tal fra 2005.

Ill. 23, Egen illustration tegnet på baggrund af danmarkskort med opgørelse af idrætslegepladser fra Lokale- og Anlægsfondens facilitetsdatabase med tal fra 2005.

Ill. 24, Egen illustration tegnet på baggrund af danmarkskort med opgørelse over boldbaner fra Lokale- og Anlægsfondens facilitetsdatabase med tal fra 2005.

Ill. 32, Egne illustration med egne fotos og plan fra Gehl, Jan; Gemzøe, Lars (2001): Nye byrum, Arkitektens Forlag, København.

Ill. 33, Egen illustration med illustrationer fra Kira Appelhaus & Maura Rockcastle projekt fra American Society of Landscape architects (2007): www.asla.org/awards/2005/students/winner4.html

Ill. 34, Foto og plan fra Cheonggyecheon (2007): <http://english.seoul.go.kr/cheonggye/>

Ill. 35, Kort benyttet fra Kamikochi Nationalpark (2008): www.kamikochi.or.jp og billeder tilhørende Peter Mandal Hansen.

Ill. 36, Plan og illustrationer fra Finke, Bat Hanne & Finke, Michael (2007): Centrumpladsen i Ringe – en multifunktionel parkeringsplads til bilbanko og basketball i Landskab 2 (2007).

Ill. 37, Illustrationer fra Høyer, Steen (2006): Landskabskunst, Kunstakademiets Arkitektskoles Forlag, København.

Ill. 39, Egen illustration med luftfoto fra Google Earth 4.2

Ill. 50, egen illustration med luftfoto fra Google Earth 4.2

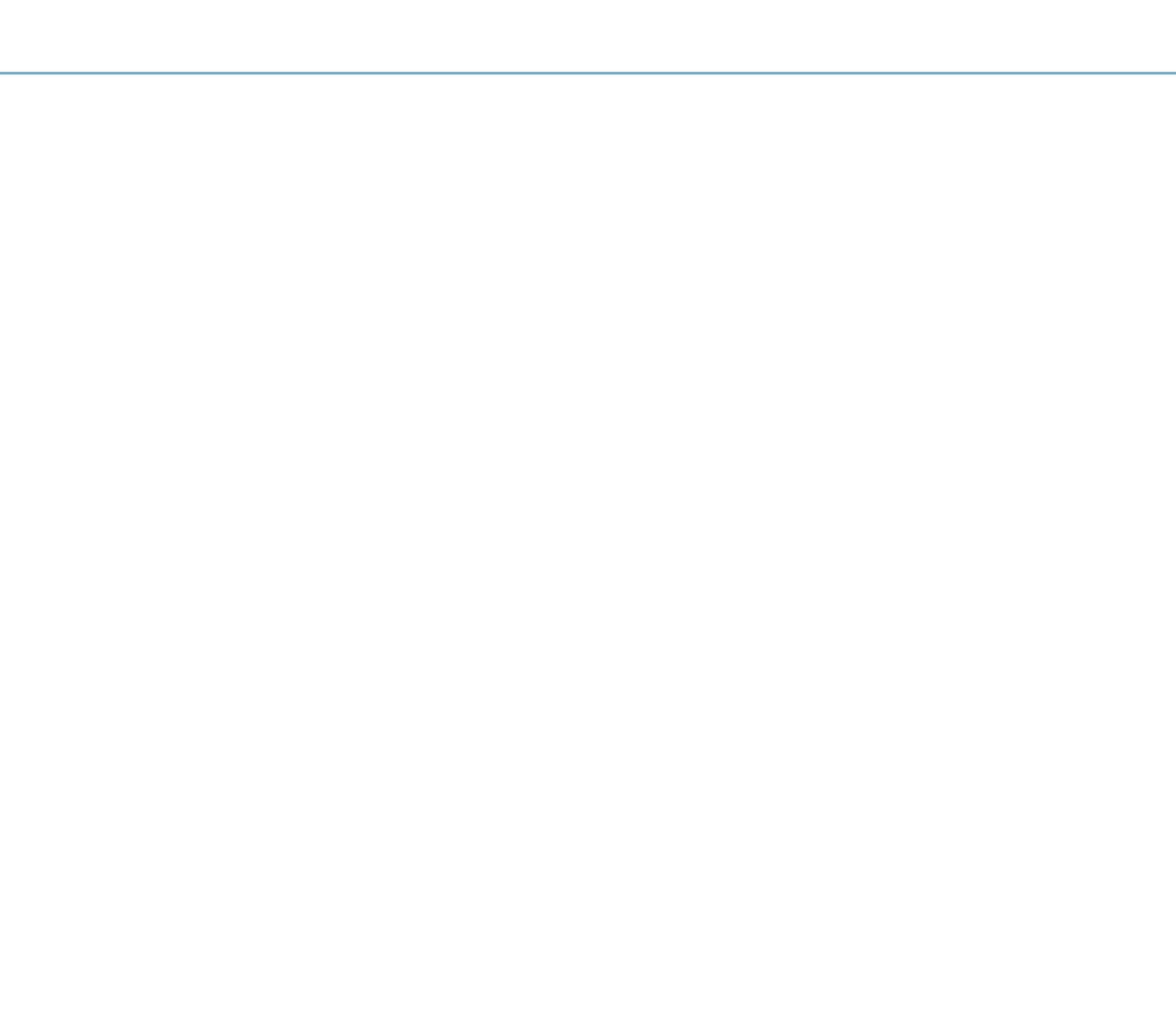
Ill. 109-110, Billede fra Focus Lightings hjemmeside: <http://www.focus-lighting.dk/products.php>

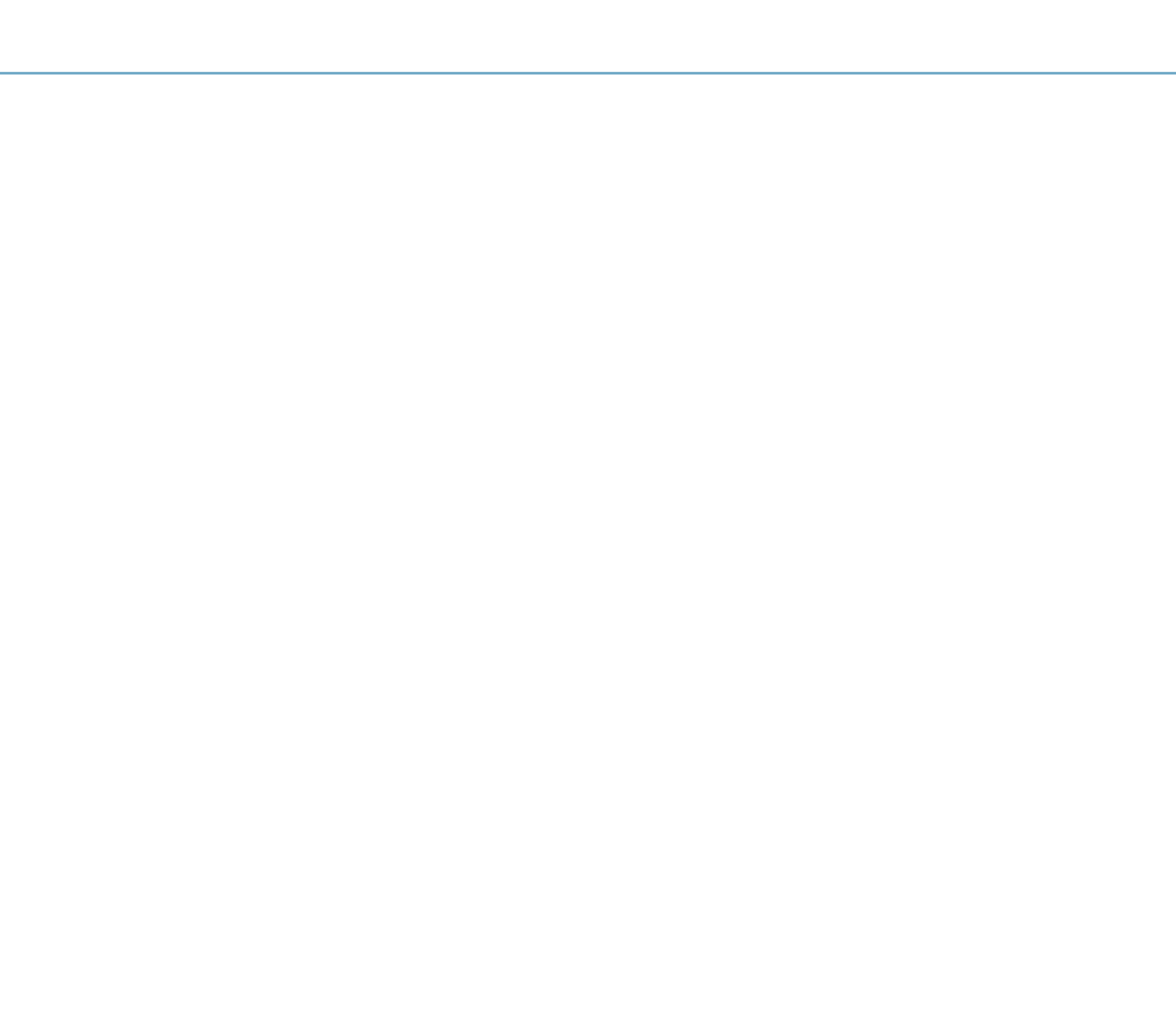
Ill. 111-112, Billede fra Stefan Sous` s hjemmeside <http://www.stefansous.com/>

Ill. 126, Egen illustration tegnet på baggrund af illustration fra: Larsen, Knud (2003): Den tredje bølge – på vej mod en bevægelseskultur, Lokale- & Anlægsfonden, København, s. 32

Ill. 127, Egen illustration tegnet på baggrund af illustration fra: Larsen, Knud (2003): Den tredje bølge – på vej mod en bevægelseskultur, Lokale- & Anlægsfonden, København, s. 55

Ill. 128 - 177, Foto fra Maja Nikolajews Kataloger over vands bevægelser, lyde og refleksioner af vand. Fra: Nikolajew, Maja (2003)2: At læse vandet – et redskab til analyse af vandkunst og fontæner, i Landskab 7 (2003). Arkitektens forlag, København.

APPENDIKS

Appendiks A

Sundhed

Sundhed og politik

Der er flere vinkler at anskue idrætten ud fra. To af dem er politikernes synsvinkel og den kulturpolitiske vinkel. Ses idrætten fra politikernes vinkel, dyrkes den for at afhjælpe og løse samfundsproblemer og ikke for den enkelte borgers egen skyld. Idrætten forbindes med sundhed, forebyggelse af forskellige problemer og opdragelse; man bliver ganske enkelt en bedre samfundsborger af at dyrke idræt (Idrætspolitisk Idéprogram, 2002, s. 18). Dette kan dog kun ske gennem kulturpolitiske tiltag og initiativer, som udbygger og styrker vores bevægelseskulturelle mangfoldighed (Larsen, 2003, s. 10). Dette skyldes, at kulturpolitikken betragter idrætten som en værdi, der, i sig selv, fascinerer deltagerne og dermed skaber indhold og motivation for at være aktiv. Her er målet aktiviteten og udfoldelsen (Idrætspolitisk Idéprogram, 2002, s. 18). For at se grundlaget for kulturpolitikken, som Holstebro kommune opererer med i deres initiativer, ses der i det følgende kort på folkesundheden og idrættens udvikling.

Den dårlige folkesundhed

I dag, hvor meget i vores verden er blevet mekaniseret, er meget af den fysiske aktivitet fjernet fra vores hverdagsliv og arbejde. Dette resulterer i inaktive livsstile, som har alvorlige konsekvenser for folkesundheden i den vestlige verden (Cavill et al., 2006, Larsen, 2003, s. 9). Fysisk inaktivitet øger risikoen for kroniske sygdomme som hjerte- karsygdomme, diabetes og nogle krafttyper. Samtidig er det medvirkende til et stigende problem med overvægt i den vestlige verden (Edwards & Tsouros, 2006, s. 2). Den fysiske aktivitet kan reducere disse sygdomme og har ligeledes en positiv effekt på depression og muligvis på stress og angst (Cavill et al., 2006, s. 7). Erkendelsen af, at den fysiske aktivitet har et potentiale inden for sygdomsforebyggelse er medvirkende til, at den indgår i kampen mod den tiltagende overvægt og andre fedmerelaterede sygdomme (Wikke, Melgaard, 2007, s. 13).

Derfor er det vigtigt, at områder, hvor folk færdes til dagligt, giver plads til den fysiske aktivitet, så billedet kan vendes. Den fysiske aktivitet kan være små ting som at løbe op og ned af trapper i byen eller cykle til og fra arbejde i stedet for at køre bil. Folk har lettere ved at være fysisk aktive, hvis de har mulighed for at gå eller cykle til hverdagsdestinationerne eller bor nær parker og attraktive faciliteter. Med stier, der sammenkobler hjem, arbejdsplads, handelsområder, offentlig transport og offentlige faciliteter, så folk let og sikkert kommer fra det ene til det andet, er der grundlag for, at folk kan være mere fysisk aktive. Folk ønsker nye kombinationer af arbejde, fritid og transport, hvor transporttiden eller pausen bruges aktivt. Den fysiske aktivitet bør ses som et værdifuldt og fornøjeligt element i et sundt hverdagsliv; noget folk gør i deres pauser og fritid (Edwards & Tsouros, 2006, Cavill et al., 2006, Riesto, et al., 2004, s. 15).

I dag benytter en gennemsnitsdansker 5 timer og 32 minutter

på sport og motion om ugen (Larsen, 2003, s. 7). Dermed er der generelt sket en stigning i tidsforbruget, men det spænder vidt fra, at nogle folk kun er aktive 15 – 20 minutter til, at andre er aktive 20 – 30 timer om ugen (Larsen, 2003, s. 31). I dag er det kun knap halvdelen af de voksne danskere, der lever op til sundhedsstyrelsens anbefalinger om at dyrke idræt eller motion fire timer om ugen, for at forebygge sygdomme og fremme sundheden (Larsen, 2003, s. 31). Den gruppe, der er mindst aktive, er de 30 – 59 årige (Larsen, 2003, s. 47). Dette skyldes nok, at de dels er på arbejdsmarkedet og dels indbefatter folk fra børnefamilier, som kan have svært ved at finde tiden til at være fysisk aktive.

Planlæggerne spiller en stor rolle i at gøre den fysiske aktivitet til et lettere valg. Planlæggerne kan fremme let adgang til naturområder i byernes periferi, samt skabe klare signaler om folks trafikmønstre, hvor cyklister, fodgængere og bilister kan respektere hinandens ruter i byen. Ligeledes kan mennesket tænkes i centrum for designet, så der indarbejdes elementer til fysisk aktivitet i byens rum, hvilket også kan omhandle faciliteter til cykelparkering, motionsrum og omklædning (Edwards & Tsouros, 2006, Cavill et al., 2006).

For at styrke folkesundheden gælder det om, at ramme en så bred målgruppe som muligt og styrke deres sundhed ved at gøre den fysiske aktivitet til en naturlig del af deres hverdagsliv. Dette gøres bl.a. ved at sikre en stor variation af aktiviteter, som benyttes forskelligt og samtidigt, frem for at satse på en smal målgruppe (Cavill et al., 2006, Schytte & Lokale- & Anlægsfonden, 2004, s. 5 Realdania, 2006, s. 80). Dette betyder dog ikke, at alle skal være det samme sted samtidig, men at byens borgere i højere grad kan udfolde sig forskellige steder i byen (Riesto, et al., 2004, s. 15).

Ganske enkelt må idrætten komme til borgerne frem for, at de kommer til idrætten (Idrætspolitisk Idéprogram, 2002, s. 28).

Det er helbredshensyn og konditionsproblemer, der inspirerer folk til at motionere i byens rum (Gehl et al., 2006, s. 72). Derfor er der et stigende behov for lokale idrætsfaciliteter i eksisterende byrum, da der i hele befolkningen er en stigende interesse for at dyrke idræt og motion. Problemerne med de manglende idrætsfaciliteter kan ikke udelukkende løses ved at bygge nye idrætshaller, da både økonomi og pladskrav er begrænsende (Schytte & Lokale- & Anlægsfonden, 2004, s. 5). Det, der skal arbejdes med, er, at motion og faciliteterne til motion ikke mindst bliver til en del af folks hverdag. Det er nemlig ønsket om et bedre helbred kombineret med, at byens rum har åbent hele døgnet, der får folk til at udøve deres aktiviteter her og vise deres individuelle identitet frem (Riesto, et al., 2004, s. 11). Byrum, der er godt udformede, inviterer folk til at bevæge sig mere i hverdagen og det er vigtigt for en sund by (Gehl et al., 2006, s. 72). Ifølge Henning Eichberg er idræt mere end et "tilbud", det er byen, der er i bevægelse (citater Bart et al., 1999, s. 6). Derfor må den kropslige aktivitet indarbejdes i byens rum.

Udviklingen

Det, at dyrke idræt udendørs, er ikke et nyt fænomen. Det opstod i 1800-tallet, hvor folkesundheden blev sat på dagsordenen. I den første del af 1800-tallet skulle landets unge mænd forberedes og udvikles til krigstjeneste gennem gymnastikken (Wikke, Melgaard, 2007, s. 13). Den skulle foregå udendørs i naturlige omgivelser og bestod i atletiske øvelser, klatring, ligevægtsøvelser, sjipning, løb og militære øvelser (Schytte & Lokale- & Anlægsfonden, 2004, s. 11). Børnenes leg blev dog først et emne for idrætten i 1876, da der blev afholdt et seminar, hvor det blev besluttet, at der skulle være lokale lege- og idrætsmiljøer i København, så børn der fik let adgang til fri- og legearealer (Schytte & Lokale- & Anlægsfonden, 2004, s. 15).

I 1890'erne begynder sporten at vinde frem i byerne og gymnastikken svækkes, i og med byens arbejderklasse begynder at dyrke idræt (Wikke, Melgaard, 2007, s. 13).

Idræt blev længe betragtet som en fritidsaktivitet for især børn og unge (Wikke, Melgaard, 2007, s. 14). Denne opfattelse holder helt frem til 1970'erne, hvor idrætten kommer på folketingets dagsorden og vækker politikernes interesse, da det er blevet et samfundsanliggende (Wikke, Melgaard, 2007, s. 11, 14). Dette er nok medvirkende til, at der ikke er sket den store udvikling i anlæggelsen af udendørs faciliteter til idræt før slutningen af 1980'erne, hvor der blev oprettet en støtteordning til anlæggelse af nye idrætslegepladser. Herefter begynder der for alvor at blive anlagt udendørs lege- og idrætsmuligheder (Schytte & Lokale- & Anlægsfonden, 2004, s. 8). Det gode ved en idrætslegeplads er, at der med få midler kan skabes nye aktivitetssteder, som indpasser sig i byens eksisterende rum. Det kan være små indgreb, som at ændre belægning, opstille bander, redskaber og belysning, der er med til at skabe et aktivt rum (Schytte & Lokale- & Anlægsfonden, 2004, s. 5 og 30). Samtidig skal idrætslegepladsen være fleksibel og give mulighed for udvikling (Lokale- & Anlægsfonden, 2004, s. 19). I mange af disse anlæg er boldspil et centralt element, hvilket også har været medvirkende til en udbredt forståelse af, at en idrætslegeplads skal give plads for en bold. Dette tilgodeser hovedsagligt drenge, mens piger i højere grad vil gynge, svinge, sjippe, hinke og hoppe, så det bør medtænkes, at begge køn tilgodeses (Lokale- & Anlægsfonden, 2004, s. 19, 20).

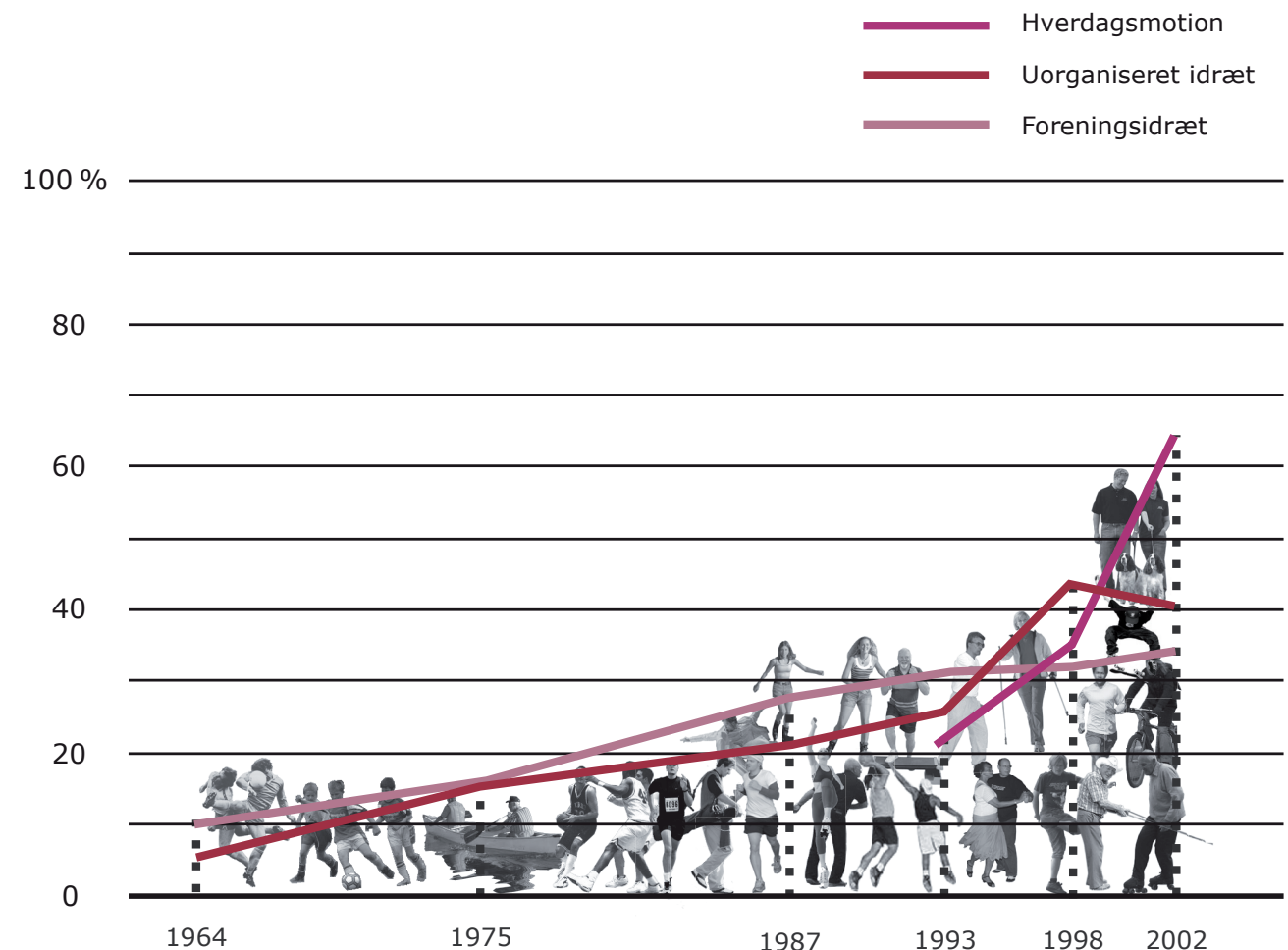
Inden for de seneste 40 år har idrætsverdenen ændret sig fra, at folk dyrkede idræt i idrætsforeninger til, at folk også dyrker idræt uden for foreningerne, den såkaldte selvorganiserede idræt, som toppede i 1990, hvor kropsbevægelsen kom i centrum og folk begyndte at dyrke hverdagsmotion (Larsen, 2003, s. 7). I 1960'erne dyrkede kun få af den voksne befolkning regelmæssigt idræt på egen hånd, mens det i dag er meget udbredt at dyrke idræt (Larsen, 2003, s. 21). De tre former for udøvelse af idræt er: foreningsidræt, selvorganiseret idræt og hverdagsmotion. De tre former supplerer hinanden, idet at fremgang for én type ikke nødvendigvis betyder nedgang for de to andre. De tre idrætsformer har dog hver sin epoke, hvor de har været mest fremtrædende. Frem til slutningen af 1980'erne var det

foreningsidrætten, der tegnede idrætsbilledet. I slutningen af 1980'erne vinder den selvorganiserede idræt frem og den topper i slutningen af 1990'erne. Hverdagsmotionen bliver populær hos den voksne befolkning i midten af 1990'erne og den vinder fortsat frem (Larsen, 2003, s. 34 - 35). (se diagram nedenfor)

Hvis man betragter de tre former for idrætsdyrkning, kan det også ses, at de principielt har hver sin aktivitetsform. Foreningsidrætten repræsenterer de klassiske idrætsgrene, den selvorganiserede idræt ses som de nye idrætsgrene, der med tiden er dukket op og hverdagsmotionen er de øvrige former for fysisk aktivitet (Larsen, 2003, s. 42). De forskellige former appellerer også til forskellige aldersgrupper. Unge og yngre voksne dyrker især foreningsidræt og den selvorganiserede idræt, mens midaldrende og ældre foretrækker hverdagsmotion (Larsen, 2003, s. 52). Der er dog i virkeligheden ikke så skarpe skel mellem de tre former. Deres forskelle ses mere i måden, de organiserer sig på.

I dag har folk erkendt idrættens sundhedsmæssige kvaliteter og vores byer præges af motionister, skateboards, rulleskøjter og cykler. Idrætten er imidlertid kompleks og vil i fremtiden markere sig i byernes arkitektur og planlægning (Wikke, Melgaard, 2007, s. 5).

Ill. 126:
Diagram, der viser andelen af den voksne befolkning, som dyrker henholdsvis foreningsidræt, uorganiseret idræt og hverdagsmotion i perioden 1964-2002. Det ses bl.a., at hverdagsmotion er et nyt begreb inden for idrætsverdenen og derfor kun er opgjort siden 1993.

Det vil eks. give sig udslag i, at idrætten kan ses som nye idræts- og bevægelsesmønstre i bybilledet og ikke længere kun i foreningerne (Wikke, Melgaard, 2007, s. 8). Væksten i idrætsudøvelse sker ikke kun i foreningerne men også udenfor, hvor folk kan dyrke idræt uanset hvor og hvornår, de har lyst (Idrætspolitisk Idéprogram, 2002, s. 4).

Mens børn og unge længe har været aktive gennem deres leg, hvor de spiller bold, løber om kap, hinker, sjipper og klatrer, er voksne for alvor begyndt at blive fysisk aktive ved at udfolde sig i byens rum (Lokale- & Anlægsfonden, 2004, s. 19). De idrætsgrene, som varer længst ved, er dem, det er let at gå til, som ikke kræver en masse forberedelse og udstyr. Derfor kan der også ses en vækst i individuelle motionsformer som jogging, aerobic og styrketræning, men også mountainbike, havkajak, rulleskøjtølb og klatring vinder frem (Lokale- & Anlægsfonden, 2007-1, s.12, 13). For at en idrætsgren bliver en trend, skal den appellere til en bred målgruppe (Lokale- & Anlægsfonden, 2007-1, s.13). Men hvorfor er netop det, at udøve fysisk eller kropslig aktivitet, blevet en trend i dag?

Tendens med kropslig aktivitet

I dag foregår den fysiske udfoldelse ikke kun indendørs i specielle haller og centre men i stigende grad også i parker, på gader, pladser og torve (Realдания, 2006, s. 10). Især for subkulturerne er disse steder blevet alternativet til de standardiserede idrætsanlæg (Bart et al., 1999, s. 15). Derfor må byens rum i fremtiden planlægges, så folk også kan udfolde sig fysisk dér. Mennesker med bolde, i løb, på skateboard, inliners og cykler er i dag begyndt at bemægtige sig byens rum, hvorfor byens rum må ændre udsende (Realдания, 2006, s. 10). Disse grupper kræver ikke meget af rummene, men de bliver der længere, hvis der er tænkt over underlag og inventar, så de aktivt kan benytte det til at udøve deres idræt.

Den individuelle identitet er i fokus i dag, samtidig med der foregår flere og flere aktiviteter uden for foreningens fællesskaber, hvor folk i højere grad viser deres identitet gennem den fysiske aktivitet. Byens subkulturer benytter i særdeleshed byens inventar til at udøve deres aktivitet, hvormed de bliver en del af byens kropskultur, hvis rum defineres af den aktivitet, der udøves, publikummet og stedet (Kural, 1999). Idrætten i byens rum kan ses som leg for både børn og voksne, der på denne måde udforsker byens rum med forskellige former for street sport (Gehl et al., 2006, s. 72).

Den selvorganiserede idræt

De mange kropslige aktiviteter som en idrætsforening ikke tilbyder, har behov for lege og idrætsmuligheder og de folk der udøver disse motionsformer er ofte selvorganiserede (Schytte & Lokale- & Anlægsfonden, 2004, s. 8). Byens borgere ønsker levende byrum, hvor alle kan udfolde sig og rummet kan bruges til mange forskellige aktiviteter (Riesto, et al., 2004, s. 9). Det er dog overraskende, at mange af de bedste bevægelsesrum oprindeligt

er tænkt til andre funktioner, men efterhånden er blevet indtaget af kropskulturen, hvorved stedets brug er ændret. Dette viser, at der skal tænkes på brugernes behov frem for i pæne byrum (Riesto, et al., 2004). Dette skyldes til dels, at byens rum er foranderlige og giver plads til mangfoldige begivenheder og ofte har en god tilgængelighed, hvorved idrætten skaber grundlaget for, at borgere, uanset alder, evner og social baggrund, kan mødes uforpligtende i byens rum (Kural, 1999, s. 105).

Den selvorganiserede idræt er dog ikke sådan lige at styre, da den har sine egne sociale hierarkier og adfærdsformer (Riesto, et al., 2004, s. 12). Dette ses også i måden, idrætten udøves på, hvor det er glæden eller spændingen, der giver kvaliteten til den fysiske aktivitet. Det er den enkeltes tilfredsstillelse og den sociale oplevelse, der tæller (Riesto, et al., 2004, s. 12). Den selvorganiserede idræt udøves ofte spontant i uformelle sammenhænge enten alene eller sammen med andre (Larsen, 2003, s. 21). Uanset hvad, har tilskuerne der betragter byrumsidrættens udøver i nogle idrætter betydning for individets tilfredsstillelse. Tilskuernes reaktioner, giver udøverne kick som gør de udforder sig selv mere og derved højner deres eget niveau. Publikum får dog også noget ud af byrumsidrætten, for hvad enten det er som tilskuer eller udøver, er det et drama, som udspiller sig og såvel tilskuere som udøveren får en oplevelse (Bart et al., 1999, s. 44). Den selvorganiserede idræt benytter ud over idrætsfaciliteterne naturen og de frie rum, parker, pladser og gader som rammen for deres aktiviteter, der kan være windsurfing, jogging, cykelsport, fodbold, rulleskøjter og meget mere (Larsen, 2003, s. 22).

Det, der karakteriserer den selvorganiserede idræt, er, at det er deltagernes egne regler og rummets form, der spilles efter. En almindelig idrætsgren som fodbold kan derfor sagtens være selvorganiseret idræt, når et tilfældigt antal spillere efter deres egne regler benytter et tilfældigt område og spiller mest for motionen eller fornøjelsens skyld (Larsen, 2003, s. 11 - 12).

Det er dog ikke kun den selvorganiserede idræt, der i dag ses i bybilledet, men også hverdagsmotionen.

Hverdagsmotion

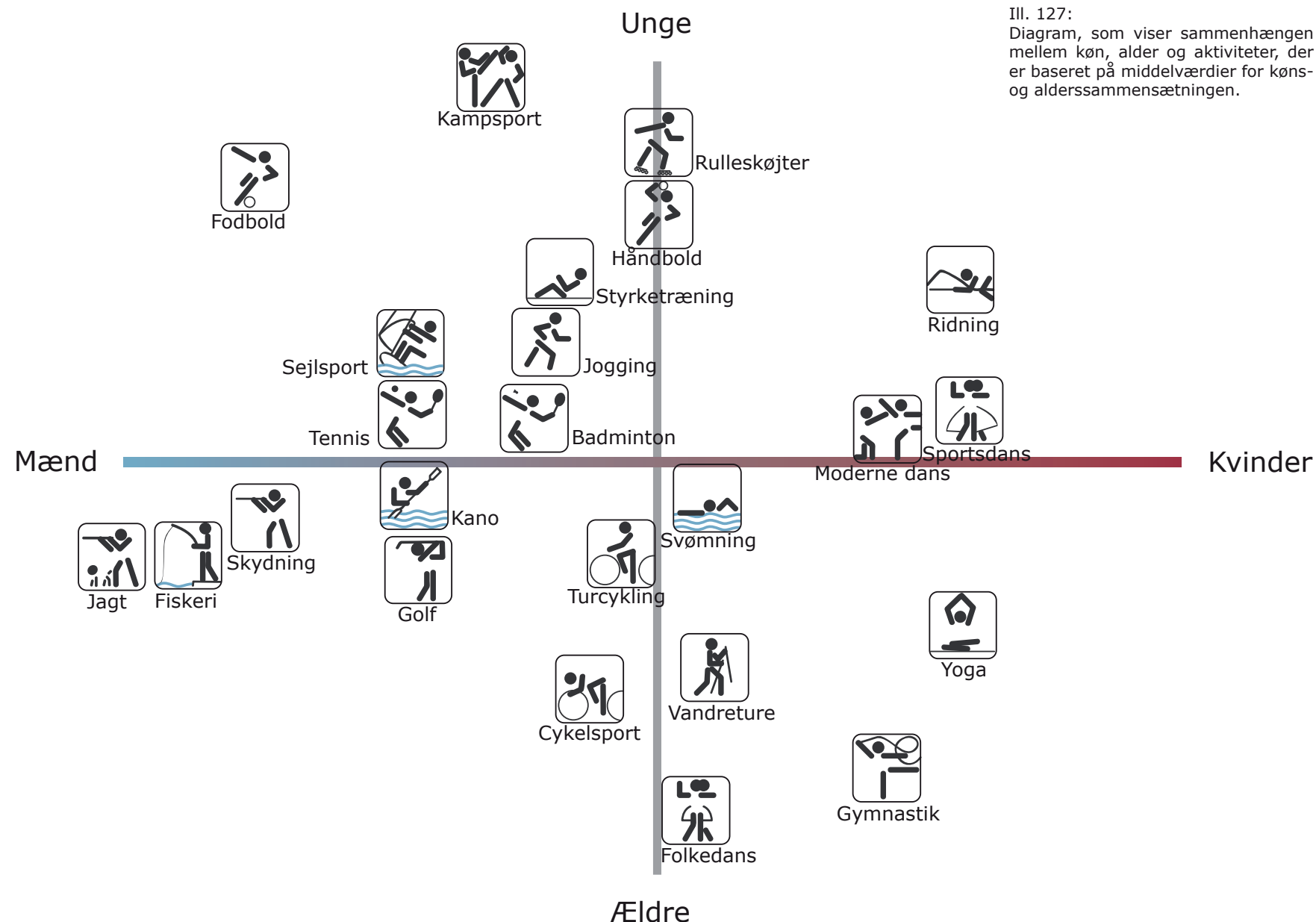
I en definition af hverdagsmotion står der, at det er "fysisk aktivitet, man kan indpasse i hverdagen uden at skulle dyrke decideret motion, sport eller idræt" (citater:Larsen, 2003, s. 23). Det gælder dog ikke kun cykling til og fra arbejde, men ligeså vel den daglige gåtur, hundeluftning, gang på trapper, havearbejde, diverse udflugter og friluft aktiviteter, som ikke lige umiddelbart forbindes med motion (Larsen, 2003, s. 23). Det er aktiviteter, der ofte er integreret i hverdagslivets rutiner og derfor adskiller sig fra decideret idræt og træning. Her er det boligen, haven, gårdenlæ, veje, fortove, cykelstier, parker, byrum og naturen, der er ramme om aktiviteterne (Larsen, 2003, s. 24). Det er et ønske om mere fysisk aktivitet og bevægelse i hverdagen, som danner basis for hverdagsmotionens fremgang. Motionen bliver en naturlig del af rutinen og vanerne (Larsen, 2003, s. 25). Det er så at sige ofte aktiviteter, som bevidst selv tilvælges frem for at lade teknologien eller økonomien råde, som eks. at gå/cykle

i stedet for at køre bil eller pudse vinduer i stedet for at bestille vinduespudser (Larsen, 2003, s. 34). Det er dog svært at sige præcis, hvor grænsen mellem de forskellige former går. Dette kan eksempelvis ses i rulleskøjtekulturen, hvor det kan være både en transportform, motion, idræt, dans, stunt og leg eller fællesskab, der skaber aktiviteten (Idrætspolitisk Idéprogram, 2002, s. 12).

Ældreidræt

Selvom det ofte er de unge, der ses dyrke idræt i byens rum, er der også børn og ældre, som boltrer sig dér. Især ældreidrætten er vokset de senere år, da der er sat fokus på at have et sundt og

aktivt ældreliv (Lokale- & Anlægsfonden, 2006,1, s. 10). De ældre udøver ofte deres aktiviteter uden for foreningerne (Lokale- & Anlægsfonden, 2006-1, s. 13). Sportsgrenene, de især dyrker, er; stavgang, cykling, roning, yoga og gåture, men de ses også af og til på rulleskøjter (Lokale- & Anlægsfonden, 2006,1). Derfor er det vigtigt at skabe rum for disse aktiviteter i byen også, ligesom der skal være plads til, at børn kan udforske byrummene gennem deres leg. Der må tænkes i, at forskellige aldersgrupper dyrker forskellige idrætsgrene og at idrætsgrenen kan være bestemt af kønnet (se diagram). Først og fremmest må idrætten dog tænkes ind i byrummene.

III. 127:
Diagram, som viser sammenhængen mellem køn, alder og aktiviteter, der er baseret på middelværdier for køns- og alderssammensætningen.

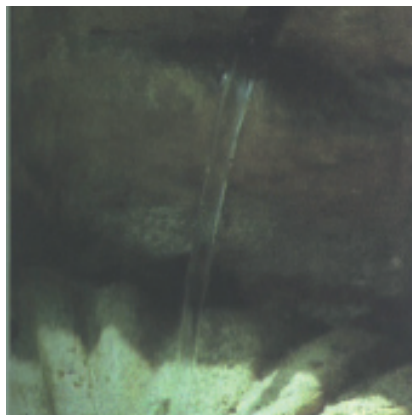
Appendiks

Appendiks B

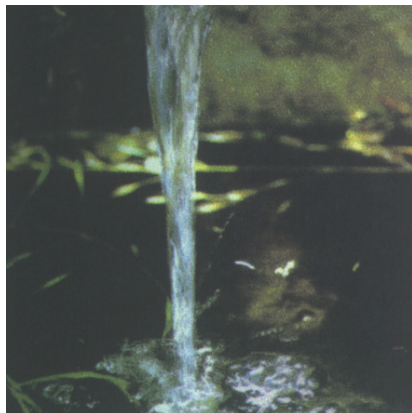
Vandkataloger af Maja Nikolajew

På de følgende sider præsenteres Maja Nikolajews kataloger over vandets bevægelser, lyde og refleksioner, som hun opstiller i sin phd-afhandling fra 2003: At læse vandet – et redskab til analyse af vandkunst og fontæner. Maja Nikolajews begrebsramme er benyttet i dette projekt, da Storå i Holstebro ønskes iscenesat som et rekreativt element. Selvom åens vand er et naturelement, kan det at iscenesætte vandet inspireres af den følsomhed, Maja Nikolajew har beskrevet i de forskellige bevægelser, lyde og refleksioner, der forekommer i fontæner og vandkunst. Her iscenesættes vandet og dets kræfter, noget, der i samspil med registreringer af vandet langs Storå, kan være med til at skabe et rekreativt miljø langs åen i Holstebro. Illustrationer og tekst, der er benyttet på de følgende sider, er kopier og afskrift af Maja Nikolajews vandkataloger i phd-afhandlingen.

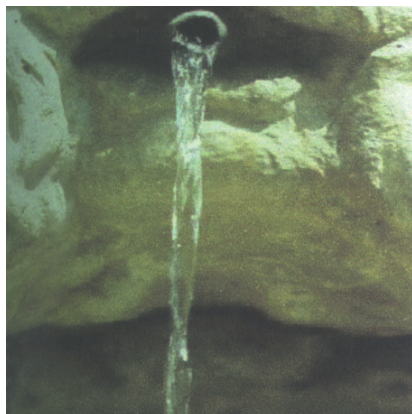
Vandets bevægelser

III. 128: 'Laminar stråle'
Stråle uden fluktuationer. Karakteristika jævn, gennemsigtig, præcis og sammenhængende. (Udtryk fra hydraulikken.) Foto; fontæne i Borgheses Park i Rom.

III. 129: 'Dynamisk stråle'
En stråle med intakt overfladespænding men med turbulens i strålens indre kerne. Den indre turbulens gør både strålens form og vandgennemstrømningen ujævn, det bevirker at strålens banekurve bevæger sig fra side til side. Foto; Offentlig fontæne i la Alpujarra i Andalusien.

III. 130: 'Snoet stråle'
En turbulent vandstråle, der har fundet et stabilt leje, hvor vandets turbulens danner et mønster. Den indfundne orden får strålen til at dreje rundt om sig selv. Foto; Fontæne i Borgheses park i Rom.

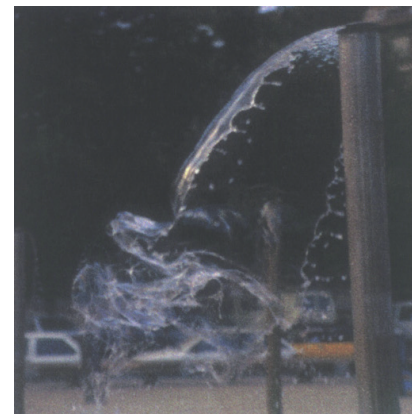
III. 131: 'Splittet stråle'
En turbulent stråle med så meget turbulens at dens splintres i flere og tyndere enkeltstråler. Inertien skaber luftblærer i vandstrålen som gør den hvid og uigennemsigtig. Foto; Fontæne på Piazza Navona i Rom. (1575)

III. 132: 'Nappe d'eau'
Tynd sammenhængende plade af vand, som er gennemsigtig og stort set uden inertie. (Se Belidors definitioner) Foto; Fontæne på Piazza Collona i Rom, [1575], (1830)

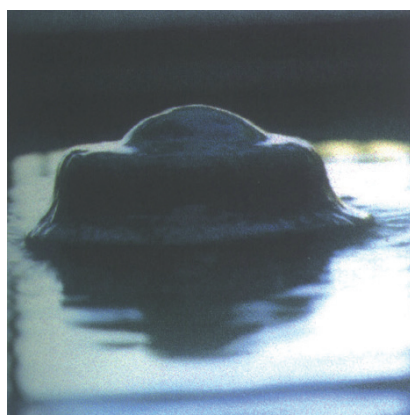
III. 133: 'Vandgardin'
Vandplade hvor overfladespændingen er intakt, men hvor indre spændinger skaber en ganske svælg bølgende bevægelse i pladen, der ses som lodrette striber. Foto; Fontæne foran rådhuset i Oslo.

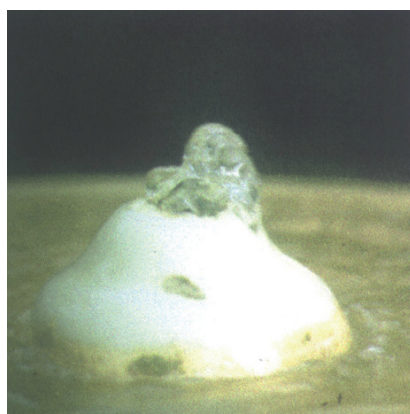
III. 134: 'Slangesmæld'
En vandplade hvor turbulensen fremkalder en bølgebevægelse i den nederste del af vandfladet. Foto; Fontæne på Plaza dels Països Catalans i Barcelona. (1983)

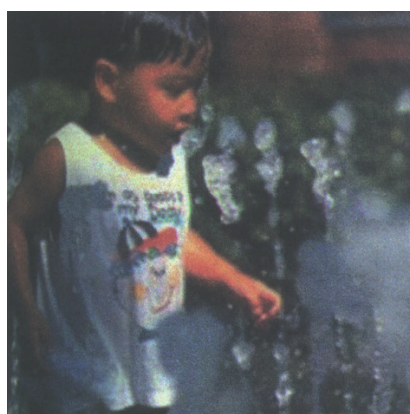
III. 135: 'Kaskade'
Vandfald med så stor hastighed at vandet opdeles i uendelig mange tynde vandstråler, der er fyldt med inertie, og hvis banekurver ikke er parallelle. Foto; Fontæne foran kirken Skt. Maria i Trastevere i Rom. (1658)

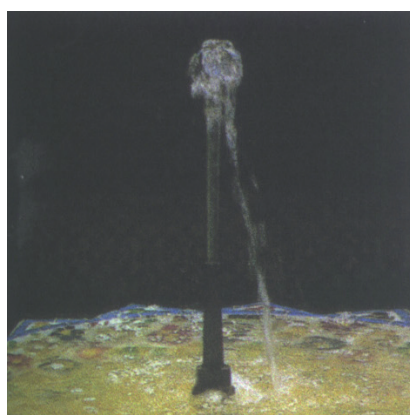
Ill. 136: 'Vandperle'
Vandtrykket er akkurat så stort at overfladespændingen forbliver intakt, og der dannes en gennemsigtig laminar "perle" af vand på toppen af dysen. Foto; Fontæne i Patio del la Reja i Alhambra. (1354-1377)

Ill. 137: 'Vandknude'
Overfladespændingen forbliver intakt men vandtrykket skaber indre gnidninger i vandet, der får overfladen til at bule ud forskellige steder. Foto; Fontæne i 'Jardin Alto del Generalife' i Alhambra. (1354-1377)

Ill. 138: 'Pop jet'
Sfæriske kugler af vand, sammenholdt af overfladespændingen. (Se Wet Designs nye typer). Foto; Fontæne i Universal City Walk, Los Angeles. (1993)

Ill. 139: 'Pulserende jet'
En forholdsvis lang smal dyse, der bliver smalle mod åbningen (den som Campbell kalder for glatløbet dyse), skaber ved lavt tryk en næsten laminar tynd jetstråle, hvor overfladespændingen samler vandet i toppen af strålen, hvorefter vandplamagerne falder ned i en pulserende rytme. (Hammond kalder denne type for jets). Foto; fontæne ved Palacio de Viana i Codoba.

Ill. 140: 'Dynamisk jet'
En forholdsvis kraftig jetstråle, med så lavt et tryk af vandets overfladespænding samler vandet, der falder ned som en sammenhængende hinde af vandet rundt om vandsøjleens kerne. Foto; 'La Barcaccia' på Piazza di Spagna" i Rom (1627)

Ill. 141: 'Skyformation'
En tynd jetstråle, der ender i en kugleformet skum af vand. Vha. undertryk suges luft ind på dysens bagside, som får vandet til at skumme op og skabe den karakteristiske profil. (Se Hammond's definition). Foto; Fontæne foran 'Lincoln Center for the Performing Arts' i New York (1964).

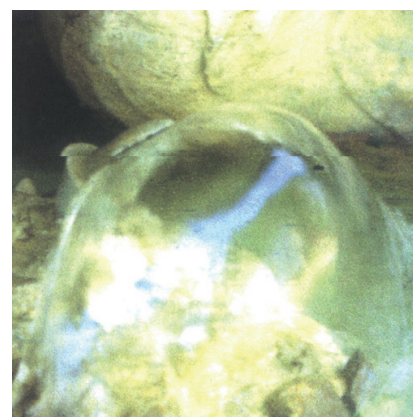
Ill. 142: 'Turbulent jet'
Jetstråle med så meget kraft at strålen i toppunktet er fyldt med inertie således at den splittet i mange mindre stråler, som forbliver splittet og fyldt med inertie og til sidst forstøver. 'Bosquet des Rocailles' i 'Salle de Bal' i Versailles (1707)

Ill. 143: 'Kaskade jet'
Jetstråle, der installeres under overfladen, og danner et kegleformet skummende vandfald rundt om strålen. Strålen bremses af at skulle bryde gennem vandoverfladen, derved fremkommer den karakteristiske kegleform. (se Hammonds definition). Foto; Fontæne i Amaliehaven i København. (1983)

Ill. 144: 'Leap frog'
En skråt stillet vandstråle, udsendt vha. laser, som bevirker at strålen forbliver laminar. Stråler af denne type vil normalt splintres når kræfterne i strålen ændres fra trykkrafter til tyngdekraften. Her ser det ud som om tyngdekraften ikke virker. (se Wet Designs definitioner.) Foto; Fontæne i 'City of Industry' Californien. (1987)

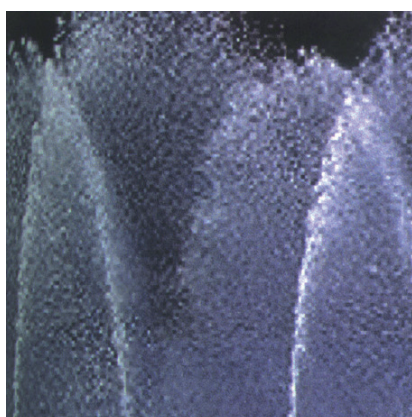
Ill. 148: 'Vandkugle'
En dyse, der udsender en halvcirkulær hinde af vand. Vandet forbliver sammenhængende trods tyngdekraftens påvirkning, der får strålen til at krumme nedad og danne en halvkugle. Foto; Havhestefontænen i 'Borgheses Park' i Rom. (1800-tallet)

Ill. 145: 'Almindelig berceau'
En skråt stillet laminar vandstråle, som splintres i strålens toppunkt, hvor vandet ikke længere er påvirket af trykkraften men udelukkende af tyngdekraften. I dette vendepunkt samler overfladespændingen vandet i mindre plamager. (Se Belidors definitioner). Foto; Fontæne foran 'Seattle Center' i Washington. (1995)

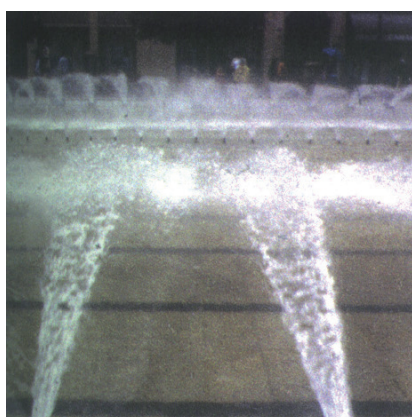
Ill. 149: 'Champignin'
En tragteformet hinde af vand. (Se Belidor og Hammonds definitioner) Foto; Fontæne i 'Park Atlantique' i Paris. (1994)

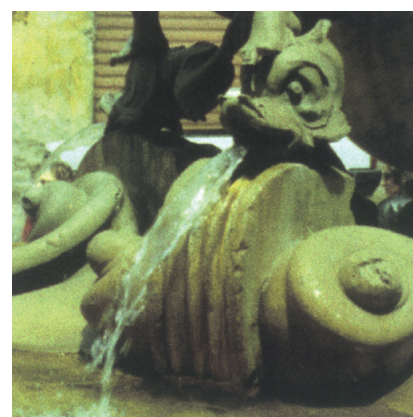
Ill. 146: 'Forstøvet berceau'
En skråt stillet stråle hvor vandet er forstøvet. Vandets overfladespænding samler vandstøvet i mindre plamager i strålens øverste punkt, hvor trykkraften aftager og vandet kun påvirkes af tyngdekraften. Foto; Bellagiofontænen i Las Vegas. (1983)

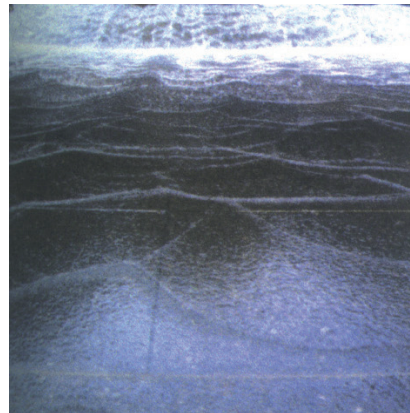
Ill. 150: 'Vandslips'
I kar hvor kanten både er skarp og afrundet opstår der henholdsvis et undertryk som får vandet til at glide ned langs betonkanten, og et overtryk som sender vandpladen væk fra kanten. Vandfladen forbliver intakt indtil tyngdekraftens påvirkning får den til at bryde. Foto; Fontæne i Amaliehaven i København. (1983)

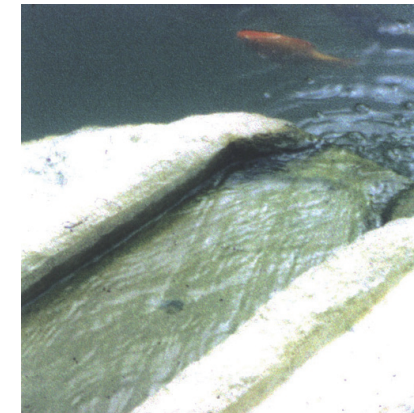
Ill. 147: 'Vifte berceau'
En skråt stillet stråle, der breder sig ud som en vifte. I vandbuens øverste punkt splintres overfladespændingen. Strålen kan både være laminar og mere eller mindre turbulent. (Hammond kalder denne type for 'flat', men dette navn benyttes ikke af andre end ham, derfor får denne type et nyt navn, der passer bedre ind i sammenhængen med familiære stråletyper.) Foto; Fontæne på 'Place Republique' i Lyon.

Ill. 151: 'Vandtunge'
En flad vandstråle, som danner en hinde af vand. Når vandet under påvirkning af trykkraften og tyngdekraften indeholder en vis mængde af inerti løsriver 'vandborden' fra vandhinden, og vandpladen samler sig til en turbulent vandstråle. Foto; Skilpaddefontænen i Rom. (1584)

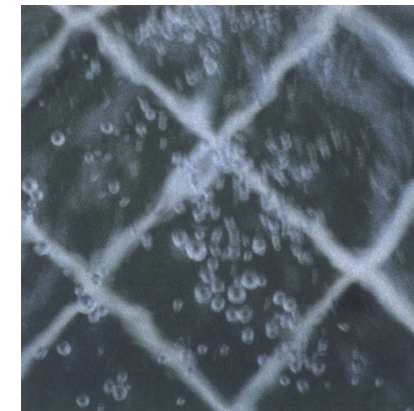
Ill. 152: 'Overfladebølgetop'
Opstår ved helt lave vanddybder, hvor vandet glider som en hud af vand hen over en overflade. Vandoverfladen presses sammen og danner en række helt små bølgebevægelser, pga. gnidningsmodstanden fra underlaget. Foto; Fontæne, der stod foran indgangen til 'World Trade Center' i New York.

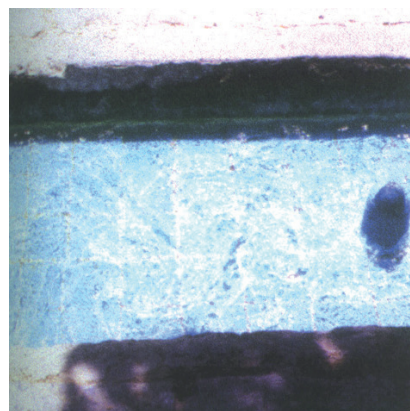
Ill. 156: 'Bølge interferens'
Bølger, der glider ind over hinanden og danner et sildebensmønster. (Udtryk fra hydraulikken.) Foto; Kanal, der leder vandet fra fontænen ud i et bassin i Myrtegården i Alhambra. (1354-77)

Ill. 153: 'Laminar grænselag'
Når en jævn strømning passerer forbi en genstand dannes der et undertryk på bagsiden. Derved opstår der et 'grænselag' dvs. det øverste vand glider langsommere end det nederste. Grænselaget glider uden om området med det hurtigere flydende vand, og der dannes et tydeligt mønster på vandfladen. (Udtryk fra hydraulikken.)

Ill. 157: 'Perler på vandoverfladen'
Opstår når meget tynde vandstråler falder ned på en vandoverflade og splintres. Vandets overfladespænding samler vandet i små helt kuglerunde vandperler, der lægger sig på overfladen. Foto; Overfladen af bassinet på 'Den grønne plads' i Hirtshals. (1993)

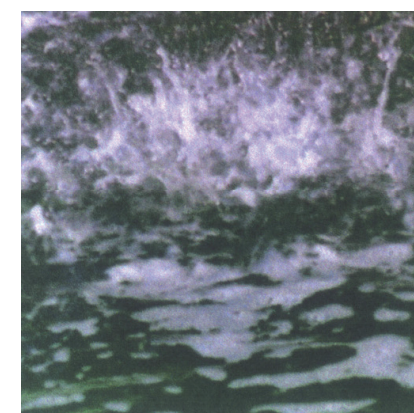
Ill. 154: 'Hvirvel allé'
Bliver strømningen stærkere og pulserende, kan der opstå regelmæssige hvirvelafløsninger bagved genstanden. Hvirvlerne opstår pga. tværgående kræfter vinkelret på strømningen, som opstår pga. vandets sammenstød mod kanalens kant. (Udtryk fra hydraulikken.) Foto; Vandkanal i 'Bach i Fin' i Iran. (1590)

Ill. 158: 'Vandkroner'
Dråber eller mindre vandplamager, der falder ned på vandoverfladen med tilpas stor kraft til at vandet slås tilbage, og danner nogle små vandformationer, der ligner kongekroner. Uden at vandet skummer op. Foto; vandkunst ved 'Den 7'ende Internationale havefestival' i Chaumont-sur-Loire. (1998)

Ill. 155: 'Opskummet strømskygge'
Øges hastigheden og dermed turbulensen bagved genstanden, flytter grænselagets separationspunkt længere bagud og grænselaget bliver nu også fyldt med inert, samtidig med at strømskyggen bag genstanden bliver helt turbulent og opskummet. (Udtryk fra hydraulikken.) Foto; En å.

Ill. 159: 'Vandpyloper'
Vandstråler, der falder ned på vandoverfladen med en så stor kraft at vandet skummer kraftigt op og slår tilbage i strålernes retning i nogle polyplignende vandplamager. Foto; 'Wilshire Electric Fountain' i Los Angeles. [1930], (2000)

Vandets lyde

Lyde der opstår i sammenstødet mellem det faldende vand og vandoverfladen. Disse lyde henleder opmærksomheden på vandoverfladen, og på den del af fontænen som er over vandet.

Ill. 160: 'Diffuse smæld'

Lyden af en masse hurtige smæld fra dråber, der rammer vandoverfladen. Denne lyd opstår f.eks. når en vandstråle splintres i mange mindre dråber, som falder ned og rammer et stort felt af vandoverfladen. Dråberne har ikke tyngde og kraft nok til at trænge gennem vandoverfladen og springer tilbage. De mange og spredte nedslag kommer mange forskellige steder fra og er svære at skelne fra hinanden. De skaber derfor en diffus lyd, som omgiver tilhøreren.

Baggrundslyde

Lydene opstår flere steder på en gang. Derfor kan disse lyde ikke lokaliseres til et bestemt sted. Det virker derimod som om de fylder hele rummet.

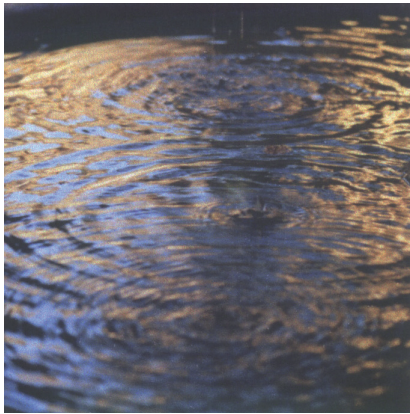

Ill. 161: 'Pulserende plask'

Den plaskende lyd fra vandplamager, der rytmisk falder ned på vandoverfladen. Denne lyd opstår som regel, fordi mindre dråber fra en 'jetstråle', på deres vej ned, rammer andre dråber, som derefter samler sig til en større vandplamage. At overfladespændingen forbliver intakt, betyder at vandet ikke har ret meget fart på. Derfor trænger vandplamagerne ikke gennem vand-overfladen. Det er derfor muligt at lokalisere lyden til et bestemt sted. Lyden fra hvert nedslag er så markant, at de klart kan skelnes fra hinanden, og de skaber derfor en rytme.

Rytmen

"Delelementerne" i disse lyde kan klart skelnes fra hinanden. Lydene opstår det samme sted på vandoverfladen. Det bevirker at lyden også perceptuelt afgrænses til dette sted.

Ill. 162: 'Enkelt dryp'

Lyden fra en stor dråbe, der falder ned på en rolig vandoverflade.

Dråbens tyngde trækker, pga. elastiteten i overfladespændingen, en nedadgående tragt i overfladen. Vandoverfladen springer derefter tilbage, og sender dråben et ganske kort stykke den modsatte vej. Lyden starter under vandoverfladen og virker derfor hul og rungende i starten, hvorefter den bliver klar, og breder sig i rummet over vandoverfladen.

Figuren

Lyde, der opstår sporadisk og som derfor optræder som solitære lyde. Dvs. de både har et udgangspunkt, en krop og et henfald. Derfor fremstår disse lyde mere markante idet de yderlig forstærkes af resonans.

Vandets lyde

Lyde der opstår fra luftbobler under vandets overflade. Disse lyde henleder opmærksomheden under vandet.

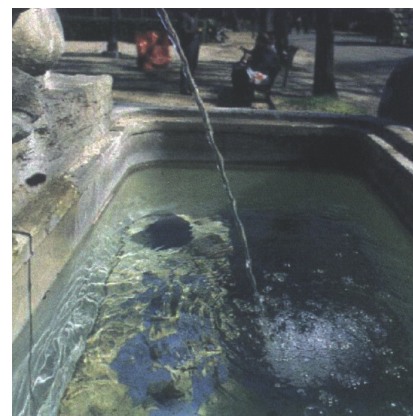

Ill. 163: 'En diffus brusen'

Den brusende lyd fra uendelig mange luftblærer i vandet som opstår og brister. Den brusende lyd fremkommer når vandet skummes op, og fyldes med inert, pga. et stort vandtryk, eller fordi der pumpes luft ind i vandstrålen gennem dysen. Lydene udspringer mange steder fra og kan derfor ikke lokaliseres til et bestemt sted, men den virker derimod som om den omgiver tilhøren. Lyden starter under vandoverfladen, og henleder derfor opmærksomheden på vandet.

Baggrundslyde

Lydene opstår flere steder på en gang. Derfor kan disse lyde ikke lokaliseres til et bestemt sted. Det virker derimod som om de fylder hele rummet.

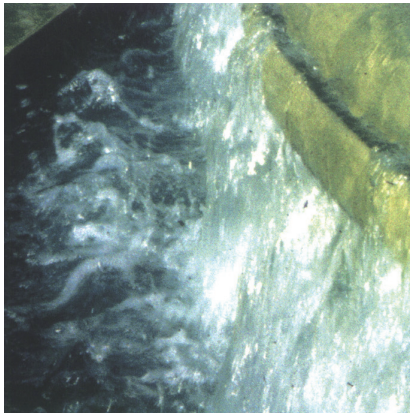

Ill. 164: 'Pulserende luftbobler'

Den boblende lyd fra luftblærer under vandet, som i en jævn rytme bryder gennem vandoverfladen. Lyden opstår f.eks. når en vandstråle bryder gennem vandoverfladen og der skabes et undertryk som trækker luftbobler med ned under vandet. Luftboblerne trænger op gennem vandoverfladen, umiddelbart omkring vandstrålen, og lyden kan derfor lokaliseres til dette sted.

Rytmen

"Delelementerne" i disse lyde kan klart skelnes fra hinanden. Lydene opstår det samme sted på vandoverfladen. Det bevirker at lyden også perceptuelt afgrænses til dette sted.

Ill. 165: 'Et enkelt skvulp'

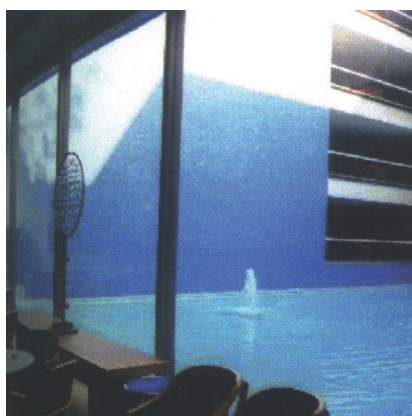
Lyden fra en enkelt bølge der skvulper ind mod kanten. Den karakteristiske hule rungende klang, opstår når der forekommer resonans i luftrummet mellem bølgekammen, vandfladen og kanten. Lyden er solitær og træder derfor klart frem i lydbilledet.

Figuren

Lyde, der opstår sporadisk og som derfor optræder som solitære lyde. Dvs. de både har et udgangspunkt, en krop og et henfald. Derfor fremstår disse lyde mere markante idet de yderlig forstærkes af resonans.

Vandets refleksioner

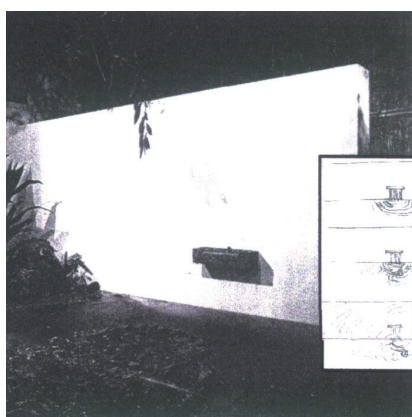
Lys refleksioner over vandet

Ill. 166: 'Farvede refleksioner'
Lysrefleksioner fra vandet, som reflekterer på vægge og genstande i rummet. Lysgård og restaurant i tilknytning til Hotel Real i Mexico City af Luis Barragan og Ricardo Logaretta.

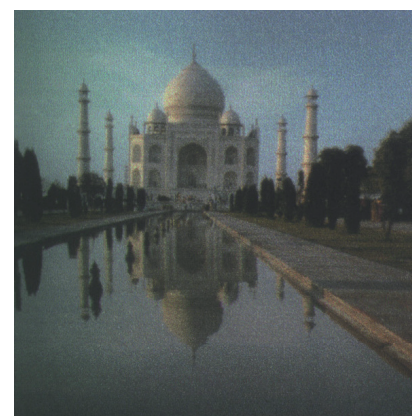

Ill. 167: 'Tilfældige bølgeprojektioner'
Lysrefleksioner fra bølgeprojektioner, der kommer til syne under halvtages loft og på væggen, ved bassinet ved Folke Egerstrøms hus i Los Clubes i Mexico City af Barragan.

Ill. 168: 'Geometriske bølgeprojektioner'
Tilrettelagte bølgeprojektioner, som danner et forudbestemt geometrisk mønster på væggen. 'The Garden of Yoshida Steak House' i Yoshida Garden i Japan.

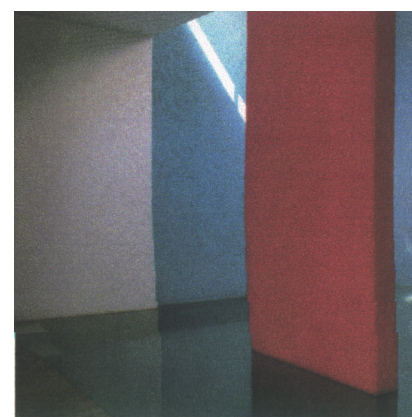
Spejlinger

Ill. 169: 'Perfekt spejling'
Et klart spejlbillede hvor bunden er forholdsvis mørk. Mausoleet 'Taj Mahal' i Indien.

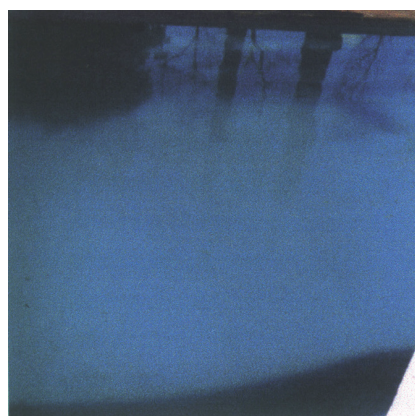

Ill. 170: 'Ufokuserede spejlinger'
Fontæne ved 'Plaza Tower Center Park' i Costa Mesa i Californien er tilrettelagt således at spejlbilledets iscenesættelse og bundens udtryk træder lige tydeligt frem. Det medfører at øjets fokuseringspunkt skifter mellem bunde og overfladen.

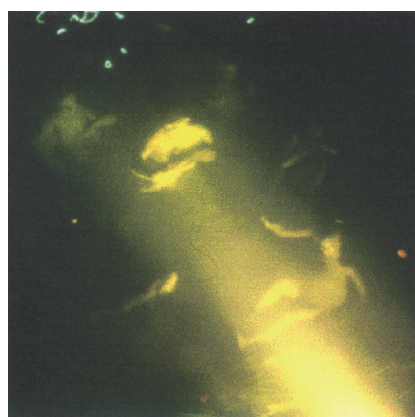

Ill. 171: 'Fikserespejlbilleder'
Spejlinger, der viser nogle tilsyneladende (ofte surrealistiske) rumligheder, og mere eller mindre skjuler det konkrete rum under vandoverfladen. Med bassinet i Casa di Gilardi i Mexico City er der ikke noget der definerer det vandrette plan, og væggene opleves at glide sammen med spejlbilledet af rummets abstrakte flader. Spejlbilledet opleves da som et tredimensionelt rum.

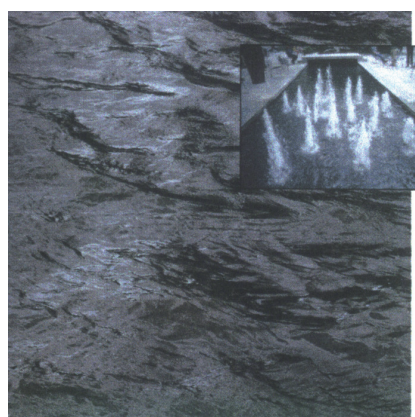
Vandet som masse

Ill. 172: 'Farvede lysreflektioner'
I svømmebassinet til Folke Egerströms hus i Los Clubes i Mexico, er bunden og siderne af bassinet afrundede og be-
lagt med turkise glasmosaik stifter. Lyset reflekteres under vandoverfladen og får vandet til at fremstå som en blå sub-
stans.

Ill. 173: 'Halvtransparent vand'
Belysningen om aftenen ved undervandsskulpturgruppen 'Agnete og havmanden' skaber en situation med 'halvtransparent' vand.

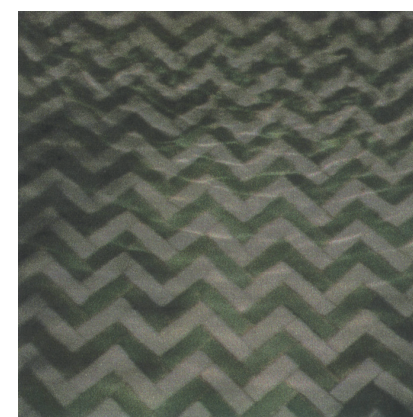

Ill. 174: 'Uigennemsigtigt vand'
Den uigennemsigtige vandoverflade opstår når vandoverfladen er i bevægelse eller bunden er sort. Her ses de mørke vandmasser, uigennemtrængelig for øjet, ved et af bassinerne i gårdhaven på 'Museum of Modern Art' i New York

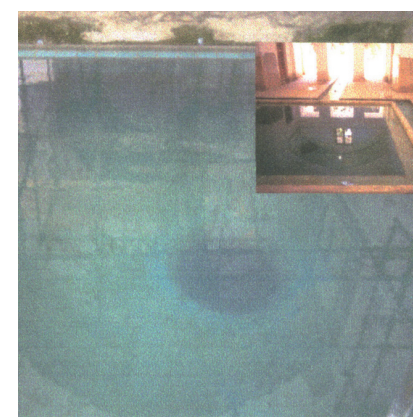
Bunden

Ill. 175: 'Klar bund'
Fontænen foran Rigsdagen i Oslo. Lysreflektioner fra vandet får bundens materialestruktur til at træde tydeligt frem.

Ill. 176: 'Animeret bund'
Lysreflektioner som opstår fra bølger projekteret ned på bunden, hvor de animerer sildebensmønsteret i bunden af vandkanalen ved 'Dar Si Said' i Marakech.

Ill. 177: 'Det bundløse'
Gennem det klare vand ses et område af bunden som ligger hen i mørke og har en symbolsk betydning. Det cirkulære mørke hul i bassinet i haven Bach i Fin i Iran, henviser til den uendelige kilde hvorfra vandet flyder til de fire floder i paradiset have.

Appendiks C

Mini Træningspavilloner af Hans Lyngsgård.

På de følgende sider ses kopier af Mini Træningspavillonernes datablade, som er udarbejdet af arkitekt Hans Lyngsgård med støtte fra Lokale- og Anlægsfonden samt Dansk Firmaidrætsforbund. Det er disse træningspavilloner, der opstilles i potentialeområde 1 som skulpturelle elementer i landskabet. Der kan endvidere læses yderligere om træningspavillonerne på <http://www.trainingpavilion.com>.

TræningsPavillonen Ny udendørs træningskultur

NYSKABELSE

Den danske TræningsPavillon er ganske unik. Dens lige findes ikke på markedet. Idéen opstod i 2001, og den første pavillon blev opstillet i Århus i 2002. Udviklingsarbejdet er blevet støttet af Lokale- og Anlægsfonden og senere også af Dansk Firmaidrætsforbund.

NATUR OG FRISK LUFT

Tanken bag den ny træningskultur er at flytte det traditionelle fitness-center udendørs, at skabe et frit tilgængeligt træningsmiljø på alle tider af døgnet, at udforme en træningskultur, som ud over sundhedsformålet også er legende og udfordrende, at træningsoplevelsen også er en naturoplevelse og en æstetisk nydelse, og endelig, at den udendørs træning kan kombineres med andre måder at bevæge sig i naturen, f.eks. løb, cykling og vandring.

At træning bliver del af en større helhed.

DESIGN I TOPKLASSE

Den overdækkede træningsstation åbner for kontakt med naturen og den friske luft, men giver samtidig en beskyttelse mod nedbør og på varme dage mod solens stråler. Overdækningen er designet i smukt kurvede former på en solid mast. Det enkle design gør, at TræningsPavillonen let kan indpasses, såvel i naturområder, som i bynære omgivelser og i forbindelse med idrætsanlæg.

SOLIDT OG FUNKTIONELT

Udførelsen er robust og vejrbestandig. Hvor kroppen er i direkte kontakt, er underlag og greb fremstillet af oliebehandlet egetræ.

GEDIGEN OG MORSOM TRÆNING FOR ALLE

I TræningsPavillonerne kombineres traditionelle øvelser med mere alternative udfordringer. Apparater, der udfordrer til at balancere, hænge, svinge, "surfe", kaste mv. gør, at TræningsPavillonen også er en slags legeplads for voksne.

Redskaberne er udformet, så de også tilgodeser den ældre målgruppe.

De forskellige TræningsPavilloner og det supplerende udendørs træningsudstyr imødekommer det stigende behov for at stimulere voksenbefolkningen til at bevæge sig – motionere.

FORSKELLIGE PAVILLONER

MiniTræningsPavillonerne har 3 til 4 træningspladser. Man kan arrangere træningen helt individuelt eller i større eller mindre grupper. Hvert redskab er forsynet med træningsvejledninger, og da børn har fri adgang er TræningsPavillonerne typegodkendt i henhold til sikkerhed på legepladser.

MiniTræningsPavillonen - danske træningsredskaber til ny udendørs træningskultur.

En ny træningskultur i det fri. Træning koblet på løbe-, cykle, og vandreture. Træning med dynamiske og statiske øvelser. Træning for alle. Træning i hverdagen.

Juni 2006 blev de første tre eksemplarer af MiniTræningsPavillonen opstillet og indviet i Haderslev. Siden er flere opstillet i forskellige miljøer i naturen i bl.a. Vedbæk, Birkerød og Fredericia.

De er nyskabende og innovative.

De adskiller sig klart fra hvad der findes på markedet i Danmark såvel som internationalt.

De er højaktuelle i deres introduktion til et voksende marked.

De forener det funktionelle med det æstetiske.

De er enkle at bruge og sikkerhedsmæssigt gennemtænkt og godkendt.

De er kvalitetsprodukter, der adskiller sig fra andre produkter, der sigter mod samme marked.

De kan indpasses i natur og bymæssig bebyggelse på mange måder.

Administration:

Alkenvej 9, Svejstrup
8660 Skanderborg,
Tlf. 51 20 80 10, Fax 86 57 74 05
info@TrainingPavilion.com
Salg: lars@wiskum.com
www.TrainingPavilion.com

Vinder
Den Danske Designpris 2007

Administration:

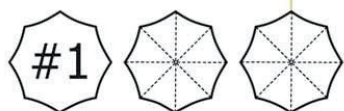
Alkenvej 9, Svejstrup
8660 Skanderborg,
Tlf. 51 20 80 10, Fax 86 57 74 05
info@trainingpavilion.com
Salg: lars@wiskum.com
www.TrainingPavilion.com

Salg og markedsføring:

Lars@wiskum.com
Tlf. 40 15 10 62

Vinder
Den Danske Designpris 2007

Mini TræningsPavillon

En ny træningskultur med træning i det fri. Træning koblet på løbe-, cykle- og vandreture. Træning med dynamiske og statiske øvelser. Træning individuelt eller i grupper. Træning for alle. Sjovt, sundt og enkelt.

I Mini TræningsPavillonerne er redskaberne overdækkede. Ordet pavillon har oprindelse i "sommerfugl med udbredte vinger", og i smukke svungne former breder en membran sig ud over et areal på godt 10 m². Det svævende og skulpturelle er søgt forenet med det funktionelle og solide. En solid grundkonstruktion og robuste redskaber sikrer stor slidstyrke og modstandsdygtighed overfor hærværk. Solidt og kropssvenligt. Taget giver ikke alene ly for regnen, men også for solens skadelige stråler. Hver pavillon har en kombination af redskaber, der giver træning af arme, ben og krop.

INSTRUKTIONER

Til hvert redskab hører der enkle og letforståelige instruktionstegninger. Der er udvalgt 3 øvelser pr. redskab.

SIKKERHED

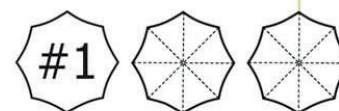
Pavillonerne er udviklet med henblik på voksne, men af hensyn til børn er hver pavillon typegodkendt iht. DS/EN 1176-1 om sikkerhed på legepladser.

FALDUNDERLAG

TræningsPavillonerne er konstrueret til et 40 cm dybt faldunderlag af godkendte sand- eller stenmaterialer, men kan også pålægges godkendte faldmætter. (Inspektion i enkelte redskaber skal være mulig.)

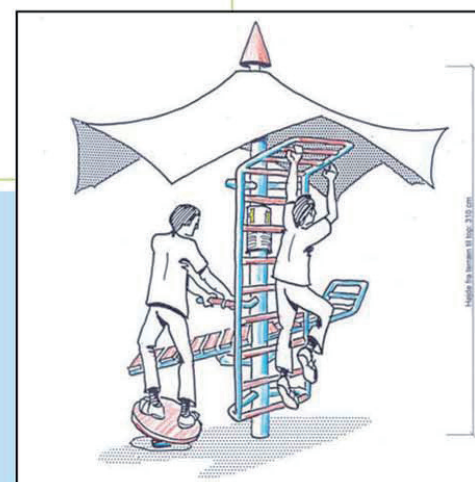
SOLIDITET

Pavillonerne er udformet, så de kan modstå årstidernes påvirkning med regn, slud og blæst. Meget robust og med høj sikring mod hærværk. Bærende dele er i galvaniseret stål. Overdækning i stærk polyestermembran. Berøringsdele er i europæisk eg.

Den danske TræningsPavillon er udviklet over en længere årrække af fremtrædende kræfter indenfor dansk idræt og dansk design. På baggrund af de mange erfaringer er der skabt unikke redskaber.

Udviklingsarbejdet er støttet af Lokale- & Anlægsfonden og Dansk Firmaidrætsforbund.

1 BALANCEBRÆT

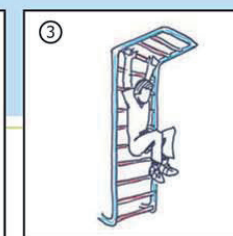
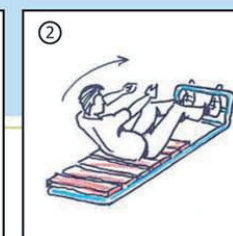
En solid egetræsskive er monteret på fjedre. Her kan bl.a. trænes: Balance, koordination, styrkelse af muskler omkring knæ- og fodled.

2. MAVEBRÆT

På solide egeplanker trænes mavemusklernes fodstøtte er variabel. Gode mave- og rygmuskler er med til at forebygge rygproblemer.

3. RIBBE

Et alsidigt redskab med mange træningsmuligheder: Styrke af hoftebøjere og mavemusklernes kropshævninger og armgang ud i "overhængen". Strækøvelser m.m.

Pavillonerne supplerer hinanden, og den optimale træning opnås ved træning i 3 pavilloner. Det anbefales derfor, at der opstilles 3 pavilloner i sammenhæng. Længs en motionssti, på en plads eller i et andet forløb.

VEDLIGEHOLDELSE

Der udleveres en vedligeholdelsesvejledning. Egetræ skal olieres og sliddele skal eftergås jævnligt. TræningsPavillonen tilbyder en vedligeholdelsesordning med to årlige hovedinspektioner.

MÅL

Diameter på overdækning: 385 cm. Højde fra terræn til top: 310 cm.

Mini TræningsPavillon

En ny træningskultur med træning i det fri. Træning koblet på løbe-, cykle- og vandreture. Træning med dynamiske og statiske øvelser. Træning individuelt eller i grupper. Træning for alle. Sjovt, sundt og enkelt.

I Mini TræningsPavillonerne er redskaberne overdækkede. Ordet pavillon har oprindelse i "sommerfugl med udbredte vinger", og i smukke svungne former breder en membran sig ud over et areal på godt 10 m². Det svævende og skulpturelle er søgt forenet med det funktionelle og solide. En solid grundkonstruktion og robuste redskaber sikrer stor slidstyrke og modstandsdygtighed overfor hærverk. Solidt og kropsvenligt. Taget giver ikke alene ly for regnen, men også for solens skadelige stråler. Hver pavillon har en kombination af redskaber, der giver træning af arme, ben og krop.

INSTRUKTIONER

Til hvert redskab hører der enkle og letforståelige instruktionstegninger. Der er udvalgt 3 øvelser pr. redskab.

SIKKERHED

Pavillonerne er udviklet med henblik på voksne, men af hensyn til børn er hver pavillon typegodkendt iht. DS/EN 1176-1 om sikkerhed på legepladser.

FALDUNDERLAG

TræningsPavillonerne er konstrueret til et 40 cm dybt faldunderlag af godkendte sand- eller stenmateriale, men kan også pålægges godkendte faldmåtter. (Inspektion i enkelte redskaber skal være mulig.)

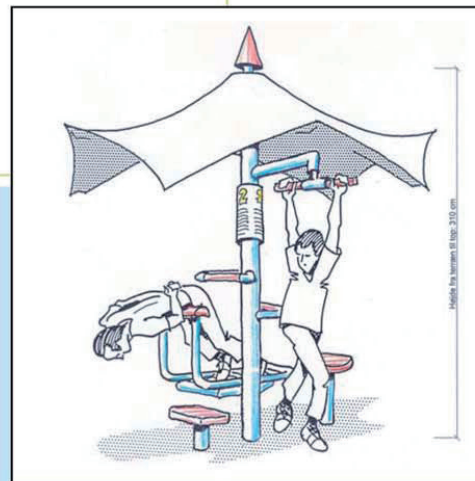
SOLIDITET

Pavillonerne er udformet, så de kan modstå årstidernes påvirkning med regn, slud og blæst. Meget robust og med høj sikring mod hærverk. Bærende dele er i galvaniseret stål. Overdækning i stærk polyestermembran. Berøringsdele er i europæisk eg.

Den danske TræningsPavillon er udviklet over en længere årrække af fremtrædende kræfter indenfor dansk idræt og dansk design. På baggrund af de mange erfaringer er der skabt unikke redskaber.

Udviklingsarbejdet er støttet af Lokale- & Anlægsfonden og Dansk Firmaidrætsforbund.

1 STEP-TRIN

To steptrin i forskellig højde, benyttes til træning af "trappegangsmusklerne" – sæde, lår og læg. Trinhøjderne passer til den kendte "step-test".

2 RYGBÆNK

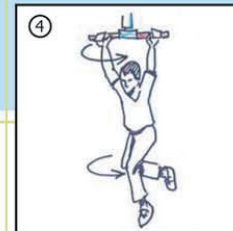
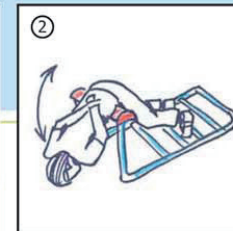
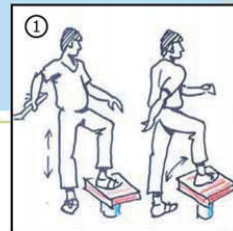
Liggende hen over egeplanker trænes ryggens og lændens muskler. Variabel fodstøtte sikrer, at redskabet kan bruges af både store og små.

3 SÆDE-VRIDER

Med god håndfæste foretages vrideøvelser på det drejelige sæde. En indstillelig bremse er indbygget, så vridningen kan ske med den rette modstand.

4 TRAPEZ

Hængende frit i den drejelige trapez er der ud over strækning af skuldre og krop træning af hofteregionen og udfordringer til koordineringsevnen. I stedet for trapez kan der monteres en drejelig ståplade med håndgreb over hovedet. Her kan trænes beherskede krops-vridninger. Særligt egnet for ældre mennesker.

Pavillonerne supplerer hinanden, og den optimale træning opnås ved træning i 3 pavilloner. Det anbefales derfor, at der opstilles 3 pavilloner i sammenhæng. Langs en motionssti, på en plads eller i et andet forløb.

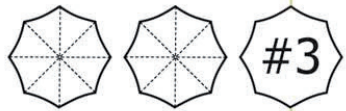

Administration: Alkenvej 9, Svejstrup
8660 Skanderborg, Tlf. 51 20 80 10
info@trainingpavillon.com
www.trainingpavillon.com

TRÆNINGSPAVILLONEN™

En ny udendørs
træningskultur

TRÆNINGSPAVILLONEN™

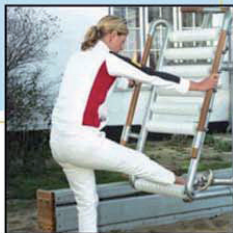

Mini TræningsPavillon

En ny træningskultur med træning i det fri. Træning koblet på løbe-, cykle- og vandreture. Træning med dynamiske og statiske øvelser. Træning individuelt eller i grupper. Træning for alle. Sjovt, sundt og enkelt.

I Mini TræningsPavillonerne er redskaberne overdækkede. Ordet pavillon har oprindelse i "sommerfugl med udbredte vinger", og i smukke svungne former breder en membran sig ud over et areal på godt 10 m². Det svævende og skulpturelle er søgt forenet med det funktionelle og solide. En solid grundkonstruktion og robuste redskaber sikrer stor slidstyrke og modstandsdygtighed overfor hærværk. Solidt og kropssvenligt. Taget giver ikke alene ly for regnen, men også for solens skadelige stråler. Hver pavillon har en kombination af redskaber, der giver træning af arme, ben og krop.

INSTRUKTIONER

Til hvert redskab hører der enkle og letforståelige instruktionstegninger. Der er udvalgt 3 øvelser pr. redskab.

SIKKERHED

Pavillonerne er udviklet med henblik på voksne, men af hensyn til børn er hver pavillon typegodkendt iht. DS/EN 1176-1 om sikkerhed på legepladser.

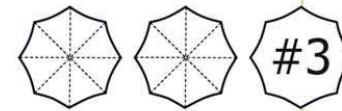
FALDUNDERLAG

TræningsPavillonerne er konstrueret til et 40 cm dybt faldunderlag af godkendte sand- eller stenmaterialer, men kan også pålægges godkendte faldmætter. (Inspektion i enkelte redskaber skal være mulig.)

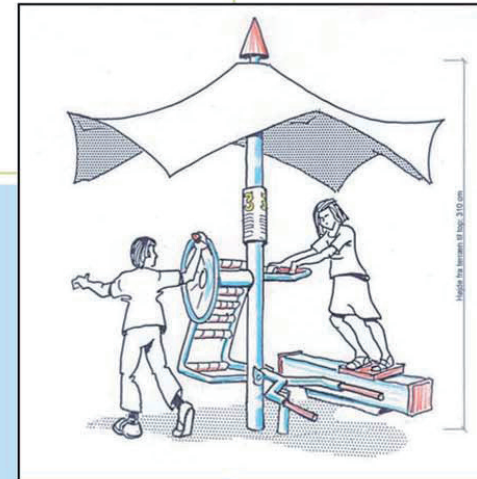
SOLIDITET

Pavillonerne er udformet, så de kan modstå årstidernes påvirkning med regn, slud og blæst. Meget robust og med høj sikring mod hærværk. Bærende dele er i galvaniseret stål. Overdækning i stærk polyestermembran. Berøringsdele er i europæisk eg.

Den danske TræningsPavillon er udviklet over en længere årrække af fremtrædende kræfter indenfor dansk idræt og dansk design. På baggrund af de mange erfaringer er der skabt unikke redskaber.

Udviklingsarbejdet er støttet af Lokale- & Anlægsfonden og Dansk Firmaidrætsforbund.

1 MASSAGERULLER

Lænet op mod massage-rullerne kan der øves knæbøjninger samtidig med at ryggen bliver masseret. Også Læg- og lår-muskler kan løses.

2 LØFTE-BARRE

Barrestængerne er belastet af skjulte gaspumper. Man kan løfte i egetræsstængerne, eller de kan bruges til push-up øvelser.

3 SKI-SURFER

Stående på den fjederbelastede vogn kan der fortrænes til skiløb og surfing m.v. Fortrinlig træning for ældre såvel som for børn.

VEDLIGEHOLDELSE

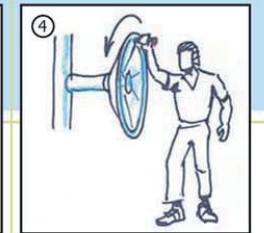
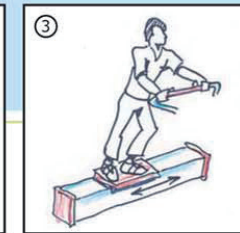
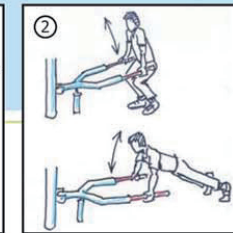
Der udleveres en vedligeholdelsesvejledning. Egetræ skal olires og sliddele skal eftergås jævnligt. TræningsPavillonen tilbyder en vedligeholdelsesordning med to årlige hovedinspektioner.

MÅL

Diameter på overdækning: 385 cm. Højde fra terræn til top: 310 cm.

4 HJULET

Med fatning omkring kuglehåndtaget kan der øves kastebevægelser. Eller hjulet kan drejes med begge hænder. Med en indbygget bremse reguleres den ønskede modstand.

Pavillonerne supplerer hinanden, og den optimale træning opnås ved træning i 3 pavilloner. Det anbefales derfor, at der opstilles 3 pavilloner i sammenhæng. Langs en motionssti, på en plads eller i et andet forløb.

